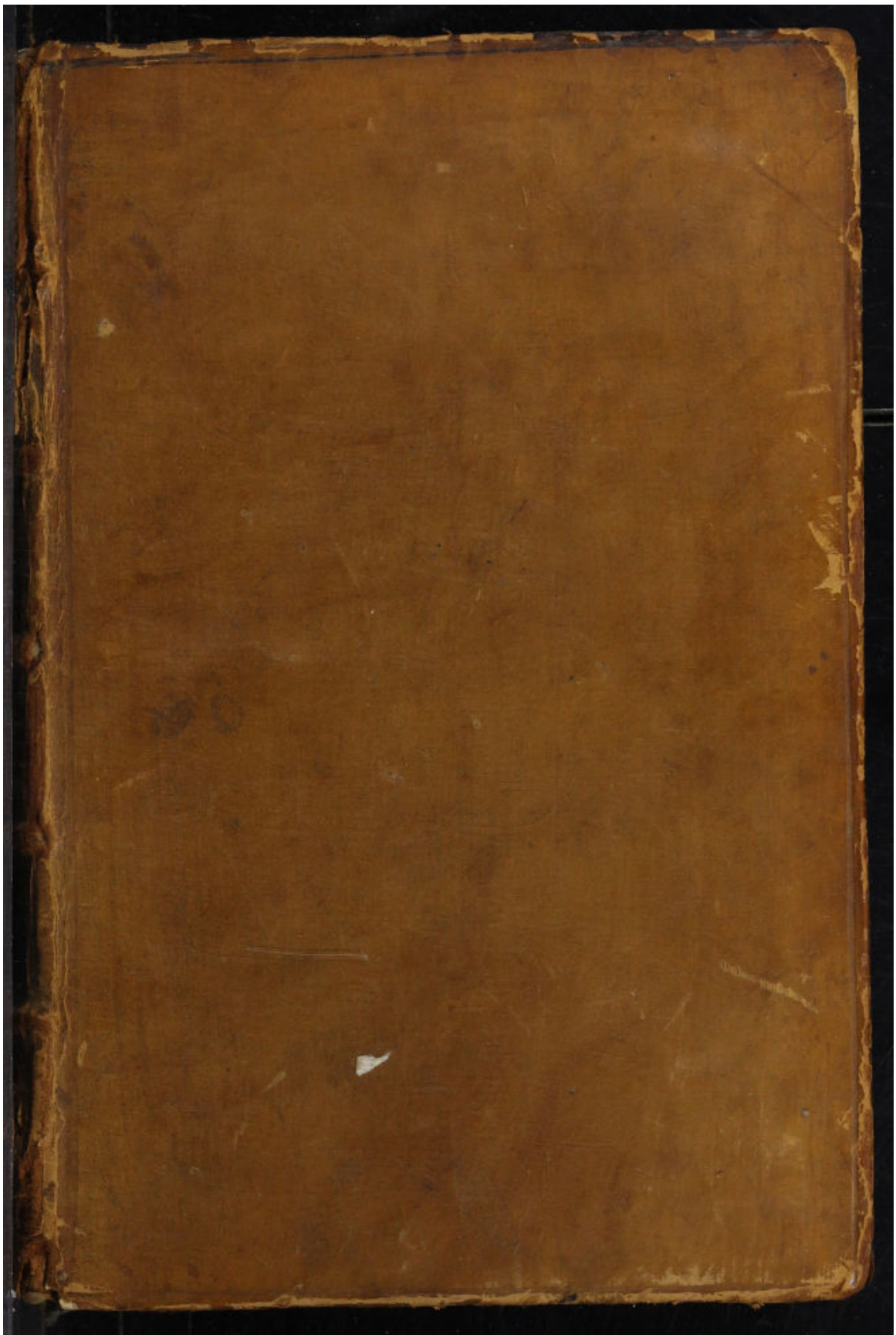

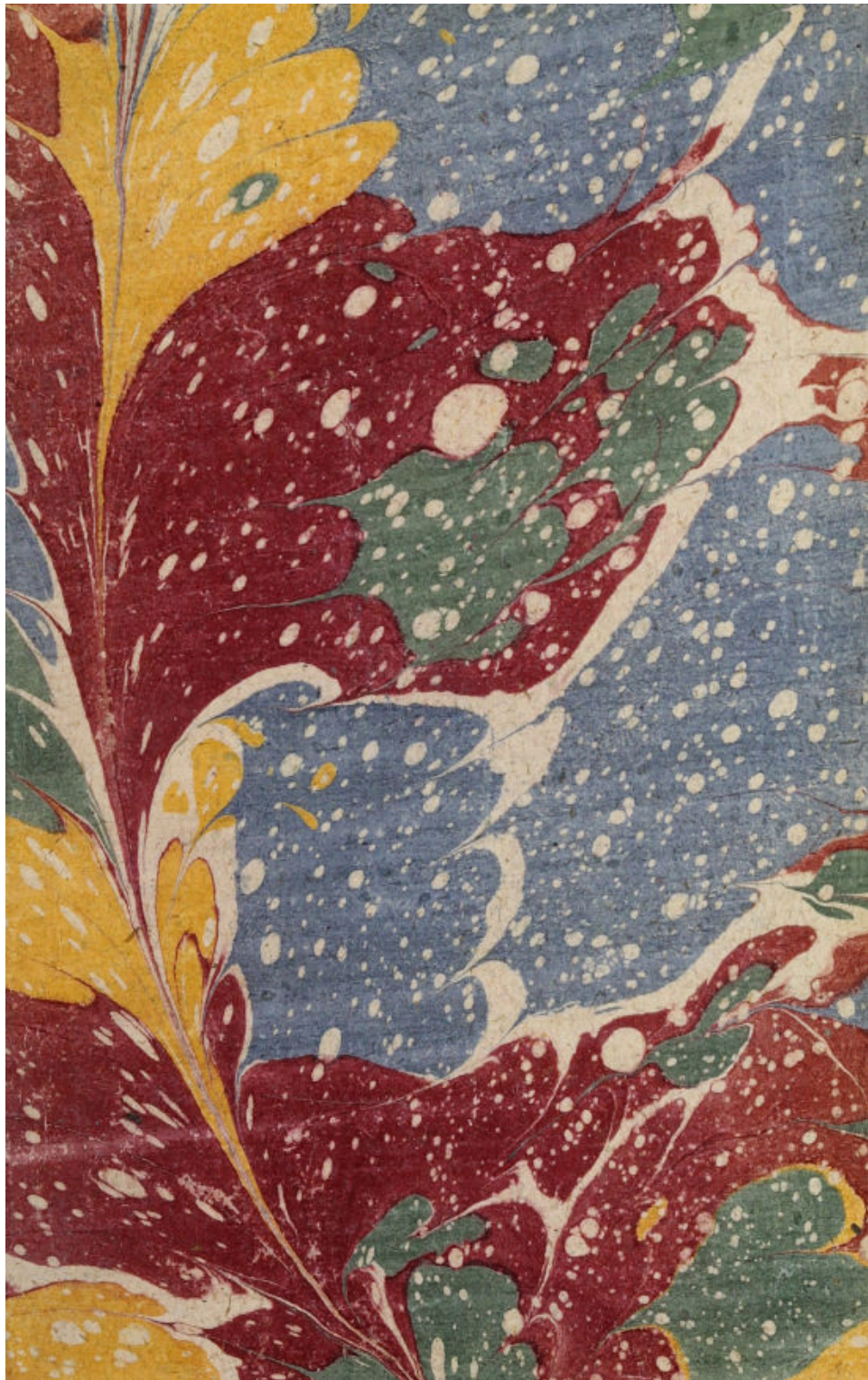
Houllier, Jacques / Duret, Louis / Valet, Antoine. Jacobi Hollerii stempani, medici parsiensis celeberrimi, De morbis internis, lib. II. Illustrati doctissimis ejusdem authoris schollis & observationibus non antea excuſis : deinde Ludovici Dureti professoris Regii in eundem adversariis : & Anthonii Valetii doctoris medici exercitationibus luculentis. Ejusdem Hollerii De febribus. [De] peste. De rhemediis kata topous in Galeni libros. [De] materia chirurgica. Quæ omnia Ant. Valet. medici opera auctiora & castigatiora in lucem prodeunt.

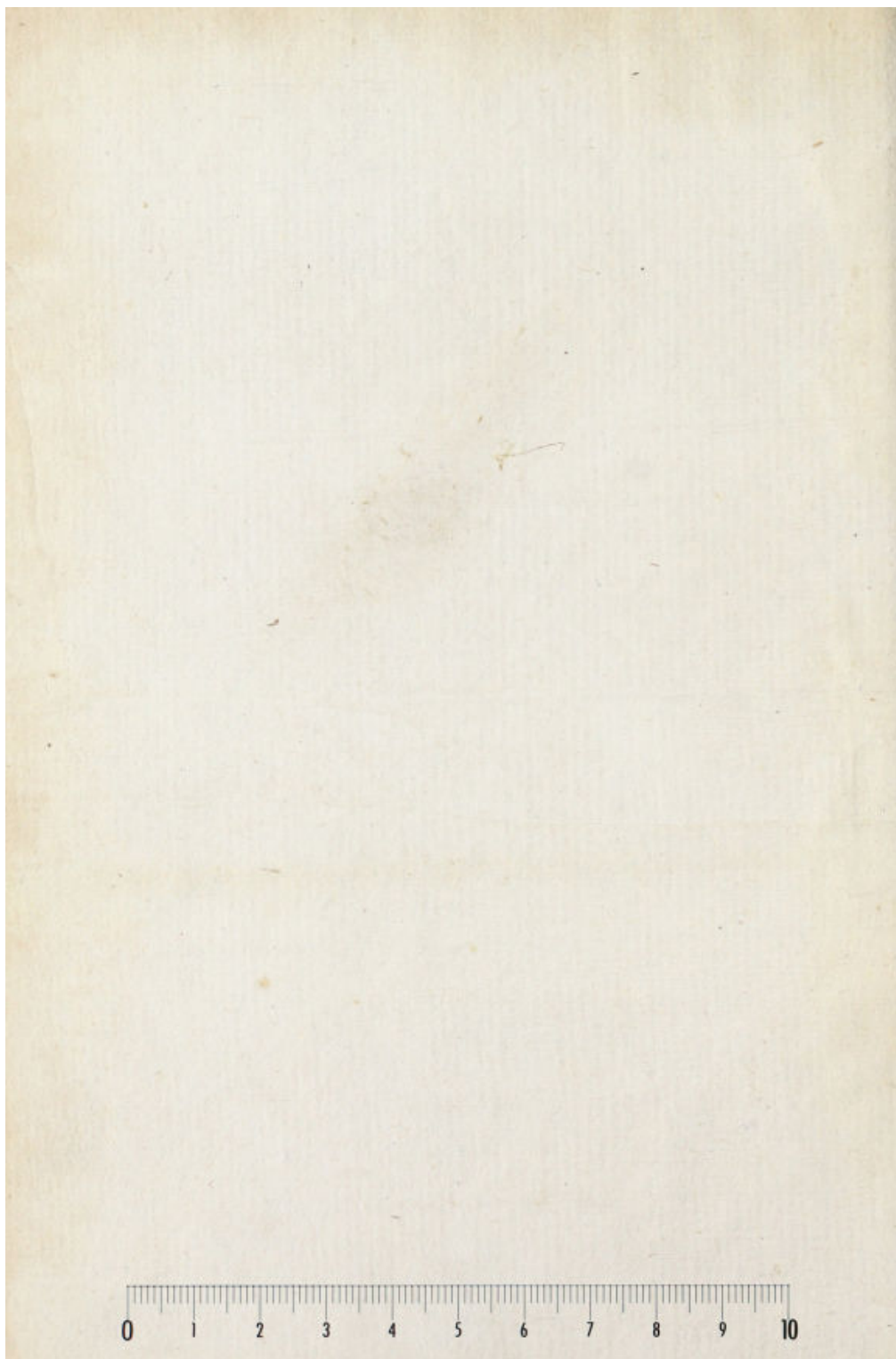
*Parisiis, apud Carolum Macæum, sub signo Pyramidis. 1577. Cum privilegio regis., 1577.
Cote : BIU Santé Pharmacie RES 11625*

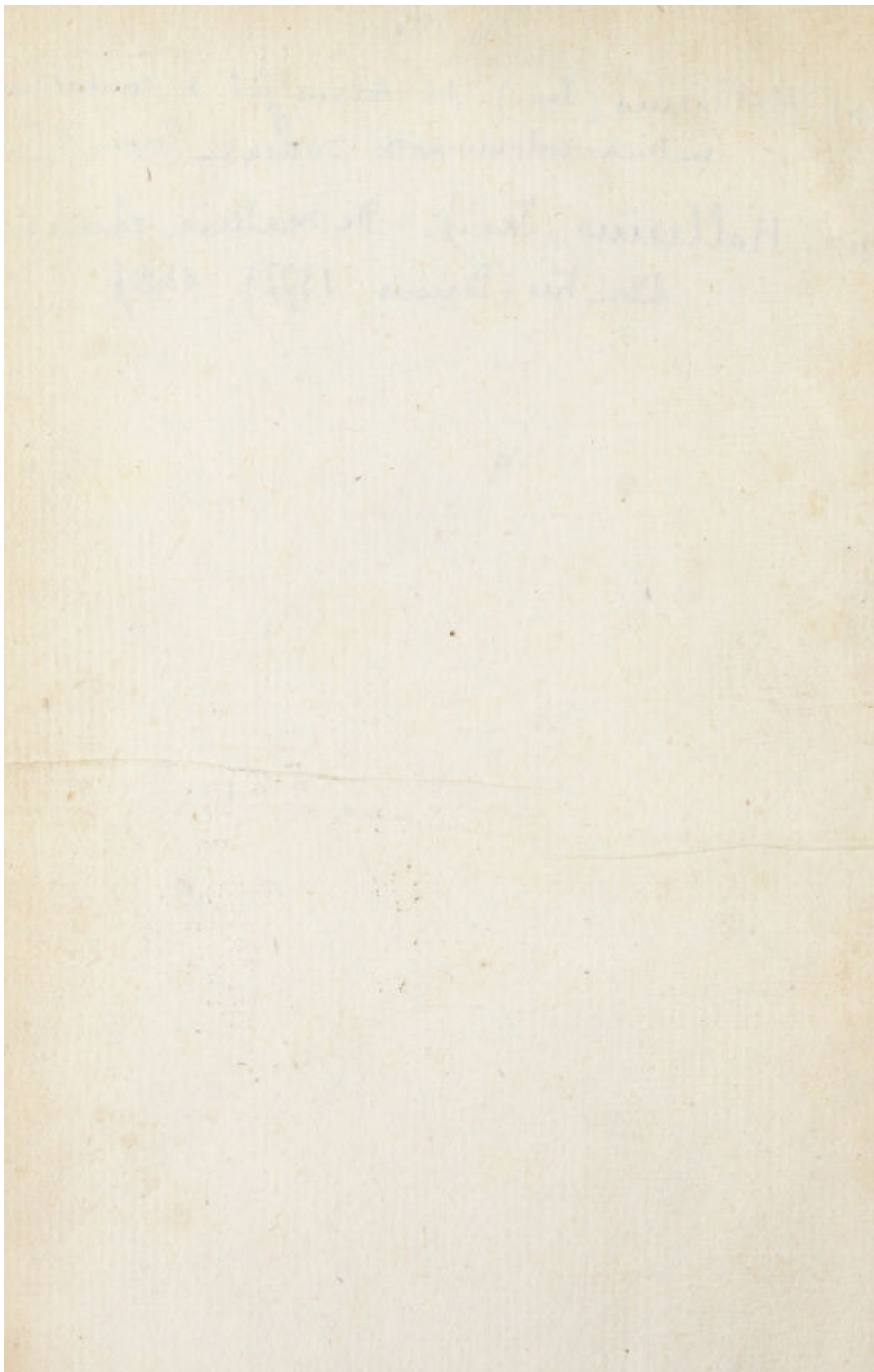

Table

- 1.) Hollerius (Jac.). Ad libros Gal. de compositione
medicamentorum ~~et~~ ^{et} τόποις - Parisiis, 1577, 68p.
- 20/ Hollerius (Jac.). De materia chirurgica
libri tres (Parisiis, 1577), 132p.

Res 11625¹

IACOBI

HOLLERII

STEMPANI, MEDICI

PARISIENSIS CE-
LEBERRIMI,

Ad libros Gal. de Compositione medica-
mentorum $\chi\tau^1$ τόπους.

PERIOCHÆ VIII.

PARISIIS,

Apud Carolum Macæum.

1577.

ANTO. VALETIVS LECTORI.

MEcum forsan mirabere, Lector, his in Hollerij commentationibus multa passim occurrere, quæ libr. de internorum curatione affectuum inserta liceat comperire. Sed intelligas velim istam sibi ἐπεὶ ἀλλήλῃ primoribus cum medicis communem esse, quæ ad optimam medendi rationem viam parat longè fideliozem. Quod enim loco uno aut altero breuiter, & haud satis explanatè traditur, id subinde repetitum magis innotescere consuevit. Adde quod (quantum ex laceris, & veluti Sibyllæ foliis, huc atque illuc dispersis authoris chartulis deprehendi) nunquam mens fuerat hac euulgare: quæ si fuisset, & auctiora multò dedisset, & reliquisset elimatiora. Quali acūque verò sint, si aliquando tibi placuerunt, nunc facta meliora non minùs probaturum speramus. Periochas autem libuit appellare, quòd compendiarium ad Galeni libros καὶ τόπους doctrinam complectantur. Vale.

IACOBI HOLLERII
STEMPANI, MEDICI PA-
RISIENSIS CELEBERRIMI,

*Ad libros Galeni de Compositione medica-
mentorum καὶ τόπων.*

PERIOCHE I.

Alea genus est Alopeciae, & Ophia- Alopecia
sis. Vtriusque causa vitiosum ali- Ophiaeosis
mentum capillorum. Ophiaeosis fa- causa.
miliaris pueris, ab occipitio incipit
duorum digitorum latitudinem non
excedens : serpit ad aures & fron-
tem, donec vtriusque fines, quasi caput & cauda,
committantur, ut serpentem repraesentet: unde no-
men. Sponte sua aut lenioribus remediis curatur.
Alopecia magis accidit adultis, difficilius curatur.
In vtraque, quod omni modo marcescit & emori-
tur extima pellicula capitis, unde conspersa, glabrea-
ta, pili primum extenuantur, deinde excidunt. Lo-
cus expers cruoris apparet, qui si configitur, sangui-
nem liquidum & male olentem reddit. Alopecia
sub qualibet figura serpit. In capillo & barba vter- Alopecia &
que affectus differentias habet, quia vel incipiunt, ophiaeosis in-
vel facti sunt, vel iam inueterati. Inueteratorum si- ueterate si-
gna.

aa ij

AD LIB. I. DE COMPO. MEDIC.

gna, cutis densa, subpinguis, in totum glabra, & quæ fotu, frictione, exasperatione non rubescit, aut ægerrimè curatur.

Curatio.

IN ratione vitæ, purgatione totius corporis, deinde de capitis cura quadam per frictiones, & similia circa caput, topicis remediis, tota consistit curatio. Rationem vitæ præscripsit Asclepiades abstinentiã vini, leguminũ, lacticiniorum, casei, carniũ & eorum, quæ vel plurimũ nutriunt, vel flatus & vapores gignunt. Exercitium sit moderatum, rarum balneum, rarus sudor, alimenta, quæ parũ nutriunt, tenuem succum & bonum gignunt, atq; omninò repugnant vitio. Purgatio corporis, vt est vitium humorũ in pituita, pilulæ coccię, assaieret, turbith, agaricus, puluis hieræ diacolocynthidos, diaphænicũ, diacarthamũ, qualis erit hæc dos. ℞. pilularũ cocciarũ ʒ. ʒ. pulueris hieræ diacolocynthidos, agarici ana ʒ. i. cum expressione ʒ. i. turbith gummosi infusi in oxymelite, fiant pilulæ. Poterit loco agarici aliquid misceri diacarthami. Diaphænicum autem dabitur ad ʒ. ʒ. Vigetibus ætate poterit tamen acui addita ʒ. i. diacarthami, aut expressione ʒ. i. pulueris hieræ diacolocynthidos, aut ʒ. 2. agarici. Infusiones fiant in oxymelite. Vbi verò bilis vitium gignit, utemur pilulis aureis, elect. de succo rosarũ, diapruno laxatiuo, rhabarbaro, myrobalanis citrinis. Augebitur vis eorum medicamentorum duobus, tribus vel quatuor granis dacridij. In Melancholico succo pilule de fumo terre, de lapide lazuli, diasenna, cōfectio hamech, electariũ Indum. Horum vis augetur adiecta infusione ʒ. ʒ. ellebori nigri, aut ʒ. i. iam verò

Purgatio.

vitium humorum ex colore cutis , temperamento totius tum corporis, rû capitis, & anteaçta vita depræhendes. Caput seorsum purgabitur, errhinis, & apophlegmatismis. Cura circa caput eiusmodi est. Primùm caput rade, idq; sæpius quotidie, vt malum est contumax: rariùs verò, vt est leuius: deinde perfricabis linteo aspero, foliis ficus, osse sepiæ, vrticæ foliis, pumicæ. Perfricabis auté molliùs, aut duriùs, vt est malû contumax: atque in contumaci ita perfricabis, vt inde cruor moueatur. Vtemur quoque sinapismis, punctiõibus ex articulis, scarificationibus & cucurbitulis, quæ omnia pro magnitudine mali temperanda sunt. Herbis manè & vesperi, vel eò sæpius in graui affectu. Atque hæc ante cibû facienda sunt. Sequitur vt topica adhibeas, in quorû vsu hoc videtur, vt non solùm illinantur, sed diutiùs affricando imbibantur, vt altius in profundum subeant: quod in omni affectu faciendû est, vbicûque vnguentis vtimur. Medicamenta è pinguibus, & medicamentis aridis in puluerem tritis, natura acri, tenuium partiû, quæ humorem vitiosum discutiât, & alimentum regenerâdis capillis attrahant, atque ita calefaciât, vt neque vrant, neque prætermo- dum resiccet cutem. Pinguiâ sunt oleû cariynum, anethinum, sinapinû, terebinthinum, & alia, quæ scripta inuenies cap. 2. de attrahentibus libro 1 de materia Chirurgica, adeps viperæ, tanarum, axungia vetus, sed præcipuè derafa axibus rotarû, & alia quæ eodè capite scripta inuenies. Viscû quernum, gummi celen. terebinthina Veneta, vel vulgaris, fæx ampullæ lucernariæ, pix liquida aut sicca, sed oleo liquefacta, ceratum picatum, resinarû, galbanum, mel enu-

*Quæ cura
capiti adhi-
benda.*

AD LIB. I. DE COMPOS. MEDIC.

latum, diachylum, Ireatum, ceratum de Vigo, & similia oleo soluta. In pinguibus puluisculi excipiuntur è materia prædita ea facultate, quæ dicta est. Medicamēta hæc sunt, euphorbium, thapsia, arrhenicum rubrum, pulvis angelicus, aut mercurialis, tithymalorum cinis, nasturtij semē, sinapi, erucæ, sulphur, borax, nitrum, arundinis cortex & radix, verratrum, radix ari & aristolochiæ, cinis muscarum, murium, ranarū, scarabeorum, ostreorum, salforū, piscium, amygdalarum amaranarū, atq; hæc vruntur, quòd vstura ad strictionem relinquant, & tenuitatem partium acquirāt. Eodem modo erinaceorum cinis, stercora volatiliū, murium, fæx cremata, thus aceto tritum, cortex auellandarū, ficus cremata, cantharides vstæ, vsti scarabei. Sit autem proportio horum medicamentorum tritorū ad pingua subquadrupla, subsextupla, suboctupla, subdecupla, subduodecupla, quale sit. ℞. euphorbij ℥. i. olei laurini ℥. i. β. Hic subduodecupla ratio est. Quòd si tantū ℥. i. olei miscueris, suboctupla: si solā semūciam, subquadrupla. Bis in die hæc medicamenta illinuntur, vel eò sæpius ea ratione, quæ prædicta est, cū rasura, frictione & ceteris. Medicamentū fortius dolorem & ardorem excitabit: imbecillum nihil immutabit: cutem moderatam moderanter calefaciet, & veluti pruriginem quandā commouebit. In malignis affectibus & cōtumacibus, fortioribus vtendū erit ac sæpius repetitis. Leuioribus, leuiora: mediocribus, mediocria miscenda sunt. Hoc erit forte. ℞. gummi elenij ℥. β. axungia veteris lotæ ex aqua vitæ in sole ℥. 2. olei è terebinthina & laurinian. ℥. 6. Liquefiāt simul omnia, & probè misceātur in calidis cineribus.

Deinde insperge euphorbij subtilissimè triti, thapsiæ ana ʒ. j. sulphuris viui, seminis sinapi ana ʒ. ʒ. cineris tithymali, & cantharidum ana ʒ. j. Hic ferè est suboctupla proportio. Fortius erit, si imminueris modum pinguium, vel auxeris modum puluerum. Clementius contrà, si pulueres minueris, vel auxeris pinguia. Eadem ratione ex descripta materia infinita pharmaca miscebis.

De profluvio capillorum.

A Morbo sæpiùs, rarius sine morbo capilli defluunt, partim inopia alimenti, partim raritate cutis. Hic ergò vsu alimentorum salubrium & *Victua.* euchymorum regenerandis pilis materiam comparabis: cutem adstringes medicamentis, quæ modicè calefaciant, & leuiter adstringant, atque ita corroborent cutem, & poros constringant. Calidiora alimentum capillorum in halitum discutiunt. Quæ nimium adstringunt, eandem materiam repellunt, & sæpe etiam, nimium adstringendo, vias intercipiunt suturarum, per quas vapor inutilis quotidie exhalat. Atque ita retentis excrementis dolores capitis, fluxio in nares, fauces, & reliquum corpus commouentur. In vsu medicamentorum sub hyemen quidem & hyeme detondendus pilus est: sub æstatem & æstate ipsa omninò radi debet. Veteres ante balneum, & à balneo medicamenta illinebant. Nunc exoleta consuetudine balneorum, vtemurfotu ex decocto absynthij, stachados, sarmetorum vitis, & vocatarum capillarium, adiectis interdum myrthi foliis. Coquenda in æquis partibus aque & vini rubri. Medicamenta iusta consistentia esse oportet, neque tam crassa vt inhæreant, neque

a a iiij

AD LIB. I. DE COMP. MEDIC.

vocant, atque intermisceri atramentū futorium, nigretam vocāt, aut pulvis lapidis nigri, quo iam passim calceos denigrant, & illustant. Denigrat enim & astringit. Aliquid quoque atramenti impressorij, vernicis, vt magis hæreat sapo. Item pectine vtendum stāneo, plumbeo, corneo intincto medicamentis, quæ nigrefaciant. Capparis cortex aqua incoquitur, vt Dioscorides: lacte asinino, bubulo, vt Archigenes: vel (vt alij) coquitur ad tertias dum putrescat, atque ita illinitur. Similiter cortex radicis ilicis, quam rustici (houx) appellant, coquitur dum putrescat. Decocto tergetur caput, corrice verò illinitur. Item myrthi nigræ folia, semina betæ, folia ficus nigræ, mori nigræ, nucamenta seu catuli nuciū, cortex fructus nucis nondum maturæ, cortex salicis, faba fabacea, galla, sumach, cinara, suber aridum, plumbum vstum, excrementum ferri. Alia coquuntur in aqua pluuiæ, quædam in aceto. Succus ex aliis exprimatur: alia terūtur in puluerem: quædam cremantur, vt inde fiat lixiuium. Sunt ex veteribus Medicis, qui præcipiant prius caput radendum. Sic enim melius subeunt intrò medicamenta. Ex tritis in puluerem & succo aliorum fit mellis crassitudo. At flauos capillos reddunt lupini triti addito nitro ex aqua illiti, vel eadem aqua macerati, vel lixiuio. Experimenta sunt mulierum. Lixiuuium parant, & inde caput detergent, lauāntque, & ita exponūt soli. Aliæ madidos capillos statim conuoluunt suis linteis, vt sponte sua siccescāt. Lixiuio addunt stramen triticeum, glycyrrhizam, ramenta buxi. Veteres ramenta loti arboris decoquebant. Fæx vini veteris vsta cum oleo muscellino. Illinitur radix eringij &

*Simplicia ad
nigrorem ca-
pillorum.*

*Flauos ca-
pillos quæ
faciant.*

3.2. Terantur omnia in puluerem: misceantur oleo myrtillorum, donec fiat mellis crassitudo & consistentia.

De tinctura capillorum.

CAnities fit consensu Philosophorum & Medicorum non à siccitate, sed humiditate cruda, Canities
causa. quam nativus calor non concoquit, externus corrumpit atque putrefacit. Naturis humidioribus celerius ex anteriore parte capitis, quæ humidior est. Qui viuunt capite plurimum operto, raro detecto & perflato, aliquando ætate, nonnunquam morbo, sed præcipuè vitilagine, in hanc sæpius incurrunt. Quibusdam de repente pilus exalbuit vapore hydragryi, aut cura graui. Habenda itaque cura, vt mali causa cognoscatur. Purgandum corpus, siquidem egere videatur: & vt nigrescat pilus medicamentis duorum generum vti licet, calidis: quale est apud veteres Cedrium oleum ex Cedria, pix liquida oleo mixta. Aliud genus medicamentorum terreum est, adstringit & habet aliquid tenuiū partium permixtum, vt in profundum penetret. Sed ab horum vsu constrictis spiraculis capitis, per quæ vapores exhalât, frigidi morbi capitis, corruptelæ dentium, fluxio in pulmones & reliquum corpus, tabes, mors aliquando insequuntur. In vsu melius est primū extergere caput. Veteres utebantur terra Cimolia. Nos sapone commodè vtemur: ac sapo commodè poterit confici ex consuetis seuis, ouillo, caprino, hircino, pice liquida addita, lixiuiū paratū ex iis, quæ partim detergent, partim nigrefaciunt, vt è cineribus corticum salicis. Diuitibus poterit condiri sapo moscho & ambra, quam ambram griseam

AD LIB. I. DE COMPOS. MEDIC.

*Olea capil-
lorum profu-
mum sisten-
tia*

tam liquida, vt defluant. Iusta est mellis crassitudo. Hyeme paulò calidiora & liquidiora tātum detru-
so pilo: contrā æstate. Olea conueniunt rosaceum
myrthinum concoctum omphacio, extremitatibus
rubi & rerum huiusmodi, quæ adstringunt, atque
his calidiora oleū de absynthio, de spica nardi, co-
stinum. Medicamenta oleis miscentur, vt ladanum,
herbæ vocatæ capillares, grana myrthi, semen bras-
sicæ, mastiche, & alia id genus. Singulare hoc. ℞, po-
lytrici, capillorum veneris an. M. β. foliorū myrthi,
rosarum, absynthij an. P. 2. decoquātur in olei dul-
cis & vini rubri austeri ana quart. 3. donec vinum
cōsumptum sit. Omnia colentur, exprimantur, ex-
pressum oleum reponatur. Iam, ℞. huius olei ℥. 3.
ladani ℥. i. β. mastiches ℥. β. ladanum & mastiche
subigantur in mortario pistillo calido, paulatim o-
leum infundendo, deinde consperge, & probè mi-
sce pulueris capillorum veneris ℥. 4. Aliud.

℞. ladani ℥. 2. subige in mortario, calido pistil-
lo, paulatim infundendo vinum austerum, donec
mollescat: deinde misce duplum olei conuenien-
tis. Aliud.

℞. ladani, absynthij ana ℥. β. baccas iuniperi tulas
& ligatas linteo: deinde per dies quinque maceren-
tur in oleo conuenienti: exprimatur lintheum in o-
leum. Hoc illitum, & profluuium pilorum prohi-
bet, & furfures. Item brassicæ cinis oleo myrthino
miscetur ad mellis consistentiam: similiter abroto-
num in puluerem tritum, & hoc quoque Græcis &
Arabibus probatum.

℞. corticum cannæ & auellandarum vstarum,
granorum myrthi ana ℥. β. absynthij, gallarum ana

verbasci, flores lixiuio macerantur, & aliquid herbæ, quam geldam vocant, adiicitur. Singulare est hoc ad flauitiem capillorum.

℥.olei tartarei & persicorum ana ʒ.2. commisceantur & verberentur fortiter in sole, quater in die. Continuetur, donec sint bene flauī. Item accipe radicem ireos, siccet in sole, admisceatur lixiuio, inspergatur, & fiat vt suprā. Item limaces rubri sale condiantur, ex quorum aqua abluatur caput & capilli.

De furfuribus.

Pityriasis vocant. Morbus est extimæ cutis capitis cum leui scalptu, quasi furfures excutuntur. Ferè à pituita salsa, nonnunquam ab altero bilis genere. Remedia sunt, conueniens diætā repugnans vitio materiæ, purgatio corporis, vt in alopecia, apophlegmatismi & errhina, quæ per os & nares pituitam ducant. Medicamenta topica, quæ discutiant, vel tergeant. Vrinæ quoque & sudores vtiliter moueri possunt. Materia comparatur ex siccatis tritisque faba, hordeo, fœnugræco, orobo, lupino, cineribus betæ, brassicæ, abrotoni, cucumeris agrestis, parietariæ, puluere absynthij, enulæ, ireos, aristolochiæ, staphisagriæ, bryoniæ, ari, sulphuris, lapidis calaminaris, & generis terræ, quæ iam venalis circumfertur exsiccandis scripturis recentibus, pumice, osse sepiæ, foliis ficus. Conuenit item sapo, & diuitibus pomata. Adhæc fæx vini, calx, argenti spuma. Cōposita fiunt ex his. Nam arida incorporantur succo betæ, brassicæ, ireos, enulæ, cucumeris agrestis, bryoniæ, oleo amygdalarum amararū, fraxini, rutæ, vt sit crassitudo mellis. Hæc omnia fient

Pityriasis.

AD LIB. I. DE COMP. MEDIC.

meliùs rasis capillis, præmissâque frictione ex linteo asperiore. Possunt & pulueres per se affricari ex iisdem cineribus. Lixiuum fit, quod conuenit.

℞. argēti spumæ, olei rutacei, aceti ana: misceantur calidis cineribus. Aliud. Pulueris ireos & abrotoni ana ℥. β. succi enulæ & betæ quod sufficit ad crassitudinem mellis.

De morbo pediculari.

Phthiriasis.

Phthiriasim appellant. Interioris cutis capitis morbus est ab humore calido illic collecto, unde putredine pediculi gignuntur. Post habitam rationem totius corporis, rectè institutam vitam & alia, vt priùs, medicamentis siccantibus, detergentibus, attrahentibus ex alto, ac, si vis, amarore præditis vti conueniet. ℞. staphisagriæ tritæ ℥. β. aloës ʒ. 2. aceti scyllitici, & olei amygdalarum amararum, vt sit mellis crassitudo. Aliud. ℞. pinguedinis erasæ è lardo falso ℥. 2. aloës subtilissimè tritæ ℥. β. cum aceto scyllitico fiat vnio. Aliud.

℞. aloës, herbæ pedicularis tritæ ana ℥. β. olei fraxini & succi genistæ quantum sufficiat, vt fiat mellis crassitudo. Aliud. ℞. pilularum communium ʒ. 2. pul. contra vermes tantundè: cum succo athanasie fiat linimentum. Sapo cum aloë compositus, aloë mollis addito oleo irino in muriam & lixiuū, vel falsuginem carniū aut piscium iniicitur, & inde affricantur partes. Lixiuum fuerit fortius è cineribus athanasie & truncorum cynaræ, id est, articaulis. Licebit vti & iis, quæ faciunt cōtra vermes. Sunt qui arrhenicum misceant. Vulgus hydrargyro vtitur. Sed in pueris & mollioribus naturis, neque hydrargyro, neque aceto vtimur sine periculo.

Achoras Saphati vocant Arabes, vulgus Tineā. In achoribus cutis ab acri sanie primū prurigne irritatur : deinde exulceratur, & sanie reddit, subestque aliquando humor lentus, crassus & viscidus, vnde sanies, tineæ species. Remedia sunt vita recta. In plethora, phlebotomia : in cacochymia, purgatio totius corporis : deinde per Apophlegmatismos capitis. Sequuntur remedia topica, quæ distingui debent, vt vitium magnum est, vel exiguum, recens, confirmatum, inueteratum, superficiale, vel profundum. Denique vt est natura corporum, exiguo vitio, leuia remedia sine purgatione aliquando satisfaciunt. In recenti, repellentibus vtendum est. Discutientia commiscuntur, eaq; mediocria. Confirmato vitio & inueterato magis, quæ magis discutiunt, tergent, incidunt. Leuiora remedia superficiali Tineæ : maiora profundæ comparari debent. Acetum vi repellendi, incidendi, discutiendi præditum, & propterea eximium. In hoc morbo pueris, mollioribus naturis, & corporibus noxium. In remediis olea sunt, axungia, succi, medicamenta arida, quæ liquidis & pinguibus permiscuntur. Olea quædam repellunt, vt rosatum, myrthinum, cydoniorum, salignum, id est, è falicibus. Alia verò tergent & discutiunt, irinum, de cucumere asinino, amygdalis amaris, iuniperinum, fraxinum, de serpentibus, de frumento, medio cortice sambuci, de nucleis persicorum. Axungia in alopecia scripta, succi borraginis, fumarie, scabiosæ, parietariæ, betæ, anagallidis, enulæ, aristolochiæ, ireos, sambuci, absynthij, ebulli, centaurij minoris, marru-

*Achores,
eorumque
causa.*

AD LIB. I. DE COMP. MEDIC.

*Remedia
ad achro.*

bij, cucumeris agrestis. Arida, sulphur, cinabrium, sales torrefacti, arrhenicum, ærugo, metallica aceria, & ea quę scripta sunt in Alopecia. In vsu radendum caput est, & perfricandum succo aut liquore conuenienti. Succij iam scripti & liquores conueniunt, lixiuium, vrina, falsugo, quibus acetum permisceri potest. Postremò medicamēta illinūtur. Aceti loco mixtura vini & lixiuij vtendū est. Vinum sit austerrum, vbi repellendum : acre & vetus, vbi discutendum est. Leuia sunt creta, argilla figularis, rubens sapo, pomata dissoluta aceto, in pueris & mollioribus corporibus, vino austero, & lixiuij, spodium, antispodium, pompholyx, lapis calaminaris miscetur initidò. Sinapis vulgaris repellit, vi aceti incidit, deterget virtute sinapi. Sales torrefacti, & diu cum hydrargiro triti, donec nigrescant, vtiliter permiscuntur. Mediocre est ex axungię veteris bene lotę in aqua rosarum ℥. 4. sulphuris viui triti in aceto acerrimo ℥. i. salis, vt dictum est, torrefacti & triti, pul. sinapi, plātaginis ana ℥. i. Aliud sulphur viuum aceto acerrimo maceratur in vase æneo collocato ad solem : deinde siccatur in eodem aceto. Ouum cum sua testa triduum maceratur. Vitellus extrahitur, crematur testa, omnia permiscuntur. Aliud. Radix lapathi acuti & enulę cęsa in taleolas in aceti & lixiuij partibus æqualibus ad putrilaginem coquitur : deinde permiscuntur axungię veteres : consperguntur sulphure, vt prius, præparato. Aliud, colla fabrorum, gummi cerasorum simul in aceto macerantur : deinde coquuntur in eodem aceto, atque hoc abiecto oleum de frumento vel de sulphure miscetur, vt fiat satis liquidū euchristum. Postremò

fulphuris & cinabrij partes æquales miscentur.

Aliud. ℞. succi borraginis, scabiosæ, lapathi acuti, ireos ana ℥.2. fæcis olei veteris, aut olei quod conueniat ℥.3. aceti, quod sufficit. Bulliât simul omnia.

Deinde subductis igne, misce pulueris ellebori albi & nigri, sulphuris viui, lythargiri auri, auripigmenti, cinabrij, calcis viuæ, aluminis, gallarum, fuliginis picis, vnde fit atramentum impressorium, cineris è fæce vini vsta, æruginis ana ℥. 2. eo plus minúsve.

Acre est aliud. Pix aceto coquitur: adiecto aceto, oleo conuenienti miscetur. Sulphur, cinabrium, si-

napi tritum permiscetur. Vidimus tineam, in quam lues venerea degenerauerat, eaque nullis aliis remediis potuit curari, quàm quæ solent vsurpari in ea lue. *Maligna tinea lue venerea remedia curata.*

De Psudracia.

PSudracia, pustulæ sunt duræ, subalbidæ, quæ expressæ saniem reddunt: vbi enulato vnguento, citrino, lacte virginali, salina limacum, pomata, theriaca, radice enulæ, & lapathi acuti, in aceto cocta, & cum axungia mixta vtendum est.

AD LIBRVM SECVNDVM
GAL. DE COMPOSIT.

PHARMACOR. καὶ τόπος.

PERIOCHE II.

Aput dolet intemperie, aut solutione
continui. Intemperies alia simplex alia
composita. Vtrâq; cum materia, vel si-
ne materia: in toto cerebro, in solis ve-
nis, arteriis, membranis, nervosis cor-
poribus. Solutio continui acri humore, erodente,
putri, bilioso, falso, grauis dolor excitatur distentio-
ne. Distendit autē humoris copia vel flatus, vulnus,
casus concussio in eodem sunt genere. Galenus ex
varietate causarū efficientium, ex partium laboran-
tium natura, ex loco, ex qualitate propria doloris,
dolorum genera distinguit. Causæ efficiētes, inter-
næ, & externæ, æstus, perfrictio, ebrietas, casus, con-
cussio, vulnus, fumus, vapor aliquis virulentus, vt
grauis odor, vel alius quidam suauis, sed hinc infe-
ctus. Sic Medico non solū cōmunis, sed vnicuiq;
propria & particularis natura, quæ suā cuique est,
cognoscenda. Causæ internæ sunt naturalis intem-
peries, aut contracta morbo, quātitas, qualitas ma-
teriæ, mala cōformatio, obstructio. Obstruunt ferè
humor crassus & viscidus, aut vapor eiusdem natu-
ræ. Obstruuntur viæ, futuræ capitis, ossa palati cola-
toria, viæ ad nares, aures, oculos, ad spinam, venæ
& arte-

*Dolorum ge-
nera ex quib;
sint à
Gal no di-
stincta.*

*Medico par-
ticularis &
propria cui-
que natura
cognoscenda.*

& arteriæ. A partium natura, nervosorum corporum dolor magis pungit, distenditq; arteriarum pulsatur. *Dolorum diff-*
 In venis & substantia cerebri stupidior est. Loco, *ferène à par-*
 periostio superficialis: altus in meningibus. Intra *tibus peritæ.*
 caluariam inclusus dolor sæpe pertingit ad radices
 oculorum. Ex propria qualitate hoc modo. Gra-
 vis dolor est in plenitudine & copia in acri humo-
 re, & vapore simili rodit. Sed in vapore acri disten-
 tio maior, minor rosio. Contra in humore, disten-
 tio cum pulsu membranarum, inflammatione. Se-
 quitur cum gravitate copiâ mēbranis conceptam:
 sine gravitate & pulsatione, copiam crudi, frigidiq;
 flatus. Dolor diuturnus & contumax vel totum ca-
 put occupat, vt in cephalæa: vel alterum latus, vt in
 hemicrania, A sanguine ferè in frontem: à pituita in
 occiput: à bile flaua in dextrum latus: à melancho-
 lia, in sinistrum decumbit. Sed & ex proprietate do-
 lorum humor aliquādo intelligitur. Nam ferè mo-
 deratus est à sanguine: à pituita, coniunctus est fri-
 giditatis sensui, stupori, somnolentiæ, tarditati. Vbi
 facies decolor est, à melācholia varia phantasmata
 & imagines animæ offerentur: à bile, calor maior, *Doloris pro-*
 pallida facies, vigiliæ. Sed his omnibus adiungenda *præter humo-*
 est antea cta vita, requirendumque, quo modo ha- *ris percantis*
 beant viscera, & reliquum corpus. Humor enim & *index.*
 vapor, qui dolorem facit, aliquando generatur in
 ipso cerebro. Sæpe ab aliis partibus corporis & to-
 to genere venoso transmittitur. Sunt quibus arte-
 riarum intemperies multum sanguinem spirituo-
 sum colligit, vnde vehemens pulsansq; dolor. Qui-
 busdam, quod rarum scribit Auicennas, & memo-
 ria nostra visum est, vermis procreatus in cerebro,

AD LIB. II. DE COMPOS. MEDIC.

graues dolores excitat, & hoc quoque rariùs, quod cuidam ex frequenti odoratu basilici scorpio in cerebro genitus, graues longósque dolores, & tandem mortem attulit, vt primo capite lib. i. de internis morbis diximus.

De dolore capitis ab aestu.

Dutiùs iter facientibus; in sole commorantibus, in thermis, aut vaporariis calidis, calidiores vapores aut fumos excipientibus, dolor excitatur, vbi caloris sensus est in capite, fronte temporibus, sæpe etiam post aures, vigiliæ, oculorum rubor. Hic ergo cùm sit sola intemperies, contrariis pugnare oportet. Ea verò sunt refrigerantia & repellentia: in quibus tamen vitanda sunt, quæ nimium refrigerant & insigniter adstringunt. Declinandus splendor solis, instituenda quies, somnus, aquæ potus, aluus molliri debet, bene perspirata habitatio, & auersa à solaribus radiis, vita frugalis, alimenta quæ refrigerant & humectant.

*In topicis
quæ obser-
uanda.*

Vitetur clamor, strepitus, motus animæ, corporis, & præcipuè mandibularum. In topicis hæc sunt obseruanda. In declinatione, quo iam tempore lenitur dolor, medicamenta leniter digerentia, refrigerantibus miscenda sunt. Deinde, vt Apollonius consulit, fasciæ è lana, vel, vt nunc, gossipio circumligandæ fronti, omninoque prouidendum, vt ne liquor, qui capiti adhibetur, parte aliqua in oculos, vel os defluat. Raditur caput aliquando, & rosis paulò crassiora, vt detrusis liquidiora medicamenta fingenda sunt. Vtimur autem oleis, succis, liquoribus, foliis, floribus & germinibus platarum, mucaginibus farinis mixtis in succo conuenienti. In

oleis conuenientissimum rosatum recens sine sale & ex oleo omphacino cōparatum, alioqui in oleo albo, hoc est virginali vocato, vel eloto multæ rosæ aliquoties cōmutatæ madeant: aliquādo rosatū nō ita laudabile, sapius lauamus aqua rosarum: quōd si omninō desideratur legitimū rosatum, nenupharino, violaceo, papauerino, aut alio id genus refrigerante vtemur. Sed vt addatur adstrictio, aliquid olei cydoniorum, aut myrtillorum intermiscemus.

Succi sunt è portulaca, lactuca, semperuiuo, vmbilico veneris, millefolio, polygono, & aliis eiusdem naturæ. Sed hæc recentia esse oportet, nondum æstate duriora, & sine succo. In liquoribus acetum, sed interdictum pueris, & mollioribus corporibus. Folia vitis, salicis, nenupharis, & herbarum præscriptarum. Flores nenupharis, rosarum, violarum, papaueris, capreoli vitium, fruticis, rosarum, rubi. Farinæ fabarum, hordei, quæ in succis prædictarum herbarum adhiberi possunt: aut iisdem tritis commisci. Muccagines psyllij, cydoniorum, aliquando semina contundimus, paulatim effusa rosacea, donec fiat crassitudo aliqua: quale hoc remedium, Arabibus probatum, & nostris vsitatum.

℞. seminis papaueris albi, hyoscyami albi, lactucæ, portulacæ ana ʒ. i. semi. cucumeris & cucurbitæ ana ʒ. 2. cōtundantur paulatim affusa aqua rosacea, donec fiat crassitudo: vnde frons, & tempora illinantur. Oxyrhodinū in frequenti vsu est, ex quinque partibus olei rosati, vna aceti, aliquando aliquid aque rosarum permiscemus. Ceratum Galeni rosatum, ex ceræ tribus partibus, duodecim aut decem olei rosati conficitur, subigitur cum succo her-

bb ij

AD LIB. II. DE COMP. MEDIC.

barum dictarum. Multa cerota conficies mutato rosaceo in aliud genus olei conuenientis. Cera fit alba, prius mollita in aqua tepida, lotaq; postremo subacta aqua rosarum. Sic enim maior vis inerit cerato, ad maiorem refrigerationem. Tota nocte sub dio collocantur, inclusa vase, hinc sepeliuntur puteis, aut aquis frigidissimis immerguntur. Licebit uti conseruis rosar. violarum, & nenupharis, emplastri more adhibitis, oxyrhodino, oxycrato, caphura quoq; topicis immiscetur. Lac muliebre cum tantillo caphuræ naribus inditur. Nodulus è rosis madefactis in aceto & aqua rosarum, naribus admouetur. Spongia quoque in decocto rerum quæ cõueniunt, immergitur, exprimitur, admouetur. In declinatione, quæ concoquunt, ut muccago, seminis althææ extracta in aqua chamæmeli, oleû chamæmelinum repellentibus misceri debent. Initio adhibita ut refrigerent, quia celeriter incalescunt, subinde innouari debent. Ratio vitæ frugalis, aquæ potus, somnus, quies, perflatum cubile, & auersum à solis radiis, tranquillitas animi, quies corporis, & mandibularum: propterea in omni dolore capitis vehemēti interdiciamus duris alimētis. Debet aluus esse mollis quod procuratur iusculis è lactuca, oxalide, borragine, beta, iusculo prunorum, fero lactis, cassia, catholico, & omninò leuioribus medicamentis. Dolor à perfrictione si fuerit, concidit facies, sed est decolor, pigri sensus, pigræ animæ functiones, frigidis læduntur, utendum calidis, oleo rutaceo, irino, costino, nardino, quibus hyeme frigida, & maiori perfrictione, styracem calamitā, benzoinum, mithridatium, theriacam permiscemus,

euphorbium quoque oleo subdecuplum, vel subduodecuplum. Possunt olea confingi è maiorana, thymo, serpillo, origano, satureia, mentha, rosmarino, & aliis id genus calidis plantis, in oleo & vino coctis ad consumptionem vini. Affectu perseverante, raditur caput, aut detonditur, paulò crassiora medicamenta quàm in æstu adhibentur. Fiunt capitella seu pileoli ex aluta, quæ interiore parte induta sit mollibus emplastris, calefacientibus, ut mithridatio, theriaca, aut vnguentis crassioribus ex præscripta materia. Sinapisimus quoque vsui est. Abstinentum phlebotomia, catharticis fortibus, cucurbitulis, multò magis eo genere curandi, quod vsitatum in lue venerea, quod genus tantum locum habet in dolore longo, & pertinaci, à crassis multis, & viscidis humoribus. Alimenta sunt boni succi, quæ moderatè calefaciunt, vinum tenue, calidum cubile, illitus narium, infusio in aures, ex materia præscripta, oleis & aliis.

Ab ebrietate.

Ebrietas grauißima affert symptomata : alia quidem subitò, alia post tempus, quale est illud scriptum ab Hippoc. apho. 5. lib. 5. Si ebrius quispiã obmutuerit repente, & quæ Gal. commemorat cap. 5. lib. 5. de locis malè affectis. Moderatum symptoma est, dolor capitis, in quo videndum, an vinum crudum, & crapula restiterit in ventre : sic enim vomitus imperandus, confirmandus ventriculus, alioqui vteris iis quæ contra ebrietatem faciunt. Quorum duo sunt genera: alia quæ refrigerant & repellunt, iam descripta in dolore capitis

*Ebrietatem
profligant duo
genera reme-
diorum.*

b b iij

AD LIB. II. DE COMPOS. MEDIC.

*Brassica e-
brietatē ar-
cet.*

contra æstum, vt rosatum, & peculiariter polygo-
num: alia naturali quadam proprietate, aut certè
non ita manifesta ratione, vt hederæ folia alligata
fronti, ruta, decoctum centaurij minoris, amygdala
amara, ceruinum cornu, brassica, quã scripsit Theo-
phrastus naturali quodam odio dissidere cum vite,
vt vim huius succumque eliciat, si feratur in vite, at-
que inde vitem corrumpit: propterea Andracidem
vsum brassica contra ebrietatem. Quod autem vul-
go persuasum est crapulam vino elui, non caret ra-
tione. Siquidem bene puro ventriculo & distribu-
to priore vino, bibitur. Hoc enim vapores crassos
discutit, quos genuit crapula. Quod & Hippoc. &
Gal. ostendunt in dolore oculorum ab huiusmodi
vaporibus, eo Apho. vbi scripsit Hippoc. Dolores
oculorum meri potio soluit. Apollonius somno,
inedia, quiete, vomitu, vel vacuatione vtitur: sed
hæc conueniunt, vbi crapula grauatur ventriculus,
alioqui inutilia. Alimenta sunt pauca, & boni suc-
ci, quæ facilè concoquantur, pullastra, pulli colum-
borum, capus iuuenis, alæ & testiculi gallorum, pi-
sces saxatiles molli carne, oua sorbilia, hordea-
tum, aquæ potus, si quidem inde non læditur ven-
triculus: sic enim vino bene diluto hydrosaccha-
ro, cum vino granatorum, iulepo Alexandrino uti
licebit. Secunda mensa, cydonia, vuæ passæ, pira,
& mala leuiter adstringentia, in vapore cocta, con-
ueniunt. In declinatione diutius & paulò celerius
ante cibum obambulandum. Post duas, aut tres
horas à cibo breuius, & lentiùs. Atque hîc bal-
neum conuenire potest, & refrigerantia topica,
commutanda in ea quæ moderanter calfaciant,

quale chamæmelinum est. Superstitio est in usu amygdalarum amararum contra ebrietatem. Voluit enim septem esse numero, 9. aut 11.

De dolore capitis ex ictu, vulnere, aut contusione.

ICto capite, contuso, aut vulnerato, spectandum est, an malum ad pericranium extendatur. Sic enim membranam usque ad os diuides cultello, aut scalpello, derafo osse, linamentis vulnus replebis, sed in primis omnia aduertenda sunt signa, cum præsentia, tum ea quæ veluti accidentia recens illato ictu superueniunt. Leges itaque cap. 4. libr. 8. Celsi. Alioqui si temerè vulnus factum solidabis, aut contusionem negliges, grauissima accidentia consequentur, vt mortes, fisso, fracto, aut aliter læso subiecto osse. Itaque in magna contusione, siquidem nullum vulnus est, aut exiguum, tutius fuerit, iniecto clystere, detracto sanguine ex cephalica respondente, in crucem interfecare, cutem contusam, & vulnus breuius ampliare. Sic enim facilius probamus, nunquid os læsum sit, vulnus linimento implendum est. Inducendum splenium, aut complicatum linteum medicamēto, quod inflammationem prohibeat, quod reprimat, ex oleo rosato, albuminibus ouorum, bolo armena, puluere myrtillorum, aliisque id genus, & supra lanam succidam, vino, acetove tinctam, vel oxycrato impones. Postremò fasciola omnia colligabis. Iam tertio die, cōtusio vel omnino discutienda, vel in pus vertenda est. Quod si magna diuisio fuerit, iam rētato osse & membrana, futuris vulnus cōiungendum est: sed ita, vt inter duo fila iustum spatium relinquatur, & parte decliui magis pateat, qua scilicet pus commodius de-

b b iij

AD LIB. II. DE COMP. MEDIC.

fluat, quod alioqui collectū aut arrodit caluariam, aut per futuram fluit. In caput interius grauius adfert periculum. Dolor autem ferè excitatur ab inflammatione. Hic ergo leniendus dolor est, & extinguenda inflammatio. Vtrunque fit mistis medicamentis, quæ sine adstrictione & calore laxant: quorum materia abundè descripta in lib. de materia Chirurgica, cap. de dolore. Iam sublato metu inflammationis, lenito dolore, pus omnino cōficiendum est medicamentis suppurantibus. Repurgandum vulnus, detergēda sanies, tūcq; glutinādum, vbi benè purum vulnus fuerit. Hoc autē fiet prius regenerata carne, per medicamenta quæ peculiari- ter appellant cephalica. Deinde iam tecto osse, per ea quæ vocant glutinātia: vtrāque materia, ex mon- umentis veterum, & obseruatione recentiorum, descripta est à nobis libr. 2. de materia Chirurgica. Est & aliud quod Galenus colligit de vsu aceti. Si- quidem membrana quæ dura meninx appellatur, nudata est, omnino abstinendum ab aceto. Si verò ab osse incolumi ea omnino tecta est, distingues hoc modo: nam si grauis est inflammatio, & grauis dolor, hīc abstinebis. Vel si vtrunque malū leue est, ita vt eris & medicamentis, quale rosatum est, per- miscebis, vt tenuitate partium, vim aliorum medi- camentorum deducat in altum. Retinenda vitæ ra- tio, quam Apollonius instituit, quies corporis, sub- tractio alimenti, vacuatio quæ fit, vel phlebotomia, vt antè dictum est, & medicamentis purgātibus, & clysteribus, noxiorum abstinentia, balnei, vini, neq; vini solum, sed & potuum qui inebriant, salforum, acrium, acidorum, clamoris, strepitus, motus ani-

mi, corporis, præsertim mandibularum.

De diuturnis capitis doloribus.

CAusa ferè intemperies cum materia frigida, in genere intemperies, vel solutio cōtinui. Intemperies, vt dictum est de dolore capitis sine materia, quæ ægerrimè curatur. Vbi confirmata est, vel cum materia, atque hæc vel biliosa & flatuosa, vel quod sæpè fit, frigida, crassa, viscida. Atque hanc quoque statim flatuum copia sequitur, vnde distentio & dolor, quasi contundenti similis, & ad instar malleoli ferientis. Signa ex dictatis antea repetenda. Altera causa est solutio continui à vulnere, contusione, casu, distentione, à flatibus. Iam verò flatus generatio medico intelligenda est. Generatur enim inopia caloris: atque hæc inopia duobus modis intelligitur, quia vel singulariter calor imbecillus est, vel non simpliciter quidem, sed vt ad materiam refertur. Atque in hac comparatione materiæ quantitas eius, & qualitas consideranda: quantitas quidem, qui copiosior est, quàm vt à calore etià integer confici possit. Qualitas autem, quia natura sua flatulenta est, quod in multis alimentis cōtingit, & humore frigido, qui facilè in flatus resoluitur. Atque hi flatus cōtinuitatem soluūt, quia mēbranas & sensilia corpora præter naturā distendunt, & vi quadā futuras relaxant: vnde & diadematis, & fasciis arctiùs colligatis remedia inuenta sunt. Graue malum est, vbi materia putrescit, vnde febris, inflāmationes, & phrenitides.

Curatio.

Recta vitæ ratio instituat. Aluus lubrica, aquæ potus, media aut parcissima vita, nisi à bile malum oriatur temperamentum. Ætas, cœlum, cōsuetudo,

Flatibus unde fit generatio.

AD LIB. II. DE COMP. MEDIC.

*Intemperies
nuda nec
phlebotomē
neque purga-
tionem postu-
lat.*

& reliqua repugnent. Vitetur omnis vehemens motus corporis, & animi. Alimenta acria, acida, salsa, & omnia quæ vapores gignunt, clamor, strepitus, splendor magnus, nocturnus aër, sed is præsertim, quem illustrant radij lunæ. In intemperie pura, neque phlebotomia, neque purgationibus utendum est: cum materia hæc sequitur. Si plenitudo grauis, obstructio, inflammatio, febris, contusio, insignis fractura, vulnus, ac denique si intolerabilis dolor est, venam secato. Celsus phlebotomiam superuacaneum remedium putat, ubi intolerabilis dolor non est: quem sequi non oportet. Nam citra hunc in propositis conditionibus necessaria est. Vena cephalica aperienda, aut, si malum ab inferiori corpore, mediana, paulatim digito indito, expressa cephalica. Deinde perseverante malo, venæ capitales, in fronte, temporibus, post aures secare oportet. Itaque Medicum diligenter animadvertere oportet, ut qua parte dolor magis urgeat, maior sit rubor, tumor, pulsatio, secetur vena capitalis. Arteriotomia conveniet, ubi à sanguine calido & spirituofo dolor natus est, de qua lege 13. Meth. medendi, & 6. de Sanitate tuenda. Setis quoque porcinis, folio arundinis, aut festucæ, irritanda sunt venæ interiores narium, ut sanguis profluat: nam & inde sanguis sponte naturæ motus, dolores capitis dissolvit. Alij utuntur sanguisugis fixis in pinnis narium. Sed ante phlebotomiam, siquidem resistit alvus, clystere aut levi pharmaco purganda est: quia è facie intestinorum sublatus vapor sæpè dolorem movet. Cucurbitulæ occipiti, vel paulò inferius in ceruice adhibentur, etiam cum scarificatu, nisi æger videatur opportunus paralyti. Purgationes

instituantur, ut est materia, ex ratione quæ in alopecie descripta est. Animaduertendum tamen in dolore, qui à flatibus excitatur, num flatu ab alimento generentur, aut à materia. Nam si ab alimento, frustra purgatio est: si à materia, id ipsum distingui debet. Nam si pauca, & solo capite inclusa, aliis remediis deduci debet. Si multa vel etiam toto corpore collecta, purganda est. Sed si crassa & frigida, incidentibus & concoquentibus prius præparanda est: quæ si tota potest cōcoqui, & pituita dulcis est, non eget pharmaco: si salsa, putris, aut corrupta, necessario purganda est. Post habitam rationem totius corporis & capitis, per rationem vitæ, vacuationes, purgationes, ad particularem vacuationem capitis, per errhina, sternutatoria, masticatoria veniendum est.

Errhina & sternutamenta maximè conueniunt, incisa prius & cōcocta materia, siquidem crassa est & viscida. Sternutamenta peculiariter cōueniunt, ubi caput multis vaporibus repletum est, utraq; præferenda, ubi pars anterior capitis purganda est, quemadmodum Ἀγματοήματα caput posterius melius repurgant. Illa tamen, errhina dico & sternutamenta, suspecta esse debent, ubi imbecilliores oculi, vel iam laborant: adhuc quibus nares aut polypis, aut ozænis, aut aliis id genus vlcerebus vel iam laborant, vel opportuna sunt, multò magis, si materia repurganda virulenta est: id quod sæpè accidit in lue venerea. Hic ergo masticatoriis potius utendum est. Masticatoriis similiter abstinendum, ubi fauces, palatum & reliquæ oris partes, pulmones quoque, vel iam laborant vlcere, vel vlcere opportuna sunt: hæc autem, ne fiat consuetudo, & vlcera

Errhina & sternutamenta concocta materia conueniunt.

Eadem quando suspecta.

Masticatoriis quando abstinendum.

AD LIB. II. DE COMP. MEDIC.

iam facta irrigentur, quæ resiccari oportet, vel quæ in metu sunt, moueantur, neque contrà. Nec facit quod quis obiiciat, materiam illectam, & deductam masticatoriis hiatu oris, & decliui capite, repurgari: quia in transitu vlcera irrigantur, & per somnum consuetudine facta iam non repurgatur materia. Errhina, alia sicca, alia liquida, alia verò euchrista, vt quæ illinuntur. Succis vtendum in maiore copia humiditatis, eoque corniculo vel fistula infusa priùs subtilissimè trita insufflantur, alioqui inspiratu attrahuntur.

*errhinorum
materia.*

Aliquando solus vapor satis est, vt nares scilicet admoveantur pyxidibus, in quibus illa reposita sunt. Liquida vel vola manus, vel cochleari excepta, tepida quidem inspirando attrahuntur. Quæ verò iam consistunt euchrista, digito, penna, vel alia re simili, illinuntur. Errhinorum materia, acris, amara, salsa, nitrosa, elaterium, piper, sinapi, elleborus, melanthium, cyclamen, maiorana, centaureum, pyrethrum, hyssopus, thymum, thlaspi, satureia, anagallis, beta, soldanella, sales torrefacti, ammoniacum, nitrum, & alia id genus. Liquida ex iisdem exsuccatis, vel liquori mixtis. Plurimus vsus est succi betæ, hederæ, mercurialis, parietariæ, maioranæ, anagallidis: contunduntur herbe, & vt faciliùs reddant succum, aliquid aceti, aquæ vitæ, vini, aquarum maioranæ, parietariæ, & similibus instillatur: intermiscemus quoque aliquid zinziberis, piperis, nucis moschatæ, eorum quæ priùs sunt dicta. In siccis errhinis, quorum si multum est succis permixtum, fiunt euchrista, aliquando teruntur sicca, ex aceto, aqua hyssopi, maioranæ, vitæ & similibus: aliquando ex

iisdem friguntur, inuoluuntur linteo raro, & calida naribus admouentur. Ab imbecillioribus inchoandum ad fortiora, vt elaterium & euphorbiū, atque hæc temperantur lacte, mucagine althææ, psyllij, lini & similia. Hæc omnia melius à balneo, siquidem hoc vsitatum est, alioqui matutino, laxato corpore: aquam autem continemus ore, aut lac, ne dum hæc immittuntur naribus, aliquid in os decadat, quod os exulceret, vel deuoratum lædat. Si inde nares incaluerunt, lacte vel aqua tepida immissa naribus, medendum est. Eadem seruanda sunt in masticatoriis, quorum materia eadem, quæ errhinorum. Sed excipiantur ferè mastiche, vua passa, ficu, cera: alioqui errhinorum materia vino incoquitur, ad gargarismos. Sternutamenta subtilissimè tritis errhinis siccis commouentur, sed maximè acribus, elaterio, elleboro, castorio, zinzibere, pipere albo, & aliis id genus. Sequuntur topica. Ea repellunt & refrigerant, quæ conueniunt initio. Concoquunt & tenuant, quæ incrementis misceri debent repellentibus.

Topica remedia.

Quæ discutiunt, maximè conueniunt in declinatione. Dolorem leniunt, quorum maximus est vsus in vigore. Corroborantia locum habet, iam discussa materia, & pacatis doloribus. Itaq; raso prius vel detonso capite, remedia adhibenda sunt paulò crassiora, vt dictum est. Liquidiora hæc fiunt, vt melius penetrent pharmaca. Laxetur cutis, declinetur tædiū, quod relinqueretur, inquinatis capillis. Atque dum his utimur, vel pharmaca repetenda, vel qui hac parte plurimùm cōueniant, clysteres acres iniiciendi, frictionibus partium inferiorum utendū est.

AD LIB. II. DE COMP. MEDIC.

Materia repellentium in humore, vel vapore frigido & crasso tepida applicatur, multò magis hyeme, & temperamēto frigidiorē. Contrà verò in materia calida & biliosa, frigida sunt repellentia. Verùm dum hæc aguntur, prouidendum vt ne caput nudatum pilis frigore lædatur, multò magis hyeme & cælo frigidiorē. Itaque cucuphis vocatis, & gossipio caput muniendum est, consuetis quoque pileolis, qui è materia conuenienti perfumari possunt, benzoino, stirace, caryophyllis & aliis id genus. Puluis quoque ex conuenienti materia intermisceri potest. Cucuphas ex gossipio, alioqui emplastra aluta inducimus, ex qua fiat veluti pileolus. Materia remediorum priùs descripta est, in dolore capitis ab æstu, ebrietate, perfrictione. Legenda est historia apud Æginetam de muliere, quæ cõtumaces huiusmodi dolores curabat decocto radicis cucumeris agrestis, & foliorum absynthij in hydrelæo: expresso oleo, quod relinquebatur, fouendum caput, & irrigandum. Materia verò emplastri modo applicanda: potest medicamentum augeri hydrelæo factò ex oleo conuenienti, chamæmelino, irino, & aliis priùs descriptis, cui oleo olibanum, opopanax, galbanum, benzoinum, & alia huiusmodi misceri possunt. Quod paratur ex atramēto, parabile est, sed vulgari scriptorio vtendum magis circa initia, post initia verò, impressorio. Democritus utebatur arida fæce atramēti, quam diem integrum terebat ex aceto, deinde addebat octauam partem opij. Neque omittendum remedium, quod maxime conuenit vaporibus crassis, dum retinetur anima, seu respiratio, ligatur collum, vt his artibus fan-

Cucuphis muniendo capiti instituenda.

*Capitis vaporibus crassis discutien-
dis cõueniens
remedium.*

guis vnà cum calore & spiritu colligatur sursum in
venis & arteriis capitis, atq; ita collectus vaporẽ te-
nuerit atque discutiat. Extrema remedia sunt, empla-
strum de Vigo cum hydrargyro, in pileolo aluta
capiti inductum, & toti ceruici affixum. Hoc reme-
dium in crassis & viscidis humoribus tempestiuè &
conuenienter adhibitum, plurimùm potest. Adhæc
sinapismus, diacopregias medicamentum, dropax,
quæ scripta inuenies cap. de Pyroticis 3. de materia
Chirurgica. Adhæc cauteria, *ἡ ἀκνέτης*, quæ
vocatur seton. In materia frigida, crassa hæc postre-
ma remedia conueniunt, non in calida.

AD LIB. III. GALENI
DE COMPOS. PHARMAC.

ἡ τὸ πρῶτον.

PERIOCHE III.

De aurium dolore.

Vribus acris sensus à natura datus,
descendente neruo à quinta con-
iugatione, cum dura meninge, fu-
soque ac disperso in meatum audi-
torium. Causæ dolorum in gene-
re, intemperies, morbus instrumen-
talis, solutio continui, particulatim refrigeratio, cal-
factio, deniatio, obstructio, spiritus flatulentus, hu-

*Aurium do-
loris cause.*

AD LIB. III. DE COMP. MEDIC.

*Aurium
doloribus à
frigid. quæ
conueniunt.*

mor crudus, frigidus & viscidus illuc inclusus, humor mordax, sanies acris, inflammatio tum propaginis membranæ, tum nerui auditorij vlcus. Dolor autem in ambitum auris, propter circumpositas latebras extenditur. Refrigeratæ auri, & inde dolenti calorifica conueniunt, fel tauri cum adipe anatis, vt Arabes & Græci cum succo porri, quod remedium præterquam quod calfacit, aperit quoque obstructions, terget, incidit. In hoc quoq; remedio consensus est Arabum & Græcorum. Cæpa, præsertim rubra, ampla excauatur, in cauitatem oleum conueniens cum succis conuenientibus & medicamentis immittitur. In calidis cineribus aut furnis vulgaribus super regula coquitur, excipitur liquor. Oleum ex cæpa exprimitur, mixtura auri instillatur. Olea cōueniunt, in quibus folia ruthæ, lauri, eiusdémque, baccæ, aut iuniperi, maiorana, origanum, rosmarinus, hyssopus, calamus aromaticus, piper, galanga, zedoaria, grana paradisi, zinziber, caryophyllum, & similia coxerint. Oleum de spica, de cinamomo, euphorbio, vel in quo vigesimaquarta pars euphorbij mixta sit, oleum è castoreo, de piperibus, de scylla, de scorpionibus, de ben, seu muscellinum, de nucleis persicorum, amygdalarum amararum, auellandarum, de galbano, ammoniaco, & alia id genus. Plurimum vtédum est succis ruthæ, baccarum lauri & iuniperi, canabis viridis, centaurij minoris, bryoniæ, ari, dracuntij, persicariæ, & rerum amararum: vbi præsertim frigiditati coniuncta est frigida materia & viscida, qua detergent. Materia sicca, castoreum, elleborus, calamus aromaticus, cardamomū, galanga, zedoaria, & alia in oleis memorata. Sacculi ex

culi ex eadem materia implentur, incoquantur vino acri & cretico seu maluatico, aut alio vino generoso: exprimuntur, admoventur calidæ auri, vt inde vapor excipiat. Dolens auris gossipio clauditur, vt vocant, moschato, pileolis cōsuetis omnino via ad aures frigori præcluditur. Ex oleis commemoratis vnguenta sunt pretiosa benzoino trito, momento moschi & ambaris, id est, ambre griseæ, addito.

De dolore auris à calore.

GAl. vtilissimum remedium putat in inflammatione & calore ouum crudum rosaceo subactum. Arabes liquore oui tenuis subactō ex aqua rosarum, nenupharis, violarum, lacte muliebri, succo parietariæ vel polygoni cum rosaceo vtuntur. Materia remediorum, quæ refrigerant & dolorem leniunt, itēque eorum quæ calefaciunt, amplissimè descripta cap. de dolore, lib. 3. de materia Chirurgica. Quo loco remedia quoque inuenies narcotica, quale est Philonium cum lacte muliebri, semina papaueris albi, hyoscyami albi lactucæ, cucumeris, trita omnia affuso succo è foliis & floribus papaueris, nympheæ, hyoscyami, vel aqua rosarum, violarū, nenupharis, trochisci Stellæ dissoluti sapa, vel in lacte muliebri, Trochisci de croco descriptione Mesuæi. Finges pastillos narcoticos ex opio, castoreo, sinapi, calamo aromatico, pipere, & omnino addita materia, quæ concoquat, incidat, calefaciat, eritq; aliorum proportio ad opium dupla, quadrupla, sextupla. Vniuntur pastilli sapa, vino, in vsu dissoluuntur lacte muliebri vitello oui. In obstructionibus à crassis, vel flatibus, vel humo-

cc

*Purgatio ad
obstructiones
à crassi fla-
tibus & hu-
moribus.*

ribus purgat corpus pillulis cocciis, assaieret, & de-
biera mixtis, incorporatis cum expressione 3.ß. aga-
rici trociscati infusi in oxymelite, sitque dimidium
dragmae cocciarum, aurearum ʒ. i. Purgato corpo-
re, errhinis, masticatoriis vtendum est, cucurbitulis
in ceruice & scapulis. Ratio vite præscripta in dolo-
re capitis ab eiusmodi materia, remedia topica, ea-
démque in dolore aurium à frigore, nisi quòd de-
bent seligi, quæ detergent, discutiunt flatus tenuât.

De ulceribus aurium.

Hvmor interdum è capite in aures defluit mo-
lestus primùm & plurimus, qui deinde pu-
trefcit, consuetudinem facit, vt iam nihil molestus
sit. Vbi ex Hippocrate purgandum corpus, affi-
gendæ scapulis cucurbitulæ: errhina, masticato-
ria sunt imperanda ad reuulsionem: detergenta sa-
nies, siccādum vlcus. Sed primùm leuioribus vten-
dum est. Veteres remediis vtebātur, quæ iam exo-
leta sunt, quorum hic ordo est. Primùm vtebantur
glaucio ex aceto, deinde pastillo Polyidæ, post An-
dronio, tum bythinio vel è charta, postremò è sco-
ria ferri. Pastillos describit Galenus 6. χτ. γέν. Pau-
lus 7. Scoriam ferri variè præpararunt. Galen. pri-
mùm terit ex aceto acerrimo 9. de simpl. medicamē-
tis, deinde ex eodem coquit. Arabes meliùs præpa-
rant. Terunt scoriam, ex aceto lauant, & deinde sic-
cant in latere calido, vel feruente sole: siccam rursus
ex aceto terunt: imbuunt aceto, siccant vt priùs. Id-
que septies reperunt. Post hæc intenuissimum pol-
linem resoluunt, coquuntque longa coctione ex a-
ceto acerrimo, dum sit mellis crassitudo, atque ita
siccant. Remedium hoc maximam vim siccandi

habet:epuloticum est, quod non nisi bene puris ulceribus, iisque inueteratis & duris corporibus usurpandum est. Sunt qui frigrant octies in sartagine ex aceto, deinde cum aceto coquunt, miscéntque rosaceum: alij more Gal. tantum terunt, & aceto quadruplo coquunt. Clementius est remediū hoc modo. Scoria ferri in frustula diuisa fictili crudo coquitur, dum vas percoctum sit: deinde extinguunt lacte: idque bis & ter repetunt, cremant, extinguunt, tum in mortario terunt affusa aqua vel fontana, vel rosarum, vel plantaginis, vel simili, vbi diu versant, purgant, siccant: tum repetunt in mortarium, voluntque affusa pluuia: postremò siccant. Singulare auxilium, vbi citra morsum siccandum est. Recentiores abluunt mulsā. Ablues & remediis scriptis cap. de purgantibus libr. 2. de materia Chirurgica. Post ablutum vlcus, succos parietariæ, anagallidis, saniculæ, buglæ, centinodiæ, plantaginis, bursæ pastoris, millefolij cum melle coques, & his vteris. Similiter melle rosato, syrupo de absynthio vel succo eius cum melle rosato. Eodē modo, apij succo, vbi metus est putredinis, addes puluisculum aloës & myrthæ, centaurij minoris, gentianæ, sarcocollæ. Ægyptiacum quoque solutum vino vel ænomelite, remedium est veterum & recentiorum. In siccantibus ulceribus aurium alumen vstum ex vino, vel, vt sit fortius, ex aceto tritum. Alij vrina pueri impubis vtuntur cum ænomelite. Forte est, arago trita cum ænomelite scyllitico. Sed quibus remediis abluas, tergeas, sicces, inuenies cap. de purgantibus & epuloticis in materia Chirurgica.

Ad dolorem ex inflammatione, & sine ulcere.

Sanguinem detrahito: interdicito vino: nutrito, ut in febribus. Sanguis ex cephalica eiusdem lateris detrahatur, clystere vel leui medicamento prius instituto. Circa initia lenientibus medicamentis sine calore dolorem sedato. In quibus prestantissimum credidit Gal. ouum crudum ex rosaceo subactum, molliter immissum auri. Rosaceum sit legitimum, quod magna præcautione admonuit Galen. Ouum sit recens. Licet utri rosaceo cum tantillo aceti. Arabes hoc remedium leuiter coquant, tantillum caphuræ adiiciunt, quale fuerit rosacei optimi ℥.i. aceti ℥.2. leuiter bulliant in aqua calida: deinde misce caphuræ gr.4. Utendum quoque muccagine seminis psyllij & cydoniorum extracta in aqua rosarum. Hæc muccago per se vel mixta prioribus medicamentis vsui est: lac quoque muliebre conuenit instillatum auri. Quod si nimis urget dolor, & inde periculum ægro imminet, ad narcotica prius descripta confugere oportet. Iam remissis doloribus ad cōcoquentia simul & lenientia veniendum. Sed dum hæc fiunt, omnino procurandum, ut vel clysteribus, vel leuibus pharmacis moueatur aluus. Leniunt itaque & concoquunt muccagines seminis althææ, lini, fœnugræci, gummi arabici. Extrahuntur in aqua bismalua: adduntur pingua, butyrum, œsypus, adipēs gallinæ, anseris, adeps suillus recens & sine sale. Postea basilicum & diachylon paruum, oleo anethino, amygdalarum dulcium, chamæmelino, irino dissoluimus & aliis medicamentis leuioribus, quæ cap. de suppurantibus scripta inuenias. Farinis etiam hordei, fa-

barum, althææ, lini, fœnugræci coctis rosaceo, vel oleis memoratis, vti conueniet. Aliquid indetur auri. Magna pars toti auriculæ & ambitui in linteis applicabitur.

De vermibus aurium.

Vermes innascuntur ex putredine, quibus remedio sunt amara: qualia hæc: Olei persicorum, amygdalarum amararum ana ℥. 1. succi apij, centaurij minoris, ana ℥. 2. aceti ℥. 2. Coque in calidis cineribus, deinde adde myrrhæ, aloës ana ʒ. 1. addito felle fiet efficacius. Aliud. Foliorum persicariæ, absynthij, graminis, athanasæ, matricariæ, horum vnus vel duorum. ℥. 2. succi extracti ex nucleis persicorum addito pauco aceto ℥. 2. olei de fraxino ℥. ʒ. ellebori nigri ℥. ʒ.

Observationes quadam in doloribus aurium.

In his obseruandum ne quid durins, asperius, frigidius, calidius, grauius ex alto cadens dolorem exasperet. Liquidum sit medicamentum, tepidum, quod molliter instilletur, vel corniculo, vel crassiore penna secundum longitudinem diuisa in duas partes, extremo molli vel lana obuoluto, vt per cavitatem alueoli molliter influat medicamentum. Aliter hapso gossipij, lanæ, serici, imbuto prius medicamento & molliter expresso efficies, vt medicamentum leuiter influat. Vapores inferuntur auribus, sacculis (vt antè dictum est) tepidis expressis, spongiis cōplicatis, linteis in conueniente medicamento inculcatis, expressis, admotis. Aliter veteres lenticulas implebant decocto conuenienti, claudabant orificiū vel lana pauca, vel raro linteo, per quæ exhalaret vapor. Orificium admoueabant

cc iij

AD LIB. III. DE COMPOS. MEDIC.

auri. Aliter quoq; corniculum auriculare fingi potest, altero extremo latiore, quodque sit satis comprehendendo orificio lenticulæ : altero angustiore, quod auri inditur: vocât per embotum. Sed corniculum cû sit inflexum, cômmodius est: alioqui emboto vocato vtendum erit. Quod si inflexo collo iisdẽ corniculo auri inditis, & ab alio exuctis flatus & alia corpuscula extrahûtur auribus, vel instrumentis, quę similia sunt vulgaribus siringib⁹, exsufflatio ab ore, & naribus efficiet, vt vapor melius attrahatur, & excidant, quæ restiterunt in auribus.

De corpusculis, quæ incidunt in aures.

A Qua, lapilli, festuca, animalcula, faba, & alia id genus incidentia auribus, periculum graue afferunt, nisi maturè excludantur. Nam inde dolor grauis, distentio, surditas, inflammatio, febris, conuulsio, mors denique consequitur. Iubebis ergo vel corniculum, vel stipulam, vel plumam comparari, quæ aperta extremis partibus, altera quidem in aurem immittatur: altera comprehendatur ore, vt fiat suctus, & inde quod lædet, extrahatur. Alij extremam partem infarciunt stupa, qua incensa orificium externum claudunt. Incenditur autem extrema parte, quę foras prominet: alioqui iuncum lucernarium, medullâ sambuci, ceream candelam, veruculum ferreum vel argenteum extrema parte inducût visco, glutine, terebinthina, ac re omninò viscida, quam immittunt auri, vt quod lædit, agglutinet. In materia duriore eiusmodi instrumentorum molli lana extrema mollienda sunt: atque dũ eiusmodi instrumenta induntur auribus, omninò prouidendũ, nequid diffingatur, quod relinquatur aure.

Quòd si quid viscidum pòst extractum corpusculum inhæsit auri, detergente decoctione eluendum est. Iubendus æger vt inclinata aure celeriter descēdat è gradibus, aut mōte insiliat pede, qui auri læsæ respondet, tussiat. Sternutatione vtendū: atque aliquando cietur sternutatio, vt violento motu, quod lædit, excludatur. Nōnunquam eadem prohibetur præhensis clausisque naribus, vt aure, vt retentus spiritus impetum faciat in aures. Tabella illa, cuius meminit Gal. violentum remedium est, concussio puerorum prehenso pede, herniæ periculum facit in molliore corpore, & quod ei malo opportunū est.

De graui auditu.

IN læso auditu vel præcipuum instrumentum læsum est, vel quæ partes ei seruiunt, vel cerebrum ea præsertim parte, vbi oritur quinta neruorum coniugatio à qua nervus auditorius est. Præcipuum instrumentum auditus extremitas est interna meatus auditorij, vbi nervus cum dura meningē exporrectus attingitur. Læduntur autem intemperie, similari morbo & solutione continui. Intemperies rebus externis & morbo contrahitur: animaduertendūque qualis præcesserit morbus, calidusne an frigidus, vt inde cognoscatur intemperies. Morbi instrumentales hoc loco ab obstructione, quia non potest esse communicatio aëris externi spiritus auditorij. Obstruitur meatus à tumore præter naturam, tuberculis, aut carunculis adnatis, crassiore pure, crassa & viscida materia, copia sordium, corpusculis incidentibus. Solutio continui, vt in vlcere. Intemperies curanda contrariis, calida frigidis, frigida calidis, quorum materia supe-

*Auditus
præcipuum in-
strumentum.*

AD LIB. III. DE COMP. MEDIC.

rius descripta est. Obstructio liberanda remediis convenientibus, ut si ab inflammatione, iis, quæ contra inflammationem scripta sunt. Si ab œdemate, incidentibus, attenuantibus, detergentibus. Similiter si à crasso pure aut pituita. Materia autem in dolore scripta est contra flatus & crassam pituitam. Scirrhus mollientibus, incidentibus, tenuantibus, & ea ratione, quam scriptam inuenies cap. de malacticis, percuratur. Tubercula, verrucæ maximum negotium faciunt, & vix nisi ferro, aut eo genere remediorum, quæ exedunt supercrescentem carnem, curari possunt. Corpuscula eximenda iis artibus, quæ proximè dictæ sunt, sordes auriscalpio & detergentibus infusionibus expurgandæ sunt. Quibusdam vi tonitru, bombardarum, campanarum, laborat auditus, quibus vox lenis, tarda, exigua, numerosa aut musica similis musicorum instrumentis remedio est. Peculiariora quædam remedia sunt contra læsum auditum, qualia quæ sequuntur. Castoreum solutum aceto & mixtum oleo amygdalarum amararum: baccæ lauri vel iuniperi: teruntur paulatim, affusa aqua vitæ: singulis vinciis expressi succi, dimidium drachmæ ellebori nigri permiscetur. Subtilissimè trita colocynthis oleo convenienti permiscetur, vel eadem oleo & vino addita parte aceti: coquitur oleum, vsui est. Vtile balsamum artificiale & acopa, quæ scripta inuenies cap. de dolore. Suffumigia fiunt per corniculum ex caryophyllis, ligno aloës, baccis lauri, rametis iuniperi & rosmarini, maiorana sicca. Meliora fient, si in aceto scyllitico macerentur, ut ex omnibus fiat suffumigium. Fiunt quoque trochisci ex elleboro albo, castoreo, pipere, calamo aromatico, borace, iunctis aceto.

*Auditus
læsi peculiariora remedia.*

Trochisci vsui sunt suffumigiis, vel soluti in oleo conuenienti ex adipis anguillarum vncia vna, olei muscellini semuncia, succi caprifolij & Iouis barbae 3.2. aceti 3.1. ouis formicarum, quantum capiat dimidia testa nucis. Coquuntur omnia in vase testaceo: colatura vtriusque auri infunditur, atque omnino materia conuenit prius descripta contra dolores aurium à crassis & viscidis humoribus. Desperatis aliis auxiliis decoctum ligni sancti, & emplastrum de Vigo toti ceruici adhibitum, & post aures, singulari remedio est: verum cognoscendum est inueteratum malum esse immedicabile, atque inueteratum putant post duos annos, & vbi æquabilis surditas est, neque augescens, neque remittens sese, aut vbi scirrhus aut tuberculum interius iam intercipit meatum auditorium, vbi in interiore meatu solutio continui est in neruo auditorio. Medicamenta liquida esse oportet, tepida, quantitate modica, subinde commutata, vt tertia quaque hora. Atque priusquam noua immittantur, detergenda auris atque repurganda. Iaceat æger in aurem sanam, vt medicamentum influat. Sed quia iniecta in aurem cohibita sæpè corrumpuntur, & præsertim quæ sunt pingua, propterea suffumigia & vapores præferunt iniectis. Quod scripsit Hippocr. cessare surditatem biliosis deiectionibus, de surditate critica vel symptomatrica in morbis intelligendum est.

De Parotidibus.

Abscessus sunt glandularum, sed auribus sæpe numero pestilentes. Omnino pestiferi, nonnunquam maligni, quales scribunt viguisse, multosque rapuisse anno 1510. Nonnunquam clemen-

AD LIB. III. DE COMP. MEDIC.

tes sunt, quales viguerunt anno 1545. & præcipue vere. Nonnunquam sunt critici, qui si intro redeunt, lethales, nisi alui profluuium, vel insignis excretio subsequatur. Alij tardiùs erumpunt: alij celeriùs. Quidam cum dolore & inflammatione: quidam sine his. Itaque vbi vel dolor grauis, vel inflammatio, clystere molli vel leui pharmaco moueatur aluus: deinde auferatur sanguis è cephalica eiusdè lateris, tum medicamentis, quæ leniant, vtendum est. Cataplasmata ex farina hordeacea cocta hydrelæo, cerato variè comparato ex oleis, quæ nõ reprimant quidem, sed refrigerent, qualia scripta inuenias cap. de dolore: quibus muccago psyllij misceri potest, præsertim vbi calor coniunctus est. Abstinendum hoc loco, vt in toto genere parotidũ, medicamentis, quæ reprimant. Pacato dolore digerentibus nec ita calefacientibus vtendum est, vt si fieri potest, materia resoluatur. Quòd si resolui non potest, & ad suppurationẽ vergit, suppurantibus vtendum est: qualia sunt farina tritici hydrelæo cocta, butyro vel axungia mixta. Acetosa nõ ita manifesta ratione cocta sub cineribus suppurat. Potest pinsi cum butyro, radici liliorum coctæ permisceri. Similiter licebit vti radice lapathi acuti, althææ, liliorum cocta, & cum butyro pista. In calore hyoscyamo cum butyro vti licet. Archigenes diu fouebat tepida: deinde cataplasma è farina hordeacea adhibebat, quod scriptum inuenies, vt alia multa, cap. de suppuratibus. Vbi iam pus factum est, vel ferro decliui parte, vel ruptorio vocato vomica aperies. Vtèris medicamentis, quæ pus exhauriant. Materia describitur cap. de resoluentibus, de vomica aperienda,

*Parotidibus
omnibus re-
primētia in-
mica.*

de pyroticis. Vbi apertus est abscessus, vlcus suo more curandum est, & purgandum sordibus, incarnandum & cicatrice ducendum: ac fit aliquando in malè curatis parotidibus, vt fistulæ ducantur, contra quas incipientes, Gal. vehementer probat pharmacum quod sequitur. ℞. olei vetustissimi, alioquin ricinini, anethini, caryini, cocti in sartagine ℥. 6. acetii fortissimi tantundem, lithargyri ℥. 4. Bulliant simul, coquantur per diem semper agitando, donec nigrescat pharmacum, splendeatque. In mitibus parotidibus hoc medicamentum sufficiet. Olei chamæmeli, liliorum, butyri recentis ana ℥. 6. croci grana 6. Fiat linimentum, superponatur lana sordida. Quòd si paulò durior videatur abscessus, admiscebis & retrapharmacum, vel dialthæas, vel diachylon paruum, de muscillaginibus, resumptinum, vel aliquod id genus, qualia multa inuenias cap. de malacticis. Ac primùm crassiusculis linimentis, postea compage mollium emplastrorum, præsertim si dolor abest, vti conueniet, vt si durities relictæ fuerit, vteris remediis contra scirrhos ex cap. de malacticis.

De narium affectibus.

IN nares propago à dura meninge, nervus à tertia coniugatione descendit, patet & foraminibus exterioribus: & altero angustiore, quod ad mamillares processus, & anteriores ventriculos cerebri pertinet: altero ampliore, quod ad palatum & os diuertit. In naribus polypi fiunt & ozænæ. Polypus tumor est præter naturam duriusculus, similis substantia carunculæ polyporû pisciû. Ozæna vlcus est malignum, quod ab acri fluxione, & aliquando

Polypus.
Ozæna.

AD LIB. III. DE COMP. MEDIC.

putrilaginosa nascitur, atque putredinis signum est, quod grauius olet: neque omne vlcus narium ozæna est. Nam sæpè à pituita falsa vlcera concitantur in naribus, quæ crustulas ducūt, & facilè curantur. Ozænis malignitate respondent vlcera in lue venerea suborta, quæ & aliquando, vt ozæna, cancrum referunt: quod vbi fit, magna desperatio est neglectis eiusmodi vlceribus. Os nasi cariem ducit, atque corrumpitur, vnde forma naturalis nasi deprimitur & deperditur. In ozænis & polypis hæc sunt communia. Vacuandum corpus aliquando phlebotomia è cephalica: deinde etiam è venis, quæ ad labra perueniunt: deinde purgatione, ex quo reficcādum caput optima vitæ ratione, & medicamentis. Idemque corroborandum est in medicamentis, quæ reficcent caput & corroborent. Cucuphæ sint gossipio intertextæ & conspersæ puluisculis, qui siccant & corroborent, quales sunt è ligno aloës, caryophyllis, macere, moschata nuce, stēchade, saluia, maiorana, mentha, rosmarino, betonica, lauendula & aliis id genus. Præterea frictio è spongia à sincipite ad occiput & latera ducta. In medicamentis, quæ raso capiti adhibentur, emplastrum barbarum, tum quod descriptum inuenies cap. de hæmorrhagia, tū quod cap. de glutinātibus, vel quæ sequuntur. Myrrhæ, thuris ana ℥. i. duo oui albumina, limaces triticum suis testis numero sex, rursus terantur omnia in mortario, & linteis inducta, capitiq; affixa 9. dies finantur. In medicamentis topicis differentia est, quia ozænis conueniunt, quæ repellant & discutiāt: in polypo, qui ab humore crasso & viscido nascitur, quæ adstringant, incidant, tergeant, discutiant,

Atque in ozænis alia quidem remedia lenia sunt, alia verò acria, quibus in rebelli malo, serpente & putrido vtendum. At mediocria ex vtróque genere fiant, vbi malum erit mediocre. Lenia sunt rosæ ficcæ insperse, plantago sicca, herba vocata scorpioïdes, clymenum vulgare, malorû granatorum trium generum succus leuiter coctus, vel cum melle in vase æneo ita coctus, vt crassitudinē habeat. Mel vstulatum cum succo plantaginis, cum puluere ireos, myrrha, aloë. Fortia sunt, aquæ fortes, metallica acria, pulueres dracuntij, batrachij, & quæcunque acria sunt. In leuibus verò metallica, quæ sine mortu siccant, quale est plumbi recrementum, lithargyrus, cerusa, pompholyx, puluis malicorij, & magma illud Galeni ex cōtusis granatis. Ceterum cūm omnis ozæna vlcus sit, ordine quidem curanda est, purganda sordibus, incarnanda & claudenda cicatrice. Purgabitur hydromelite è decocto marrubij, centaurij, gaiaci, apij, absynthij, agrimonie, mixto aliquando fero lactis, vnde acrimonia lactis retundatur, aliis quoque abundè scriptis cap. de purgantibus. Purgatum vlcus aqua forti, qua aurum separant, aqua sublimati attingi debet. Mel Hispanicum tostum, addito puluere corticis gaiaci, purgat, incarnat, & cicatricem ducit. Recrementum plumbi tenuissimè leuigatur æquali parte vini austeri, deinde adiecta equali parte olei myrthini ad spissitudinem coquitur: psoricum Mesue huic rei vtile est. Ægyptiacum siccatur, & inde puluisculo facto aliquid aristolochiæ admiscetur, gentianæ & similia. Gal. pastillis Andronis, Polyidæ & similibus vtebatur, quos scriptos inuenies cap. de Hæmorrhagia. Sed

*Ozænâ quæ
optimè pur-
gent.*

AD LIB. III. DE COMP. MEDIC.

quia medicamentorum vis subinde affluente humore diluitur, subinde cōmutare oportet. Negotiū fit maius, cum vlcera ea parte sunt, qua foramen est narium ad palatum: quia non tā facilē medicamenta adhiberi possunt. Iubendum ergo, vt æger maiore vi inspiret, vbi medicamenta immittūtur: alioqui os amplissimē aperiat demissa lingua, vt specilli extremo medicamenta ad vlcus adducantur. Sunt qui firmum asperūque filum, vel è fetis textum in nares mittant, impellāntque, vt æger magno inspiratu attrahat, & alterum extremum in os perueniat. Itaque vtroque extremo filum prehensum diducitur, vt asperetur vlcus, & sanguinem reddat: deinde filum medicamenti illinunt, vt inde cōtingat vlcus. Nec desunt, qui acum plumbeam eo filo transigāt, ne filum reduplicet. Resupinato capite & naribus esse oportet, quum medicamenta immittuntur: iubemúsque aliquando, vt vel muliebre lac, vel aliud, vel aquam ore contineant, vbi acria medicamenta sunt lethalia, ne quid translatum in os deuoretur.

Cura polypi.

IN polypo particulatim conueniunt ceratum myrthinum, ceratum ex cera rubra cum oleo myrtillorum. Sed oportet ceratis addere sextam, octauam, decimam, duodecimam partem ægyptiaci, vel æruginis. Alioqui tantundem alicuius pharmaci generis eorum, quæ cathēretica dicuntur, quorum materia & descriptio est cap. de pyroticis. Ad idem facit psoricum Mesue, Macerionis emplastrum, tetrapharmacū cum duodecima parte æruginis, Lamponis medicamentum, quæ omnia scripta inuenias lib. de materia Chirurgica, & quo-

modo sit eis vtendum. Ex argenti spuma & cerusa, vino, aceto & myrthino oleo coctis fiunt vnguenta, quibus aliquid pulueris malicorij, rosarum, balaustiorum, aluminis & similium misceri potest. Puluis & succus dracuntij, cum foliis, radicibus, feminibus, medicamentis miscetur, vt proximis vnguentis, succo granatorum mixtura fiet, vt sunt corpora, & contumax malum est. Malicorium tritum, coctum cum parte trofchicorum Alcibiadis efficacissimum remedium est. Describuntur cap. de Pyroticis. Quod si crustæ fiunt vel in ozænis, vel poly-
Malicorium tritū efficaciss. ad polypos remediū.
 pis, medicamentis siccantibus resiccare oportet: qualia sunt epulotica, vnguentum de cerusa, & alia id genus ex cap. de epuloticis. Deinde vel volfella molliter commouendæ, vt leui motu decidant. Nunquam enim vi excutiendæ sunt, nisi iam resicata non ita hæreant. Veteres sternutatorio utebantur, vt maturæ crustæ deciderent. Alij emolliunt butyro, adipe anseris, aut gallinæ, muccaginibus tragacanthæ, gummi arabici, vt emollitæ cadant crustæ. Remedia resupinato capite alia quidem instillantur: alia corniculo insufflantur: quædam specilli nucleo capta inseruntur naribus, vel è pyxide, cochleari, vola manus inspiratu trahuntur vapores è vasis angustioris orificij admoti naribus. Excipiuntur in vlceribus narium à lue venerea remediis, quæ contra hunc morbum adhiberi solent: illitu, emplastris mercurialibus vtendum est.

De hæmorrhagia non agemus hoc loco, propterea quod de ea abundè à nobis actum putemus cap. 4. lib. 3. de materia Chirurgica. Illinc petantur remedia.

AD LIBRVM QVART.
GAL. DE COMPOSIT.

PHARMACOR. καὶ τόπος,

PERIOCHE IIII.

De Medicamentis ocularibus.

*Topica me-
dicamenta
ocularia.*

*ἱεράκια.
ὀξύδερκῃ
κοκκύρια.*

Medicamenta ocularia alia sunt, αἰώ-
δυνα, quæ & λυσιπόνια appellant,
eâque dolores leniunt. Alia repellunt,
sed leuiter, & adstringendo robo-
rant. Nonnulla sunt, quæ cōcoquunt
& extergent, discutiunt, molliunt. Plurima quo-
que excrescentem carnem consumunt: quædam
peculiariter confirmant oculos, conseruant visum,
& aciem eius intendunt, hieracia & oxidorcia. Vl-
cera oculorum peculiaria habent medicamenta:
sed leuiora aliis vlceribus, quæ videlicet extergent,
siccant, incarnant, cicatrice tegunt, aut crassiores
cicatrices exterunt: quorum alia mitiora, vt citra
morsum siccant: alia paulò acriora, de quibus om-
nibus ordine dicendum est.

De dolore oculorum.

Dolores oculorum, inquit Hippocrates, meri-
potio, balneum, fomētum, venæ sectio & epo-
tum medicamentum soluit. Meraco vino vtimur,
vbi

vbi bene puro corpore venæ oculares, quæque vicinæ sunt, crasso sanguine, vel eiusmodi vapore repletæ sunt. Sit vinū vetus, tenue, giliū, odorū, non adstringens, quod vel in cibo, vel inter cibos propinetur. Nam ieiuno datum vehemēter nocet. Et quanquam ab Hipp. scriptum est, meri potus, & consuetis tamen, & natura biliosis, adolescentibus quoque leuiter dilui potest, sed minū solito. Ac quidā ex veteribus calida diluebant. Phlebotomia vbi corpus plethoricum est, & dolor grauis excruciat. Eligitur vena primū basilica in plenitudine, vel mediana, deinde cephalica: postea in frōte: Postremò ex angulis oculorū, nisi vlcuscula, quæ phlyctenas vocāt, aut profundius vlcus cum inflammatione adsit. Tunc enim reprobāda phlebotomia in minoribus venis, sed venā amplo foramine aperire conuenit, vt sanguis crassior effluat, & maturius sequatur animi deliquium, quod in asperrimis doloribus magnā vim habet, vt ex aliquot historiis licet colligere. Balneum vsui est vacuato corpore, cocta inflammatione. Vbi acris fluxio est, fomento vteris, initiò quidem, vt tentes num corpus reliquum, vel caput laboret. Sic enim adhibito fomento dolor fluxioq; augebitur. In incremento & vigore, vt lenias: in declinatione, vt discutias & corrobore. Verū fomēta in mollibus linteolis & leuibus applicantur, nequid vel grauitate, vel aspredine, vel duritie lædat. Propterea Hipp. saculos reprobat. Medicamentum epotum in cacochymia pro natura vitij, quod redūdat. Sed præter hæc, frictiones cucurbitulæ occipiti & ceruici affixæ, vincula reuellēdo dolores leniunt: leues quoque inspiratus cōprehensio

Animi deliquium in asperrimis doloribus saluberrimum.

AD LIB. II. DE COMPOS. MEDIC.

*Oculorum
anodyna duo
rum sunt ge-
nerum.*

ore medicamento, quod vim habeat leniendi, dolores sedant. Medicamenta topica duorum sunt generum. Alia reuera leniunt : alia stupefaciunt. Sed stupefacientibus non temerè vtendum, qualia sunt collyria è cerusa lota, amylo, opio, & breuiter, quæ opium aliâque id genus recipiunt. Nam vehemēter fluxiones reprimere non possunt : sed excerni prohibent, vnde erodi corneâ contingit, si acris fluxio est: vt si multa, magis irritari, aut vehemēter intendi, nisi medicamentum fuerit vehementer narcoticum. Intolerabilis dolor remouetur, sed stupefactio aliud malum sequitur. Nam vis oculi omnino læditur, vt in posterû vel nihil, vel hebetius videat. Hinc quoque relinquitur dura quædam dispositio tunicarum, quæ non facilè corrigitur. Hæc Gal. qui non solum his, sed & in leniendo dolore emplasticis pinguibus, nimium adstringētibus, abstinendum putat. Emplastica poros infarciunt, ne quid exhalare possit. Adstringentia immodicè eisdem constringunt, atq; ita interceptis viis, per quas debet fluxionis materia discuti, eadem retenta, in oculis dolores exasperat. Sed præter hæc adstringentia tunicas nimium resiccāt, & inde visum hebetant. Pinguia verò propterea prohibet Gal. oleum & alia id genus, quia in vehementi ardore oculi facilè incenduntur. Eadem quoque sordes faciunt, & omnino vlcerum initia sunt. Tutior itaque vsus est eorum medicamentorû, quæ reuera anodyna sunt, qualia sunt fomēta ex sola aqua tepida, ex decocto meliloti, chamemeli, fœniculi, anethi, fœnugræci, rosarum, absynthij. Quod si calor multus coniunctus est, ex decocto psyllij, foliorû mādragoræ, hyoscya-

*Oculorum ar-
dor vehemēs
pinguia res-
puit.*

mi, papaueris, violarum, rosarum, similiter liquor
 oui, aqua rosarum, mucago seminis cydoniorum,
 medulla cocti cydonij, vel pomi alicuius cocti in
 vapore aquæ. Moderata est mucago althææ, traga-
 canthæ, gummi arabici, lac muliebri, fœnugræci be-
 ne loti prius infusi diem integrum, deinde cocti, ve
 prima & secunda aqua abiiciantur, penidia, alphe-
 nic, diatragacanthum frigidum, amyllum, muliebri
 lacte dissoluuntur, leniēdo leuiter, & citra morsum
 extergendo, creta similiter vti licet. Anodyn non est
 oui liquor cum suo vitello. Aliquando caphuram
 miscemus, vt in hoc, quod lenit & coquit. ℞. muc-
 caginis seminis psyllij & tragacanthæ extractæ in aqua
 bis maluæ ℥. 2. liquorū oui ℥. 3. β. croci ʒ. 3. β. caphuræ
 Gra. vj. Atque meminisse oportet recentibus muc-
 caginibus & succis vtendum, quia vno atque altero
 die acescunt, atq; corrumpuntur. Quæ collyria ano-
 dyna dicuntur, ferè opium recipiunt, quale est dia-
 rhodon Nili, quod etiam ingentes dolores lenit,
 tenues fluxiones, acrésque sistit. ℞. rosarum resectis
 vnguibus ʒ. 3. β. croci ʒ. 2. gummi arabici ℥. 1. spicæ
 nardi, opij ana. ʒ. 3. β. cum aqua fit collyrium. Vfus
 tēpore lacte muliebri, vel liquore oui liquidissimè
 diluitur. Anodyna enim liquidissima esse oportet.
 Arabes hoc collyrium, si ef rosatum vocāt, atque ita
 conficiunt. ℞. rosarū resectis vnguibus ʒ. 15. croci ʒ.
 18. gummi arabici ʒ. 19. spicæ, opij ana. ʒ. 2. fiat si ef cū
 aqua pluuiæ. Habent & si ef alba, quibus plurimū
 vtuntur: quale hoc est in principiis inflātionū &
 dolorū. ℞. gūmi arabici, tragacanthæ, amyli ana. ʒ. 3. β.
 cerusæ lotæ ʒ. 6. opij ʒ. 1. opiū in sapa aut vino dolci
 tēperatur: deinde reliquis iungitur in oui albumine.

dd ij

AD LIB. III. DE COMP. MEDIC.

In usu diluitur lacte muliebri. In augmento hoc conuenit. ℞. sarcocollæ nutritæ in lacte muliebri, aut asinino ʒ. ʒ. amyli, diatragacanthi an. ʒ. ʒ. cerusæ lotæ ʒ. 6. olibani ʒ. 1. ʒ. confice cum aqua pluuiæ.

Alexandri mirabile in calida ophthalmia & dolore.

Cadmia vstæ, lotæ ʒ. 10. cerusæ lotæ ʒ. 1. scoriæ ferri vstæ lotæ ʒ. ʒ. gummi arabici, tragacanthæ ana ʒ. 4. olibani, opij ana ʒ. 2. croci ʒ. ʒ. confice cum aqua pluuiæ. In declinatione sarcocollæ nutritæ ʒ. 10. croci, spicæ, aloës ana ʒ. 1. Teruntur omnia ex muccagine seminis fœnugræci. Linimenti modo adhibentur. Sed quia in ocularibus remediis, sæpè cadmiæ vstæ lotæque, & sarcocollæ nutritæ mentio fit, vtriûsque ratio explicanda est. Cadmia itaque, quæ & Cathinia dicitur, vel cuius loco lapide calaminari vtimur, vi siccandi & extergendi prædita vritur, & lauatur, hoc modo. In frustula magnitudine grani hordei confingitur, melle optimo conspergitur, concluditur fictili crudo, cuius orificium operiendo clauditur, lutaturque. Sed operculum vno vel pluribus foraminibus peruium esse oportet, vt fumus exhalet. Vas autem, vbi coctum est, subiecto igne vel in fornace figulari, iam ignita cadmia & vaporibus nigris in albidos commutatis, qui, scilicet, per foramina operculi exeunt, tollimus, & ablato operculo cadmiam vino austero extinguimus, & mortario terimus, siccâque ad medicamētâ referuamus. Aliter quoque veteres. Cadmia inclusa fictili vase puro igne crematur, deinde lacte asinino extinguitur: secundo ac tertio vritur atque extinguitur lacte: iam tertio vstæ extinctæque

*Cadmia
preparatio.*

in mortario affusa aqua fontis diutissimè versatur, purgatur, siccatur, siccata secundo ac tertio in mortarium repetitur, versatur ut prius, & siccatur.

Postremò cum aqua pluua in mortario circumagitur, siccatur, iam omnis qualitatè expers, ex qua fiat collyrium planè diuinū, ubi dolor sedādus est.

Ulcera implenda, siccanda hypopia, ubi sistenda est acris fluxio, & leniēda calida lippitudo, ubi pruritus, ardor, vltio, sed peculiariter, ubi detergendum & siccandum.

℥. cadmiæ, ut antè, præparatæ ʒ. 2. cerusæ è lacte lotæ sæpius ʒ. 2. ℥. Cerusa cum cadmia sæpius miscetur, & 15. diebus in mortario ex aqua pluua versatur. Postremò tragacanthæ lotæ & purgatæ ʒ. ℥. succo fœnugræci per noctem imbuitur, ut multum succum imbibat. Postridie vniuntur omnia: reponuntur vase vitreo operto tenui linteo, loco sub diali, & bene puro. In usu dissoluitur oui liquore, vel muliebri lacte. Sarcocolla citra morsum siccatur, coquit, digerit leuiter, amaricat. Trita itaque maceratur in aqua rosarum tribus diebus, tum siccatur, & pluribus diebus in succo rubi maceratur, siccaturq; postremò infunditur in lacte muliebri, siccaturque blandissimum medicamentum fit.

De repellentibus.

Repellentia duorum sunt generum. Alia leuiter repellunt, quæ conueniunt oculis, eaque vel leui frigore, vel corroboranti adstrictione reprimunt. Alia verò vehementer adstringunt noxia oculis, quia poros contrahunt, tunicas resiccant, exasperant, dolores creant, visum interturbant, quibus tamen aliquando, ut in procidentia oculi,

Repellentium genera duo.

dd iij

AD LIB. IIII. DE COMPOS. MEDIC.

*Repellentia
leniora.*

sed aliis mixtis, utimur. Leuiter repellunt rosarum succus, flores, folia nardi, spica, crocus, hypocystis, oui candidum, muccago psyllij, sumach, cydoniorum, aqua rosarum, plantaginis, & quod ex mororum succo præparatur. Succus mororum rubi quattarium vnum siccetur in sole, subinde agitando: ubi fuerit siccatus, imbue liquore oui, & sine siccare in sole. Postremò consperge lacte muliebri, & fac siccare. Puluisculo utere soluto liquore oui, ut lenias & reprimas. Repellunt quoque cadmia vsta, ut prius, & austerio vino extincta: deinde trita è puluia, & quæ metallica citra morsum siccant. Deinde hæc, quæ leniunt quoque. ℞. farinæ capiti papaueris & meliloti ana. P. i. pul. rosarum P. ss. panis albi ssimi ℥. 2. fiat decoctio in lacte mixtis pulueribus in fine decoctionis. Deinde transferantur omnia in mortarium, & subigatur cum ouo integro & croci scrupulo. In doloribus oculorum abstinendum à multis linteis, vinctulis arctioribus, grauib. sacculis aut cataplasmatibus: sed tenuissimis linteolis medicamenta continenda sunt: videndumque, ne remedia, quæ adhibentur, dolorem creent, & priusquam siccantur, commutanda sunt. Et quia in doloribus oculorum multa ferè lachrymatio est, quæ vim medicamentorum diluit, propterea subinde commutanda sunt remedia.

De ulceribus oculorum.

VLcus in alba tunica cornea, genis, angulis oculorum à re externa fit, ut stylo, gladio, vel aliter. Præterea ab acri fluxione, cui prudentissimè occurrendum est, alioqui ne vnà procidat & sequatur cæcitas, periculum est. Hoc vlcus in

genere quidem cōmunem habet curationem cum reliquis vlceribus. Vult enim repurgari, sicari, impleri, & cicatrice claudi. Peculiariter tamen ex natura partis clementiora remedia desiderat, multò magis, si proprietate indiuidui acerrimo sensu & purissimo spiritu præditi sunt, quales ferè sunt oculi cœrulei. Declinanda itaque tum quæ exasperando tergent, tum quæ mordicando siccant & nimia adstrictione exasperant. Atq; hæc vlceri, qua vlcus est, propriè conueniunt. Nam & in collyriis & remediis ocularibus sæpè mixta inuenias, quæ sunt acria, vt in malignis & nimium sordidis vlceribus, quæ dolorem leniunt: vt in dolentibus, quæ molliunt: vt in callosis, quæ plurimum adstringunt: vt cum magno impetu irruit fluxio in oculos, vel à prolapsu, vnde mixtus est. Quæ omnia vt non statim vlceri conueniant, conueniunt tamen per accidens. Ita- *Collyrium.* que influxionis impetu stalticis vocatis, id est, sistentibus, vtimur, quæ materiam recipiunt frigidam & adstrictoriam, quale hoc est singulariter prædictum. ℞. æris vsti, cadmiæ vstæ lotæque ana ʒ. 3. myrrhæ, opij ana ʒ. 4. acaciæ, gummi arabici ana ʒ. 7. Ex aqua fingitur collyriū, quod liquore oui dissoluitur in ipso vigore, quando sordes & maturatio tum in vlcere, tum in lippitudine apparet. Sed hîc animaduertendum, quod sit commune omnibus ocularibus remediis, oculos parum assuetos medicamentis sæpè irritari, cum primùm medicamenta adhibentur. Quod si contingit, tepesfacto liquore oui dolor sedandus est: deinde medicamentum adhibendum donec assuescat oculus. Conuenit & collyrium prius descriptum in præparatione cad-

d d iij

AD LIB. IIII. DE COMP. MEDIC.

miæ, additis rosa, hipocystide, acacia, & ʒ. i. opij in dolore vehemēti. Aliud Philoxeni, quod impetum fluxionis reprimat, caput siccat, lenit & stupefacit. ℞. rosarum ʒ. 2. feminis hyoscyami albi, ʒ. i. thuris ʒ. 3. myrrhæ ʒ. ʒ. farina volatilis, vel hordei tosti ʒ. 2. ʒ. oui tosti luteum vnum, succi mandragoræ, vel hyoscyami, apij ana ʒ. ʒ. crocci ʒ. 2. ex vino austero fit collyriū. Siquid inest duritie, thus pingue, myrrha, bdellium, galbanum, ammoniacum & similia miscentur collyriis: sed ad sistendas fluxiones, quæue siccescunt, vlcera prohibent, & dolorem commouent. Anacollematibus, frontalibus vti conueniet, quorum hæc fit materia. E fabis fresis, tosto hordeo, auena, fit farina. Assumitur quoque farina volatilis: subiguntur autem ex ouorum albuginibus: admiscetur sanguis draconis, bolus armena, thus, mastiche, gummi, rosarum puluis, fiuntque fartis crassa & hærentia cataplasmata. Sed quæ peculiariter extergent, siccantque vlcera, alia quidem liquida, plurima sicca sunt: liquida, lac serosum, vel dilutum suo sero. Seri autem plus miscebitur vt plus est sordium, vinum conditum saccharo, diluta melle, decoctum plantaginis, vel aqua eius addito melle, decoctum fœnugræci, quod conuenienter præparatum per se purgat vlcera, nisi sordidiora sint. Nam si tantillum mellis adiicitur, vel pulueris diatragacanthi frigidi, diaireos & similia, sicca pompholyx vsta, lotaque, seu tuthia præparata, lapis calaminaris vstus lotusque, vt prius, terra sigillata, lapis hæmatites, recrementum plumbi & ferri vstum lotumque, spodium, antispodia, cerusa, amyllum, lac in mortario plumbeo pistillo plumbeo agitatam,

donec crassius nigrescat, sarcocolla nutrita, pumex
 vstus & lotus, ostreorum cinis, ossa sepiæ, gemmæ
 tritæ, pulvis absynthij, plantaginis, bardanæ, cly-
 meni, herbæ scorpioïdis, buglæ, saniculæ, herbæ
 Paridis. Sed melius erit ex his succum exprimere,
 subigere in mortario plumbeo, pistillo plumbeo,
 donec crassities & liuor contrahatur: deinde siccari
 oportet, & ita vti puluere. Cornua cerui, capræ, vsta
 lotaque, antimonium vstum lotumque. Vehemen-
 tiora sunt æs vstum lotumque, squama æris, vitrio-
 lum, cuprosa, arrhenicum, sandaracha, ærugo: sed
 his in malignis & plurima sorde madentibus vti
 conueniet. Ex hac materia, concoquentibus, myr-
 rha, thure, croco, galbano, castoreo, fiunt collyria
 ferè ex succo fœnugræci. Vtimur quoque saccharo
 cando, penidiis, alphenic, diatragacanth. frigido, so-
 lutis lacte & liquoribus, qui extergent. Sic enim
 lenies, extergebis, & vlcus ad carnem comparabis.
 Parietaria, anagallis, cœtaurium minus, absynthium,
 plantago teruntur in mortario paulatim affuso la-
 cte; exprimitur succus, qui vt prius versatus in mor-
 tario plumbeo ad crassitudinem siccatur, vt fiat
 pulvis: è cornu cerui collyrium expurgat, incarnat,
 exterit cicatrices. ℞. cornu cerui vsti loti, thuris,
 plumbi vbi loti ana ℥. 2. squamæ æris, vstæ lotæ ℥. 1.
 opij ℥. 3. β. gummi arabici ʒ. 1. cum aqua pluuia fiat
 collyrium.

Sed hîc meminisse cōuenit duplicem esse aquam
 pluuiã in preparandis metallicis: vna enim hyberna *Aqua plu-
 uia duplex.*
 est, & inutilis: altera æstiuæ & tonitruosa, vtilis. Aliud

℞. sarcocolæ nutritæ in lacte ℥. 10. pulueris diai-
 reos simplicis, gummi arabici, tragacanthæ ana ℥. 2.

AD LIB. IIII. DE COMP. MEDIC.

punicis vsti lotique in lacte ʒ. 1. ex mucagine fœnugræci fiat collyrium. Atque hîc meminisse conuenit in vlceribus nimium madentibus puluisculis vtédum esse: in aliis collyria liquoribus dissolui: lac autem conuenire dissoluendis collyriis, vbi est leniendum, & breuiter extergendum: succum verò fœnugræci, vbi detergendum magis. Quòd si copiosius quoque detergendum, veteres succo fœnugræci tantillum mellis addiderunt. Aliud. ʒ. pumicis vsti lotique ʒ. 2. gummi arabici, tragacanth. ana ʒ. 1. pulueris diatragacanthi frigidi ʒ. ʒ. cum succo fœnugræci fiat collyrium. Absterget plurimum, vt etiam aspredines & albugines tollat. Vrina pueri impubis æneo vase diu versatur pauculo melle adiecto, donec sit crassitudo. Materia siccatur, fit puluis, ac primùm, vt consuescat oculus, mucagini tragacanthæ, deinde fœnugræci permiscetur, eritque quadrupla mucago. Licebit vti collyrio diuino antea descripto è cadmia præparata. Adhæc diarhodo Nili, deterfo vlcere, regenerâda caro. Implendis vlceribus oculorum conueniunt terra sigillata, sarcocolla nutrita, thus, cortex thuris, manna, aloë lota, myrrha, gummi arabicum, tragacantha, metallica, quæ citra morsum siccant, & alia scripta cap. de sarcoticis, quale hoc. ʒ. corticis thuris, myrrhæ, aloës, sarcocollæ nutritæ ana fiat puluis. Collyrium è cornu cerui antea descriptum, & Cleonis plurimum vsitatum veteribus, quod incarnat & cicatricem ducit. ʒ. spodij loti, plumbi vsti loti ana ʒ. 2. batituræ calybis ferraturæ vstæ & lotæ, croci ana ʒ. ʒ. gummi drach. 1. confice cum aqua. Vsus tempore diluitur liquore oui & lacte, aqua infusionis

Cleonis collyrium.

tragacanthæ, mucaginis tragacanthæ extractæ in aqua plantaginis. Sief de plumbo incarnans & consolidans. ℞. plumbi vsti, antimonij vsti, loti, tuthiæ lotæ, æris vsti, gummi tragacanth. ana ʒ. 2. opij. Gra. 8. cum aqua pluuiâ. Aliud, quod incarnat, reprimat, vestigia corrigit & lenit. ℞. tuthiæ, cadmiæ præparatum, vt decet, cerusæ, antimonij, olibani ana drach. 2. myrrhæ drach. 1. sarcocollæ, sanguinis draconis, aloës, opij ana ʒ. 1. β. f. ex aqua. Collyrium è thure, quod mollit, lenit, coquit, incarnat. Thuris ʒ. 10. antim sarcocol. ana drach. 5. croci ʒ. 2. ex mucagine fœnugræci pleno vlcere cicatrix ducenda est per ea, quæ vocant epulotica medicamēta, quæ citra morsum siccant, qualia inuenias cap. de Epuloticis, & quod sequitur. ℞. antimonij, blattæ bisantiæ ana ʒ. 10. acaciæ ʒ. 3. aloës, sarcocollæ nutritæ ana ʒ. 1. confice cum succo rubi. Sarcocolla, vt prius, nutrita cicatricem ducit.

*Sief de
plumbo.*

*Collyrium
è thure.*

Hebes visus.

Visus hebes senio, morbo, frigiditate humorū, & spirituum crassitie immodica, tenuitate spirituum, inopia vtriūque contrahitur. Sed à senio & inopia spiritus vel humorum difficillimè instauratur. In tenuitate spiritus leuiter adstringētibus & refrigerantibus vtendum est. Huius rei manifestum argumentum est, quod interdiu & in splendore Solis statim disperso spiritu & quasi euanescente parum acutè vident. Nocte verò iam cogente & leuiter refrigerante, spiritus acutissimè cernunt. Id quod videre licet in felibus, leonibus, pardalibus, & pleròque genere animalium, quibus veluti igne micant oculi in tenebris. Contra crassitiem humo-

AD LIB. III. DE COMP. MEDIC.

rum & spirituum, detergentibus & incidentibus leuiterque corroborantibus vtendum est: oxydorca vocant Græci medicamenta, quæ hebetudini visus citra manifestam occasionem ortæ medentur, quorum magna pars è materia constat, quam contra crassitiem facere diximus. Quale est Antonij Musæ. Fellis perdicis siluestris partē vnā: succi parietarię, succi centaurij minoris, mellis optimi ana. Aliud.

Fel gallinæ veteris succo centaurij pari miscetur, quibus mel sextupla ratione adicitur. Aliud. Scribonij Larg. Succi radice fœniculi ℥.2. pari melli commiscetur, reponuntur ærea pyxide. Alij parem modum succi chelidonię permiscēt. Obscuritatem quamlibet perfanare scribit Gal. gruis fellis ℥.1. succi marrubij & mellis optimi ana ℥.2. Aliud. Fellis tauri, succi fœniculi an. ℥.1. mellis optimi ℥.2. Aliud. Mellis scyllitici, succi marrubij ana ℥.2. succi granatorū dulcium ℥.℞. fellis accipitris ℥.1. fortiora sunt collyria antea descripta vi prædita extergente, quæ metallica extergentia recipiunt. Atque hætenus præscripta sunt, in crassis vaporibus & humoribus conuenire possunt. Cōueniunt etiam suffusionibus & maculis oculorum ex detergente, digerente, leuiter corroborante materia. Quod sequitur maximè probatum est veteribus, quod maximè inueniunt, scriptores, pictores, lectores, aurifices, & quicunq; contenta oculorum acie plurimū laborant. Succus exprimitur ex granis punici acidi, vt Aëtius: dulcis, vt Octauius. Is succus æneo vase reponitur, quod sit opertum tenui linteo, quodque exponatur Soli, donec crassescat succus. Succo iam crasso par modus mellis additur, miscenturque, & fictili repo-

nuntur. Illinitur medicamento oculus hora somni.

Ad albugines.

IN albuginibus atque omninò morbis oculi, ubi medicamentorum vim subire profundius velimus, balnea frequentia imperamus: alioqui iubemus, ut vapor humidus ex aqua primùm tepida excipiatur oculis: deinde vapor è materia, quæ extergeat: postea medicamenta leniter diùque affricando adhibemus. In albuginibus sagapenum cum melle distillatum, vel solutum cum melle liquido, vel, ut sit fortius, cum oxymelite scyllitico singulare remedium est. Succum anagallidis, parietariæ, chelidonij, amygdalarum amararum cum melle, ac breuiter earum rerum, quæ detergent. Addunt succum papaueris rubri: & quæ geria serpentaria vocatur, è radicibus dracuntij descripta cap. de farcoticis, soluta lacte equino plurimùm iuuare potest. Aliud. Fel hirci aut cuiusvis, alterius animantis exsiccat in vase æneo, adiecto syrupo de artemisia, ruta, calamento: ubi inde pulvis factus est, succus marrubij, anagallidis & similium miscetur, & quod inde molliter applicatur oculis. Aliud. Ossis sepiæ ℥. 2. salis ammoniaci, cerusæ ana ℥. 1. ammoniaci, sagapeni ana ℥. 2. Fiat pulvis. Aliud. Rad. dracuntij, aristolochiæ, chelidonij ana ℥. 3. β. concidantur in taleolas, reponantur in vase æneo. Superfundatur urina pueri impuberis: exponantur Soli: siccentur, terantur: tritis adde salis ammoniaci ℥. 2. mellis torrefacti tantundem. Fiat pulvis. Ammoniacum, salvia matris subigitur, & illinitur albuginibus infantium. Mirum est, quod scribunt, butyrum per se illitum mirabiliter cōferre in cōtumacibus. Metallica

Oculorū albugini accommodatum remedium.

AD LIB. III. DE COMP. MEDIC.

miscemus vi extergente prædita, & collyria quæ inde comparantur. Ærugo crematur: diu teritur ex aqua plantaginis. Capitur ℥.β. cui additur cerussæ lotæ in lacte ℥.i. gersæ serpentariæ ℥.2. trita omnia cum muccagine fœnugræci illinuntur.

Ad Hyposphagmata.

ICto oculo resudat sanguis tenuis, atque effunditur in oculum, vnde rubor & aliquando dolor & inflammatio. Taifati vocant Arabes. In dolore & inflammatione recurrédum ad remedia priùs descripta. Quòd autem attinet ad remedia propria hyposphagmatis, initiò vtendum iis, quæ reprimant & leniant: deinde iis, quæ digerant: postremò quæ digerant & corroborent. Primùm itaque liquorem oui illinito, & lanam vel linteolum molle in eodem inculcatum adhibeto. Lac quoque muliebre similiter adhibetur. Veteres magnam vim in sanguinibus posuerunt. Alij sanguinem hircundinis primo loco statuerunt: deinde palumbæ, vel turturis: tum columbæ, sed masculi, prætulerunt. Tenellæ pennæ extrahuntur plenæ suo sanguine, & molliter oculis sanguis infunditur. Galen. 10. de simplicibus medicamentis parui facit eiusmodi controuersiam de sanguinibus, vititurque succo fœnugræci post initia cum collyriis primùm Democratis è myrrha, diasmyrno: deinde quæ in multo thure fiunt: postremò quæ è croco. Quæ collyria scripta inuenias septimo Aëtij, & Pauli, & quarto τὸ π ς. Rosas, vel rosarum magna aqua rosarum & vino incoques, & tepida oculis admovebis. Nam & tepesfactum oui liquorem & reliqua remedia tepida adhibemus. Alij bolum armenā, terram

*Sanguinis
magna vis
ad ὑπόσφαλ-
ματα.*

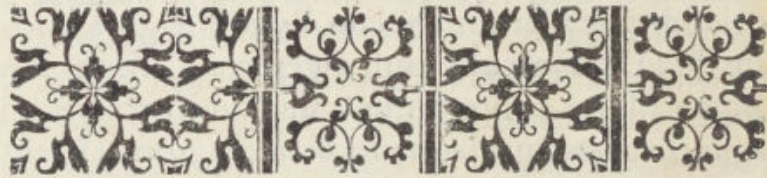
figillatam, argillam ex liquore oui dissoluunt & adhibent. Post initia lini semen teritur cum butyro: totum vehementer exprimitur, & pingue expressum illinitur. Mirum est, quod scribit Archigenes. *Archigenis remedia ad eructatos oculos.* Hyssopi coma trita, & linteo inuoluta, deinde incalcata in aqua calida, si inde foueatur oculus, sanguine diffusum ita extrahit, ut si linteum exprimatur, sanguinem reddat. Arabes plurimum utuntur arrhenico bene loto, sublimato rursus loto ex aqua coriandri, præsertim ubi iam hyposphagma liuorem duxit. Leue collyrium digerens. ℞. thuris ʒ. 3. diligentissime conteruntur: deinde in collyrium uniuntur cum aqua sequenti. Salis ammoniaci, salis gemmæ, ana ʒ. i. liquecant in aqua pluuiæ, qua thus uniatur. In usu dissoluitur aqua, vel succo coriandri. Fortius est quod sequitur. ℞. thuris, myrrhæ, croci, ammoniaci ana ʒ. i. sublimati bene loti cum succo vel aqua coriandri ʒ. ss. cum eodem succo vel aqua fiat collyrium, quod adhibeatur cum eodẽ succo, vel aqua. Fortius. Arrhenici bene loti, sublimati prius, deinde rursus bene loti & cõfricati cū aqua coriandri ʒ. 2. sarcocollæ, piperis, ammoniaci, lapidis lazuli an. ʒ. i. cum aqua, in qua ʒ. ss. salis ammoniaci dissoluta sit fiat collyrium. Fiunt foris in declinatione ex decocto absynthij, meliloti, chamæmeli, fœniculi, hyssopi, & remedia adhibentur, quæ scripta in albugine.

Ad ædemata oculorum.

A Pituita, quæ in oculis diffluit, mollis, laxus & indolens tumor circa oculos nascitur, genas ferè occupans, qui bene purgato corpore, his remediis dissoluitur. Primum fouetur locus ex aqua repida cum spongia molli. Faba, lens, cicer, in aqua cum

AD LIB. V. DE COMP. MEDIC.

tantillo aceti, horum vnum, vel omnia percoquuntur: deinde trita pressaque cribro culinario transcolatur, mel adiicitur, cataplasmatibus modo adhibetur. Postea verò, ubi magis discutiendum est, hyssopus & pars radicis sigilli beatæ Mariæ cum dictis leguminibus coquitur: alioqui creta oxycrato vel lixiuio dissoluitur, aliquid mellis additur, & ita illinitur.

AD LIB. V. GALENI DE COMPOS. PHARMAC.

ἔκ τῶν πούρων.

PERIOCHE V.

De Hypōpiis.

ΥΠΩΠΙΟΝ per ω in secūda syllaba & in penultima, suggillatio est, quæ ferè fit sub oculis, genere ecchymomatū, id est suggillationū cōprehēsū. ὙΠΩΠΙΟΥ verò per ο & υ in penultima, ocularis morbus, cum pus fusum cornea includitur. Differt hypōpiū, quod est sugillatū, ab hyposphagmate quia hoc in oculis: hypōpiū verò in genis & malis. Conueniunt autem remediis. Nam ubi graue malū est, phlebotomia, clysteribus, purgationibus, apoplegmatismis, sed leuioribus, communiter vtendū est. Quod ad topica attinet, primū quidem leuiter

ter

ter repellētibus, mixtis modicè digerētibus, multò magis in hyposphagmate, vtendum est. Initio ergò caseo recenti, diarhodo Nili soluto in decocto meliloti, aliis quoque similiter repellentibus & leuiter digerentibus vtendum est: ac breuiter, quæ in hyposphagmate descripta sunt circa initia, non inueteratis hypopiis conueniunt. Recentiores rosaceo, oui candido, insperfo puluere myrtillorum vtuntur: deinde speciebus sanguinis, quæ descriptæ sunt in hyposphagmate, farinis fabarum, hordei, coctis in oxymelite. Eadem farinæ saluia subactę tergent, leniunt, discutiunt. Fodus ex aqua tepida, ex decocto chamæmeli, meliloti, althææ, ac tandē fœnugræci: oui luteū cum melle, faba vino macerata, læuigata. Item quod sequitur. Lithargyri, cerusæ ana ℥.i. cum melle subigatur. Nutriuntur primūm rosaceo, deinde chamæmelino. Dissolutum vnguentum rosarum tantillo syrupi de absinthio mixtum iam nigricantibus hypopiis, nux rancida & iam oleosa cum melle subigitur, & supinè decumbente ægro ne excidat, hypopio tribus horis adhibetur, quæ cū excidit, alia reponitur. Pannus inculcatus oleo de kerua, oleo de nucibus veteri, de ricino & similibus, panis diu mansus & saliuā subactus, cuminum nodulo includitur, & feruenti aqua falsa immergitur, & ita imponitur. Serpentis exuium melle vel aqua marina subigitur, & imponitur. In remediis præcipua sunt, iam plurimūm nigricante hypopio, raphanus, radix bryoniæ, dracunculi, sigilli Mariæ, quæ primūm cum butyro, deinde per se adhibentur. Quod si inde ardor & mordicatio excitatur, tepida locus foueri debet. Si locus vehementer in-

AD LIB. V. DE COMPOS. MEDIC.

tumuit, foru tepidæ ex spongia plurimùm vtendũ est: deinde inungendum anethinum. In inflammatione diu foueto calida, & farinas coctas fabæ & leguminum scriptorum in hyposphagmate colatorum, vt priùs, cribro culinario cum melle imposito. Quòd si fissura quedam coniuncta est, ad remedia glutinatoria, qua parte vulnus est, decurrendum.

De Ægilope.

*Ægilops
nascens vali-
da repellētia
postulat.*

A Egilops parvus est abscessus inter os nasi & maiorem angulum oculi, periculosus, propterea quòd excarnis locus est, & vicinus oculo. Primùm itaque Ægilope nascente repellentibus validè vtendum est: factò verò ægilope, diaphoreticis primùm citra morsum, deinde fortioribus vtendum est, adhibita cura, ne quid diffuat in oculum. Ac breuiter inflammationum modo curandus est. Propterea neque phlebotomia prætermittenda est è cephalica, neque purgatio, si fuerit opus. Cucurbitule quoq; & masticatoria vsui sunt. Vbi verò suppuratio facta est, ampliandum vulnus, vt pus effluat, & non corrumpat. Os aperto abscessu purgandum mellicrato, melle rosato, & aliis id genus. Purgatum vlcus abluendum è vino: implendum sarcoticis, aristolochia, manna, thure, aloë, myrrha, resina, sarcocolla, chamædri, ruta, & aliis quæ scripta inuenies cap. de sarcoticis. Ex quo epulotico cicatrix ducenda est. In Ægilope difficultas spirandi, inde læso osse, sed iniuria leuis tantùm asperato: maior verò iam carioso: maxima, vbi iam ad colatorium os & malas corruptelas transit, vbi fistula ducta est, & muccosa caro atque corrupta. Hic ergò veterum & recentiorum consilium

est. Diuidendus angulus in triangulum, vt apex
trianguli versus radicem nasi: litera verò & basis ad
oculum vergant. Quòd si caro corrupta, aut callus
prohibet, cathæreticis vtendum erit, quæ scripta in-
uenies cap. de pyroticis. Ampliatum vulnus pri-
mùm implendum vel spongia, vel medulla sambu-
ci intorta, ne scilicet coalescat. Quòd si tantùm as-
peratum os est, rasura sufficiet: si cariosum, tenui &
retuso cauterio vtendum est: quod cum sit, munien-
dus oculus spongia, quæ sit imbuta aqua frigida.
Sed priusquam cauterium imprimatur, videndum,
quò perueniat ossis corruptela. Aliquādo enim sur-
sum ad colatoria vergit, nonnunquam ad malas.
Atque quocūque vergat, cultello aperiendus lo-
cus est, vt fiat via cauterio. Iam repurgato osse,
ægyptiaco mixto cum melle rosato, & syrupo de
absynthio vtendum est: quod medicamētum etiam
os purgare potest, si quidem leuis est iniuria. Vete-
res cephalicis vtuntur scriptis cap. de sarcoticis. Ar-
chigenes inurebat plumbo liquefacto per infundi-
bulum misso. Recentiores aquis Alchymistarum
fortibus vtuntur. Sed primùm permiscet lacti, vel
muccagini althææ, lini, fœnugræci, vel tragacan-
thæ extractæ in aqua vitæ: postea solis aquis os at-
tingunt. Vtuntur purgantibus & incarnantibus ex
succo agrimonie, apij, absynthij, rutæ, melle rosato,
syrupo de absynthio, aloë, mirrha, sarcocolla, vsto
alumine, antimonio, mixtis in putri carne puluerib.
egiptiaci, mercurij cum alumine vsto. Superponunt
emplastrum diacalcitheos, quod sit recens factum
& repellens: partem per ambitum fouent vino ru-
bro decoctionis ros. chamæmeli: superponuntque

linthea inculcata in dicto vino post adhibitum emplastrum diachalciteos. Parant & mundificatium, quod vocant ex farina fabarum & hordei cocta, in prædictis succis addita, in terebinthina lota, in vino albo. Purgato ulcere veteres probant alumenustum ex terebinthina, vitri subtilissimè triti pulvisculum, rutam pistam cum vino granatorum. Discutiendo verò nucem rancidam conquassatam, & appositam, chamemeli folia vel masha, vel subacta cum salvia falsa.

De ionthis seu varis.

Ionthis, quod sint similes ὄνθις, id est, fimo, & faciem conspurcent, appellati. Vari à Latinis tubercula parva, dura, in cute faciei à crasso succo orta. Remediis egent, & Galenus scribit, mollientibus, quia dura: discutientibus, quia alienam materiam in se continent. Veteres Medici incidentia & tergentia videntur miscuisse. Fricabis ergo mixtura pari mellis & aceti, amygdalis amaris aceto pistis, lithargyro subtilissimè trito, concorporato terebinthinæ liquidæ, & butyro. Poteris intermiscere aliquid fellis caprini, vel similis. Lilij radix vel panis porcini melle subigitur, lapis calaminaris subtilissimè teritur, maceratur in aceto, & siccatur, quadruplo melli permiscetur. Item. ℥. saponis ℥. 2. olei amygdalarum amararum ℥. 1. aceti ℥. 8. ossis sepiæ triti & puluerati ℥. 2. Pomata oleo ouorum, vel de tritico dissolvitur, aceto albo addito, & illinitur. Gummi arabicum album, sal torrefactum, utrumque subtilissimè tritum acri aceto diluitur. In callosis & inueteratis varis ammoniacum, sapo, galbanum, opopanax, & alia id genus aceto dissoluta prædictis miscentur. Qui si contumaciores sint, ali-

quid metallicorum acrium detergentium intermiscetur, quemadmodum & in tumoribus ficosis, vlcerosis, subrubris, rotundis, dolentibus. Vnde principium impetiginis, mentagræ, aut lichenis agrestis quæ materiam habeant crassam, permixtam ichoribus acribus. Nam hæc ubi transferint impetiginem, raro nisi acribus permixtis & medicamentis ecdoriis, id est, excoriantibus curantur. Primum tamen leuioribus utemur: deinde contumaciore malo transibis ad ecdoria, de quib. in materia impetiginum. Hæc sunt acetositas citri, aqua vitis, vlmī inclusa in folliculis, aqua fabacearum, florum fabæ, centaurij minoris, parietariæ, enulæ, gentianæ, ranunculi, ari, bryoniæ, anagallidis, & his fortiores aquæ sublimatæ & vocatæ fortes. Oleum ex eadem materia, de tritico, de sulphure, de vitriolo, de ouis, de fraxino. Ex *δόρια* sunt metallica acria, æris squama, lapis calaminaris, sulphur, ærugo, arrhenicum. Diu teruntur ex aceto acerrimo. Pastilli fiunt, qui ceratis liquidis permiscentur. Cætera fiunt ex cera fulua, vel, vt fortiora, viridi oleo conuenienti, & vt hæreant magis, terebinthina mixta, superponitur vesica bubula, aut membrana suilla, vel similis. Medicamentum tota nocte finitur, vel ad horas multas, lacte, fero lactis, aquis memoratis tepidis facies abluatur: repetuntur medicamenta, donec exarescant pustulæ & vlcera. In medicamentis leuioribus, sanguis leporinus illitus, saliuæ præmanso sale, ouum integrum triduo maceratur in mixtura sulphuris & aceti post triduum abiecta testa: ouum ex ea mixtura subigitur & illinitur. Gummi ceræ, aceto dissoluitur & illinitur, radix enulæ &

AD LIB. V. DE COMPOS. MEDIC.

lapathi acuti coquuntur in aceto ad putrilaginem: tepido aceto, permixto melle: affricatur locus: deinde radices pistæ cum axungia viperarum illinuntur. Psoricum Mesuæi salua ieiuni hominis, & liquido melle dissoluitur. Fraxinus viridis crematur, salua excipitur, quam extrema reddunt. Sublimatum & cinabriū, aliāq; ecdoria in muccagine gummi arabici, vel tragacanthæ, vel muccagine tænu-græci illinuntur. Sed in usu ἐκδορῶν extremæ partes impetiginis, & quæ sanæ vicinæ sunt, medicamento repellente, & quod inflammationem prohibeat, muniendæ sunt. Cinabrium, thus, mastiche, æqualiter miscentur cum aceto. Fiunt pastilli, vnde fumus excitatus loco impetiginoso excipiendus munitis oculis, ore, & naribus. In his omnibus meminisse oportet, priusquā adhibeantur, habendam esse rationē totius corporis, vt, scilicet, aliquoties repurgetur, atque medicamenta, vt facilius subeant, malaxata impetiginosis partibus adhibeantur. Malaxantur autem decocto maluæ, bismaluæ & similiū.

De dentium affectibus.

DEntes viris ferè triginta duo: mulieribus, viginti octo. In vtróque dentium ordine quatuor acuti & lati, vt prehensum cibum solidum incidant, vnde τομῆες & τόμῆοι, iidem γελᾶσῖνοι, quòd in risu sese maximè proferant. Inter quos duo medij & præcipui columelares exoriuntur ferè primi septimo mense, quanquam aliis tardiùs. Hos ad latera canini duo sequuntur: acuti quidem, sed non lati, ac potius in cuspidem acuti. Configunt dura vi maiore, & diuidunt duo numero in vtroque ordine. Ad decimum ferè mensem, aut

nonum enascuntur. Sequuntur maxillares plani, firmis radicibus defixi, in quibus, qui genuini vocantur & postremi erumpunt, tardissimè apparent, vix anno vigesimo, vt Aristoteles voluit, aut post genituræ profusionem, vt Auicenna. Varro anno ferè septimo. Reliqui maxillares ante secundum annum & secundo anno producantur. Primores vulgus anteriores & lacteos appellat: caninos verò oculares: maxillares parùm deflexa voce, maxillarios. Crescunt dentes, quia nutriuntur, & assiduo teruntur manu. Excidūt omnes ætate, sed postremi maxillares neruos substratos habent à tertia coniugatione, qui affecti imaginem præferunt laborantis dentis, quomodo & gingiuarum. Dentes autem in propria substantia & sentire & dolere contra multorum sententiā affirmat Gal. 16. de vsu partium, & 5. *ἡ τὸ πρῶτον* 85. Historiam dentium scribit Aristoteles 4. cap. & 8. lib. de gener. animalium: cap. 1. lib. 3. de Partibus animalium: cap. 1. 2. 3. 4. lib. 2. de Historia animalium: Gal. vndecimo de vsu partium. Plinius cap. 37. lib. 11. Celsus, cap. 1. lib. 8.

Sunt autem affectus dentium communes reliquis ossibus, qui exasperantur, roduntur, perforantur, cariem ducunt & rubiginem, nonnunquā quoque ab affectione, quæ sit similis inflammationi, liuētque omnia à saniosa, acri, & virulenta materia. Proprius affectus dentium, neque cōmunis reliquis ossibus, dolor est. Itaque in corruptela dentium tria genera sunt remediorum. Nam dens corruptus & vitiosus ferro extrahitur, vel medicamentis acribus, siccat, tabescit, vt deinde sponte sua excidat. Tertium remedium, vt quod est incolume, relinquatur.

Dentium corruptela tria instituuntur genera remediorum.

AD LIB. V. DE COMP. MEDIC.

Instrumentum quo dens extrahitur, ὀδονταγωγός à Græcis Medicis appellatur, forceps (vt dicat quispian) dentarius. Sed de extrahendo dente nō satis conuenit inter veteres Medicos: quanquam magna pars vitiosum & corruptum dentem extirpandum credidit. Erasistratus non temerè extirpandum putat, eiusq; rei testimonium adducit, quod apud Belgas in templo Apollinis ὀδονταγωγός, forceps dentarius, plumbeus suspenderetur, quo significaretur non esse tollendū dentem, nisi vacillet, vt plumbeo forcipe excludi possit, id est, nulla vi: qui si qua parte cariosus fuerit & vitiosus, virtū scalpro atteratur,

Dens non temerè euellendus.

relinquatur quod est sanum. Ac re vera non temerè euellendus dens est, sed si corruptus, totus tabidus, vacillans, si nerui subiecti inflammatio, à qua periculum immineat. Sic enim excluso dente liberatus neruus iam nō aprimitur, sed transpirat, & remedia cōuenientia admittit. In corruptela videndū quanta ea sit. Aliquando enim superficialis est, aut extremæ parti inleat, quomodo in ossibus asperis & cariosis non os totum excindimus, sed aspredinem & cariē scalpro deradimus. Ita in dente aut pars quædam deciditur lima, radice incolumi. In medicamentis autem, quæ hæc faciunt, exsiccant & tabefaciunt, acria sunt omnia, lac tithymali, exuuium serpentis.

Gummi hederæ tritum ad dentium dolores remedium.

Gummi hederæ vulgò cognitū est remedium, quod religione quadam colligitur post medium Augustum, & intra idus Septembris, eoque vtūtur ad dolores dentium. Exuuium verò serpentis remedium est memoratū ab Antiquis. Galenus vndecimo de simplicibus decocto eius vtitur cōtra dolores. Archigenes cōburit, miscet oleo & melli, illinit ægro

denti, munitis cera, vel re simili dētibus vicinis. Idē quoque non vltum denti admouet, vt excidat, pyrethrum, aut radicē cucumeris agreſtis in aceto acerrimo triduò maceratam teres. Indes purgato denti. Id ad tres aut quatuor dies repetes, vt dens excidat.

Adeps ranæ viridis dentem depellit. Licet quoq; vti cauteriis per canaliculum denti impositis: atque cauteria modò è ferro, modò è testa nucis, radice gentianæ, & ſimilibus cōparantur. Sunt, qui oleum calens, vel aquas fortes denti immittant, vt excidat.

Contra vermes.

Vermes aiunt ſubnaſci dentibus & hos arroderē, à quibus dolor non ita fortis, pruriginofus, nulla aut pauca ſaliuatio. Hi amaris rebus enecantur, decocto centaurij, colocynthidos, pilulis communibus, aloë, myrrha, ſemine cæpæ, porri, ceruino cornu, puluere contra vermes & aliis id genus. Quod autem vulgus ſibi perſuadet, & ab antiquis Medicis ſcriptum eſt de ſuffumigio è ſemine hyoſcyami, videtur fabuloſum. Nam inde aiunt manifeſtè vermes excidere. Reuera incenſo ſemine euolant tanquam vermiculi, etiam ſi non attingat fumus vermiculoſum dentem. In doloribus dentium remedia multa ſunt. Phlebotomia, vbi inſlāmationis ſuſpicio, præſertim in neruo, purgatio totius corporis. In vitio humorū clyſteres acres, cucurbitulæ in ceruice & ſcapulis, extremarum partium frictiones, errhina, maſticatoria, & quæ viam fluxioni intercipiūt, anacollemata, id eſt, frontalia, fotus malarum & faciei, periapta, quæ vel è collo ſuſpēduntur, vel alligantur carpo, Topica denique denti adhibita. Horū materia ferè incidens, digerens, calefa-

AD LIB. V. DE COMP. MEDIC.

ciēs, quia ferè à crassis humoribus & flatibus dolor is excitatur, mixtis aliquando adstringētibus, rosis, galla, malicorio & similibus. Ac ferè collutiones fiunt materia in aceto cocta. Itaque origanum, hyssopum, satureiam, calamentum, nasturcium, maioranam, pulegiū, thymū, saluiā, adhæc pyrethrum, qui pes Alexādrinus dicitur, galangam, piper, & alia id genus aceto coques, ac inde collues, vel fenum ore excipies mixtis circa initia rosis, malicorio, balastis, ubi nō videbitur caput nimis redundare excrementis. Post collutionem hianti ore sinat æger pituitam defluere. Hipp. 7. Epid. castoreo, pipere concoctis vino, diūque contentis ore dolores dentium & gingivarum coniugis Aspasij liberat. Mentastrum cum radice euulsum, & in peluim datū, conspersaq; aqua calida fenum reddit, qui obuoluto vestibis ægro exceptus ore, dolorē mirabiliter sedat, præsertim si æger in lecto bene coopertus quiescat, & moueatur sudor. Dioscorides radici althææ vel hyssopo coctis in aceto, vt inde fiat collutio, magnā vim tribuit in doloribus dentium. Ranae virides in aqua & aceto coctæ simile ius reddunt. Acetū scylliticū colluitur. Dans caninus vltus tritus coquitur in aceto ad collusionem. Allium tritum respōdenti carpo alligatur. Ranunculi similiter folia alligantur, sed exulcerant. In dentiētibus pueris lac caninum gingiuis abluitur, cremor lactis, butyrū recens, subactū ex aqua violarū. Cerebellum leporis physicum est appensum pueris, cornu veteris cochleæ, ubi dolor à calore ortus est, aqua rosarū cum caphura colluitur. Decoctum papaueris, vel radicis mandragoræ & hyoscyami, solani, pilulæ de cinoglossa, quæ con-

tra omnes morbos dantur, leuiter solutæ butyro induntur denti. Materia anacollematū, errhinorum, masticatoriorū prius descripta, similiter facculorū, cataplasmatū & fomentorū in materia oculorum.

Ad dentes mobiles.

Senibus consumptis dentium stabulis, ictu concussis dentibus, neruo, qui dentes firmat, emolito, dens mobilis vacillat. In senibus collutio ex adstringētibus coctis austero vino. Eadem collutio ictu concussis. Sed in neruo, qui multa pituita mollior ac infirmior est, omnibus modis vacuanda pituita est pharmaco purgāte, errhinis, masticatoriis. Deinde ad collutiones siccantes & adstringentes veniendum, alioqui adstringentia excepta melle rosato, syrupo myrtillorum, conferva rosarum, cornorum & similium adhibentur denti. Acetum scylliticum confirmat dentes, & constringit gingiuas, lac asininum similiter, vlni cortex & ramuli in vino cocti, vt inde colluas. Materia adstringentium sæpius descripta est, describereturque in stomachicis.

Ad corrosos dentes.

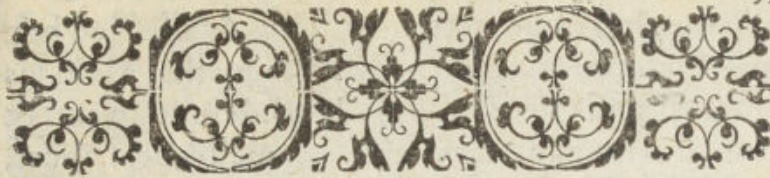
Materia vacuanda medicamento purgante, quod vel bilem flauam, vel atram, vel pituitam salſam purget. Eiusmodi vitium aliquando nascitur communi vitio totius corporis: aliquando assidua fluxione è cerebro: nonnunquam hepatis aut potius lienis vitio. In remediis localibus consensus est Græcorum & Arabum, nigella romana torrefit, teritur ex aceto acri, denti imponitur, zinziber, radix capparis, angelicæ vel sylphij, tormētillæ, vel lapathi acuti in aceto coquitur, acetū colluitur: cocta radix adhibetur dēti. Benzoinum, opopanax,

AD LIB. V. DE COMP. MEDIC.

soluta oxymelite adhibentur denti. Sal ieiuno sub lingua liquatus & retentus ore dentem prohibet à putredine & erosione. Sal cum alumine vritur, extinguitur aceto, acetum colluitur, materia denti applicatur.

Ad dentes malè coloratos.

QUæ dentes præseruant, sunt è materia eorum, quæ siccant & abstergent: vnde fiunt dentifricia, sal torrefactum cum melle, pulvis parietaria, amygdalæ amaræ, cornu cerui, margaritarum pulvis, rasura eboris & coralli pulu. gersa serpentaria, iris florentiæ, marmor tritum, pumex vstus, os sepiæ, lana succida colligata linteolo cum tertia parte salis. Vritur cinis capitis vulpini & leporini, quibus pulueribus aromatica miscentur, santala, rosæ, cinnamomum. Lignum aloës & similia arida dentibus affricentur, concorporètur melle rosato, vel anthosato. Materia vino decoquitur ad ablutiones & collutiones dentium. Sed & ex materia quæ ad collutiones doloris dentium coquitur, remedia parantur, præsertim quæ aromatica sit. Repurgatur dens virga rosmarini vel lentiscai. Contrà verò corrumpunt dentes, quæ nimium calida, nimium frigida, sed præsertim, vbi deinceps & interiecta pauca mora nunc calidis, statim frigidis attinguntur dentes. Adhæc pingua, acerba, dulcia, viscida, frequens vomitus, dura, lactis multus vsus, magni pisces & pingues, raphanus, porrum, brassica.

AD LIBRVM SEXT.

GALENI DE COMPOSI-

TIONE PHARMACORVM

ἤ τι πρὸς.

PERIOCHE VI.

De oris affectibus.

INflammatiō oris, vt affectus indicat, post habitam rationem totius corporis initio eget repellentibus medicamentis, quale est mulsā, in qua rosæ coxerint. Ac mulsā melior fuerit cōparata ē rosaceo melle, aut mixtura aquæ & cōserua rosarū. In incremētis & vigore miscenda, quæ concoquunt, ficus, vna passā, myrrha, crocus. Postea quæ discutiūt, sulphur viuum, nitrum, sal ammoniacum, & quæ eius sunt virtutis. Ex natura partis repellētia & digerētia leuiores sunt, quia cutis oris reliqua cutis corporis mollior & rarior est. Deinde in ea materia seligi debet, quæ nihil graue oleat, aut sapiat, quæq; nihil mortiferū habeat. Præter hæc, ab iis omnibus metus est, non solum propter os, sed propter subiectos pulmones & ventriculū, ad quos ab ore patēs via est. Alia quoque ratio ex natura corporū, quia pueris, mulieribus, & omnino molliorib. corporibus leuius medicamentum comparādum. Propterea Gal. diacaryo simplici in his vtitur, sed sine

AD LIB. VI. DE COMP. MEDIC.

adstringētibus pulueribus, acribus & aliis. Sed hoc quoq; considerandum in mixtura mellis. Medicus enim aliquid cōcedit saporī & ori: deinde in acri & tenui fluxione minus intermiscet mellis, ne, scilicet, mel fluxionem attenuet, & propterea acriorem reddat. Diacaryon medicamētum ex succo primū & melle coctō Gal. cōficit. Sit autē modus mellis subduplus, subquintuplus. Nam iis, qui dulcibus gaudēt, & vbi crassa materia est, plus mellis: in cōtraria conditione minus, miscendum est. Propterea mirandum non est quōd aliter Paulus, Aëtius, Alexandrinus, Nicolaus diacaryon conficiunt. Paul. Succī corticum exteriorum nucis expressi Iulio mense ante maturitatē nucum heminas quinque, mellis hemina: coque ad dimidium: deinde adde myrrhæ ʒ. 2. croci, aluminis an. ʒ. 1. in declinatione nitri, sulphuris an. ʒ. 1. pro hemina succi ʒ. 10. accipies: pro hemina mellis ʒ. 13. cum dimidia, quod magis cōuenit in crassa materia. Succī percolati heminam vnam, mellis heminam vnam, glycyrrhizæ ʒ. 1. coques primū glycyrrhizam cum succo, deinde mel adicies. Alexand. Succī lib. 6. mellis lb. 1. β. coque ad spissitudinem in vase stanneo duplici. Coctis adde myrrhæ ʒ. 3. croci, omphacij an. ʒ. 2. aluminis scissilis ʒ. 1. Illinitur medicamentum cynanchicis & faucibus exulceratis, vel oxymelite colluitur, aut prædicta mulsa, in qua rosæ præcoxerint. Nicol. Succī lb. 4. bulliant vna ebullitione. Adde tunc mellis lb. 2. coque ad spissitudinem. Tum adde initio pul. rosarū, balaustiorū, aluminis an. ʒ. 1. in incremētis & vigore glycyrrhizæ ʒ. β. croci, myrrhæ ana ʒ. 1. In declinatione, boracis, nitri, salis ammoniaci ana ʒ. β.

*Diacaryon
Pauli.*

*Diacaryon
Alexandrini.*

*Diacaryon
Nicolai.*

AD LIBRVM SEPT.

GAL. DE COMPOSIT.

PHARMACOR. $\chi\tau'$ τόπ' 85.

PERIOCHE VII.

Diamorum.

MOrorum duo genera, alterum celsi, domesticum ferè & esculentum : alterum bati, id est, rubi. Ex utroque diamorum fit. Sed quod ex succo mororum rubi fit, vocatur diabatinon. *Diabatinō.* Initio inflammationum oris solo succo uti licet, sed ex rubentibus, necdum maturis exprimi debet. Nunc aliquid syrupi myrtillorum, vel rosarum siccarum succo misceri potest. Ad usum verò, ut seruetur succus, melle concoquitur. Efficacius fuerit, si vel myrthinum, vel rosatum loco mellis communis misceas. Parari potest cum saccharo rosato : atque succi ad mel quadrupla, quintupla, sextupla, proportio est, præsertim ubi per multos menses seruandum non est. Succus seorsum coquitur : deinde mel, aut saccharum adiicitur. Coquitur in vase æneo stannato ad syrupi crassitiem. Octavius in diamorobati, batina mora collecta triduum asseruat, priusquam exprimat succum. Initio, ut magis adstringat

AD LIB. VII. DE COMP. MEDIC.

medicamentum, omphacium, omphax, rosæ siccæ, balauftium, malicorium, & breuiter quæ adstringunt, misceri debent. In vigore, quæ mitigant, decoctum ficuum pinguium, passularum mundatarum, glycyrrhizæ, decoctum bismalux, quo hoc medicamentum dilutius esse debet. In declinatione permiscetur mulsæ in qua coxerit ea materia, quæ descripta est in dolore dentium à materia frigida.

Diamoron Varia autem est mixtura. Heræ. Succij lb. 6. mellis
ex descriptio lb. 1. vini austeri ℥. 10. croci ℥. 1. myrrhæ ℥. 2. ompha-
ne Heræ. cij ℥. 1. aluminis ℥. 3. Gal. succij lb. 5. seorsum coqua-
Galen. tur: mellis lib. 1. adiciatur. Coctis & ab igne depo-
sitis adde croci, myrrhæ ana ℥. 1. lb. omphacij ℥. 1.
siquidem, vt Heras, austeri vini ℥. 10. medicamento
permisceas. Quod si citra vinum, omphacij ℥. 1. duas,
vel tres permiscere potes loco omphacij, vel succi
rhois, vel vinum granatorum austerorum misceri
potest. Quemadmodum & balauftium & malico-
ria, siquando miscentur ex austeris malis punicis,

Diamoron meliora sunt. Διαμώρων bati, vt Alexandrinus.
ex descriptio Succij mororum bati lb. 2. mellis lb. 1. sapæ lb. 3. co-
ne Alexan- quantur omnia lento igne, vasæ æneo stannato ad
drini. syrupi crassitudinem. Seruetur medicamentum eo-
dem vase. Nicolaus in antidotario miscet succi mo-
rorum celsi lb. 3. succi batinorum lb. 1. sapæ ℥. 3. co-
quit, vt Alexandrinus. Aliter quoque Mesue. Sed
mixtura Galeni & ratione semper vtendum est.

Diaraon.

Diaraon, ex granatis.

GRanatorum tria genera: austerum, quod ad-
stringit: dulce, quod lenit: acidum, quod al-
tius penetrat. Ex his succus exprimitur, vel integris
cum succo malicorio, vt magis adstringat: cum
nucleis,

nucleis, vt mediocriter : cum pulpa sola, vt minùs adstringat. Quod adstringit magis, initio coctum per se conuenit sine melle, quia tum resolutione nihil est opus. Atque vt valentius adstringat, aliquid adstringentium pulueratorum concoqui potest: vt sit iucundius medicamentum quarta pars syrupi rosæ de siccis, vel myrthorum, vel cydoniorum misceri potest. Postea quoque mel rosatum, aut sine his cõserua rosarum siccarum & similia. Mel autem adiiciendum magis, cum digerendi locus est. Coqui debet in vase æneo stannato, rudicula agitari ex materia, quæ adstringat, qualis est rubi. Succus ita coctus, ros ab Arabibus appellatur. Incrassatur aliquando Sole. Aëtius hoc modo cõfecit ex Galeno. Ex tribus generibus granatorum lb. 3. mensura nostra aut pondere exprimuntur. Galenus addit exprimi oportere cum suis corticibus tuis. Aëtius addit glycyrrhizę ʒ. i. decoquit ad spissitudinem: tum addit mellis ʒ. 13. 14. 15. contra inflammationes oris, fastidia ciborum, & alui fluxiones. Medicamento addi possunt, quæ in medicamento diamoro, & diacaryo dicta sunt. Eodem modo è succo cotoneorum cum prunorum acerborum, qualia quæ vulgò dicuntur (prunelles) & genus quoddam, quod tardissimè maturatur, berberorum, cerasorum adstringentium, grosellarum (gallicè groselles) cornorum, sorborum, mespilorum, omphacis, agrestæ, stomachica conficiuntur. Sed vt acerbitas vincit, ita plus mellis miscendum est in his stomachicis. Quædam parantur ex materia esculenta, & hæc non solum inflammationibus oris, sed fastidio ciborum, fluxionibus alui, & vomitionibus conueniunt. Alia ex materia non esculenta

ff

AD LIB. VII. DE COMPOS. MEDIC
lenta, vt quod paratur ex corticibus nucum, quæq;
alumen, sulphur, calcanthum & similia recipiunt.
Hæcque solum stomachica sunt.

De Gargareone inflammato.

Gargareo defluxu humorum aliquando nimis
relaxatur, vt quasi flaccidus concidat, quod
malum medicamentum adstringentibus & siccantibus curandum. Vuluam appellant, quanquam vix
morbus vel vulua, abscessus est in extremo garga-
reone eo modo, quo si digitus inflammatus in ex-
tremam sui partem materiam inflammationis trāf-
mitteret, vel ea parte turgeret magis. Initiis in-
flammationis clystere, vel potione molliēda aluus,
sanguis è cephalica detrahendus, cucurbitulæ cer-
uici affigendæ. Diuidendæ verò, quæ sub lingua
sunt, quies, inedia, alimēta forbilia imperanda sunt.
Interdicendum vino, acribus, duris. Topica initio
repellant: in statu misceantur, quæ mitigent: in de-
clinatione, quæ discutiant. Abeunte malo in vuam
appellatam, animaduertendum an rubeat, doleāt-
que. Sic mitigatoriis & discutientibus, vbi liuescit,
præcidere oportet. Nonnunquam exulceratur, vbi
ad curationem vlcerum recurrendum, vt purges,
incarnes, cicatricem ducas. Sed in materia, hæc
efficiat, esculenta, aut quæ nihil habeant virulentū,
eligenda: quanquam aliquando vbi ea vlcera ser-
punt & putrida sunt, calchanto & similibus metal-
licis vti licet. Sed ne deuorentur, prouidendum, at-
que ea materia ex secundo de materia Chirurgica
repetenda. Quæ repellunt, alia sunt leuia, sapore au-
stero, aut leuiter adstringentia, palmulæ, rosæ, ca-
præoli vitis, rubi genera, cytini, id est, hypocyttidis,

austera mala & pruna. Talia cerasa, pyra, radix mori & similia. Alia verò media, myrthus, myrrha, illicis & quercus folia, glandes, mespila, cotonea, castaneæ, echini. Fortia sunt rhu, malicorium & balauſtia ex auſteris punicis galla, alumen. Materia incoquitur aqua vel oxycrato ad gargarifmum. Læuigatur vel aſpergitur gargareoni : ex leuibus & fortibus varia proportione infinita miſcentur medicamenta. Eodem modo temperatis mediis cum leuibus aut fortibus. In duriore corpore & maiore fluxione fortioribus vtendum, ita & aliis vtêris pro ratione. Ex eadem materia ſuccus, ſi licet, exprimitur, qui liquidus vſui eſt. Siccatur vt inde puluis inſpergatur : qui ſi viſcidus permanet, diluitur. Mitigant glycyrrhyza recens, althæa, vuæ paſſæ, iuiubæ, pruna, ſebeſten, ficus pingues. Horum vtimur decocto, vel eadem adſtringentibus concoquitur. Digerunt autem priùs commemorata, origanum, hyſſopus, & ſimilia. Atque diacaryo, diamoro, diarræo è granatis, & aliis id genus, conſcripta priùs ratione, in inflammatione gargareonis vtendum eſt. Præcidendi gargareonis ratio ex lib. 3. Prognost. Hippoc. 6. Pauli, & Celſo petenda eſt. Vritur, ſcariſicatur, præciditur. Sed videndum ne maior pars, *Cautio in gargareone præcidendo.* quàm oportet, auferatur. Sic enim vox perit, & ſpirititalia nimium refrigerantur.

De Aphthis.

A Phthæ Græci, Alcola vocant Arabes. Serpentia oris vlcera vertunt Latini. Aphthicos vocatur, qui laborat. Aphthos morbus eſt familiaris pueris, vt ex 3. Aphorif. lib. licet colligere. Eſt autem, quod ſuperficiem oris occupat. A gingiuis ſæpè in-

AD LIB. VII. DE COMP. MEDIC.

Aphtharum gen⁹ duplex.
Aphtharum causa duplex
cipit, serpit in palatum, descendit in vuam & fauces, periculosissimum pueris, & quod sæpè eos consumit. Galenus duplex genus facit 3. Epid. Aliud est mitius, aliud cachoëtes & malignum. Hoc vitium ferè cum ardore & erysipelate. Causa autem duplex: in pueris quidem mollities oris, quod ait Gal. quasi βρωδης, propter mollitiem à sero lacteo patitur, & insuetis generibus cibi & potus. Altera causa, quæ grauius malum facit, excrementorum acrium copia, vnde maligna vlcera & depascentia sæpè commouentur. Hoc viris & mulieribus aliquando accidit. Sunt & Aphtharum differentia à materia sumptæ. Aliæ enim rubent à sanguine: à bile flauescunt: albicant à pituita salsa: nigricant ab atrabile. Remedia inde euariant. Deinde quia in mollioribus & nimis maligna affectione clementioribus vtendum est. Itaq; ardor refrigerandus est. Quod autem exulceratum, cicatrice claudere oportet. Itaque in pueris prouidendum nutrici, vt primum quidem purgetur: deinde nutriatur alimentis partium refrigerantibus, partim adstringentibus loco pulticularum, quæ farina tritici, lacte, & sale vulgò pueris coquuntur, hordeato vtendum est cum saccharo rosato. Os colluatur iulepo rosato, myrtino, addita parte succi granatorum, & eorum, quæ priùs commemorata refrigerant & adstringunt. Similiter ex materia, quæ leuiter adstringit, rosis, capreolis vitium, & cæteris aqua coctis collutiones fiant. Inde pulueres vlceribus inspirantur, qui vel mediocriter adstringunt, quique fortiter. Præscripta sæpiùs ratione vsurpanda sunt in igneo feruore, lactuca, intybum, solanum, portulaca, plantago, cen-

tinodium & similia. Coquuntur aqua ad collutionem: quæ aqua etiam alimentis misceri potest. Vt-
mur quoque aquis inde distillatis caphura addita,
succis, granatorû, ribes, oxiacanthi, cerasi, mali, pyri,
materiæ adstringentis quæ vt dulciora sint, saccha-
ro rosato cõdiri possunt: Miscetur quoque diamo-
ron, diacaryon, diaræon, & alia priûs cõmemorata
ac mellita, Miscere cõuenit in initio, & fine adstring-
gentia. In prærubris vtendum iis quæ leuissimè ad-
stringunt: in albidis, adstringentibus magis: postea
iis, quæ citra rosionem digerunt: in subflauis, refri-
gerantibus magis: in nigris, magis discutiëtibus. Vbi
verò sordida admodum vlcera sunt, & serpunt ni-
miùm, ad remedia malignorû vlcerum veniendû, vt
purses, incarnes, cicatricem ducas, quorum materia
ex secundo de materia Chirurgica repetenda.

De vitis vocis.

VT vitia vocis intelligamus, qua ratione vox *Vocis mate-
ria.* naturaliter perficiatur, intelligere oportet.
Materia vocis spiritus est, inclusus in thorace &
pulmonibus non quomodocunque exclusus, sed
vehementiùs, quàm in expiratione. Spiritum eo
modo vehementiùs exclusum exsufflationem vo-
cant. Exsufflatio itaque materia vocis est. At hoc
esse non potest sine actione musculorum interco-
staliû: à neruis etiam, qui à respondentibus spinæ
vertebris intercostalibus spatiis describuntur, vim
nerui accipiunt à cerebro. Itaque cerebro læso, nec
vim demittente in neruos, cessabunt muscoli inter-
costales. Nec erit efflatio, nec vox similiter radice
læsa neruorum intercostalium, aut musculis essen-
tiali morbo laborantibus. In vulneribus thoracis,

ff iij

AD LIB. VII. DE COMPOS. MEDIC.

quæ in cauum penetrant, quantum spiritus per vulnus efflatur, tantum materiæ voci detrahatur. Ut aliquando vel obscura, vel quasi dimidia, vel certa vox nulla relinquatur. Atque de materia. Iam verò spiritus ille aliquando interceptis viis intercluditur, ne ad asperam arteriam & laryngem perueniat, aut non conuenienter perueniat. Ita asthmaticis, purulentis vox sæpè læditur. At vbi efflatio libero trāsitu ad arteriam & laryngem peruenit, aliæ causæ læsæ vocis requirendæ sunt.

Ac causa sæpè & in tunica, quæ meliori parte arteriam vestit, communi quidem atque continua, & tunica, quæ totum os interius, fauces, linguam, palatum, & œsophagum inducit. Ea ergo tunica cum longa, multa, irrigatur distillatione, vocem adimit: moderatè verò humectata raucedinè facit. Irrigatur autem ferè à distillatione, cui accedit quoq; humiditas è pulmonibus, vel asthmaticis & purulètis. Sed hæc quoque inspirato aëre frigidiorè, vocem corrumpit: vel aëre venenato, aut maligna qualitate prædito: quod aliquando accidit iis, qui metalla curant, aut halitu quodā è speluncis, vel ab animæ venenato, quale fortasse est, quod de lupo scribunt, Lupi Mœrim videre priores. Sed nimium resiccata ea tunica vox vitium trahit, & fit clangor: vel in febre vehementi ardente, causa post longas vociferationes, multasque, vitium contrahit simile lassitudini, quæ phlegmonodes appellatur. Vulnerata quoque arteria & ita efflato spiritu, materia vocis, vox perit, nonnunquam quoque potu meraciore. Sed larynge læsa maxima vitia accidunt voci, præcipuè vbi muscoli aperiètes vel claudentes laborāt.

Neruis quoque vocalibus læsis, vox grauitèr læditur. Sæpè etiam aboletur gargareone, epiglottide, faucibus, musculis, qui arteriam coniungunt, œsophago. Oesophago respondente, spina, & maximè, vbi intrò luxata est neruis sextæ coniugationis, qui carotidibus assident in collo, ac denique cerebro læso vox lædi potest. Itaque priusquam de remediis vocis statuatur, videndum de causa, & an remediis locus sit. Incisis enim neruis sextæ coniugationis, gargareone, musculis, vel aperientibus, vel claudentibus, desperatur curatio: quemadmodum inueterata raucedo, quæ vel annum, vel duos annos superat, incurabilis à multis iudicatur. Ac Medici arteriaca vocant medicaméta, quæ vel musculis laryngis, vel membrana, quæ arteriâ succingit, medeantur, quorum triplex genus est. Primû læuigat, minimè mordax, emplastica natura, quo genere vtuntur in raucedine, aspredine, initiis inflammationum. Secundû genus est facultatis citra rosionem abstergentis: in quo genere, vt in reliquis, distinguenda sunt, quæ magis aut minùs id faciunt. Tertium genus eorum, quæ siccant, discutiunt.

*Arteriaco-
rum medica-
mentorû ge-
nera tria.*

Itaque ordo est in vfu horum medicamentorum, vt primû lenientibus vtare, donec moderatior fuerit inflammatio: postea leuiter abstergentibus, vt paulatim abstergendi facultas augeatur, tum siccantia permiscantur, postremò acria. Magna pars horum medicamentorû in hypoglottidas, hoc est, medicamenta, quæ tenentur sub lingua, fingi debent, vt paulatim illiquecant, & deglutiantur, tumque omnino cohibenda tussis, ne materia defluens in arteriam reiiciatur. Etenim hæere necesse est.

ff iiij

AD LIB. VI. DE COMP. MEDIC.

Præterea viscidis ferè medicamentis colligatur materia. Primi generis oua sorbilia, butyrum, amyllum, tragacantha, terra sigillata, gummi arabicum, glycyrrhyza, sorbitio vulgaris è tritico, ex hordeo, lac, mustum dulce coctum, ius passularum bene coctarum, dactylorum veterum & dulcium, iuiubarum, sorbitio ex pineolis recentibus, quomodo fit ex amygdalis, decoctum nucis pineæ, esus pedum animalculorum coctorum ad putrilaginem, gelatina, furfurum cremor, semen lini, althææ, & inde mucagines. Muccago psyllij, seminis cucurbitæ excorticati, cittuli, violarum, melonis. Hæc eadem fient secundi generis, additis saccharo, alphenic, diatragacantho frigido, penidiis, pilulis albis, saccharo violato, ac tandem melle. Iam in secundo genere præter hæc decoctum amygdalarum, caricarum pinguium (nam acres & aridæ ad tertium genus sunt referendæ) syrupus violatus, iuiubarum, prunorum dulciū, nenupharis, de papauere, de floribus & foliis althææ, è decocto nucis pineæ resinosa, è decocto passularum pinguium. Tertij generis hyssopus, thymum, filicis radix, semen ormini, vrtice cinamomum, cassia lignea, piper, spica, & alia id genus aromata acria, thus, crocus, myrrha, mastiche. In concoquentibus numerantur, terebinthina, coquit, terget, siccat, amygdalæ amaræ, detergent, & his magis farina orobi, ormini semen, radix iridis. Diaireos salomonis facit ad abscissam vocem à frigore: similiter & diaireos simplex, vel diatragacanthum, ubi à calore vitium est. Nam in hæc tota materia distinguenda, quæ refrigerant, contra causam calidā: similiter quæ calefaciunt, contra frigidam causam.

Galenus ex Hippoc. in raucedine, siue fit à distillatione, siue à frigore, non putat vtendum medicamentis purgantibus, quanquam hoc tempore & cassia, & catholico sine periculo vteris. Voce clangosa læuigantibus, quæ refrigerant, vtendū est. Balneum quoque in læsa voce conuenit, vbi vel à calore, vel immodica vociferatione contractum vitium est. Consensus est veterū vocis studiosos plurimū iuuari, si plurimum panem siccum ederint, priusquam bibant, aut liquida sorbeant. Mixtura trium generum concorporatis aridis, vel diaireos cum vitello oui, cum butyro, syrupis, muccaginibus, infinita remedia constitues, vt res exiget.

*Rauedini
purgatiōem
accommoda-
re Galenus
vetat: recen-
tiores Medi-
ci imperant,
sed clemētio-
rem.*

Reliquo hoc libro de tussi, reiectione sanguinis, & spirandi difficultate agit Galenus, ac plurimum vtitur medicamentis narcoticis: quorum vsus est bene purgato corpore, vbi nimium tussis vrget, & vigilia. In narcoticis, itaque syrupus est de papauere, cui proximi sunt syrupus de nenuphare, & violatus recens. Galenus plurimus est in descriptione diacodij, quod ita confici debet. Decem capita 7.8. aut nouem papauer. candid. loco neque squalido, neque palustri colliges, vt sint ea capita neque molliora, neque sicciora. Magnitudine verò mediocria capita ista selecta vnum diem fines. Neque statim exempta coques post horas 24. qui dies vnus est, sextario aquæ puræ & synceræ vel pluuiali, vel fontanæ, quæ non ducatur per canales plumbeos, incoques. Est autem sextarius, quantum capit cheopina Parisiensis, adiecta quarta parte. Coques autē dum capita intabescant. Sic autem capita exprimes in aqua, in qua coxerint, animaduertēsque ad mate-

*Diacodij præ-
paratio.*

AD LIB. VII. DE COMP. MEDIC.

riam decocti, vt dimidiū vel ſapæ, hoc eſt, vini cocti
 è muſto dolci, in morbis thoracis, ex muſto adſtrin-
 gente, in dyſenteriiſ & vbi vigent vigiliæ, tenuiôr-
 que fluxio eſt, vel mellis, vbi partim ſiſtendum, par-
 tim educendum, nec ita vigent vigiliæ, nec acris,
 aut tenuis fluxio. Alioqui & ſapæ & mellis vtriuf-
 que parem modum in media conditione, decocto
 adiicies. Coques autem dum ſit ſpiſſitudo ſyrupi.
 Aliquando glicyrrhyza addiicitur loco mellis, dia-
 tragacanthum frigidum in calore & ſiccitate: dia-
 reos ſimplex, vbi educendum. Saccharum quoque
 loco mellis miſceri poteſt. Datur cochleare delin-
 gendum. Aliud eſt medicamentum narcoticum,
 quod Philonium veteres & recentiores Medici ap-
 pellant, quod variè conficitur. Græcum hoc modo.
 Piperis albi ꝑ. 20. ꝑ. ſeminis hyoſcyami albi tantun-
 dem: opij ꝑ. 10. croci ꝑ. 5. ſpicæ nardi, euphorbij, py-
 rethri, ana ꝑ. 1. vniantur omnia melle cocto. Detur
 dimidium drachmæ, ſcrupulus vnus. Arabicum hoc
 modo. Papaueris albi, hyoſcyami, ana ꝑ. 20. aut for-
 taſſe loco papaueris piperis ſcribendum eſt: opij,
 terræ ſigillatæ ana ꝑ. 10. lapidis hæmatitis ana ꝑ. 5.
 pyrethri, caſtorei, ſpicæ, euphorbij, margaritarum
 non perforatarum, carabæ, zodoariæ, daronici, gal-
 liæ moſchatæ ana ꝑ. 1. caphuræ ꝑ. 1. Incorporentur
 omnia melle roſato colato. Doſis à ꝑ. 3. ad ꝑ. 1. cum
 ſucco arnogloſſi, in ſputo ſanguinis vino dolci, ad-
 iecta parte roſarum. Rhazes aliter. Piperis, ameos,
 foliorum mentaſtri, caſtorei, baccarum lauri, cymi-
 ni ana ꝑ. 1. opij, mandragoræ, ſeminis hyoſcyami
 albi ana ꝑ. 3. mellis q. ſ. Doſis ꝑ. 1. aut ꝑ. 4. quia hoc
 Philonium leuiſſimum eſt: Græcum fortiſſimum:

*Philonium
Græcorum.*

*Philonium
Arabicum.*

in medio verò Arabum. Nicolaus proximè describit ad Philonium Galeni. Alexandrinus quoque: Actuarius, sublato castoreo. Alexandrinus aliquot descriptiones Galeni facit. Compositio describitur lib. 9. Sunt & alia narcotica, Pilulæ de cynoglossa, Athanasia, diapente, & antidotum, quod & pleuriticis prodest, empyicis, tussiculosis, ut vna portione liberet. ℞. castorei, opij ana ʒ. 4. succi baccarum lauri, mandragoræ, cinamomi, spicæ, cardamomi ana ʒ. 2. croci, cassiæ, dauci, ana ʒ. 1. β. costi, myrrhæ, galbani, piperis albi an. ʒ. 1. vniuntur melle. Datur castaneæ magnitudo cum tepida.

De asthmate, orthopnea, difficultate spirandi.

IN his omnibus difficultas est spirandi: sed hæc in genere tres causas habet, quæ ad rectè curandum recognoscendæ sunt. Itaque difficilis spiratio est, vel propter vehementem æstum conceptum in thorace & pulmonibus, ut in peripneumonia, graui pleuritide: altera causa est, angustia partium spiritalium, quæ vel puri, ut in tabidis & purulentis, vel crassæ & viscidæ pituitæ, ut in asthmaticis, vel tuberculo aliquo, abscessu incluso in partibus spiritalibus, interceptiuntur. Tertia causa est, imbecillitas partium, quæ respirationem faciunt: atque hæc distinguenda suis notis, quas scriptas inuenies cap. v. & viij. libro 4. de locis affectis. Galenus hoc libro alias differentias difficultatis spirandi relinquit. Tantùm agit de asthmaticis & iis qui, quia periculo suffocationis, quasi recti coguntur decumbere erecta ceruice, orthopnoici appellantur. Asthmatis itaq; & orthopnoæ causa, angustia est à crassa & viscida materia bronchiis pulmonis:

*Spirandi
difficultatis
tres cause.*

*Asthmatis
& orthopnoæ
causa.*

AD LIB. VII. DE COMP. MEDIC.

*Phlebotomia
quando locus
inspirandi
difficultate.*

atque huius mali initium ferè est à perpetua distillatione. Itaque imprimis habenda ratio totius corporis, deinde capitis : postremò liberandus pulmo ea materia, quæ iam inhæsit. Quòd ad vacuationem totius corporis attinet, phlebotomiæ quidem aliquando locus est in plethoricis, bene habitis corporibus, aut in quibus suppressa est solènis aliqua sanguinis vacuatio. Et quia hic morbus senibus, corporibus natura frigidis, conditione pituitosa ferè nascitur, non temerè detrahendus sanguis est. Quod ad capud attinet, vacuandum per errhina potiùs, quàm masticatoria. Tondendus est capillus, corroborandum caput est per ea, quæ prioribus libris descripta sunt: parca cœna, ysus vini tenuis, alimentorum, quibus vis insitum incidendi, tum detergendi. Gal. 6. Epidimion ex Hippocr. sententia abstinendū putat acribus, vt allio, sinapi, iis, quæ difficulter coquantur, vt suilla, bouilla, ouilla, alimentis mali succi, quæ descripta inuenies lib. de euchy. & cacoeh. Postremò iis omnibus, quæ vehementer tendunt aut mouët, qualia sunt exercitia, cursus, clamor, ira, vociferatio, & alij id genus affectus animi. Medicamentorum facultas incidat, abstergat, sed citra insignem calorem : non adstringat, non refrigeret, non sit narcotica. Hoc quoq; vult Galenus. Medicamenta quæ natura sua siccāt, diluit, vt faciliùs crassitiem humorum diuidant, & nec præter modum siccant. Propterea & multum potum concedit, vnde crassities materiæ diluatur. Sed talis sit multus potus, vt iuuet quidem, & non noceat. Nocet potus à quo repleri potest caput vaporibus. In remediis maxime probat, quæ parantur è scylla, qualia sunt mel

scylliticum, acetum & oxymel scylliticū. Gal. idem
 mel scylliticum hoc modo comparat. Scyllas ari-
 das vase, in quo mel repositum fuerit, reponit sub
 canicula, exponit soli, subinde obuertens vas calori
 solis, & prohibens frigore Aquilonis: inde refudat
 liquor, qui melli mixtus efficacissimum remedium
 est, vbiunque crassus humor incidendus, & visci-
 dus detergendus, vt in asthmaticis, epilepticis, & aliis
 id genus: Alioqui scylla coquitur, exprimitur suc-
 cus & miscetur melli, vel è cruda succus expressus
 concoquitur melli. Dosis à semisse drachma, vt in
 pueris, ad 3. 2. Acetum & mel scylliticum describū-
 tur à Nicolao. Looth de scylla respondet melli scyl-
 litico. Purgationes autem totius corporis subinde
 reuocandæ aliquando ex cassia, catholico, sed præ-
 cipue agarico. Materia, aristolochia, gētiana, enula,
 centaurium, radix maioris centaurij, melanthium,
 iris, organū, thymum, hyssopus, satura, pulegium,
 semen vrticæ, irionis, asellorum puluis, & qui è li-
 macibus torrefactis, è præparato pulmone vulpis,
 vermibus serici, ericio, lacertæ stercore, odorato,
 quod vulgus moschum appellat, vermibus subie-
 ctis vrticæ, interioribus oculis philomenæ. Adde
 sulphur viuum, fœnugræcum. Ex aliorum decoctis
 oxymel fit, vel melicratum, pulueres butyro, melli
 scyllitico vel liquidis permiscantur: alioqui deco-
 cto ficum aridarum. Laudatur decoctum rutæ,
 galli fatigati lucta, cocti cum herbis esculentis, qui-
 bus vis insit siccandi, incidendi, detergendi. Cucur-
 bitæ scapulis, cruribus, sub mammis affigendæ.
 Thorax primū munitur sordida lana, prius im-
 buta oleis amygdalarum dulcium, de lilio, & simi-

*Mellis scyl-
litici præpa-
ratio ex Ga-
leno.*

AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.
 libus. Postea quoque dropaces, sinapismi, & quæ
 exulcerant, adhibentur. Theriacæ & mithridatij
 vsus conceditur interuallis: decoctum quoque sa-
 tis dilutum ligni gaiaci: aut concoqui debent pas-
 fulæ, ficus, glycyrrhiza. Videndum tamen ne quis
 fallatur, vt putet causam asthmatum crassam &
 viscidam pituitam, cum sit abscessus. Hic enim pau-
 cus potus conuenit: medicamenta verò, quæ in-
 cidant & siccent, in quibus maximè probantur à
 Galeno, quæ aromatica sunt.

AD LIBRVM VIII.
 GAL. DE COMPOSIT.
 PHARMACOR. καὶ τόπος.
 PERIOCHE VIII.

*Stomachici
 qui dicantur.*

Alenus in hoc libro 8. agit de sto-
 machicis, & iecorariis. Stomachici
 dicuntur, qui imbecillitate stomachi
 laborant: quanquam ab acciden-
 tibus, quæ imbecillitatem sequun-
 tur, aliquando stomachicos dicunt,
 qui vel subuersione ventriculi, quam vocant ἀνα-
 τροπήν, vel supinitate, quam appellant ὑπλισμόν,
 stomachicos nominant. Atque omninò, vt antè
 scripsit Galenus 2.li. imbecillitas stomachi, hoc est,

oris ventriculi, & virtutis concoctricis totius vētrici-
culi, maximam vim habet aceruandis excrementis.
In his affectibus deiicitur appetentia, nausea quædā
est, aliquando vomitio & diarrhæa: atque aliquan-
do ea humiditas fluitat, nonnunquam imbibita est
biliosa, nunquam sine vitio: quæ omnia ad curatio-
nem reuocanda sunt. Ac præterea, vt ventriculi af-
fectibus artificio medeamur, cognoscenda ea, quæ
scribit Gal. 3. lib. de morbis & symptomatis, cap. 5.
lib. 5. de locis affectis, 6. de sanitate tuæda 7. Metho-
di, & signa in arte parua. Intemperies si sola est, cō-
trariis euinci debet. Nam vbi æstuat, refrigerandū:
vbi friget, calfaciendum: si squallescit, humectan-
dum: vbi multa humiditate laxatur, siccantibus at-
que adstringentibus vtendum. Hæc autem omnia
signis ostenduntur, quæ inuenies in arte parua. At-
que remediorum duplex genus. Alterum in alimen-
tis, quæ sua qualitate morbo repugnāt: alterum in
medicamentis, quæ partim deuorātur, partim adhi-
bentur foris. Quæ foris adhibentur, linimenta sunt.
Alia cataplasmata: quædam emplastri formam ha-
bent. Sunt & fomenta. Atque hæc omnia partim
interiori parti, vbi sternū est, partim ad 12. vertebrā
dorsi applicari possunt. Sed quæ à dorso applican-
tur, aliquid tenuium partiū habeant, vt per densita-
tem viæ penetrare possint. Itaque in linimētis, quæ
refrigerāt, ceratū est rosaceum Galeni, ex ceræ parte
vna, tribus aut quatuor partib. olei rosacei, quod le-
gitimum sit, liquatis in vase duplici: deinde subactis
cum succo omphacij, vel simili adstringēte. Hoc e-
nim dictū sit in vniuersum, medicamenta quæ sto-
macho adhibentur, egere adstrictione, quæ scilicet

*Stomachica
remedia qui-
bus partibus
externis ap-
plicanda.*

AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.

corroboret. Quamquam in adstringendo modus esse debet. Nam quæ nimium adstringunt, nimium siccando nocent. Conuenit & vnguentum rosaceum, ceratum santalinum rosaceo dissolutum, recentes rosæ, vel in austero vino parum vinoso decoctæ. Item oleum cydoniorum, myrobalanorum, comparatum ex vitium capreolis, & aliis rebus id genus, quæ & adstringunt, & refrigerant. In eadem intemperie veteres plurimum vsi sunt medicamentis, quæ ex succo cydoniorum comparantur, quæ etiam secuti sunt recentiores, vt in syrupo acetoso, de cydoniis.

*Ad calidam
vetriculi in-
temperiem uti-
le remedium.*

℞. succi cydoniorum depurati per residentiam, sacchari ana lb. i. aceti ℥. 3. coque ad spissitudinem. Datur cum aqua. Conuenit stomacho calfacto, confirmat, facit appetentiam. Poteris tamen inuenire modum sacchari, vt erit calor. Eiusdem generis sunt Miux, vt miua Rhazæ, siquidem sine vino & aromatibus comparetur. Nam cum his refrigerato stomacho conuenit succi cydoniorum depurati per residentiam lb. i. sacchari lb. i. β. vini veteris lb. β. Coquatur, & despumetur. In calidum autem immittatur nodulus sequens.

℞. Zinziberis, spicæ, cinamomi, caryophyllorum, ana ℥. 2. mastiches ℥. 4. Inuoluatur in nodulo. Alias Miuas describemus in intemperie frigida. Eodem modo oxyfacchara, syrupo de granatis, de ribes, de grossulis, de agresta vteris: hæc enim ad refrigerium ventriculi faciunt, corroborant & appetentiam excitant. In his autem qui abhorrent à syrupis, materiam horum immiscebis alimentis, vel, quod fit, coques & condies saccharo in vocatis vulgò Tartinagiis. Cæterum hoc semel dictum fuerit, alimenta & medica-

medicamenta, quæ imbecillo ventriculo adhiben-
tur, oportere vel calida, vel frigida esse, quia tepida
robur dissoluunt. Abstinentum tamen nimum re-
frigerantibus, ne inde natiuus calor offendatur. Et
quia frigida intemperies sæpius accidit, propterea
multò plura medicamenta descripta sunt ab anti-
quis, quæ faciunt contra intemperiem frigidā: quan-
quam & horum quædam contra declinantes in-
flammationes ventriculi, ad resoluendum videlicet
scripta sunt: quale est laudatum à Galeno; & quod
stomachicum Galeni vocant. Sed iam parari non
potest inopia nardini vnguenti & ceræ pōticæ, aut
alioqui amaræ. Hoc modo tamen conficietur vtile,
& accedens ad medicamentum Galeni.

*Tepida imbe-
cillo ventri-
culo non ad-
hibenda, quia
robur dissol-
unt.*

Comparabis itaque optimum oleum nardinum,
aut ex his aromatibus, quæ calfaciant & corrobo-
rent, vno, pluribusve, cinamomo, ligno aloës, mos-
chata nuce, macere, spica, cypero, lauēdula, mentha,
maiorana, rosmarino, stæchade, cardamomo, schæ-
nuantho, & aliis id genus, quæ quidem olea hac ar-
te conficies. Parem modum olei & vini permisce-
bis: coques deinceps, & ordine iniectis, quæ vel
breuiorem, vel longiorem coctionem sustinent.
Coques autem ad vini consumptionem, compara-
to oleo, hoc modo miscebis.

*Ad frigidariū
ventriculi
intemperiem
remedia.*

℞. ceræ citrinæ ℥. 4. olei ℥. 3. β. Liquefiant in vāse
duplici. Tum addes succi omphacij, sumach, vel
alterius id genus ℥. 3. aut 4. confice ceratum. Quod
si videtur esse duius, aut grauius, in vsu diluetur
cōuenienti oleo, vt sit vel liquidius, vel spissius. In
liquidiori intinges vel gossipio, vel lana dibapha-
tica (vulgò escarlatte) & calidum medicamentū ad-

AD LIB. VIII. DE COMPOS. MEDIC
mouebis. In declinationibus inflammationum, lo-
co medicamento Galeni & meliloti, utemur empla-
stro nostro de meliloto dissoluto in oleo conueniē-
ti, ut de spica, de lauendula, & aliis comparatis ex
præscripta materia. Humidior ventriculus siccanti-
bus & adstringentibus curari debet: siccior, hume-
ctantibus. Meminisse tamen oportet semper inter-
miscenda, quæ adstringendo corroborant, quales
sunt rosæ, succus cydoniorum, prunorum non dul-
cium, & aliorum id genus: aromata verò, ubi frigi-
ditas coniuncta est. Sed ferè fit, ut ad intemperiem
sequatur excrementorum prouentus, unde ferè fiūt
& anatropæ vocata subuersio, & hyptiasmos, hoc
est, supinitas. Anatropæ hæc habet accidentia, cibi
fastidium cum nausea, aquæ vomitus aliquādo, ro-
sionem, vultum, aut caninā appetentiam, fasti-
dium, quale est repletis è cibo. Sæpè accedit multi-
tudo vitiosi succi, alioqui pauca, vel nullæ humidi-
tatis. Hyptiasmos aliquādo ab intemperie citra hu-
morem: aliquando cum humore multo quidem,
sed non maligno. Is humor aliquando fluitat ferè
tenuis, nonnunquam crassus & viscidus imbibitur
ori & tunicis ventriculi: nonnunquam cum signis
caliditatis, æstu, siti: aliquando sine siti, ubi frigiditas
coniuncta est. Eiusmodi humiditas appetentiam
deiciit, & ea cōmouet, quæ in anatropæ dicta sunt.
Hæc autem affectio dissoluit tum os ventriculi, tum
ventriculum ipsum. Quo modo vincula, nerui, mē-
branæ, imbibita omnia multa humiditate laxa, vi-
cta & quasi omninò dissoluta redduntur. Eget hæc
affectio primū quidem vacuatione: atq; ubi hu-
mor fluitat & tenuis est, partim vomitu, partim le-

Causa.

uibus medicamentis vacuari potest: deinde siccantibus, adstringentibus, & corroborantibus curari potest. Quod si crassa & viscida materia est imbibita profundius, oxymelite vel simplici, vel composito ex decocto radicis fœniculi, cinamomi, & aliorum id genus, quæ, scilicet, incidunt, tenuant, præparari debet. Hiera simplex, ut medicamentum efficacissimo, aliquoties utendum erit, ut quod vim habeat incidendi, detergendi, corroborandi, purgandi, & præsertim quæ sunt in ventriculo, & primis venis. Dantur ʒ. 2. aut eò plus cum hydromelite, vel oxymelite. Repurgata materia, corroborantibus utendum erit. Vbi verò humiditas frigida est, siccandum, detergendumque. In humiditate neque crassa, neque viscida in alto posita, sola adstringentia satis esse possunt: quanquam tutius fuerit pilulis communibus, vel ante cibum datis vacuare materiâ. Alioqui pilulis ex rhab. & agarico. Alioqui terebinthina utemur. In intemperie frigida & humida, tum quæ purgant, tum quæ adstringunt, inimica sunt, utendumque medicamentis, & alimentis, quæ calefaciunt, & siccant. Medicamenta in hoc libro descripta ad anatrobas & hyptiasmos ferè composuerunt veteres ex rebus adstringentibus & detergentibus, succo punicorum acido, cydoniorum, sorborum, mespilorum, myrtorum, dactylorum recentium, & quæ vulgò (prunelles) dicuntur. Adde, si vis, grossularum, & similium, quorum compositionis hoc sit exemplum, addito melle, quod ad immoderatas omnes affectiones ventriculi facere scripsit Galenus, nisi sint cum vehementi æstu.

Succi cydoniorum depurati sextarij duo (hoc est

gg ij

AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.

nostro more semisextarioli quinque, vel libræ duæ cum semisse) mellis despumati optimi sextarij duo, id est, semisextarioli quinque, vel libræ tertiæ cum 4. quartariis, aceti acris sextarius vnus, hoc est ℥. xx. vel non ita acris sesquiseptarius, hoc est ℥. xxx. Coque ad spissitudinem. Quod si frigiditas communicata est, iam coctis adde zinziberis ℥. 3. piperis albi. 3. 8. Lauigata coctis aliis permiscentur. Aliud.

Eiusdem carnis cydoniorū, mellis an. ℔. i. aceti albi tantundem. Bulliant simul, & agitentur: tum adde piperis, zinziberis ana ℥. i. petroselini Macedonici ℥. β. In frigiditate cōuenit diagalanga, dianifon, diacuminum, diatriton pipereon, zinziber viride, nux moschata, condita diuitibus, vt Chebuli conditi. Confectio anacardina, theriaca, mithridatium, & maximè vbi refrigerato ventriculo plurimi flatus excutiuntur, vnde periculum hydropisis immineat. Et quia apud veteres, tum etiam recētiores Medicos absynthiū sæpè memoratur, de eo sic habeto. Vtendū itaque absynthio aromatico, non eo, cui horribilis sapor est. Itaque decoctum absynthij biliosa deterget & subducit, si quidē aliū non fuerint imbibita. Maior vis inest syrupo de absynthio, aut melicrato parato ex decocto absynthij. Infestissimum verò absynthium, quibus pituita in ventriculo inhæsit, nisi decoctum eius cōdiatur aromaticis, incidentibus, calefacientibus, & melle vel saccharo, quod detergeat. Emplastro vsitatissimo, eodémq; efficacissimo ex mastiche, cerato stomachico Galeni, carne cydoniorum sic vteris. Mastiche & ceratum stomachicū vtrunq; corroborat, & discutit, cydoniatum, caro cydoniorū, deterget, & corro-

borat. Tria hæc pondere æquali permiscetur, singulorum $\mathfrak{z}$.i. iunguntur cum oleo mastichino, de spica, & aliis. Aliquando vbi discutiendum magis, neque ita adstringendum, plus mastiches & cerati minus miscetur, cydoniati aliquando, ex sola mastiche, aut cerato emplastrum conficitur. Augendus modus cydoniati, vbi vel vomitio, vel diarrhæa vexat. Sed duplex cydoniatum est: alterum sine speciebus, quod vbi calor est, vsurpandum: alterum cum speciebus, quod in sensu frigiditatis conuenit.

Ad dolorem stomachi.

Stomachus vegetissimo sensu præditus est propter neruos illos insignes à sexta coniugatione. Archigenes in magno dolore ventris venam secat, extrema ligat, cucurbitulas circa stomachum affigit, lenientibus fomentis vtitur, glande aluum subducit potius, quàm clystere, quia à clysteribus metuit, ne inde sublatus vapor dolorem augeat. Secunda autem interna, & perseverante malo, vtriusque brachij, & hoc magis, si grauis dolor est, si repentinus, si difficilis ructus & spiritus, si febris est, si dolor in dorsum & scapulas extenditur. Historia est apud Hippocratem lib. Epidemiõ de muliere quadam, quæ in vehementissimo dolore stomachi nullis adiuta est remediis: ducto tandem sanguine ex vtrâque manu seruata est. Cucurbitule, vt Archigenes, circa stomachum, vel vt alij, vmbilico, vel ad latera vmbilici affigendæ: dextra quidem parte, si ab hepate: sinistra, si à liene in ventriculum fluxio est. Sunt qui affigant ad 12. vertebra dorsi. Purgationis vsus est, si ab acri sanie, aut humorum prauitate dolor est excitatus. Atq; omninò in affectio-

gg ij

*Ventriculo
malè affecto
quæ purgatio
conueniat.*

AD LIB. VIII. DE COMPOS. MEDIC.

nibus stomachi & ventriculi vbi purgandum est vtendum purgatione omninò leui, & quæ non attrahat à reliquo corpore, nisi confluente ad ventriculum materia ab vniuerso corpore dolor moueatur. Post hæc topicis & sumptis per os leniendus dolor est, alimentis quidem ea qualitate præditis, quæ faciat cōtra causam morbi. Similibus quoque medicamētis, sed odoris & aromaticis. Stomachus enim gaudet odore, subuertitur contrariis. Vtemur verò fomentis ex chamæmelino, meliloto, aneto, antho, rosis, mentha, absynthio, cypero, mixtis simul anodinis, & iis, quæ corroborant. Modus autem fouendi est, vt coquantur aqua, adiecta vini parte, & inculcatis in decocto linteis pars foueatur. Alioqui vesica impletur ad dimidiū, & stomacho adhibetur: in æstu, frigida: in frigore, calida: oleis quoque prius cōmemoratis. Sed vbi ardor coniunctus est, folia vitis, papaueris, hyoscyami, mādragoræ, flores inde & semina concoquenda. Aliquando vbi à doloris vehementia periculum imminet, narcoticis vtendū, opij grano vno, leuiter feruefacto, in syrupi rosarū & absynthij an. sesquuntia. Sit autē tantū vna ebullitio, quæ deinde misceatur ℥.3. iuris pulli. Detur in potu. Alioqui Philonij in causa frigida, in causa calida. Requiei descriptione Nicolai, drachma semis in vnciis duabus vini odoriferi.

Ad vomitum.

VOmitus subuersio quædā est copia vel qualitate materiæ: alioqui incitatur vētriculi imbecillitate. Vacuanda copia: purganda praua materia: imbecillitas, vt prius, corrigenda. Ac ferè vomitus excitatur, qui perseueret, imbecilliore stomacho.

Nam si quid excludendum robusto quidem stomacho, sed imbecillo ventre per deiectionem excluditur. Contra verò re habente, per vomitum. Vehemèter cohibet vomitiones ceratum priùs descriptum ex partibus æqualibus mastiches, cydoniati & cerati stomachici Galeni, iunctis cum oleo cydoniorum, rosarum, mastichino. Efficacissimum remedium contra perseverantes vomitiones est similiter vini odoriferi potus, & in calore iulep rosatū, adiecta parte octaua vini granatorū, berberorum, & similium, quæ tantillo cinamomo condienda sunt. Plurimum quoque conferet syrupus de agresta, vel omphacomeli veterum.

De Singultu.

Singultus ab acri & rodente, vel materia, vel sanie, à repletionem, inanitionem, frigiditate excitatur, aut, vt breuius Hipp. ab inanitione & repletionem. Itaque vbi repletio, vel acris materia est, purgare conuenit. Galenus vehementer probat vsum hieræ picræ. Arabes proprietatem quandam ascribunt rhabarbaro in edendo singultu. Post purgationem corporis vino odorifero cum tantillo cinamomi & galangæ vtendum est fomentis, quæ incidant, calefaciant, abstergeant, ex materia in dolore frigido præscripta. In inanitione, vnde singultus, etiam si desperata res videatur, iuuandi tamen distillatis, colatitiis, iusculis expressis, gelatina, sorbilibus ouis, inungendus stomachus & deorsum ad 12. vertebam hydrelæo, ex æquis partibus aquæ & olei violati. Neque tum adstringentibus vtendum, sed rarefacientibus, vt materia transpiret. Conueniunt & quæ antea commemorata sunt, dia-

gg iij

AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.
galanga, dianisum, & similia. Anisum peculiari ra-
tione singultui medetur, propterea & anisum sæpè
imperant, & oleo anethino ventriculum fouent.

De ulcere ventriculi, vel œsophagi.

*Ventriculi
ulcerati si-
gna.*

EXulceratur à causâ externa & manifesta, vel e-
tiam à causâ interna, humore acri, pharmaco
acuto, & aliis rebus acutis: tum etiam præcedente
abscessu. Signa sunt, quia dolor fit ulcerata parte,
sed præcipuè si quid acre, vt sinapi, si quid calidius
aut frigidius deglutitur, & inde factò dolore intel-
ligimus qua parte vlcus sit. Pure etiam vel vomitu,
vel deiectione exeunte. Ardor quoque in ea parte
percipitur. Lingua sæpè inficitur: sapor redit in os,
angustia est spiritus & ferè fastidium: sed vbi in o-
rificio ventriculi grauiora symptomata commoueri
solent, animi deliquia, extremorum frigus, dolor
crudelior. Cap. 4. libr. 5. locorum affectorum Gale-
nus scribit omnes ferè interire, nisi ætatis beneficio
feruentur. Ad hæc legenda quæ scribuntur 4. Me-
thod. Utendum est alimentis, quæ medicamento-
sam qualitatem habeant, detergentibus, incarnanti-
bus, & cicatricem ducētibus, quæ seligenda sunt ex
2. lib. de materia Chirurgica. Abstine dum omnibus
acribus acerbis, falsis, acidis, quæ scilicet vlcus exa-
sperant: mitigantibus vtendum, quæ etiam deter-
geant, glutinent, incarnent, cicatricem ducant. Atq;
in gula paulatim deglutiendum, adiungendumque
aliquid viscidum, vt vis medicamenti obiter inhæ-
reat. Lac itaque tepidum conditum saccharo, diatra-
gacantho frigido, lac amigdalârû, hordeatum, lima-
ces, cochleæ, gelatina. Sed maximè oua sorbilia, aut
paulò magis cocta concipiendis medicamentis ido-

nea sunt. Potus quoque, hydromel, vel hydrosaccarum, syrup. viol. iuiubarum: deinde etiam myrtillorum & rosarum de siccis. Vtimur quoque saccharo rosato, mastiche, tragacantho, & aliis id genus, farina fabarum, hordei tosti, admixto puluere balaustiorum, malicorij, sanguinis draconis. Exercitatio & frictio partiū inferiorum. Sed aliquando non vlcus, sed tuberculum in œsophago nascitur, à quo defluens potus aut cibus resistit in via sine dolore. Rarum est, quod tamen post 4. mensem accidit. *Historia.* Puella quædam deuorato multo pulmone veruecino, & inde grauato ventriculo post nausæa vomuit frustū pulmonis. In œsophago restitit parte superiore, vnde grauiter cōflictata & periclitata conualuit successu, cucurbitulis affixis, & ferramētis in œsophagum inditis. Nihil deglutiebat intercepta via. Ex antecedente de malo cōiectura facta est. Inflata eius pulmonis portio œsophagum obsederat.

De Voulimo.

Voulimum quasi πολὺ λιμός appellatur: βῆ enim particula in hac voce, vt aliis multis, πολὺ multum, aut magnum significat. Est autem genus quod ab ingente fame nomen habet. Vocatur & phagedæna ab insatiabili edendi cupiditate. Sub hoc genere continetur canina appetentia, affectio appetitricis facultatis, id est, stomachi in quo affectu repletus affatim ventriculus paulò post omne reuomit, aut deiecit, virtute non sustinente. De hac canina appetentia lege 5. & 6. de locis affectis, 4. de sympto. causis. Causa est cum os stomachi penuria, imbecillitate, & refrigeratione afficitur, 5. de simplicibus, à frigiditate & siccitate,

Canina appetentia.

AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.

vnde curari putat calfacientibus & humectantibus balneis & alimētis. A fame inchoat, quæ postea desinit. De quo lege Aphorismum 21. lib. 2. Galenus de vsu respirationis refrigeratis partibus thoracis, & quæ vicinæ sunt, lib. verò de Theriacâ, helminthi vermi, hoc aliquâdo attribuit nobili historia de virgine quadâ : quæ cùm multū comederet, perpetuo tabescebat, verme illo perpetuo exugente chylū & alimentum, quod deberet distribui corpori. Legendus commentarius aphorismi, *Famem thorexis & vini potio soluit*. Elenij vini vsus plurimum laudatur à Galeno : sed neque vacuo ventriculo, sed modico pastu, neque multū semel, nisi vehementer sitiunt, sed breuibus interuallis. Archigenes eos, qui ingenti fame in viis delinquant, reuocat odoramentis aceti, pulegij, terræ aceto maceratae, pomis, malis, piris, & aliis, quæ ad manū sunt. Dat panem intinctū vino, postea suillam assatam, & ea quæ multum nutriunt, & odore sunt bono. In paroxysmo extremæ partes constringantur, maxillæ pungantur, pili vellantur, & aures. Reuocatis, ab animi deliquiis, panem dat imbutum vino diluto. Alimenta, quæ affatim nutriunt, oua forbilia, bulbos, cochleas & similia.

De Hepaticis.

Hepatici Galeno qui sint.

Hepaticos definit Galenus, qui ex imbecillitate hepatis aliquo vitio laborant, etiam si neque febris, neque inflammatio, & sine hac imbecillitas esse potest. Nascitur imbecillitas ab intemperie. Intemperies est vel visceris, vel humorum, qui venis & arteriis continentur : vnde vel alteratrix, vel retentrix, concoctrix, vel excretrix malè suo munere fungitur. Sed hoc quomodo distin-

guendum, intelligendum ex libr. 6. de symptomatis, & morbis, itémque ex cap. 6. lib. 5. de locis affectis, vbi malum insistet. Galenus in vitio alteratricis, cùm scilicet hepar attrahit, sed quod attrahit, nō sanguificat, ait egeri similia loturæ carniū, vt, in historia illa Siculi Medici, cuius meminit libr. 5. de Locis malè affectis. In calida intemperie humores visceris, deinde viscus eliquatur, vacuatúrque per aluum bilis olida admodum, crassa, insigniter tincta, mordax, & spumans in frigida. Neque frequēs, neq; copiosa deiectio, sed longior affectus est, color pallidus, tardus pulsus, vrina tenuis, vbi siccitas contracta, spissa, vbi humiditas ac paulatim retenta materia calorem succendit & febriculam, quæ vix apparet, & Medicum fallit, nisi diligenter obseruet, tum quæ crassiores, fæculentæ & limosæ excretiones fæci sanguinis, vel limo similes. In calida intemperie leuibus pharmacis vtendum est, non vt intemperiem cures, sed vt vacues excrementa, quæ per intemperiem collecta sunt. Vtêris ergò cassia, catholico, syrupo violato, recenti rosato laxatiuo, quibus dilutum rhabarbari misceri potest, sed non ita magna quantitate dilutum: vt 3. i. sufficiet. In calida intemperie refrigeratibus modicè, roborantibus vtendū, cichorio, endiuia, scariola, adiantho, capillis vener. fumaria & aliis id genus. Mellitis rebus non ita vtendum, quia in calida intemperie mel exsiccat, & talia promptè amarescunt. Itaque in decocto harū rerum sufficiet decima pars sacchari, alioqui dissolues decimam partem syrupi de portulaca, de limonibus, de acerositate citri, de granatis, oxysaccarē simp. & similiū. Acerosę magna vis inest

*Hepatis ca.
lida intem-
peries leuio-
ra petit ca-
thartica.*

AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.

refrigerando hepati, similiter & lactucæ. Itaque altera vel utrâq; plurima incoquitur iusculis. Ius acetosæ exprimitur, in quo carnes intingantur, panis hordeatus, aqua hordei, hordeatû. Huic malo maximè cōueniunt æstiui quoque fructus, cerasa, ribes & similia. Vino non nisi diluto plurimùm vtendum est, elixis potius, quàm assis. In frigida verò plurimùm laudatur electariû de vino Arabum, quod in hoc libro Gal. ex Andromacho describit, paululùm variante formula, & syphoïdes appellat. Passularû mundatarum vnciæ tres, croci ʒ. 1. calami aromatici ʒ. 2. ʒ. bdellij ʒ. ʒ. cassiæ lignæ drachmę duæ semis: cinamomi ʒ. ʒ. spicæ ʒ. 3. myrrhæ, terebinthinæ ana ʒ. 4. iunci odorati, schœnuanthi ʒ. 2. ʒ. filiquarum, vel carubiarû ʒ. 2. mellis ʒ. 2. vini tenuis, odoriferi, quantum sufficit, fiat electarium. Sed quia difficilis est hæc compositio, melius fuerit passulas mundatas ad lb. semissem incoquere vino subtili, odorifero, donec sit crassitudo: deinde admiscere conseruę anthos ʒ. 2. cinamomi ʒ. 2. cassiæ, spicæ, ligni aloës ana ʒ. ʒ. croci scrupuli dimidium. Concorporare omnia, & exhibere semunciam pondere cum vino tenui & odorifero. Materia ferè cōuenit, quæ penetret, propter angustias viarum seu venarum, cyperus, schœnuanthum, crocus, iris florentiæ: quæ aperiat, marrubium, absynthium, pistacia, radix petroselini: quæ concoquat & leniat, passulæ, ficus, vinum granatorum dulcium, vinum dulce: quæ abstergeat, mel, saccharum: quæ roboret, eupatorium, schœnuanthum, absynthium, rosa, spica: quæ præseruet à putredine, cinamomum, cassia lignea: quæ siccet, spodium: rasura cornu cerui, eboris, à

*Electuarium
de vino A-
rabum.*

proprietate cōuenit, velut rhabarbarum, quod inde vitam hepatis appellant, spica, lupinum iecur cochlearum carnes & limacum, atque inde distillatæ aquæ, passulæ, quas tota substātia familiares hepati etiam Galenus agnoscit. Tantū adstringūt, quantum opus est visceri, concoquunt, roborant, malignitatem corrigunt, nec facilè corrumpuntur, vino quoque magna vis tribuitur: roborat, coquit, putredinem prohibet, intemperiem frigidam & humidam hepatis emendat. Contra virulentam materiam cinamomum primas tenet: deinde cassia lignea, tum aromatum omne genus, nardus, iuncus odoratus, calamus aromaticus, myrrha, electrum, crocus, aspalathus. Ex eiusmodi materia in puluere trita ad 3.2. electaria fiunt cum saccharo, vel melle quadruplo, quintuplo: alioqui in passulato melle incorporantur. Mel passulatum fit coctis prius passulis ad crassitudinē syrupi, coctis, inquam, in vino, adiecto saccharo. Exteriora verò sunt oleum rosaceum, aliquando adiecto chamæmelino, vbi calida intemperies est. Nam in calida intemperie abstinendum iis, quæ nimium refrigerant, & leuiter refrigerando laxanda cutis est, vt transpiret vapor. Licet quoque vti vngueto rosato, cerato santalino in rosaceo dissoluto, vel cum eodem pisto & admoro. Alioqui cerato refrigerante Galeni, subacto cum succo cichorij & tantillo aceti albi. In frigida oleū de absynthio, de spica, de maiorana, & quæ in frigidiorē ventriculo descripta sunt. Nam in hoc conuenit hepar cum ventriculo, quod vtrūque eget, iis, quæ adstringendo corroborant, nisi quod magis adstringendum in ventriculo è chamæpythi.

Mellis passulati præparatio.

AD LIB. VIII. DE COMPO. MEDIC.

*Hepatis mi-
nus adstrin-
gentia, quàm
ventriculo
conveniunt.*

Medium sit medicamentum similiter ex radicibus graminis sileris. Ad quantitatem decocti opus est ℥. 10. & ℥. 1. sacchari. Duo sunt reliqui affectus, quorum meminit Galenus hoc libro, humiditas hepatis & scirrhus. Itaque immodica humiditas vires hepatis dissolvit, quomodo vincula & neruacea corpora nimio humore imbuta dissolui solent. Signa humidi hepatis & humidioris ex arte parua Gale. petenda. Curatur autem adstringentibus, & ea materia, quæ prius in humidioris ventriculo descripta est. Hoc tamen differt hepar, quia minus adstringentia desiderat. Humiditati aliquando frigiditas, aliquando caliditas coniuncta est. Itaque in frigidityte, aromata, plantas, & materiam, quæ adstringendo corroboret & calefaciat, miscere oportet: quale, exempli gratia, fuerit cydoniatum cum speciebus. In frigidityte & humiditate plurimum convenire scribit Gal. vinum: sed hoc sit tenue, odoriferum & natura calidum. Vteris fotu de absinthio, irino, de spica, & aliis, in frigidiore & humidioris ventriculo memoratis, eisdem oleis malaxatis. Emplastrum de meliloto, diachylum ireatum, mixto cydoniato cum speciebus, dabis in potu, dianison, diacuminum, diagalanga, diatrionpipereon. Institues assas carnes confixas caryophyllis, & omnino ea alimenta, quæ siccant & calefaciant: caliditate vero iuncta fovebis oleo rosarum, de cydoniis, myrtillorum, aceto addito, santalis, spodio, succo earum herbarum, quæ hepar refrigerant, senecionis, hepaticæ, cichorij, intyborum & similium. Atque iisdem herbis pistis ex eisdem oleis, pulvere rosarum, santalorum, spodij, addito, finges veluti cataplasmata. In potu conue-

niet electarium diarhodon Abbatis, rosis, fantalis & spodio additis. Videndum tamen, vt ne nimum refrigeremus. Nimum refrigeratibus lœditur hepar. Cerato fantalino plurimum vtuntur, quod addita parte cydoniati sine speciebus melius fiet. Malaxabuntur cum oleis prædictis, pauco aceto albo addito. In omni humiditate hepatis & totius ventris vehementer laudatur cochlearum caro & limacû: sed si coniuncta est caliditas, frigidis condimentis & aceto temperatur. Contrà verò in frigiditate. Contrahit schirrum hepar propter venarum angustias. Schirrus tumor est durus, dolens: initio curabilis est: cuius materia humor crassus, viscidus, frigidus, à quo nisi curetur, periculum imminet hydrophis. Morbi regij fiunt, & longæ febres, & tabes corporis. Itaque summa diligentia curari debet, & quia durus, molliētibus eger: ratione materiae crassæ, incidentibus: frigidæ, calefaciētibus: viscidæ, detergentibus. Itaque mixtio medicamentorum contra schirros hepatis molliat, incidat, tergeat, calfaciat, sitque tenuium partium. Verum ratione partis affectæ in mollientibus eligentur ea, quæ id moderate faciunt, ne nimum mollientibus substantia visceris dissoluatur: ac rursus oportet propellere, quæ tenuium partium calfaciant, & incîdant: à quibus tamen periculum est, ne parte schirri dissoluta reliquum lapidosum & incurabile relinquat. Propterea, vt dictum est, mollientia misceantur, foueatur schirrus ex oleis malacticis, deinde superponantur emplastra malactica de meliloto, ceratum œsypi, diachylum ireatum, & similia, aceto mixto, aromatibus, ad 3. 1. emplastri 3. 2. aut sesquidrachma:

tritorum aromatum misceri potest. Acetum additur ut penetret, ut incidat. Materiam scriptam inuenies cap. de malacticis, nisi quod ea seruanda ratio malacticorum & incidentium, quæ perscripta est. Hoc enim habet peculiare schirrus hepatis. Veteres plurimum utebantur caricis pinguibus, ol. irino, vel simili, inunctis & tepidis admotis in fotu. Hoc aduertendum, ne nimium frequens, nève longius adhibeatur. Nam inde periculum imminet relaxationis visceris. In potu eadem ratio seruanda est, ut scilicet, aliquid malacticum misceatur iis, quæ incidunt & tenuent. In malacticis esculentis efficacissimum est decoctum ficuum pinguium & similium, passularum, recentis quoque camæpytheos. In eiusmodi decoctis miscebuntur ea, quæ in morbo regio & hydropisi describuntur. Consensus veterum & recentiorum, ammoniacum tum foris adhibitur, tum in catapotis deuoratum plurimum facere ad schirros & oppilationes viscerum. Itaque ex ammoniaco & pul. hieræ, cuius vis magna est calefaciendo, incidendo, pilulæ fingi possunt, non quæ tam purgent, quàm quæ schirro curando conueniunt: è terebinthina quoque & eodem puluere utilia catapotia formari. Alimenta, partim quæ molliant, partim quæ incidunt, tenuent & tergeant, propterea condimenta sicca erunt ex usu. Acetum passularum misceatur, aut in quo diu insolato ficus, uuæ passæ, caryophyllum, cinamomum aliquoties commutata maduerint.

De morbo Regio.

MOrbum Regium vocant, quia lasciuiis, cantu, delitiis, mulsa, uita soluta curis, & ut ait Serenus,

tenus, Molliter hic quoniam celsa curetur in aula. Causæ sunt obstructio, inflammatio, intemperies hepatis, aliquando lienis, vesicæ fellis, pororum, per quos flaua bilis ad ieiunum descendit, aut per quos fæx sanguinis ab hepate ad lienem fertur. Oportet itaq; interrogare ægros qua parte vel dolorem, vel grauitatem, vel tensionem sentiant. Aliquando criticus est hic morbus, flaua bile è vasis diffusa in corpus: aliquando venena hunc morbum faciunt. Sed in inflammatione necessario febris est, & alia accidentia, quæ se proferunt in inflammatione. Quæ est citra febrim & inflammationem, tensio est, & grauitas in dextro ferè hypochondrio, excrementa albicant, cineritia sunt, & argillofa: vrina specie crassa admodum, crocea, aut nigra, cum spuma eiusmodi coloris. Pulsus neque celer, neque languidus, crebrior tamen, minor, & durior. Galenus morbum Regium citra febrim cum grauitate in dextro hypochondrio hac ratione curat. Primum cibus & pharmacis aperiētibus obstructiones vitur: deinde medicamentis purgantibus. Atque hîc meminisse oportet, in grauib; obstructionibus, quales sunt in morbo regio, periculosas esse validas purgationes, nisi prius medicamentis obstructa liberatibus vias aperuerint. Propterea Hippocrates, corpora cum quis purgare voluerit, oportet fluida facere. Intelliges medicamenta aperientia & purgantia aliquid effecisse, cum iam pro albicantibus & cineritiis excrementis alui, cœrulea & admodum flaua deiciuntur, cumque vrinæ ad colorem naturalem propius accedunt. Aperiant oxalidis folia & radix gramen, asparagus, cichorium, eupatorium, apium

*Purgationes
valentiores
in obstructis
periculosa.*

h h

AD LIB. VIII. DE COMPOS. MEDIC.
adanthum, herbæ capillares, calamentum, cala-
mintha, ancusa, fœniculū, gētiana, iris, aristolochia,
cinamomum & aromata, melanthium, securidaca,
fumaria, chamæpythis, rosmarinus, serpillū, marru-
bium, asarum, anisum, hyssopus, petroselinum, ab-
synthia, cappares, radix tamarisci, asparagi, rusci,
capparis. Cōcoquantur hæc vel per se, vel cum aliis,
vt inde fiat oxymel conditū cinamomo. Hinc quo-
que syrapi fiunt: quanquā plurimū vtuntur syru-
pis de endiuiā, de cichorio, capill. veneris, de bizan-
tiis, de duabus vel quinq; radicibus. Vtuntur quoq;
vermibus terrenis, asellis, musco, qui in regulis nasci-
tur, & vocatis ardesiis, rasura eboris, cornu cerui,
pudendo viueræ, vulgò de Furet. Sed vehemen-
ter laudāt, & iusta quidem ratione, ammoniacum,
cui ad miraculum vsque vim inesse volunt liberan-
di obstructions, vt certò euadant, quibus iam à
morbo Regio imminet hydropisis. Teritur am-
moniacum, datur in hydromelite, vel oxymelite.
Soluitur oleis chamæmelino, amygdalarū amara-
rum, de fraxino, & similibus, aut Alcumistarum
arte oleū inde distillatur, quod illinitur, & bibitur.

Potiones plurimū probant à balneo, iubent-
que ægrum epoto medicamento decumbere in la-
tus dolens. E materia quoque descripta fiunt pul-
uisculi, qui cōditi aromate & saccharo exhibentur
in potu, alioqui inde fiunt electaria, aut pars mi-
scetur electario diarrhodo. Sunt & aquæ distilla-
tæ, quæ cōueniant, endiuiæ, cichorij, lupulorum,
cuscutæ, fumarie, capillarium, acetosæ, terebinthi-
næ, graminis, raphani, apij fœniculi, lappæ, rubeæ
tinctorū, tribuli, lybistici, rusci, asparagi & similiū.

In alimentis sæpè vtetur radicibus esculentis vt acetosæ, petroselini, graminis, cichorio toto, cicerum decocto, capparibus, asparagis, lupulorum extremis, stipulis articaulis, quas vocant Luteriæ Cardes, vino tenui, quod vel aquis memoratis, vel decocto rosmarini dilui potest. Quod ad phlebotomiam attinet, vbi videbitur sanguis redundare, aut fuerit suppressa aliqua vacuatio, liberiùs detrahes sanguinem è basilica dextra, aut venis extremæ manus. Resistentes menses, aut hæmorrhoidas excitabit. Galenus vsu eiusmodi aperientium & pharmaco purgante sæpè vno die curauit ægros. Quòd si contumax videbatur malum, vtebatur validiùs tum aperientibus, tum purgantibus. Constat experientia decoctum ligni sancti multis profuisse. Color *Color fædus* fædus relictus frequenti balneo curatur, vbi iam *frequenti balneo curadus* causa interior sublata est. Galenus vtebatur dacridio. Vtemur agarico, puluere hieræ diacolocynthidos, rhabbari, mistis & diaphanico & diapruno: in intemperie, aut morbo regio, qui est à crisi, neque purgantibus, vacuantibus aut aperientibus vtendum est. Redeundum verò ad ea remedia, quæ descripta sunt in imbecillitate hepatis. Ab intemperie calida in crisi res est committenda naturæ, nisi quod balneis laxantibus & detergentibus cutem, humidiores victu & diluente vtendum est. In primo genere quidem ab obstructione clysteres acres plurimùm possunt, qui, scilicet, naturam trahunt, vt iam non effundat bilem in corpus, sed ad intestina mittat. Aliquando est hîc redeundum contra schirrum hepatis. In venenis initio quidem vomitus, si eò vertit natura: si ad intestina,

h h ij

AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.
clystere acri. In habitum corporis, cucurbitulæ cum
flamma & scarificatu. Danda autem per os, quæ
contra genus veneni faciant.

De splenicis.

Splenicis vocant, quibus lien induruit: addunt
alii ab humore melancholico. Multa sunt in-
dicia, quæ splenicis arguunt: grauitas & circum-
scriptus tumor in sinistro hypochondrio, difficultas
spiritus, sitis, siccitas oris, pedum & pudendorum
inflatio, color malus, plumbeus, decubitus in sini-
strum latus, grauis dolor ad iugulum sinistrum ten-
dit, vbi grauior tumor. Quibusdam scatent pe-
diculi, noctu sudor grauis, halitus fœtet, erumpit
sanguis è naribus, & aliis partibus, gingiuarum & den-
tes corrumpuntur magis parte sinistra, venæ ad
lienem nigricant, scaldior cutis est, maximè ea par-
te vlcera maligna, in cruribus cicatrices nigræ, aluus
adstringitur. Horum aliqua, vel omnia splenicis
ostendunt.

Imprimis leui pharmaco, vel clystere mollienda
aluus, detrahendus sanguis, repetita bis vacuatione
in duos dies (inquit Galen.) è basilica sinistra, satis
amplo foramine: alioqui è vena medij digiti, vel
minimi. Alij venam post aures diuidunt, voluntque
plurimum prodesse, si eo sanguine, qui effluit, sta-
tim illinatur regio lienis. Constat quoque raro qui-
dem experimento venas apertas, quæ ad lienem
turgent & nigricant, splenicis plurimum profuisse.
Distinguendum quoque qua parte visceris tumor
constiterit. Nam si superiori parte, pharmacis pur-
gantibus per interualla vtendum erit: si inferiori,
clysteribus acribus vti conueniet.

*Lienis tu-
mor superiori
parte consi-
stens purgā-
tia pharma-
ca, inferiori,
enemata po-
stulat.*

Sed pharmaca & clysteres per interualla imperantur : quibus interuallis , medicamentis aperientibus,incidentibus, mollientibus vtendum erit, vt præparata materia melius sequatur. Itaque & ea, quæ prius descripta in scirrho hepatis,& hæc peculiariter conuenient,& cortex radicis capparis,radix tamarisci,polypodium quernum, scolopendrium, & omnes capillares, rosmarinus, semen agni casti, endiuia,scariola,portulacæ, acetosæ, cuscutæ, semina frigida maiora & minora, cortex & radix salicis, fraxini, genestæ, flores hyperici, rosmarini. Abstinendum deinde iis, quæ nimium calfaciunt, nisi frigidis temperentur.

Ex omnibus in aqua coctis oxymel comparetur. Purgationes ex epithymo,cuscuta,foliis fennæ,polypodio, diasenna, catholico, agarico, diapruno, confectione hamech, electario Indo, syrupo de fumo terræ,in oxymelite,sero lactis:decocto scolopendrij,vt melancholicâ purges & pituitam. Laudatur aqua fabrorum consumendo scirrho, in qua ferrum fuerit sæpius extinctum : præterea aqua depurata,& bene colata,quæ collibus defluit in alueolos eorum, qui acuunt gladios & enses, lixiuium farmentorum,oxymel,acetum scylliticum,syrupus acetosus,capillorum veneris,de duabus & quinque radicibus,de fumo terræ,de scolopendria,de pomis,de epithymo.

Diluuntur syrapi in oxymelite simplici, vel Galeni:in sero lactis,in aqua cuscutæ, acetosæ, borraginis,fumiterræ. Conuenit frequēs capparum vsus, asparagorum, extremitatum lupuli conditarum, florum genestæ & violarum,cardorum:sunt autem

h h iij

AD LIB. VIII. DE COMPOS. MEDIC.

cardi, caules cynaræ, qui per hyemem eduntur. A proprietate conueniunt lien bouis, asini syluestris, vespertilio decolatus & ficcatus, splen asini domestici, pulli egurini cremantur in testa, puluis drachmæ pondere, potionibus, quæ conueniant, inspergatur. Laudant poculum è fraxini ligno. Quod autem ad topica remedia attinet, ea arte fient in molliendo & resoluendo scirrhum, quam inuenies capite de Malaëticis. Peculiariter conuenit ammoniacum dissolutum aceto, deinde pistum cum oleo de capparibus, vel liliorum, quo quidem ammoniaco eo modo vtendum, qui dictus est in scirrho hepatis.

Vteris similiter emplastro de meliloto, dialthæas, œsypi cerato, diachylo descriptione Philagrij. Solet conspergi puluis ceterach, corticis radicis capparis, limaturæ chalybis leniter remollito scirrho. Veniendum ad vsum aceti descriptum capite de malaëticis, ad vehementem dolorem splenis, tumorem, punctiorem, duritiem. Mirabilis puluis diacapparum. ℞. corticis radicis capparis ℥. i. feminis acetosæ ℥. 6. corticis radicis tamarisci ℥. 3. terantur in puluerem. Datur media nocte, & inter pastus cum oxymelite. Oportet ægrum in sinistrum latus decumbere, quemadmodum in aliis potionibus spleniticis, tres horas à medicamento sumpto ieiunare. Conueniunt & trochisci de eupatorio, & de capparibus. Quod si videbitur rugitus quidam & flatus, intermiscendum quæ flatus discutiunt, piper, cuminum, ruta, daucus, anisum, apium, caruum, petroselinum, lybisticum, galanga, & alia id genus.

QUæ hîc scribuntur vel anodyna sunt vel ad dolores colicos à frigore & flatibus referuntur. In narcoticis plurimus est vsus Philonij, quod antea descriptum est capite de spuro sanguinis. Vtîmur quoque pilulis de cynoglossa, quæ contra omnes istiusmodi morbos valere dicuntur. Ad hæc floccis suspensis de filo, & immisiss recto intestino, glandibus seu suppositoriis. In phlegmatica materia vtendum incidentibus, detergentibus, & calfacientibus, qualia descripta sunt in frigidior ventriculo & hepate. Plurimum laudatur quod sequitur parabile. ℞. piperis grana 3. salis ̄. 1. trita dētur cum vino in iure veteris galli. Allia coquuntur, & adiecto pipere sorbetur ius. Sunt qui vel capum, vel pîonem, vel alaudas, nucleis alij infarciant, & ita iubeant edendas aues. Alexandrinus tres bulbos allij vespere sumptos flatus discutere, & phlegma deducere scribit. Sunt qui plurimum tribuant vino maluaticio diluto aqua maioranæ aut nepithæ, additis ̄. 2. castorei. Alij lauri baccas nouem aut vndecim terunt, & cum vini tenuis & odoriferi ̄. 4. s. facto experimento propinant. Item folia raphani cum septem granis piperis decoquunt, & inde melicratum parant, quod mirabiliter facit nephriticis, colicis, & quibus vrinales viæ obstructæ sunt. Ol. ruta. nardino, laurino, de cado, raphanino, napino, de piperibus, lanas inculcant, & calidas admouent ventri: alioqui in eisdem ol. quartā partem galbani dissoluunt, adduntq; aliquid ciuetæ & croci, & ita illinunt. In flatuosa eadem remedia conueniunt, & affixæ cucurbitulæ vmbilico. In calida, & biliosa,

hh iiij

AD LIB. VIII. DE COMPO. MEDIC.

inedia, quæ alios colicos iuuat, vehementer lædit, vbi narcoticis potissimum vtendum est, clysteribus mollibus ex radice althææ & foliis, malua, violaria, muccaginibus seminis lini, althææ, psyllij, cydoniorum, adiectis capitibus papaueris, vitel. oui, violato, vnguento rosato. Aliquando clyster iniicitur ex hordeato liquidiore, adiecto syrupo violato, de papauere, nenuphare. In horum colico dolore cataplasma conuenit Alexandrini. ℞. farinæ lini & hordei, vel fabar. ana M. 2. coquantur in ol. chamæmel. fiat cataplasma. Alioqui.

℞. ol. chamæmelini & ros. ana ℥. i. ceræ ℥. β. fiat ceratum. Muccaginis seminis lini ℥. i. cum farina fabarum subacta ex vitellis oui fiat cataplasma. Sunt qui experimento laudant hanc potionem. Seminis viol. ℥. 4. dantur ex vino diluto. Physica remedia sunt coralli triti cochleare, dandum ieiunis per triduum cum vino: item stercus lupi cum aqua tepida, cornu cerui vstum, particula incisi vmbilici infantis nuper nati, aurea vel argentea armilla includitur & circumfertur, cingulum è corio lupi gestatum, masculi maribus, fœminæ fœminis, stragula quoque lectorum inde fiunt. Alij pellem gestant, aut eiusdem lupi stercus nucula includunt, suspendunt è collo, vt ad ventrem perueniat. Suspendunt autem ligula è corio ceruino aut filo texto ex ouilla lana, sed ouem volunt interfectam à lupo. Alij verò euasisse à lupo. Laudatur & anguillæ sanguis, & cristatum alaudæ genus, stercus gallinæ, quæ exerceatur & nutritur pabulo sicciore, tunica interna ventriculi erinacei: masculi quidem in viris: fœminæ in fœminis & mulieribus. Hæc quidem scripta à

Græcis & Arabibus trita in puluere aliis miscentur, quæ aperta qualitate iuuant, piperi, castoreo, & aliis id genus. Dantur ex melicrato.

De Priapismo.

Priapismus, qui & Satyriasis dicitur, affectio est, cum minusculum pudendum inuito tumet & inflatur: vel vt 6. de locis affectis, cum colis in longum & circuitum augetur, nullo desyderio veneris stimulan- te. Addit Galenus, oportere inflationem eiusmodi esse stabilem. Quibusdam enim supinè decumbentibus, aut aliter concalfactis renibus, inflatur colis, sed affectio non est permanens. Nomen ductum à Priapo deo hortorum, cuius colis ita fingeretur. Causa mali spiritus insinuatus fistuloso neruo, qui penem constituit. Addit quoque 6. de locis affectis amplas & patentes arterias, quæ ad pudendum perueniunt, concepto multo spiritu hoc symptoma efficere. Aliis locis Galenus generationem huius ita describit. Materiam facit humorem crassum & viscidum, qui à calore languido motu resoluitur in crassum spiritum: licet aliquando tam crassus, & viscidus humor sit, vt vel à calore naturali incrassum spiritum non resoluatur: initium huius mali præcedente palpitatione intelligitur. At vbi ab arteriis amplioribus malum est, non præcedit palpitatio. Sed vsu alimentorum acrium, longa abstinentia veneris assueris, diutiùs præcinctis, tentigo frequēs mouetur, & hinc flatibus deorsum motis arteriæ ampliantur. Idem accidit acrimoniâ humorum, sed præcipuè iis, qui multum sanguinis & seminis colligunt, atque imaginationibus veneris indulgent. Sic iis, qui iam à pubertate veneri in-

AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.

*Priapismi
remedia.*

dulgent, & sæpiùs imaginantur, frigidior colis esse solet: contrà verò robustis athleticis. Rarò aut nunquam coëuntibus, vel venerem imaginantibus rugosus & exiguus colis esse consuevit. De priapismo 14. Methodi, 6. de symptom. & morbis, 6. de locis affectis, & hoc libro. Initio sanguinem detrahes præsertim iuuenibus, quibus hoc malum familiaris. In humorum acrimonia purgabis. Utêris clysteribus, ad hæc frictionibus, inedia, balneis, vomitionibus, quas præfert Galenus purgationibus: ac breuiter eo genere vacuationis vteris, quod & morbo & naturæ ægri magis conuenire videatur. Iubebis ægrum defugere omninò imagines veneris, & quæ venerem excitant. Initio non oportet membra calfacere, sed leuiter refrigerare, primùm quidem cerato rosaceo in aqua soluto, vnguento rosato, cerato cõparato ex cera, oleo nenupharino & chamæmelino. Ex quo tum lumbis, tum pudendis illini debent, & perinæo. Institues tenuantem victum citra caliditatem manifestam, & ea quæ incidunt materiam crassam, & viscidam detergent: quale est oxymel, & alia iam multis locis descripta: imperabisque ea, quæ à proprietate contra morbum faciunt, nympheam, eius semen vel radicem, semen viticis, id est, agni casti, & post aliorum vsum, rutham.

De hæmorrhoidibus excitandis.

Hæmorrhoidibus non est assuescendum, nisi ad curationem, vel cautionem grauioris mali, epilepsiæ, melancholiæ, incubi, quartanæ & morborum id genus. Si quando tamen excitandæ sunt, sanguisugis benè purgatis & electis facillè irritantur, exasperantibus medicamentis, vt folio ficulneo,

pumice, medicamentis acribus, cæpa rubra, præsertim pipere, nitrosis, sale torrefacto, alumine: vel tergentibus & acribus, felle taurino, staphisagria, absynthio, centauro, ciclamino, athanasia, matricaria & aliis id genus. Talia teruntur in puluerem, alia teruntur & exsiccantur, pulueres succis permiscuntur ad crassitudinem iustam luti, aut melle concorporantur, & circulo sedis illinuntur.

De vitis sedis & pudendorum.

VLcera harum partium iisdem medicamentis ferè egent, sed in sede difficilis curatio: & quia vegetiore sensu prædita est, non fert, quæ vel austeritate vel acrimonia exasperant, quia humida & calida facilè putrescit: deinde quia eo peruenientes venæ multæ sunt, quæ illic desinunt, fluxiones retinet, vnde humidiora vlcera, callosa & fistulosa fiunt. Præter hæc naturalibus excrementis sæpiùs eæ partes madescunt, propterea que illita excrementa detergent, vnde omnino difficilis curatio. Commune est auxilium sedis & pudendi vlceribus à medicamentis quæ siccant citra morsum. Ea materia iam descripta in ocularibus medicamentis, & quæ peculiariter conueniat, cap. de sarcoticis & epuloticis. At in vlceribus malignis partim ad ea, quæ supradictis capitibus, decurrendum contra maligna, depascentia, & putrida vlcera, partim ad ea, quæ iam vlitata sunt, ad ægyptiacum, puluerem mercurij, vnguentum de Vigo, mista parte vel ægyptiaci, vel pulueris mercurij: similiter ad aquas fortes, ad illitum quoque in fine spinæ & inguinibus ex vnguentis mercurialibus.

AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.

De iis, qui noctu permingunt stragulas.

AB infirmitate musculi, qui vesicam claudit, mollitie neruorum, accidit pueris, vt noctu permingant stragulas. In quibus remedia sunt, partim quæ qualitate musciculum corroborant, partim quæ occulta proprietate morbum tollunt. Itaque & perinæum, & spinæ extremum, & radix colis decocto earum rerum, quæ corroborant, fouenda sunt. Deinde vnguentis & emplastris, quæ id efficiant, vtendum. Itaque decocto menthæ, rosarum, absynthij, calamynthæ, saluiæ, stæchados, lauendulæ, maioranæ, rosmarini, pulegij, polij, chamæmeli & similium fouendæ partes. Decoquuntur vino ex eadem materia, vino & ol. cocta ad vini consumptionem. Linimenta comparantur ex oleis: addita cera subquadrupla, mastiche, thure, suboctuplis, cerata fiunt. Iisdem oleis molliuntur emplastra de meliloto, diachylum, iride adiecta: & mollia in aluta prædictis locis affiguntur. Proprietate conueniunt eritij caro, cerebrum aquilæ, renes & testiculi leporis: quæ omnia edi possunt, vel vino incoqui, vt bibatur vinum. Ad hæc pulmo hædi, lingua anseris, guttur galli, vesica tauri, capræ, ouis exsiccata, triâque in puluerem. Dantur ex vino dormituri. Probant & enulam, & calamintham, thus, ben, cyperum, coriandrum præparatum, myrrham, menthâ, galbanum, castoreum, feseli, lac ouillum & caprinum. Vulgare remedium est esus murium. Sunt & qui cinamomum, lignum aloës, spicam, saccharum rosatum, rosas, pulueribus à proprietate iuuantibus permisceant.

De præfocatione uteri.

Præfocatio uteri grauiſſimum malum eſt & pe-
 riculoſum, naſciturq; ferè tribus de cauſis, quæ
 in vnâ coëunt, hoc eſt, vehementem refrigeratio-
 nem totius corporis. Primaria cauſa ſuppreſſio
 menſium: altera ſuppreſſio ſeminis, iis præſertim,
 quæ priùs omnino veneri indulgebant: tertia cauſa,
 quum quæ antè concipiebant, iam non concipiūt.
 De præfocatione uteri lege cap. 5. lib. 6. de locis affe-
 ctis. Senſu motûque priuari ſolent & reſpiratione,
 aut certè tam obſcura eſt reſpiratio, vt non appa-
 reat: vox quoque deficit. In leuiore malo motus,
 ſenſus ratio, vox, & reſpiratio ſeruantur. In paro-
 xyſmo extremorum vincula & frictiones maximè
 crurum, cucurbitulæ inguinibus affixæ, odorata v-
 tero, grauiter olentia naribus admoventur, vt ca-
 ſtoreum, galbanum, gagates lapis, bitumen, pix li-
 quida, pili combuſti, cremati panniculi, cornua uſta,
 plumæ crematæ, euphorbium, quo ferè vulgus vti-
 tur, veteres ſoleæ calceorum crematæ, quas & po-
 tui dare ſolent: frequenti experimento rutham, na-
 ribus admovent, quam & Galenus probat, cæpam
 & allium. Odorata verò, quæ vtero adhibentur, ci-
 ueta, goſſipium moſchatum, ol. de ſpica, de coſto,
 caryophyll. gallia moſchata, alipta moſchata. Hæc
 in puluerem trita oleis dictis permilcentur, vt fiat
 luti craſſitudo, & ita ſinui pudoris illinūtur. In ſup-
 preſſis menſibus ſanguis detrahi poteſt. In potioni-
 bus poſt paroxyſmum veteres probant agaricum
 ex vino. Datur & terebinthina & puluis hieræ dia-
 colocynthidos. Laudantur ſemen & ſuccus planta-
 ginis, ſemen agni caſti, rutha, radix nimpheæ, in iis,

*Uteri præfu-
 catio tribus
 ſuſcitur ex
 cauſis.*

AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.

quæ nimio semine abundant. Præterea vomitiones imperant, sternutationes, cucurbitulas inguinibus, coxis, ilibus, deinceps affixas cum multa flamma. Hypochondria fasciis ligant, & constringunt, globuli fili inculcati oleo anethino calido alternatim pectini apponuntur, propinant puluerem blattæ bizantiæ. Post alia quoque remedia dropaces & sinapismi extremæ spinæ appositi, balnea naturalia, frequens coitus.

Ad Rhagadas.

Rhagades vlcera sunt vteri & sedis diducta in fissuras. Sed alia humida & saniosa, alia callosa, quædam cancrofa sunt. Saniosa abluuntur sero lactis, mulsa, deinde tetrapharmaco dissoluto in rosaceo illinuntur. Postea medicamentis consolidantibus, quæ parantur è lithargyro. Callosa egent mollientibus, œsypo, radice lilij, terebinthina, admixta parte iridis floréticæ, alioqui vitellum oui assum cum lacte muliebri pistum appones. In suspitione cancri diapompholygo Nicolai mollito, liquido cerato, rosaceo illines. Quòd si callus est coniunctus, adicies aliquid mollientium, butyri, adipum, & mucaginum: ubi calor, vitellus oui permiscetur: unguento quoque de cerusa, de plumbo, ruthia, & aliis, quæ contra cancos scripta sunt, uteris.

De Nephriticis.

Nephriticos propriè vocant, quibus calculus in renibus concreuit. Galenus hoc loco extendit nomen ad eos, quibus renes inflamman-
tur, aut exulcerati sunt. Dicemus primùm de calculo: atque ut distingatur nephriticus dolor à colico, legèdus est liber de locis affectis, caput primum

& secundum sexti libri eiusdem operis. Sæpè enim fallit colicis dolor, vt putetur esse nephriticus, & contrà, propter connexionem communem renum & coli per peritonæum. Itaque ex dictis locis distinguere oportet. Calculi signa & curationem, breuiter describit Hippocrates 6. Epidim. his verbis. *In renem dolor grauis, cum cibo, hoc est stercore, repletur.* Stercus enim resistens in cæco intestino & colo renes opprimit. Sequitur, *vomuntque pituitam*, exasperatis doloribus æruginosa pituita primùm euomitur, quæ in ventriculo generatur, & ad primos impetus educitur: deinde dolore commotis humoribus non solum æruginosa, sed & biliosa. Subdit Hippocrates, *faciliorésq; fiunt, subducta*, scilicet parte materiæ, quæ ad dolentem locum confluebat. Sequitur, *soluuntur, cum cibo vacuantur*, hoc est, stercore, iam non oppressis renibus, vt priùs: arenulæ fuluæ subsident, sanguinolentum mingunt. Eiusmodi arenulæ ferè rufæ ac tubentes, certissimum signum faciunt calculi. Mingunt sanguinolentum, iam renum facultate retentrice imbecilliore, vel renibus exulceratis: femoribus, quod è directo est, stupor per consensum, non neruorum, vt quidam voluerunt, sed venæ cauæ, & propterea dolor stupidus. Subiicit curationem Hippocrates. *Quiescere non confert, sed exerceri*, mediocriter, scilicet, vt materia, quæ calculum cogit, & concoquatur, & celerius vacuetur. *Non repleti*, repleto enim corpore cruditas ad dolentem locum confluit. *Iuuenes elleboro purgare*, nunc non helleboro, sed leuioribus medicamentis & clysteribus purgamus. *Poplitis venam secare repleto corpore*, basilicam priùs secamus, &

*Calculi
signa.*

AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.

maximè vbi magna imbecillitas renum est. *Cienti-*
bus urinam purgare, non perpetuò, sed iam benè pur-
gato corpore, & vbi nulla inflammationis suspicio
est. *Attenuare crassam, viscidam, & coactam materiam*
emollire, hoc est, mollia & laxa reddere tum renes,
tum corpora, per quæ calculus deducatur foras : sic
enim laxatis viis & mollitis, faciliùs, & nulla vi, vel
minore, exhibit calculus : atque in iis duobus tenuân-
do materiam calculi, molliendo corpora, per quæ
excludatur, non solùm efficies vt exeat calculus,
sed vt ne postea regeneretur. Hæc ex Hippocratis
& Galeni sententia, qui post Hippocratem molli-
bus & anodynis clysteribus leniunt dolores, &
aluum subducunt. Phlebotomia similiter & purga-
tionibus vtuntur, nunc cassia, catholico, rhabarba-
ro interim addito : similiter tenuantibus, inciden-
tibus, detergentibus & mollientibus medicamentis
vtuntur, balneis quoque vias molliunt, cucurbitulis
detrahunt calculum, quas ilibus affigunt. Ad hæc
omnia syrupis vtuntur, potionibus & pulueribus,
qui tenuant, incidant, & molliant, in quibus pluri-
mùm conuenit syrupus comparatus ex floribus, fo-
liis, seminibus & radicibus althææ, additis radicibus
graminis, acetosæ, seminibus cucumeris, saccharo,
& melle. Laudatur & cōserua ex iisdem floribus &
foliis comparata, oxymel, decoctū glycyrrhizæ, be-
tonicæ, lupulorum, capparis, scolopendriæ, herba-
rum capillarium, quibus fortiora sunt, quæ paran-
tur è scylla, iride, enula, aristolochia. A proprietate
iuiuāt sanguis draconis, lapis hæmarites, ol. de scor-
pionibus, bestiolæ, quæ in lapidariis fodinis, quasi
verrucæ, lapidibus hærent, pellis leporis cremata,
lepus,

*Calculo quæ
conueniant à
proprietate.*

lepus, vel decolatus, vel integer crematus, eiusdem
renes cremati, cinis vngulæ equi, testa cochleæ &
cancrorum, terreni vermes, aselli, auis quæ cauda
tremula dicitur, calculus, quem quis primum exclu-
sit, vrina capræ montanæ, lac excornis & nigræ ca-
præ, cicadæ aridæ, decoctum galli lassati. Hæc à
proprietate conueniunt. Qualitate verò manifesta, *Calculo quæ
parietaria, valeriana, succus portulacæ siccatus, cu-
conferant ma-
curbitæ semen, perforatæ, lini, cucumeris, maluæ, nifista qua-
lit aie.*
fœnugræci, apij, fesclecos, radix damazonij, cyperi,
asari, rusci, asparagi, capparis, tamarisci, cynosbati
fructus detracta interiori lanugine, fenellæ vocatæ,
gummi & nuclei cerasorum, persicorum, cortex
viridis corili, testa auellanæ, sarmenta vitis vsta, ex-
tincta in oxymelite, vt colatura bibatur, electrum
lapis spongiæ, saxifragium, & alia propè infinita.
Ex decocto aliorum paratur oxymel, hydromel,
sacchar, allia trita in puluerem. Addantur decoctis,
vel per se bibantur ex ol. de scorpionibus, & cuni-
culorum adipe: lumbi, perinæum, ilia, pubes illi-
nuntur: conueniunt aquæ chamæmeli, betonicæ,
genistæ, parietariæ, fabaceorum, raphani, &
ex materia commemorata. Aqua & ole. è tere-
binthina, è ciceribus & bisimalua. Et hæc quoque
pilulæ laudantur. ℞. lapidis Iudaici, lyncis, spōgiæ
ana. ʒ. i. nucleor. mespilorum ʒ. ʒ. tragacanthæ, gū-
mi cerasorum & persicorum tantundem. Teruntur
omnia & incorporantur in ʒ. i. terebinthinæ, pro
tribus dosibus. Conuenit & lithontribō vocatum,
& Iustinianū, alkekengi semina, baccæ lauri & iu-
niperi. Coguntur hæc cum glycyrrhizæ & radicis
enulæ decocto, ex melle vel saccharo propinantur.

IN inflammatione renum clysteribus potiùs, quàm medicamentis purgantibus vtendum. Parantur autem initio ex remollientibus, scilicet, decoctione remollitiua : deinde etiam mistis lenientibus, vt chamæmelo & similibus. Olea sint violaceum, nenupharinum, papauerinum: postea quoque butyrum recens. Oportet autem modum clysteris esse ad quartaria tria, aut lb. i. Mollita aluo detrahendus sanguis è basilica, quæ inflammato reni respondeat, atque aliquando procedente malo, phlebotome iteranda est. Arabes iterant è cephalica, vel poplite. Cataplasmatibus primùm vtendum è decocto maluæ, bismaluæ, rosarum, violariæ, in quo postea coquatur farina hordei ad crassitudinem: deinde cum ol. rosaceo, oui albumine & vitellis ouorum, tantillo aceto adiecto, fiat cataplasma. Procedente morbo puluis chamæmeli, farina lini & fœnugræci, puluis absynthij & alia, quæ leniunt, coquunt, discutunt, miscere conuenit. Postea quoque cucurbitulæ affiguntur lumbis & ilibus cum scarificatu. Vtendum fotu è vesica hidrelæ plena, quod hydrelæum ex decocto & ol. conuenientibus paratum est: initio quidem iis, quæ circa initia conuenire dicta sunt: postea verò mutata, vt priùs, materia. Initio abstinendum vino & mellitis, quales sunt syrapi, hydromel, oxymel, &c. Atque diureticis nutriemus iusculis è pullastro, lactuca, acetosa, portulaca, borragine & hordeatis. Bibet aquam hordei. Postea apparëtibus iam vrinis crassis & sedimenti boni, quæ priùs tenues, aquosæ vel rubentes apparuerint, diureticis vtetur: applicabi-

mus emplastrum de muscillaginibus, pistum ol. chamæmelino vel irino: postea quoque emplastro de meliloto. In exacerbationibus dolorum, incessionibus ex decocto bisimaluæ, maluæ, violariæ, chamæmeli, anethi, meliloti, fœniculi: atque vrgentibus doloribus nimium & vigiliis decocto papaueris, cuius semen miscebitur hordeatis: philonio item & aliis potionibus narcoticis vtendum erit. Sed aliquando non coquitur, per vrinas scilicet, sed suppurat. Itaque signis apparentibus suppurationis, fotu, incessione, emplastris, cataplasmatibus, clysteribus vtetur ex materia suppurante institutis, quam scriptam inuenies capite de suppurantibus. Atque contingit aliquando suppurationem resistere, vbi acrius clysteribus irritare oportet, dandûmque in potu hydromel comparatum ex decocto fœnugræci, parietariæ, althææ, semine cucumeris. Quod si dolor vrget, incessionibus vtendum ex materia mitigante, hordeatis, lacte vel emulsione amygdalarum. Iam eunte pure animaduertendum, quale pus sit. Nam si liuidum & grauitè olens, pauca spes est: alioqui benè sperandum, vtendûmque syrupo de althæa, de iuiubis, lacte asinino, melle, diatragacantho frigido, diaireo simplici, alphenic, & similibus, vt vel dolor, vel necessitas vrget, lacte amygdalino cum multo saccharo, tum purioribus vrinis euntibus, lacte bubulo & ouillo potius, quàm aliis, vtendum est, atque aliquando asinino, equino, caprillo. Bubulo quidem vtendum est, sed adiecta quarta parte feri. Conueniunt quoque forbitiones vsitatæ ex lacte & vitellis ouorum, atque omninò multus sit vsus lactis, nisi corrûpatur.

AD LIB. VIII. DE COMPOS. MEDIC

Vbi sanguis fluit, iis quæ sanguinem sistunt & adstringunt, vtendum erit. Resistente aluo pilulis ex aloë, & rabarbar. terebinthina, cassia, cū multo diatragacantho vtendum. Et quia dolores sæpe vrgent, semicupia, id est, incessiones, comparanda ex decocto rerum, quæ leniant. Simili fotu & sacculis vti oportet. Pulueres quoque, quos cordiales vocant, alimenta boni succi omninò instituenda sunt, quia animi deliquiis sæpe capiuntur, & plurimùm emaciantur. Itaque ad animi deliquia, morbum & maciem plurimùm faciet decoctum ex passulis, adiectis aliquot iuiubis, ficibus, glycyrrhiza, semine cucumeris. Coquantur autem ad crassitudinem syrupi. Deinde misceatur diatragacanthum frigidum, diaris simplex, tabulæ vtriùsque diamargariti, de gemmis, lætitiæ Galeni, & similia: eoque vtatur sæpius è cochleari. Quòd si vrgetur siti, optimum hordeum coquatur ad putrilaginem: deinde emulsio aliquot tritarum amygdalarum, adiecta parte eius aquæ, decocto misceatur. Condientur omnia saccharo & diatragacantho frigido. Poterit vis augeri adiecto nodulo ex feminibus cucumeris, medulla seminis cucurbitæ. In remissione mollibus frictionibus vtendum mollibus stragulis, & omninò alimentis boni succi.

De Arthritide.

*Arthritidis
causa.*

NOmne Arthritidis podagram, chiragam & morbum coxarium includimus. Nam aliquando hæreditaria. Ferè autem eius causæ intemperies, imbecillitas partium, & affluxus hu-

morum. Itaque in vacuando & roborando curationis summa posita est: ac præcedit quidem vacuatio totius corporis, in plenitudine per phlebotomiam: quæ in coxario morbo, primùm in cubito: deinde in malleolo fieri debet. Arabes initio coxarij morbi phlebotomiam laudant, & intervallo annularis & parui digiti. In podagra & chiragra opposito membro è directo vena secanda est. In cacochymia purgationibus vtendum, vomitionibus, clysteribus, deinde etiam sudorificis & diureticis. In topicis, initio repellentibus vtendum. In coxario morbo abstinendum iis, & statim mitigantibus vtendum, quæ neque multùm calfaciant, neque refrigerent. Repellunt ceratum rosaceum, nutritum solum rosaceo, vnguentum rosatum, ceratum de psyllio, & alia quæ scripta inuenies cap. de repellentibus: quemadmodum & quæ mitigant dolores, fofus, ol. cerata, acopa, myracopa, capite de dolore. Aliquando narcoticis vtimur, primùm quidem leuioribus: deinde fortioribus eadem ratione, quæ eodem capite de dolore præscripta est. Celebratissimum epithema Asclepiadis, quod illuc scriptum inuenies. Sed quia humor in iis morbis ferè crassus est & crudus, viscidus, paulatim mitigādo, incidendo, attenuando, discutiendo, & in coxendice etiam attrahendo, malum euincendum est. Vacuato vniuerso corpore, præparata materia, plurimùm confert commotus sudor, præsertim ex ea parte, ex qua malum est. Facile repleto vase mouebitur aqua calida & vino pleno, in quib. ea coxeris, quæ sudores moueant, discutiendi & roborandi vim habeant, chamæmelum, melilotum, anethum, ebulus, cha-

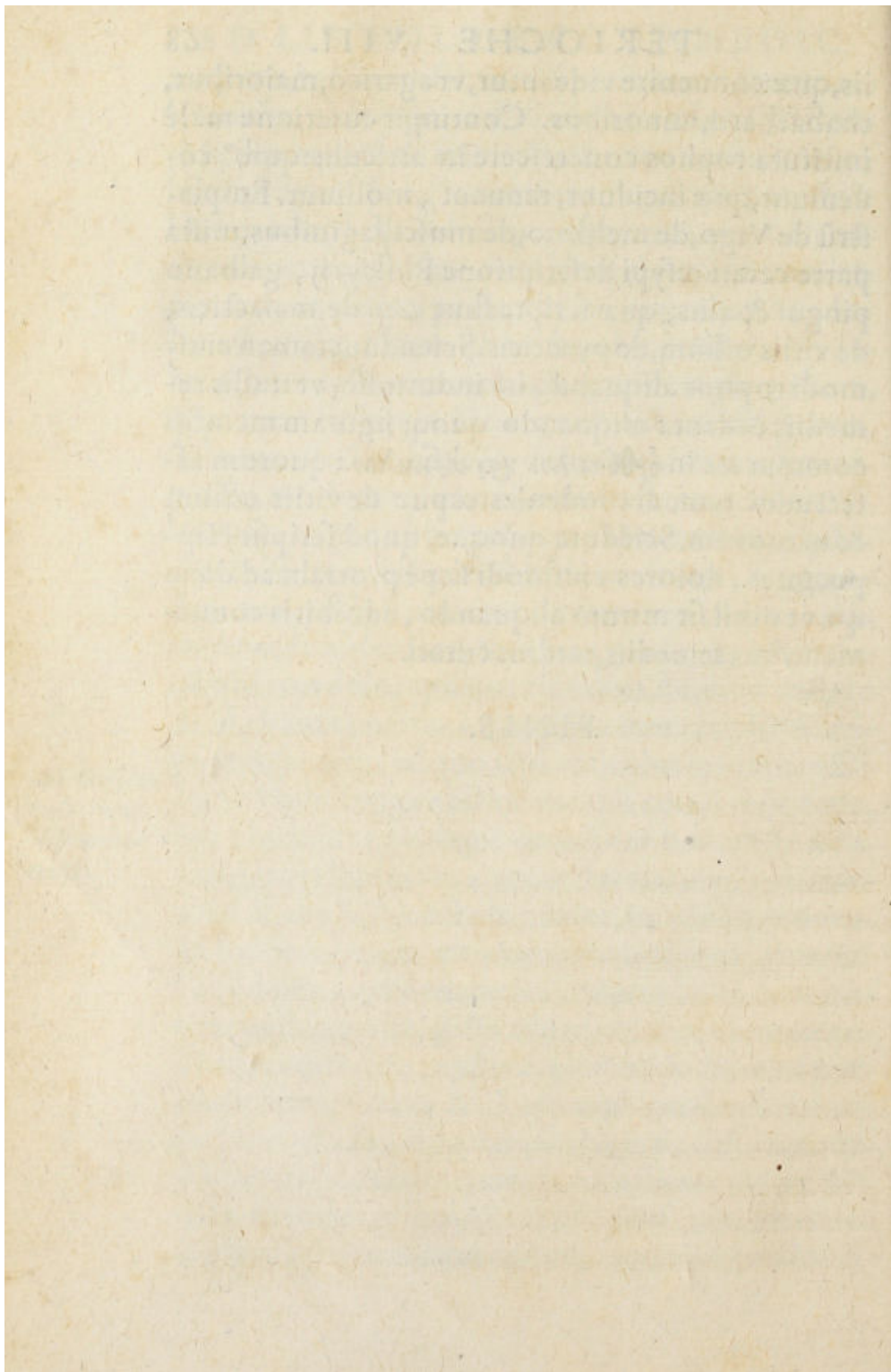
AD LIB. VIII. DE COMP. MEDIC.

*Arthritici
multi vini
abstinentia
curati.*

mæpytis, hyssopus, salvia, rosmarinus, organum, calamintha, absynthium, folia & baccæ lauri & iuniperi, semen anisi & fœniculi. Materia cocta cum oleis anodynis & discutientibus contundi potest, & linteo composita, calidâque admoueri parti. Decoctum autem inclusum vase bene clauso & constricto orificio plantæ pedis, vbi in crure vel ischio dolor est, volæ manus, vbi in brachio, admoueri debet, donec inde commotus vapor attingat partem, & moueat sudorem. Detergendus sudor diligenter, & locus affectus lanis sordidis inculcatis ol. mitigante, resolvente, corroborante contegendus est. Vacuata materia, corroborare conuenit emplastro diachylo ireato, thure addito, mastiche, sanguine draconis, pistis & vnitis omnibus cum ol. anethino, laurino, de absynthio, & aliis id genus. In inueteratis, vbi iam dolor quietus est, salvia, sal, vino austero & ol. chamæmelino incoquenda sunt, fiat fortis expressio, seruetur ol. quo sæpè articulus infirmus affricetur. Multi longa abstinentia vini curati sunt. Sunt, qui plurimum probant decoctum baccarum iuniperi, glycyrrhizæ, vocatarum fenellarum, radicis enulæ & ebuli. Decoctum guaiaci incidendo, mouendo sudores, atque ita vacuando conferre potest. Pellis lanina benè macerata & comparata cum materia adstringente, galla, alumine, & aliis, quæ coriariis vtitata sunt, gestata, plurimum facit ad præcautionem. Græci & Arabes plurimum tribuunt hermodactylis, ac varias pilulas inde cōficiunt mistis seminibus anisi, fœniculi, zinzibere. Apud Nicolaum maiores sunt in frigida causa: minores, in causa calida. Utendum erit descriptionibus adiectis

iis, quæ conuenire videantur, vt agarico, maioribus, rhabarbaro, minoribus. Contingit curatione malè instituta tophos concrefcere in articulis: quib⁹ cōueniunt, quæ incidunt, tenuant, molliunt. Emplastrū de Vigo, de meliloto, de muscillaginibus, mista parte cerati æsypi descriptione Philagrii, galbano pingui & aliis, quæ scripta sunt cap. de malacticis, de vitiis ossium, de pyroticis. Sciendum tamen eiusmodi tophos aliquando ita induruisse, vt nullis remediis cedant: aliquando quoq; figuram membri commutare in ὀρθόκυλον καὶ ἄσκυλον: quorum affectuum remedia inuenias capite de vitiis ossium & neruorum. Sciēdum quoque, quod scripsit Hippocrates, dolores eiusmodi sæpe protrahi ad diem 40. vt nihil sit mirum aliquando, adhibitis conuenientibus remediis, tardius curari.

FINIS.

IACOBI HOLLERII
STEMPANI, MEDICI

PARISIENSIS CELE-

berrimi de Materia
Chirurgica.

LIBER I.

PRÆFATIO.

E materia remediorum, quæ ad Chirurgum pertinent, plurima quidem Hippocrates, Galenus, & ante hunc Anazarbæus Dioscorides memoriæ tradiderunt. Quædam posteritas addidit non fraudanda laude: sua enim veterum, sua posterorum gloria est. Atque iniquum decreti genus est, quod omnem fructum laudis & gloriæ huius disciplinæ vni Græciæ detulit, ut Arabum ac posteritatis studia perpetuis tenebris opprimantur. Illaudato solo laudatæ fruges sæpenumerò proueniunt: Vixerunt Græci in media luce literarum. Extiterunt Arabes, & inde ductæ familiæ, iam desertis ac sepultis melioribus disciplinis, digna tamen luce, æternæque memoria nobis reliquerunt. E viuis fontibus Græcorum remedia primùm petēda sunt: sed

*Interpretes
materiæ chi-
rurgorum.*

*Lam aliqua
Arabum &
posterorum.*

*Vnde peten-
da materia.*

a

ita, vt nec Arabū riuos, nec posteritatis ingenia contēnamus. In his hauriēdū quod saluū & incolume: repudiādū, quicquid fecerit cōnū, & disciplinæ veterū malè cōuenerit. Atq; omninò hac parte perlustrāda nobis naturæ fertilitas, à qua omnis vbertas, & quasi sylua remediorum ducta primū est. Nusquam natura magis luxuriat, nulla in re pariter, atque his chirurgiæ opibus ambitiosa est, in quibus tam prolixè numen suum explicat, vt *θεύοια* illa nō tam Epicurea, quod quidā ait, quàm *χρηστῆργος* fuisse videatur. Plurima quidem ad voluptatem & delicias hominis: omnia verò ad salutem eius & conseruationem chirurgus comparauit. Nam quæcunque tota rerum facie exposita, quæcunque cauernis terræ ac visceribus latent, quicquid est aquarum, stirpium, animalium, terra, ignis, maria, chirurgus inseruiunt. In facie rerum & excrementis, in carie, in rebus minimis, obsoletis, ac propè nullis, remedia condita sunt. In re vna multiplex natura vario genere remediorum fœta est. In apicula quam variè lussit, quàm multas diuitias chirurgus condidit, mella, ceram, metyn, sandarachā, fauos, propolim, quicquid denique locuples illa alueorū respública continet. Quin & apes ipsas ad auxilia transtulit. Et in homine multa sunt, quæ prosunt homini, vt quocunque animum aduertat, quocunque oculos coniicias, remediorū turba sese offerat. In quo summo opere probanda est maiorum diligentia, multoque magis imitanda studia, qui in ea vastitate rerum nihil intentatū, nihil inexpertum reliquerunt: omnia elaborata & summo iure existimata, literis consignarunt, quibus iam perfrui datum est, alienis

Naturæ fertilitas in materia chirurgorum.

Prona chirurgos potius quam Epicurea.

scilicet bonis. Primum ergo consuetudine, natura, & maiorum historia, infinita nobis materia comparata est, quæ iam deserta ac suppressa iacet, quia neglecta. Satis est capsula pauculis alueis distincta: factis pyxidicula: hic vno atque altero remedio contentus est, quæ scilicet accepit oraculo, nec ulli reuelanda putat. Sed ego sic arbitror, optimâ esse remedia, quæ plurimis cognita, plurimis probata sunt. Alteri elementa sordent, & quicquid elementare est. Hinc noua elementorum soboles, hinc æther & cælum ipsum ad remedia exprimenda sunt. Vernacula sunt nobis atque domesticæ naturæ opes, quibus vulnera coniungas, repurges sordida, sinus impleas & cicatrice regas, cæteraque præstes omnia, quæ chirurgi opere continentur. Verum suis cuique studiis frui liceat. Nos ex immensa, omnibusque exposita naturæ sylua & maiorum historia, quæ iam publica vel multorum fide constent, remedia transferemus, exhibebimusque rudimentum operis, suis quidem lineis descriptum, quod alius impleat, informet, suis denique numeris absoluat. Nos speciem aliquam & formam argumenti adumbrabimus, sequuti Cosmographos, qui totius orbis ambitum angusta tabula contrahunt. Idem enim condonandum nobis, cum non alios fines imperij, alios materiæ, de qua præsens instituta oratio, natura posuerit. Genera quædam rerum & præcepta artis primum explicabimus, vtendi methodum, & leges aliquas instituemus, ex quo censebitur patricularis materia, & formulæ describentur, quas partim ars ipsa reperit, partim optimorum medicorum usus atque experientia comprobauit. Antidotarium in-

*Taxantur
nostri homi-
nes.*

*Argumen-
tum liori ex-
plicatur.*

*Antidota-
rium.*

scribunt hoc genus argumenti, nulla ratione aut
 usu veterum, sed, ut fuit annorum licentia, è Græca
 voce Latina analogia nomen detorserunt. Multa
 nobis, plurima aliis reliquimus, ne volumen, quod
 quinque libris Ioannis Tagaultij, & hoc de mate-
 ria chirurgica commētario cogendum erat, in ma-
 iorem molem accresceret : deinde non plus operæ
 hac in re licuit collocare nobis, quàm à quotidia-
 nis studiis, statâque interpretandi cura relictum
 fuit, idque breuiori tempore, quàm hoc institutum
 nostrum breue quidem, sed varium, exposu-
 let. Ideoque dignum venia, si contracto ambitu ver-
 borum, pressâque periodo, quædam describentur:
 & in tam numerosa medelarum turba potior est
 verborum moderatio, breuibûsque sententiis res
 premenda est. Ad hæc ponimus idoneos esse huic
 doctrinæ, qui iam intincti fuerint præceptis artis,
 quam Ioannes Tagaultius singulari ingenio atque
 incredibili studio informauit. In qua genera mor-
 borum diuisa sint, circumscriptæ formæ, designata
 indicia, notata præsagia, institutæ leges, scriptæ me-
 delæ plurimæ : in qua quæcunq; collabebantur in
 disciplina vetere, constituta, quæ vitium fecerant,
 reformata : tota denique ars, quasi rediuiuo lapide
 instaurata est. Vnicam hanc partem operis inter-
 ceptus negotiis in nos transtulit, quam ideò recepi-
 mus, ne & publica ratio deferri à nobis, & officium
 necessitudinis repudiari videretur. Multa igitur è
 Græcis, quædam ex aliis transtulimus. Quæ à Gui-
 done, eiusque notæ scriptoribus rudius tradita
 sunt, paulò puriùs reddere contendimus, etiam si
 intelligamus vitia corporum nō curari eloquentia.

*Laus operis
 Ioannis Ta-
 gaultii.*

Sed nec barbarismo depelli possunt. Probamus quidem omnem orationem, modò sententiis rerum, quasi suo succo & sanguine condita sit. Melior tamen hæc, si neque neglecta, neque ambitiosa, sed mediocriter culta est. Adde quòd barbarismus ille multas sæpe tenebras rebus attulit, & optima quæque sordescunt plurimis, quæ sordidis, nec ita puris vocibus describuntur. In damnandis quibusdam rebus, authores Græcos adhibui: in remediis ea selegi, quæ præceptis artis congruerent magis, quæque ut res præsto sunt, facilius comparerentur. Atque hæc præfati, ad institutum opus veniamus.

De repellentibus.

CAP. I.

A Πορρυσια Græci vocant, quibus & initiis *Utilitas repell.*

fluxionum, & post initia utendum est, quando videlicet humor affluit: hinc enim phlegmones ortus atque incrementa, hinc vomica, maligna ulcera, febrium, dolorumque causas, alia denique permulta vitia corporum declinamus. Ideoque principiis obsta. Sed vacuandum prius corpus *Vacuatio.* est, si quidem postulat casus, ac ferè postulat: quia in plethora & cacochymia, rheumatismi plurimum commouentur, quanquam etiam in mediocri vitio humorum & copia, ubi phlebotomo vel pharmaco natura leuanda est. Idem remedium sæpius innouandum, si quidem metus est, ne cum incaluerit morâ, affecta inde pars nimium recalescat. *Modus. Repellentia cur sæpius innouanda.* Vis quoque remedij vitio conferenda. Leuius enim pharmacum ut lactuca, in graui ardore frustra est: fortius, qualis est succus è pomo Mandragoræ, liuore inficit, indurat scirrhum, & aliquando ita

Repellentia reprimit, vt in viscera fluxionis impetus rapiatur.
vt cōuenien- Ad consiliū adhibenda hæc omnia, natura, situs,
ter adhibea- figura, sensus, robur partium, humoris copia, quali-
tur quæ ad tas, corpus, viæ prætereà per quas is illabatur. Neq;
consiliū ad- perpetuò satis est infirmo loco repellens auxilium
hibenda. adhiberi: aliquando enim superius collocandum:
 vt veluti præmissa manus vias intercipiat, nequid
 transfluat, vbi venarum ductus atque cōiugia ani-
 maduertenda. Cæterum reprimentium natura ad-
 modum controuersa est. Arabibus repellunt quæ
 influxum prohibent, refrenāt, crassant, illinunt, op-
 pilant, quæ denique robur partium confirmant. In
 Græcorum libris astringētium materia cum repel-
 lentibus ferè cōmiscetur. Apud Latinos Cor. Cels.
 scripta reliquit, quæ simul repellant atque refrige-
 rent, & rursus quæ sine frigore repellāt. Aurelianus
 in Chronicis alia scribit vnà astringere atque repri-
 mere, alia astringere quæ non reprimāt. Sed vtriūsq;
 que, vt aliquot locis Arabum, in censenda materia
 non sine vitio est oratio. Iustissima Græcorum sen-
 tentia, eaque nobis explicāda est. Repellit perpetuò
 quod frigidum est: frigidum aliud aqueum natura
 molli ac soluta, aliud terrenum crassiore materia,
 quod quia astringit & magis contrahit partes, effi-
 caciùs reprimit: aut certè solum id efficit, si quidem
 ab actionis vehementia repellentibus nomen indi-
 tum est. Ac certè in rheumatibus præstātissima me-
 dicamenta sunt, quæ cum quadam astrictione ve-
 hementer siccant, vt non mordeant: qualia terrena
 sunt. Quanquàm & alterum genus, quod aqueum
 est, vtcunque reprimit, & ex æquo frigidum vel ter-
 reno frigidius est, ac refrigerio magis conuenit. Ve-

Conuersa re-
pellentium
natura.

De repellen-
tibus Græ-
corum sentē-
tia.

Frigidorum
medicaminū
alia natura
aquea Et
molli, alia ter-
rea & dura.

rùm præterquàm quòd humor frigore reperi-
 tur, si quidem accessit constringendi vis, quod iam *Cautio in a-*
 coit, loco exstringitur, magis etiam si tenue est : & *stringenti-*
 si quid reliquum sit, sæpenumerò reficcatur : con-
 firmatur pars, vt sine pharmacorum ope quod po-
 steà influat, possit retundere. Verùm hac parte pro-
 uidendum, ne quid nimis, ne cutis grauius contra-
 hatur, crassescat humor, dolor exasperetur, fluxio
 increascat: grauius denique incendium irritetur. At-
 que vt initio quidem te iuuisse putes, reliquum ta-
 men & scirrhomides & contumax persistit, quod im-
 posterum ægerrimè discutias. Ac grauior metus, si
 quid viscerum infirmius est. Excipit enim celeriter
 quicquid retunditur: vbi omnia firma sunt, in ma-
 gnas venas & viscera circa periculū aliquid refluet.
 Videndum quoque ne vltra modum contrahas in
 materiæ copia, crassitie, vitio, molli vigetòque sensu
 corpore, dolore graui pariter & calore. Vbi laxan-
 da potius via est, vt diffluet calor, ac dolor tempe-
 retur: qui, vbi cruciat vehementius, ad laxantia & a-
 nodyna omninò confugiendum est. Adstringenti
 simul atque repellenti auxilio vis efficacior est, si
 quid tenuium partium vel natura insitum, vel arte
 cōmixtum est: modò non mordeat. Iusto enim ca-
 lore temperari potest, multò magis, si (quòd ferè
 fit) ab infirmitate fluxio, à frigore infirmitas orta
 est. Pestiferæ materiæ non occurrimus, vbi in su- *Vbi non re-*
 perficiem diuertit: sed potius illicimus, atque rapi- *pellendum.*
 mus vi maiore, si tardius mota resistit. Neque dissi-
 milis ratio est in criticis apostematibus, coxariis, lue
 venerea: vbi non repellenda in corpus, sed foras po-
 tius materia trahenda est. Iam verò quæ illinunt, *Oppillantia,*

INSTIT. CHIRVURGIC.

*Quæ calida
adstringunt.*

*Materia re-
pellentium.
Aquea.*

*Omphacium.
Rubus.*

*Quæ re-
menter refri-
gerant.*

oppilant, offarciunt, alias quidem dolorem leniunt, alias acrimoniam hebetant, viasque intercipiunt. Ex quibus si vis, reprimant: ac reuera nonnunquam reprimunt, oleum rosaceum, omphacinum, myrtinū, oui candidum, aliāque id genus. At gummi genera, resina, gluten, farina pistrinalis, gyrus tritici, hydrelæo, oxelæo, Rhodino, repellente succo, austero vino dissoluto, non tam sponte sua, quàm aduentitia vi reprimunt. Adstringunt calida, folium, casia, cinnamomum, spica, aloë, crocus, cyperus, calamus aromaticus, myrrha, absynthium, marrubium, polium, salvia, centaurium, vina quidem austera, & aromata plurima. Reliqua verò tum austera, tum acerba in proximum ordinem referemus. Leniter repellunt aqua, vinū, lactuca, intyba, polygonium trifoliū, auricula muris, lenticula palustris, psylliū, liquor oui, umbilicus veneris, semperuiū, portulaca. In summa, quæcunque frigida aqueo elemēto soluta sunt. Omphacium adstringendo efficax: Solanum ambigit. Hoc potētior rubus est immaturo fructu & floribus: mollioribus autem foliis & asparagus plurimum aquæ continet, ideoque leuius contrahit. Adstringunt vitium folia, & capreoli, plantago, sorborum, cornorū, mespilorum, pirastrorū, cydoniorū, myrtorum, spinorum fructus & folia, rhodonia, rosarum capita, obelisci: deinde, sed minùs, semina, flores, & folia: oxyacantha mediocriter, malicorum magis, cytinus, balauſtia, rhus, acacia, bolus Armena, terra sigillata, quercus, cupressi folia, germina, & nuces. Vehementer refrigerant pomi mandragoræ, hyoscyami & papaueris succus: quæ reliquis interdum temperari possunt, vbi acrior inflammatio est,

sed prius auferenda, quàm inde partes liuorem ducant. Spongia è frigida expressa partim contrahit, fluxum inhibet, dissipâtque in viciniam, quod iam coit. Eodem modo lana succida & splenia austero vino insuccata. Magis etiam, si aqua prius, galla & similia incoxerint. Vinum aquæ preferendû, & maximè austerrimum, vbi reprimendum est. In deligationibus fasciæ vino insuccantur. Acetum repellit, adstringitque vehemèter. Caphura repellit, & tenuitate partium facilè permeat. Oculi populi veteribus Græcis calfacit. Repellit gypsum oxycrato maceratum. Olei rosacei frequens vsus est, sed sit ex oleo omphacino, in quo rosæ sæpius mutatæ maduerint. Quod annum superat, exoletum est. Oleum omphacinû si defit, recenti oleo & vix acerbæ succo vnâ coctis, dum succus omninò exhalauerit, fingito, & ad ignem saligno ramo, vel simili assiduè commoueto. Oleum verò nec sit cõditum sale, nec ætate rancidum: in myrtino, melino, lentiscino, & similibus eadē vitia fugienda sunt, vetustas, rancor, falsugo. Mastichinum, nardinû, constinum, adstringendo roborant, & calfaciunt. Vitiosum oleû, cùm integrû defit, tandiu eluatur, dum virus exuat. Eluatur aqua vel simplici, vel rosacea. Descriptæ materiæ oleum vim cõbibet, si vel materia ipsa, vel succus eius oleo incoquatur. Plâtaginem, gratia exempli, oleo recenti & pari aqua aut vino coques dum solum oleum reliquum sit. In ardore nimio periculosus olei vsus est, quia calore incenditur & frigit. Expressis succis meliùs vrimur in lana succida, panniculis, ac spleniis. Portulaca, sèperuiuû, vmbilicus Veneris, ægrè succum reddunt: nisi in mortario tri-

*Aqua.
Vinum.*

Acetum.

Rosaceum,

Rô in oleis.

Olea falsitia.

Cautio.

*Succorum
vsus.*

INSTIT. CHIRV GIC.

tis aliquid omphacij, velli liquoris similis affundatur.

*Cataplasma-
ta & cerota
qui fiant.*

Cataplasmata fiunt farina in succo pista. Ex oleis cerota coëunt, & succis imbuuntur. Remedia neq; dura sint, neque grauiā, ne presso loco dolores augeant. Cerusa cichorij succo & aceto leniter dilui-

*Ceratum è
psyllio.*

tur. Ceratum à psyllio, psyllij vnc. quatuor in aqua lib. quatuor macerentur percoquanturque, expres-

*Ceratum ro-
faceum.*

so succo, adde rosacei libram vnam: ceræ vnc. sex, contra articulorum rheumata. Non absimile ceratum rosaceum. Duplice vase cera cum oleo liquefit: ubi refrixerint, conspersa aqua commouentur, aqua reiicitur, succus plantaginis affunditur, vt quantum fieri potest, absorbeant. Inflammationes, sinus vl-

E coriandro.

cera genitaliū quæ serpunt, adiuuat. In teneris cor-

*Cerata ma-
gis adstrin-
gentia.*

poribus idem ceratum coriandri succum imbibat. Coriandrum leniter adstringit, aliis refrigerat, Galeno calfacit: vt ere incrementis. Ceratum myrtinum & melinum magis adstringunt. Herpetibus, & nimio humore flaccidis vlceribus conuenit, Myrtini lib. vna: ceræ vnc. duæ: pollinis myrtorum vnc. vna. In ceratis vtendum cera, quam adolescentior apum populus confecerit: ceram virgineam apiarij nominant, eaque è nouis fauis separanda. Alioqui cera alba vtendum erit, non sponte quidem nata, sed factitia, qualis olim Tyrrhenica, quia suauior est, & acrimonia hoc genus remediorum carere debet ideoque præferenda cera è dulci ac diluto melle. In coagulato lacte & inde nascēte inflammatione farina fabacea hydrelæo vel rhodino pista, māmīs imponitur. Idem opitulatur testibus inflammatis. *Διὰ χαλκίτεως* contra rheumata hoc modo. tēperari debet: Adipis suilli recēti, exemptis fibrīs: vnc. duæ:

olei recentis, lithargyri, ana vnc. tres: chalcitidis vnc. dimid. Conficiendum arte medicamentū: vñs tempore, vnc. duas medicamenti, olei rosacei vnc. tres colliquabis: vbi refrikerint, aqua frigida, succo portulacæ, psyllij, lactucæ, vino austero, vt res postulat, subiges, animaduertens quantum repellendum, adstringendum, refrigerandum, siccandum, leniendū, vt modò rhodini loco myrteum aut melinum misceas: oxycratum hunc vel illum succum aliis præferas. Quod sequitur, exprimit vlceribus quod influxit: & quod influat, repellit. Lithargyri vnc. quatuor olei dulcis vel rhodini vnc. quatuor: aquæ vnc. tres: lithargyrum die vno hydrelæo coquitur, difficilius enim illiquefcit: teneris corporib. & paruis vlcerib. cōuenit. Defensiuæ vocant è boli Armeniæ parte vna, terræ sigillatæ dimidio, rosacei triplo, aceti vel succi repellentis dimid. Liquidis reliqua infriata commiscentur, vel è bolo Armena liquore oui conlenata: deinde affuso succo è capreolis vitium, aut omphacij. Fasciæ ritè conuolutæ in repellentibus censerī possunt: quales in fracturis, & qui ab vlcere sursum adducuntur: vt adstricta parte, & ita ductis orbibus paulatim laxes. Similiter cum altero membro atrophia intabescēte, alterum deligamus. Vincula quoque superioribus partibus iniecta, quā videlicet materiæ cursus est. Aliquando etiam inferiores illaqueamus, vt cū è cruce exhalat virus quod viscera appetat, ex quo & epilepsiæ & syncopæ causa præciditur. Sed in vlceribus plurimū & fracturis, vias laqueo comprehendere oportet, ne si quid transfluat, dolor, phlegmone, putredo, syderatio, aliæque id genus concitentur.

*De lithar
& hydrelæo*

Defensiuæ.

Deligatio.

Attrahentiū materia.

Attrahentiū vsus multiplex.

Differentia attrahentiū.

EΛκκὰ & ἐπισπαστικὰ Græcis appellata, vsu quidem repellentibus conferri possunt, sed natura plurimùm dissident calida, tenui substantia, quæque vi quadam rapiant, quæ in alto corpore posita sunt. Ideoque viscera, internùmque corpus exonerant, foras translata materia: venena in cutim euocant. Criticos abscessus accelerant, desperatos pleuriticos & fortasse attonitos releuât: inguinum tumores amplificant: quòdque vel pestiferum, vel nimis vitiosum medio corpore conceptum est, aliò pertrahunt. Tabidas ac velut syderatas partes vitæ restituunt: perfrigeratas spiritu refouent: vitiosam saniem exhauriunt, quæ neruis & cuniculosis vlceribus latet: squammas ossium detrahunt, coxarios iuuant: hydropicos exugunt: paxillos, clauos, spinas, sagittas reuocant: multò magis, si locus vlceris periculo inciditur, nec patitur æger angustio rem plagam ferro ampliari. Quod in vomicis, strumis, panis, ægilope, oculis, auribus, reliquisque partib. altiùs decedit, eliciunt. Multiplex ergo attrahentiū vsus, sed nihilominus varia materia est. Aliis ea vis à natura insita est: atq; in his modò manifesta qualitas elementaris: modò occulta quædã proprietates & naturæ familiaritas attrahit. Aliud genus hoc habet aduentitia qualitatū ex putredine cōtracta acrimonia. Calor Galeno omninò attrahit, sed quod attrahit, non protinus calidū est. Aphrodisæus aliud sensit. Attrahunt curcubitulæ, sanguisugæ, pyulcus, suctus, dolor, vincula, frictio, cantheria. In attrahentium vsu aliquādo quod fuerit attractum, corpore excludimus: sed hic modus est, ne cum vitio

partem frugi materiæ eripias. Nonnunquã tantum attrahimus, non etiam discutimus: ut quum in partem emortuam calor & spiritus attrahitur. Argenti spumam, ceram, resinam, picem, oleum, epispasticis veteres miscuerunt, ut & temperarēt, & magis emplasticum pharmacum efficerent. Quidam etiam adstringente materia obtundi voluerunt. In primo genere sunt dictamnus, propolis, ceram virginiam vertit Scribonius. Rudis est & crassa materia in apum officinis, nondum cera: odore graui, ut qua pro galbano veteres vterentur. Ea mellatione verna, separari potest fauorum pars quæ cellas obstitat. Sed iam exemptis fauis, posteaquam mella diffluxerunt, quicquid est in fauis, vnà confundunt, ut nihil syncerum haberi possit. Magna verò synceræ propoleos virtus est: spiritus crassos & vitiosam materiã ex alto elicit. Recēs per se satis est mollis & pinguis. Sic in puncto neruo agricolę Galenus vsus est: quę ætate induruit, oleo veteri molliori debet. In mollioribus corporib. oleo illiquatur. In duris lacte multo tithymali: cū terebinthina satis attrahit.

Thapsia recens utilis: bimula & verustior exolefcit. Cerato misceri solet: quæ quia, ut viscum, plurimum aquæ continet, quatuor & quinque horas insistere oportet. Radix arundinis cum melle. Sagapenum, galbanū, ammoniacum, opopanax, calx viua, cinis è facie vini vel aceti, quæ loco nitri est, struthion, aristolochia longa, quæ & spicula, & squammas extrahit, lepidium, sinapi, nasturtium, tithymallus, dracontium, pyrethrum, ranunculus, sales, tum qui edi possunt, tum ammoniaci. Quædam infriata affricatur, aut gummi & resinis concorpo-

Quæ miscenda attrahentibus.

Particularis materia.

Propolis quid sit scribonio.

Propoleos vsu punctum neruum curauit Gal.

Thapsia & viscum.

Loco nitri sex cremata vini vel aceti.

rantur. Lixiuum in subtili calidâque materia extil-
latum: ex eadem cinis Anemonæ, calamintha, nar-
cissi radix, cyclaminus. Sparthi quo vites alligant
Acetum vbi fructus, & è foliis succus. Acetum, sed hoc suspectum,
suspectum. vbi siccitas, dolor, inflâmatio, vulcus, adstrictio, &
à neruis dolor est. Cantharides ex polenta & melle
Medulla & pistæ. Medullæ & adipēs ætate acrimoniam contra-
adeps. hût: vrsinus adeps, hyæninus, pardalinus, leoninus,
& alij, sed hi maximè. In alopeciis & profluviiis ca-
pillorum vitium discutunt, attrahuntque quod ad
Oleum. capillitium vtile sit. Oleo & oleæ flore, tela sibi re-
Sulphur. figere elephantos, testis est Ælianus. vetus sit oleum
tenue & calidum. Sulphur infriatum melle, oleo, te-
rebinthina, salua hominis, axungia. Idem in æno-
stagnate feruefit dum enatet lentor quidâ (oleum
appellant) quem cõcha excipere oportet aliquoties
commutèda aqua, dum satis olei collectum sit, quo
demersum corpore hydrargyron foras elici volue-
Euphorbiû. runt statim illito à balneis. Euphorbiû recens acrius
est: binum trimumque paulatim remittitur, quin-
to & sexto anno exolescit. Cerato téperatur, quod
vel decuplum vel duodecuplum oleum habeat, &
Modus eu- triplam ceram. Modus est vt tantum erubescat lo-
phorbiû & cus, & pruriat, non vratur, nec vlcus contrahat, nisi
similium. & hoc etiam necesse sit. Cerato largiore dilui po-
test quod est acrius, quod verò languidius pharma-
cum, aucto euphorbio, cerato imminuto augeri de-
bet. Eadem lex in reliquis eiusmodi seruanda est.
Ardor affusa aqua, aceto (quod vim thapsiæ effica-
cissimè diluit) cerusa è rhodostagnate lota extin-
guitur. Succus Cyrenaicus medicus, opobalsamum
& alia, quæ partim exolera sunt, partim vsui esse

possunt, ex 3. de comp. pharmacorum χ^1 γένη, & aliis Græcorum libris repetenda. Aduentitio calore *Attrahentia aduētitiō calore quæ.* trahunt, fermentum, stercus anserinum, gallinaceū, columbinum, arietinum, humanum, & quæcunque talia sunt. Scatebat quidam è grege mendicabulorum lue venerea, aliquot diebus vniuersum corpus equino fimo obruit, vt tantum esset quā respiraret. *Lue venerea curatur mēdicis, vniuerso corpore equino fimo obruto.* Erat stercus stabularium, equino lotio sapius perfusum, quodque iam computruerat. Effecit ille hac arte, vt totum virus exprimeret: addidit aliquoties enchruston ex axungia, larigna, & hydrargyro. Nec alia vitæ lex seruata est, quā mātica offerebat: atque his remediis curatus est. Fermentum oleo incoquitur: fundit, liquat, furculos trahit, pedes cōtufos sanat, mollit, discutit. Axungia veteri, larigna, terebinthina & resinis liquidis pistū efficacissimū est. Aliàs cum cepa cocta subigitur: coquit, trahit, discutit, aperit. Coagulū quod vetustius, eò efficacius. *Coagulum quo vetustius eo efficacius.* Ex echino animalium (quæ πολύκοιλα) lepore & vitulo marino colligitur. Lac est in lactētiū animalium vētriculo, vel omaso ita concoctū. Aristoteles ad alui profluvia vtile facit magis leporinū: equinū Diosc. Arabes & quidā è Græcis astringens frigidū, ac reprimens auxilium faciunt. Alij acrimoniā elemētis, reliqua occulte qualitati attribuūt. Hoc certò habet, q̃ dissipata cogit, & coacta dissoluit. *Que qualitate occulta.* Magnes ferrū attrahit: repellit Theamenēs. Succinū illicit festucas ignorata vi. Cácer fluuiatilis tritus tela extrahit: lacertæ caput: rana summis partib. resectis. Cochlearum & limacum carnes, aliàs per se, aliàs *Cochlea.* cum suis volutis tritæ, ac mixto interdum coagulo, tela rapiunt, atque hydropicis aquam exugunt: non

prius soluere oportet, quā totus humor exudauerit.

Ostrea viua Ostrea viua pestiferos bubones loco transferunt,
Scorpio. & ad se trahunt. Scorpio tritus & impositus, quod
infixit virus, retrahit. Oleum quod ex eo fit, idem
efficit, & calculos educit illitum glandi, si in cole
restituerint vel pubi, ac perineo, si superius inhæse-
rint. Cucurbitula summavi rapit. Hirudines super-
ficiem sugunt. Pus, vrinas, calculos, suctus elicit. ore
mundo, ac prius loto sit, qui exugit. Pyulcus, cathe-
ter iisdem vtilia sunt: vincula, frictio, phænigmus,
dropax, sinapismus, ferrum candens, vel admotum,
vel impressum, calore trahunt. Sed hoc violentum
remedium est. Verum quæ non sanant pharmaca,
sanat ferrum: quæ nec ferrum, sanat ignis: quod
Hippocratē in Aphorismis scripsisse volunt. Mixta
Pforicum. remedia sunt thetiaca. Pforicum dupla chalcite &
lithargyro, aut æquis partibus cadmiæ & chalci-
teos: vel duabus chalciteos, & tribus cadmiæ: for-
tius est quod cadmiam, quàm quod lithargyrum
recipit: minus acre locis metallicis. Ex acerrimo ace-
Quomodo tenuiora me- to trita & fictili clausa sepeliuntur fimo. Hac arte
tallica exci- macerata, triplo, duplōue cerato excipiuntur. Cera-
pantur. tum sesquialtera ratione dupla, tripla olei, ad ceram
Olea com- cōficitur. Ea metallicorum cura pharmaca tenuio-
moda. ra fiunt, facilius penetrant, & inde trahunt. Oleum
Resinæ & sit vetus, ricininum, sinapinum, sicyonium. Rapha-
inde olea. ninum, è terebinthina, larigna, strobilina, pinea, pi-
cea, abietina, arte chymica, si vis efficacius distillatū:
quæ resinæ etiam è profundo trahunt, sed in pri-
Formula ex mis terebinthina, deinde strobilina: in quibus non
Gal. Orib. modò calor, sed tenuitas partium in attrahendo
Act. spectari debet. Formulæ sunt, ℞. cerati ℥. iiij. tere-
binthinæ

binthinae. ℥. β. liquatis immisce puluisculi eupho-
bij. ℥. iiij. interioris fermenti ℥. j. terebinthinae liqui-
dæ ℥. j. concorporata plurimum valent in punctis
neruis. Propoleos acris & pinguis (nam cera virgi- *Punctis ne-
uis mistio
vtilis.*
nea abutendum non est) ℥. ij. olei veteris ℥. iiij. gal-
bani ℥. β. coëant ad ignem. ℥. picis liquidæ, picis
aridæ, propoleos, partes æquales: lithargyri, ce-
russæ, salis, ana ℥. x. seorsum tusa, & cum olei quant.
suff. in mortatio pista, ad ignem diu versentur, pau-
latimque decoquantur. Lithargyri, cerussæ, nitri,
ceræ Colophonæ, ammoniaci, ana vnc. vna: olei
veteris vnc. sex: reliqua vnciis sex lixiuij ficulnei,
dum non inquinent, concoquantur. Deinde cera
Colophonia, ammoniacum, deinceps quidem ac
paulatim adiciantur.

Nucleorum è dactylis crematorum, nitri rubri, *Relatum ad
Andromed-
chum.*
salis ammoniaci, vel gemmæ, aristolochiæ rotun-
dæ, radicis cucumeris agrestis, terebinthinae ana ℥.
20. piperis nigri & albi, ammoniaci, amomi, xylo-
balsami, myrrhæ, resinæ siccæ, capitû lacertæ, lactei
succu mori, ceræ, ana ℥. 10, adipis caprini ℥. 15. olei
irini quod sufficit ad emplastrum. Vix parari potest,
nisi ad vocata *αντιβλασφημια* confugias. Quod se- *Necepsoria
è cupresso.*
quitur admirandum ad strumas, ramicem guttu-
ris, parotidas, omnem duritiem, & œdemata. Cu- *Admirandum
ad strumas
remedium.*
pressi folia neque teneriora, neque duriora in pul-
uerem comminues: torriuo vino consperges, atque
ita volutabis, dum in fœcis corpus coëant. Inde stru-
ma vel ramex inducitur, tertio primû die soluitur
medicamentum: contractum locum inuenies, qui
digitis exprimi debet. Rursus ad tres dies idē phar-
macum applicabis, eodémque modo solues & ex-

primes : septimo die, vel ad summum nono, strumę velut miraculo abolebuntur. Exugit hoc saniem per poros affectę partis. Olei antiqui ℥. 22. cerę albę ℥. 15. nitri vel salis torrefacti, aut facis crematę vini ℥. iij. tereb. ℥. 12. lixiuij querni, vel ficulnei ℥. 18. cera cum oleo liquatur : terebinthina adiicitur, refrigeratis nitrum conspergitur, lixiuium paulatim affunditur: omnia pistilo conuoluuntur. Plurima ex tertio & sexto de compositione pharmacorum κατὰ γέν, & 13. Aet. repetenda. De sinapismo, dropace, phœnygmo, & aliis alio loco. Addūt Apostolicon Nicolai, Oxycroceum, & alia.

De resoluentibus. C A P. 3.

Incrementis rheumatum discutiens materia cum repellente misceri debet. Inclinate vitio diaphoretica pura sint, & horum vnicum fortasse genus est : sed clarior doctrina fuerit, si duplici differentia separemus : vt alia quidem leuiora, quę ἀραιωτικά : alia fortiora, quę Ἀγφωρητικά, si vis, appelles. Aræotica medię naturę vicina sunt eo calore, quem humiditas temperet : ex quo minimè siccant, dolorem leniunt, relaxant cutem, spiramenta corporis rarefaciunt, tenuitate partium intrò penetrant, quòdque inhæsit parti, liquefaciunt. Hinc ex humore vapor fit, qui subinde expirat, dum omninò locus detumeat. Et adhuc quidem satisfaciunt, vbi tumor in superficiem exponitur. Locúsque mollis est ac rarus, materia verò calida, humida, & tenuis est. Quod si in alto corpore humor deponitur : si idem frigidus, crassus, glutinosus, si dura, densaque cutis : si verò longitudo quędā est flexus & anfractus, iam vi maiore opus est, vi-

*Consilia in
usu resolu-
entium.*

dendūque non quale in præsentia, sed quale futurum sit medicamentum, quum eò peruenerit. Ex quo nec acribus quidem parcendum erit. Etenim pars exterior perferet, quæ ægra, dolensque tolerare non potest. Maiora verò remedia in diaphoreticis numerentur, iam vicina epispasticis: quāquā vtraque virtus euocandi atque digerēdi plurimis rebus insita est: sed vt in vnoquōque vis altera superat, ita genera distincta sunt. In hepate, liene, vētriculo, atque id genus partibus, à relaxantibus metus est ne dissoluant vires: ideóq; adstringens materia, qualis est aromatum, misceri debet. Frigida crassaq; materia, incidente auxilio prius comparanda. Mollienda quoque vbi durior cōcreuit, ex quo à lenioribus ad maiora remedia gradus paulatim fiat, vt sine periculo discutias. Alioqui diffabit tenue lapidescet quod crassius est. Cum parte stupida, durius: cum ea quæ vegetius sentit, clementius agendum est: quāquā stupore partis abutendū non est, vt ea imperes, quæ exulcerent. Sic enim sensile corpus intabescet: contrahetur, non rarefcet, cogetur materia, non liquefcet: horror, dolor, fluxio, irritabitur: dehiscēt venæ omnia in deterius commutabūtur: multò magis si pharmaca crassiore constent materia, & siccent. In phlegmone quæ vetus est, videndum nunquid affluat: id ferè accidit tumoribus qui inueterascūt, vbi medela quæ reprimat, cōmiscenda est. Posteaquā verò subsedit tumor, ac nihil quod exhalet reliquū est, confirmanda pars, quæ longo vitio elanguit, multò magis si statis periodis, rheumatismo vexari solet. Aræotica sunt, chamæmelū, lini semen: in maioris efficacissima, althæa: sequitur agrestis, domestica.

Cautio.

Ab acrioribus quid cōtingat.

Particularis materia.

cæ vis nimio humore elanguit. Aqua calida vtitur Hippocrates in fracturarû exolutione, quam vocat ὀπίλυσιν : vinum exiccat, reprimat, & digerit : lana fordida bene carminata inebriata vino, & inde pressa : ceratum similiter, Butyrum digerit mollium corporum parotidas, bubonas, oris phlegmonas, aliâque innumera, vt per se satis esse possit. Oleum dulce, calens, & in quo illa efferbuerint. Sicyonium è foliis, fructu & radice cucumeris agrestis. Crinelaëo intinctum croco, omnes inflammationes discutit. Oleum caryinon efficacius è rancidis Nux rancida per se, vel cum melle trita efficacissimè suggillata rapit, inuritur, aut candente ferro premitur, vt reddat oleum, quod optimè discutiat. Omne oleum concalfactum igne, quale est lucernarû, vel ignito ferro extortum, efficacius est. Oleum vetus, ricininum, canabinum, anethinum, quod è rosmarino, maiorana, zambace, leucoio, hyssopo, aliisque eiusmodi ænelaëo coctis, dum omninò expiret vinum. Rapphaninum, sinapinum, melanthinum, terebinthinû, hypericinon, potenter digerunt. E radice bryoniæ, & vocati sigilli Mariæ, cnico, grano gnidio, hydro-picis & œdematis olea comparantur. E galbano, hammoniaco, & similibus quæ molliant ac digerant. E dauco, caro, cumino, ruta, vt flatu excutias, cui galbaninum vtile est. Si quid incidendum, detergendumve, aliquid aceti vel oxymelitis affundi potest: quo tempore absynthium, polium, cœtaurium, iris, aristolochia, gentiana, vrtica, hyssopus, & similia ænelaëo incoquantur. Hic vinum melius non adstringens, giluum, tenue & odorum. In phymatibus & parotidibus duriorum corporum talia ex v-

Olea.

Oleum liliorum cum croco.

Nux rancida.

fu sunt. Brassica per se, vel cum axungia trita, induratas phlegmonas & vetera erysipelata discutit. Adipe & medullis recentibus laxando, veteribus discutiendo vtendum est. Mastiche, furunculis: Ammoniacum & similia chæradibus & articulorum tophis conueniunt. Fermentū oleo pistum, & cum cocta cæpa mixtum, potenter coquit, mollit, ac digerit. Pellibus animalium recens detractis, in cōtulis verberumque plagis vti conuenit. Fænugracum duris phlegmonis adhibendum. Acetū achoribus & œdematis vtile est. Agrippa concalfacto acetō pedes immerfit, vnde intolerabili pedum cruciatu liberatus est. Oxycrato quoq; tepido & oxymeliti vis inest discutiēdi. Mel in diaphoreticis cense-
 setur, magis etiam quod rosmarino & similibus cōditum est. Butyrum mollit ac digerit tenellorū corporum parotidas, bubonas, oris phlegmonas, aliāque innumera, in quibus per se satis esse possit. Melius est initio in aqua rosacea lotum, & modico intinctum croco: conditum melle coquet, detergebit & digeret. Oleum dulce, calens, & in quo diaphoretica illa efferbuerint, spondylium, serpillum, pastinaca, pulegium, calamyntha, menta, & similia, quo genere olei vtēdum erit in crassiore materia, & vbi robur partium firmandum est. Sicyonium ē foliis, fructu, & radice cucumeris agrestis multum digerit, ac ferè loco veteris vsurpatur. Vix enim reperias vetus, quale olim tricenarium, quadragenarium & eo antiquius seruabatur. Crinelæon, id est, oleū li-
 liaceum intinctū croco omnes inflammationes discutit. Efficacius ē nucibus rancidis, & in hoc genere efficacissimum, quod in lucernarū ellychniis cōca-

Agrippa a-
ceto libera-
tus.

Mel.

Butyrum.

Olea.

Sicyonium.

Oleū ē liliū.

Caryinon.

luit, quo gangrēnas, ægilopas, carbunculos quidam
Nux rānci- perſanant. Nux rancida per ſe efficaciffimè ſugillata
da. delet, leuiter exurit ſtamma, aut cādenti ferro ex-
Oleum lucer- primitur, vt reddat oleum, quod efficaciffimè diſcu-
narium & tiat. Omne oleum concalſactum igne, quale eſt in
extortum cā- ampullis lucernarum, vel ignito ferro extortum, ef-
denti ferro. ficacius eſt. Ex quo feruefacto nouo oleo dulci pro
Oleum ē tri- veteri vti licebit. E tritico & nuce quā moſchatam
tico. vocant, contra lichenas cādentibus laminis exſtrin-
Ex ouis. gitur. Ex aſſis ouis premente cochleario, in figulari
Olea alia ſartagine cōcalſacta igne, quæ plumbo vel vitro in-
magis dige- cruſtata ſit, contra imperigines, lentigines, & fædas
rentia. maculas oris. Alia quoque propè infinita, quorum
Efficaciora cōficiendi ratio à Meſue & aliis deſcripta eſt. Oleū
prioribus. vetus, ricininū, canabinū, anethinū, quōdque è roſ-
Efficaciſſi- marino, maiorana, zambace, leucoio, hyſſopo aliſſ-
ma. que eiufmodi conficitur. A qua & oleo, vel hoc &
Vt molliat. vino materia incoquitur, dum omnino expiret hu-
Contra fla- mor, & oleum reliquum ſit. Rhaphaninum, melan-
tus thinum, ſinapinum, terebinthinū è reſinis preſſum
E sambuco potenter digerūt. Hypericinum mollius eſt. E radi-
& ebulo. ce bryoniæ & vocato ſigillo mariæ, cnico, grano
Vbi inciden- gnidio, hermodactylis, anacardiis, arida vini fæce,
dum & de- calce, hydropicis & œdematis. E galbano, ammo-
tergendum. niaco & ſimilibus quæ molliāt ſimul ac digerant, è
 dauco, caro, ruta, cumino, lauro, vt flatuſ diſcu-
 tias: cui rei & iuniperinum & galbanium vtile eſt.
 E ſambuco & ebulo iuuat hydropicos, œdemata,
 podagricos. Si quid incidendum atque detergen-
 dum, aliquid aceri vel oxymelitis affundi poteſt,
 qua in re abſynthiū, polium, centaurium, iris, enula,
 gentiana, ariſtolochia, vrtica, hyſſopus & ſimilia

œneleo incoquantur. Hic vinum melius, nō astringens, ætate vetus, colore giluum, tenue & odorum. In phymatibus, bubonibus, parotidibus duriorum corporum talia ex vſu ſunt. Ac bubonibus peculiariter è maiorana factū. Chamæpytis in oleo cocta mammarum duritias diſcurit, & articulorum vitia adiuuat. Cypero vtendum, vbi reſoluendum & leniter astringendum, cui rei olea croco intingantur: idque curandum magis in viſcerum cauſis, & cum iam propè nullæ reliquæ ſunt tumoris, & hic totus ferè euauit. Braſſica per ſe vel cum axungia trita induratis phlegmonis & eryſipalaribus idonea eſt. Affectas partes oleo fouebis: materiã tuſam, in cataplaſmate foto prius loco faſciis alligabis. Adipe & medullis recentib. quidẽ laxando, veterib. diſcutiẽdo vtendũ erit. Sed de his alio loco. Maſtiche furunculis, ammoniacũ & ſimilia chæradib. & articulorum tophis conueniunt. Muſſa prodeſt, in qua hyſſopus, thymus, origanũ & ſimilia coxerint. Fermentum oleo piſtum, & cum cepa cocta tuſum potẽter coquit, mollit ac digerit. Pellibus animalium recẽs detractis in contuſis, præcipitatis, verberumq; plagis vti conuenit. Fœnugræcum oleo coctum duris inflammationib. adhibendum. Caricæ acres incoctæ muſſæ idem præſtare poſſunt. Pinguibus autẽ, vt coquas, lenias, & leniter digeras, vtendũ eſt. Mirum eſt quod affirmât. Coluber fluuiatilis funiculo à cauda præligatus ſuſpēditur, ſubiecto vaſe aqua pleno, in quod dehifcat, ore aliquot poſt horis vel diebus lapidẽ eructat, qui exceptus vaſe quod ſubiacet, totã aquam ebibat. Alligatur lapis hydropicorum ventri, atq; in totũ exhausta aqua liberat. Fo-

*Vinũ quale.**E maiorana.
E chamæpyti.**Braſſica.**Adeps & medulla.**Maſtiche, ammoniacum, &c.**Muſſa.
E fermento & cepa.**Pelles animalium recentis detractæ.**Caricæ.**Mirum de lapide colubri.*

INSTIT. CHIRURGIC.

Fomenta. menta fiunt è mulla, aqua calida, vino, hydrelæo, oxymelite, in quibus, si vis, digerens pharmacû præcoxerit. *Sacculi.* Sacculi similiter è floribus anethi, melilori, chamæmeli, rosmarini, calendulæ, maluæ, althææ, feminibus lini, fœnugræci, furfure, aliâque id genus materia infarcjuntur. In fomentis ex eodem genere remediorum incalescût, atque inde succum rapiûr, exprimuntur, & calidi adhibêtur, vt leniât, coquât, laxent, discutiant. E materia sedulò contusa, laxior facculus & leuior esse debet, ne quid grauitate lædant, & exasperent, idque multò maximè in molli parte, & vbi dolor est. Modus est quû inde quiescit dolor, & minuitur moles. Nimiû est, si quod resoluas, in pus vertitur: quod discutias, in scirrhu cogitur: si denique robur partis immoderato vsu dissoluitur. *Cerata.* Cerata simplicia oleo minùs digerunt, sed firmiùs hærêt. E cera fulua, triplo vel quadruplo oleo digerente, x. vel xij. resinæ parte, & reliqua materia, quæ digerat, infinita cerata conficijs. In superficiali vitio & materia tenui fots ex oleo satis esse potest: vbi cõtumacior humor est, & altiùs latet, nô modò ceratis crassioribus, sed malagmatis & emplastris vti oportebit. Idq; plurimùm fit in querelis articulorum, vbi in ceratis, acopis, malagmatibus, emplastris seligenda olea quæ conueniant, qualia & antè multa notata sunt, & nunc dicêtur. E resinosis feminibus & assulis abietis, pini, piceæ, tenax & vnguinofum oleum elicitur. Conueniête oleo & vino erinaceus coquitur dum putrescat, putrilago capta rariore linteo in ollam, quæ reliquum oleum habet, magno conatu exprimitur, & oleo mista articulis vitiis seruatur. Idem è vulpe, lutra, meli, cygno:

Olea arthritica.

Oleum erinaceum.

rum pullis, testudine, ranis, cato veteri & emasculato fieri potest. Quæ animalia digerenti materia, si vis, infarcias, & ita coquas. Possunt etiam eo modo farta & in veru fixa exassari. Excipitur pingue quod diffluat. Lignum sanctum pingue ac succosum, non obductum situ, aut cariosum, in fragmenta diuides, vt inde hac arte exprimatur oleum, qua & ex aliorum lignorum assulis ac rametis, omni que materia, in qua sit pingue aliquid & vnguinosum, olea deducas.

Oleum è ligno sancto.

Duas figurales ollas satis amplas, quæ interiore ventre plumbo vel vitro inductæ sint, ita cõparabis, vt vtræq; ore respondeat, & planis labris non prominentibus, neque rotundis, exactè committi possint. Atque cõueniet alterius vasis margines intro proiici, easq; rectas, nõ decliues, nõ elatas: his ergo marginibus craticula ænea, vel reticulū incumbat. Erit hoc ad escariæ lancis imaginē conformatū, & conuexo gibbo deorsum spectabit, caua parte vertetur sursum, extremo ambitu rotūdo, rectis labris vasis, quæ intro prominent, insidebit. Assulæ lignorum ita struētur, vt craticulæ marginibus extrema parte nixæ quasi parallelas fingāt: ac rursus aliæ trāsuersæ, aliæ in decussim superdabuntur, & ita attolletur materiæ moles. Alterum vas, quod est reliquum, ore & labris subiecti vasis marginibus aprabitur: vtrūque argilla vel chymicorum luto compingetur. Ita cõpositis fictilibus reticulo & assulis, totum vas inferius terra defodi debet, vt extrema facie solo adæquetur. Alioqui edificiū aliquod luto, calce, gypso & regulis extruendū in ambitu iusto pede latū area æquabili, in cuius meditullio quasi labellū sit, quod deorsum hiet, in quod vas inferius deponi possit:

Ars deducendi olei è rebus pinguibus.

INSTIT. CHIRURGIC.

atque tam cauum sit, quantū videlicet altitudo vasis est. In area ædificij mollis ignis è puro carbone paulatim succenditur, vnde superior olla, quæ tota extra fornacem eminet, cōcaleſcat, & ex eo materia quæ intus latet, exudabit liquor pinguis, qui per craticulæ meatus in vas subiectū diffluet, isque sedulò colligendus, & vsui seruandus est. At ignem paulatim augeri necesse est, qui vbi senescere videatur, noua iniecta pruna foueri debet. Qua ratione veteres καπνιστὸν suum exprimebāt. Ex lini semine oleū trusatili mola exprimitur, cū færmētio lixiuio subigitur, modicum terebinthinæ ad lentorē additur: mollit, lenit, digerit. Panis cibarius cōditus sale è ricinino pinfitur, sugillata delet. Cataplasmata è farina fabacea, hordeacea, è panico, milio, lupino, orobo, cicere, lolio, fænugræco, lini semine: in putrescētibus & contusis ex oxymelite & lixiuio, in aliis ex oleo farinæ subiguntur. In putrescēti articulo cōtusoq; neruo circa initia fabacea & hordeacea ex lixiuio: postea eruina ex eodē Galenus vsus est. Aliquādo etiam cōtulis simul & vulneratis neruis fabaceā oxymelite iunctā vsurpauit. In cataplasmatibus, quæ discutiāt aliquid misceri cōueuit, vt ne lētore offar-
E lini oleo
& lixiuio.
Cataplas-
mata.
Farina.
 ciant, multò magis si quid pestilēs ac malignū, vt in bubonibus & carbunculis pestilentib. ex quo Gal. puriores panes in carbunculis reiicit. Orobi farina diluto oxycrato cocta, & in calido cataplasmate adhibita crassa viscidāq; secat & discutit. Eodē modo vsurpatur è lupinis, ciceribus & lolio: mitior est è fænugræco & linoſpermate. Miliū agrè infriatur, & cataplasmata fingit, atque hoc, vt panico, siccādo magis quàm digerēdo vtendū est: vtrūq; refrigerat,

& in oleo coctum discutiendo leniter facit. Cataplasmatib. miscetur puluisculi è spica, vocata lauādula, chamæmelo, meliloto & aliis. Modus ferè est, vt farina ad puluisculos dupla sit, quāquā & tripla & quadrupla, æqualis etiā, vt corpus & vitium exigat: Fauos mellis è vino friget cū farina loliacea vel simili, butyro & terebinthina vel larigna subiges. Bdellium cū melle teritur: calx cum veteri axungia: laerpitiū cum sulphure, molliunt, terget, discutiūt. *Sales.* In durioribus phlegmonis sales cōmiscetur. Astringunt marini & digerunt, sed vstura tenuiora fiunt, & vim astringēdi deponunt. Cineribus ostreorum, *Cineres dia-* buccinorū, crematis cochlearū cauis & testulis pe- *phorctics.* ctunculorū vtimur inueteratis in scirrhū vergentibus inflātionib. & parotidibus: triplo butyro, æsypo, adipe concorporatur, cera interdum addita, aut in ceratis adhibentur: quale fuerit butyri, æsypi, ceræ, cinerū ostreorum ana semuncia. Eodem modo salibus, sulphure, pyrethro, cardamomo & aliis id genus vti oportebit: vel caricis in marina coctis, tuisq̃, ea commiscenda. Caprillum stercus ex aceto *Caprillum* tusum inueteratas parotidas discutit. Sed his omni- *stercus.* bus vtendū iam sedatis dolorib. & quieto fluxu, satis deniq; purgatis corporibus. Sulphur cū oleo ve- *Sulphur.* teri, axungia, molli terebinthina, salua mistum, vel in vrina & lixiuio maceratū venenatis morfib. cōuenit, terget, attrahit, discutit, nōnunquā aceto prius conspergitur. Calx lota in recenti axungia tenellis corporib. adhibetur. Lapis calaminaris & quęcūque metallica acria sunt, vsta discutiūt, cruda mordicāt. Sinapism⁹ vulgaris discutit. Sapo soluitur oleo. Sed acribus nō vtendū, siquid doloris & caloris reliquū est. Ac tumoribus, qui in scirrhū abeunt, adhibetur.

INSTIT. CHIRVURGIC.

Manè & vesperè commutantur, videndumque, vt ne nimiū calfaciant. Διὰ χαλκίτεως neque vino, neque astringente succo pistum subduplo oleo veteri, ricinino, raphanino diluitur, vt sit liquidus cerati corpus. Atq; aliquādo modum olei superare oportet, vt sint pharmaci ℥.x. olei xij. In teneris corporibus & lacunis vlcerū oleum paulò vincere melius est. In vigore & ante declinationē oleo dulci ætate medio dissoluitur: in declinatione verus oleum idoneum est. In contumaci vitio & minus calente, olei chamæmeli ℥. 3. ceræ ℥. 3. adipis anatis & gallinæ ana ℥. i. chamæmeli & anethi ana ℥. 2. omnia lento igne cocta percolentur, vt fiat vnguentum. Al. Olei sicyonij ℥. 3. ceræ ℥. 2. In frigidiorē materia seminis fœniculi, anisi, anethi ana ℥. 2. farinæ lupinorum, farinarum fœnugræci & seminis lini ana ℥. i. coquuntur vino, contunduntur affuso oxelæo, & ita applicantur. Papaueris cornuti folia, propoli pingui, vel pice molli strumas, bubonas, & similia emolliunt atque discutiunt. Loco propoleos, pice liquida vel arida, sed soluta oleo, vt discutiat, vti licebit. Aliud. Colophonie ℔. i. ceræ sesquilibrā, olei ℔. 3. simul liquatis addito salis torrefacti subtilissimè triti ℥. 6. vbi refrixerint, manibus cōuoluito, cylindros quas Græci vocant μαγδαλίας, nostri magdaleones, fingito: in vsu alutæ intendito, & adhibitum dolenti loco finito. Pus exugit emulgētque quasi miraculo: quod cum emplastro hæres deraferis, deintegro pharmacum induces: idque aliquoties repetendum. Medicamentum hoc durius dolor non sustinet. Idem præstat picis aridæ, ceræ nouæ ana lib. i. olei lib. 2. blando igne fusa coniungantur. Al.

In contumaci vitio.

*Aliud.
In frigidiorē materia.*

Pus exugēs.

Picis, ceræ nouæ, axungia suillæ, saponis nigri ana
 ℥. 2. liquata transcolato: hydropis mos vacuat, & do-
 thienibus medetur. Al. quod vehementer discutit.
 ℥. galbani, castorei ana ℥. 1. liquefiât in olei ricinini
 fœsquilibra, expresso & colato pharmaco adde picis
 terebin. ana ℥. 4. ceræ quod sufficit, vt fiat solidum
 pharmacum. Hæc autem pertinacibus vitiis & in-
 duratis phlegmonis imperanda sunt, in quibus est
 quod molliat, coquat, trahat, discutiat. Inflamma-
 tionum reliquiis si quidē nihil durum habeât, satis
 sunt chalaistica. Rhodiaceum Asclepiadis curans &
 discutiens mammæ induratas. ℥. lithargyri, ceræ
 amaræ. ana. ℥. 8. axungia benè purgatæ, cerusæ ana
 ℥. 3. myrrhæ ℥. 2. olei ℥. 7. Lythargyrius oleo coqui-
 tur, axungia colliquatur, & cera, ex quo cerusa im-
 mittitur, sublatis igne myrrha inspergitur: translatis
 omnibus in mortarium vitellus oui affatus commi-
 scetur, vsus tempore conueniente oleo diluitur. In
 sedis vitiis rhodino vel myrrino dissoluendum est.
 Plura. 6. & 7. de compositione medicamentorum
 ἔνν, & 15. Aët. Et quæ vehementer trahunt, dia-
 phoretica redduntur cerato, dulci oleo, vel adipe,
 ac breuiter paregoricis temperata, & mediæ naturæ
 medicamentis. Partem chalaisticis fouebis, quæ re-
 laxent, & spiracula rarefaciât, fundantque materiã:
 ex quo diaphoreticon induces, liquidum quidem
 & molle initiis vbi dolor aliquis est: lenius etiam
 & sistenti pharmaco mistum, atque hinc ad paulò
 fortiora, nec tam liquida transeat. Postremò vt
 mitescit dolor, & fluxio minor est, ita ad efficacissi-
 ma, si fuerit opus, & emplastri forma compacta
 paulatim veniatur.

*Ad hydropis-
 mos & do-
 thienas.
 Vehementer
 discutiens.*

*Chalaistica
 quæ lo vici-
 dum solus.
 Asclepiadis
 mamma &
 sedi conue-
 niens reme-
 dium.*

Ratio vtēdi.

*Malactica
quæ.*

*Vfus.
Scirrhi ge-
nera.*

*Vnde inflā-
matio in scir-
rhum trāsit.*

*Alia genera
scirrhi.*

MΑΛΑΚΤΙΚΑ sunt quæ modicè calida nulla vi siccandi vel humectandi manifesta indurata corpora emolliunt, quanquam vt omnia ferè multiplici natura coierunt, in malacticis censentur plurima, quæ primo ordine calfaciant, secundo siccant ac tertio. Sed quæ malactica sunt, humido calidò-que elemento temperari necesse est. Plurimus vñs est in tumoribus quos σκίρρωσις medici appellant. Hi in musculorum finibus ferè concresecunt: aliquando in mediis musculis, glandibus, visceribus, vlcerum labris: ex materia crassa, lenta & frigida, qualis est pituita, & melancholicus succus. Sed è melancholico succo omninò cancrofi sunt, & malagmatis exasperantur. Inflammationes in scirrhum cogi contingit, si materia crassa & lenta est, si adhibita pharmaca quæ nimium siccant & calfaciant, qualia sunt ἐπιπρωτικά & ἐξίπρωτικά. Hinc enim tenue exprimitur, reliquum occallescit. Sic enim trophi in articulis, & calculi in renibus lapidescunt. In tenui serosaque materia nō ita metuitur scirrhus, tota enim facilè exhalat: in crassa & viscida omnino declinanda, quæ siccant, discutiunt, astringunt, siquidem sola molliēdi cura est. Atque omnino tum phlegmonæ, tum erysipelata quæ cum duritie declinant, malacticis curanda sunt, quæ citra hanc laxantibus remediis & diaphoreticis vacuentur, Malacticis quod clementer digerat interim commiscemus, sed quo iam tempore tumor durior ceperit edomari: phlegmone & erysipelata in scirrhum degenerant refrigerante nimisque astringente materia, sed à phlegmone scirrhus amplior est. In

vſu malagmatum certæ ſunt leges. Primùm enim *Leges in vſu malagmatũ.*
 cognoscendum, quantũ pars ægra à ſua ſymme-
 tria receſſerit, quantò ſeiſſa ſiccior atque humidior
 euāſerit, quantum denique vitiũ increuerit: ex quo
 æſtimandæ remedium vites. Tum naturas par-
 tium diſtinguere oportet: poſtremò artiſcioſè col-
 ligēdum qua ratione emollias, nunquid admiſceas
 quod detergeat, incidat, diſcutiat. In quorũ omniũ *Deſperatus ſcirrhus.*
 vſu modum & occaſionem animaduertas. Deſpe-
 ratur ſcirrhus, qui ſic occalluit, vt iam nō ſentiat, &
 inde glabreſcat locus: deſperari dico, quia nullo
 malagmate domari poſſit. Etenim reſcindi ferro, &
 ſeptis exedi poteſt, niſi à ſubiectis neruis, venis arte-
 riis metus eſt. Scirrhus cui ſenſus aliquis vel obſcu-
 rus, vt magis minùſve induruit, ita lenius aut effica-
 cius auxiliũ requirit. Mulieribus, pueris, eunuchis,
 vrbaniſ hominibus, ocioſam atque vmbrailem vi-
 tam degentibus lenior medela: nautis, meſſoribus,
 foſſoribus, duris omninò & laborioſis corporibus
 fortiora malagmata conueniunt. In lenta & con- *In lenta ma-
teria.*
 tumaci materia miſcendum aliquid, quod incidat
 atque detergeat: id in chordis & tendonibus fieri
 conſuevit. Tale eſt acetum muſſum: aut ſi ab aceto
 metus eſt, melicratum, in quo hyſſopum, thymum,
 pulegium aut calamintha præcoxerint. Eſt & hoc
 animaduertendum. Scirrhus quidam ſimplex, alius *Differentia ſcirrhũ.*
 φλεγμονώδης, vt quædam inflammatio σκισπρώδης
 eſt. Scirrhum malaſticis & diaphoreticis excuties:
 phlegmonem lenies, concoques, & in halitum va-
 cuabis. Vbi vtrunque coit, vt hoc vel illud ſupe-
 rat, ita remedia temperabis. Malagmata in cerati *Conſiſtentia malagmatũ.*
 craſſioris formã & corpus compingantur, quæ inde

κηρατομαλάσματα appellant: quanquam aliquādo cerelæi, aut cerati liquidi, nonnunquam emplastri compage permiscuntur, ut videlicet molle ac tenerum, squalens, durumque corpus est, & vitium habet. Cataplasmata fiunt è farinis hydrelæo coctis. Quod si hydrelæo lini semen, althææ radices & liliorum, ficus pingues, aliæque id genus prius incoxeris, deinde in expressâ muccagine farinas subegeris, magis emollies. Cataplasmata ita consistere oportet, ut mollia quidem sint, sed non diffuant. Adduntur cataplasmatibus, oleum, resina, quæ quasi vinculo pharmacû retineant: adduntur pistæ herbæ & semina, quæ vim malagmatis inaugeant. Sed modus sit, ne inde durius euadat, aut contrâ solvatur corpus cataplasmatibus. Integrum enim permanere, & compage iusta necesse est. In calore, phlegmone, parua duritie & natura molli paulò liquidius cōfingi potest, & rursus crassius, ubi omnia contraria sese offerūt. Ac diutius insistere pharmaca utile est, neq; vno die sepius absolueri oportet, nisi exaruisse videantur: ac ne exarescāt celerius, oleo, adipe, muccagine ferè coniunguntur. Leniter emolliunt butyrum, æsypus & lana succida: hæc oleo inculcanda, amygdalino, lirino, chamæmelino, oleo, in quo semen lini, althææ, fœnugræci, in quo maluæ, althææ, cucumeris agrestis, & liliorum radix, tenella maluæ agrestis, & liliorû folia, vel viridis anethi cacumina præcoxerint: in quo aliquid illiquatum fuerit galbani, ammoniaci, bdellij. Molliunt & hæc, lentiscinum, terebinthinum, mastichinum: quæ tum peculiariter vsurpantur, quum præterea digerendum ac

Cataplasmata.

*Particula-
rit materia.
Olea mala-
elica.*

Vide modum.

leniter repellendum. Hyosciamino, violaceo, nenupharino

pharino locus est in ea inflammatione, quæ iam videatur indurescere, hæc ergo olea in lana sordida molliter apprimuntur, ex quo malacticum impingitur. Omnia verò prius intepescât. Etenim frigida omnino vitanda sunt. *Expressa oleorum materia & cû adipe pistâ aut cataplasmatibus concorporata, malagma finges, ut liliorû radice cum adipe anserino mista. Olea quæ tenuitate partiû celerius permeant, ex emplastris mollientibus Chymicorum arte educuntur. In malagmatis censenda sunt vitellus oui, crocus, cera vnguinosâ, caricæ pingues. Κηρέλαιον è duplo oleo ut sit liquidissimum, æquali, ut sit medium. Iam crassum est, quod ceræ partes quatuor & olei tres continet: magis emolliet quod è cera pingui, dulci oleo, lirino vel simili tēperatum sit. Cera alba recens, mollis, cum æquali pōdere buryri, resinæ liquidæ vel colophonæ pulchrè emollit. Caricæ pingues cû irino, lirino, capparino, tritæ scirrhis hepatis & lienis opitulantur. Id habet peculiariter scirrhus hepatis, quod leniter mollientia desiderat mistis aromatib. quæ calefaciât & tenuent. Sed hæc vincere oportet. Siræon è pinguibus caricis ad mel-
liginem coctis, molliet, terget, digerit. Adeps & sebû vtrunque coquit, laxat, & molliet quæ quia materia vnde generâtur, genere animalium & loco vbi crescunt, natura deniq; (adeps enim mollior est) differunt: cum Aristotele distinguas licet, ut in natura molli, adipe: in dura, sebo potius utendû putes. Rursum quia minimû est quod dissidēt, misceri possunt. Vtrunque genus natura & specie animalium, ratione vitæ & pabulatione, sexu & ætate, deinde quia hæc recentia, illa vetusta: alia syncera, alia condita sale &*

Frigida vitanda.

In scirrhis hepatis & lienis.

Siræon.

Adeps & sebû.

Ex quibus adipēs & sebû genera distinguas.

c

INSTIT. CHIRVURGIC.

aromate vel externa imbuta qualitate, distinguendum est. Lenissimus suillus adeps (axungia vocant) in qua mirum est, & experimento constare veteres scripserunt, quod eâ genibus alligata redit in os sapor, ut etiam expui videatur. Ex quo fortasse non vnius hydrargyri qualitate, sed totius misturæ ex eo & axungia illitis in lue venerea os grauius exhalat, & salinâ madet. A suillo sunt vitulinus, hædinus, caprinus, bubulus, quib. si lubet, vulpinum & leporinum adiicies: atque hi leniunt magis & cōcoquunt. Efficacissimus est leoninus, cui proximi sed inusitati, hyæninus, pardalinus, deinde vrsinus: & hi duriora corpora molliunt. In medio sunt taurinus, hircinus, ceruinus, quibus ascribi possunt arietinus, equinus, asininus: caninus admodum efficax est. Taurinū sebum omnium domesticorū animalium pinguiā, siccando superat: tenuitate partium à leonino, pardalino, & hyænino superatur. In volatiliū genere efficax anserinus adeps, anatinus, olorinus: ficcior è gruibus & prædatoriis auibus suavis gallinaceus, calidior colūbinus. Ex anguillis & fluuiatibus piscib⁹, lāguet: è marinis ferè ficcior & calidior est. Humanus mediocriter habet ad omnia. Domesticorū animalium pinguiā humidiora sunt, ut suum quàm apro-rum: è maribus ficciora & calidiora. Castrati mares fœminis respōdēt: ideoque veruecinus adeps arietino languidior est. E iuuenibus animalib. humidior est vnguedo, è senioribus ficcior. Adipes oleo magis emolliūt: ætate calefaciūt magis, tenuiores fiūt, acrimoniam contrahunt. Purgatur adeps exemptis venis, quas fibras vocāt. Salsus vel cōditus aromatē ficcior est. At cōstat pepticis & malecticis aduer-

*Tres ordines
adipum.
Pus.
Efficacissimi
adipes.
Medij.*

*Taurinum
sebum.*

*Volatiliū
adipes.
E piscibus.*

*Salsus adeps
& que sic-
cant.*

fari, quæ nimium siccant, quanquā Plinius conuenire scribit falfam axungiam mollire magis. Id in suillo adipe fortasse concedi potest, qui alioqui parum emolliat. Recens adeps si defuit, & vetus ad curam re- *e vetere adipe quomodo recens paratur.* uocandus est, liquefieri prius oportet & purgari si-
bris mox frigida sæpius lauari, postremo etiā vino quā odoratissimo. Eo modo sæpius liquatur, cogitur, lauatur aqua & vino, dum omne virus exuat. Quod grauitè olet ferè odiosum est: ex quo odoratis aquis arte chymica illectis (*σαλάγματα* vocāt) sæpius lauatur, aut ex odoro vino subigitur. Infumatur etiā iisdem aquis, quæ momentū moschi, *Medulla.* vel ambaris cōceperint. Medulla ī sebalibus, in adiposissimis animalibus adipi respondet: viscera, chordas, tendines, musculos emollit: ex ossibus humidior, è spina siccior est. Prima laus ceruinæ quæ nullis malacticis inferior est. Vitulina sequitur, tum ouilla & *Quæ magis emolliunt.* caprina. Acrior taurina est, quàm vt emolliat. Atq; hæc leuiores sunt. Iam verò durioribus corporibus. *Ammoniacum.* ammoniacū, quod aceto liquari potest, leniter decoquendū ne efferuescat, id si metuitur, ex aceto leuigatur in mortario: & reliquis in cacabo coctis permiscetur. Bdellium molle & pingue *Bdellium.* salua hominis subigitur, mollit, coquit, modicè digerit. *Styrax.* Styrax idem efficit, verum liquido, aut melliginoso vtendū est. Nam neque styrax aridus, qualis est, quam calamitē vocāt, neque ammoniacū, neq; denique quicquā generis eiusdē malacticon est, vbi iam exuccū inaruit, & discutiendo vsurpandum est. Galbanum præterquā quod mollit, coquit, discutit, *Galbanum.* etiā septicon est, & dolorem lenit: purgatur sordibus hoc modo. Mundo linteo raroque cōuoluitur,

INSTIT. CHIRURGIC.

*Opopanax.
Ladanum.
Propolis.*

*Malagma-
ta emplasti-
ca sunt.
Resinae.*

Pix.

Aceti vsus.

& ita feruidæ immergitur, vt pendeat quidem, ne fundum attingat. Nā per raritatē linteī colatur galbanū: sordes in linteō retinentur. Liquefit vino vel aceto, aliisque modis, & coctionē non sustinet. Efficacior opopanax. Ladanū mollit ac repellit. Propolis ammoniaco vicina est, & qua (vt antè dictum est) pro galbano veteres vtebātur. Sint hæc omnia mollia & pingua, pro sua quæque natura: quæ si ætate inaruerint, nec ad magnum fuerint molliora, pingui oleo instaurare oportet. Malacticis, quæ amplastica esse conuenit, resinæ cōiunguntur. Resinæ sint quæ acrimonia careāt, chia mastiche, larigna, picea, abietina, terebinthina. Pineæ nemiū siccant, strobilina acrior est, bitumē & pix aridiora sunt. In summa, quæ nemiū siccant, quæque acria sunt, reiicere oportet. Neque enim iuuare possunt, nisi aliis tēperantur. Pix mollis & bene pinguis, qualis olim Brutia, utilis est. Neque verò pix, neque resina molliēdo idonea est, nisi vel liquida, vel ita mollis, vt tracta faciliē sequatur visco similis vel ceræ, quæ vt paulò firmitior sit, q̃ vt sequatur, pressa tamen digito cōcedit. Acrior & ficior repudianda est: quæ liquidior videatur cera, ceratis & magis corpulentis malacticis colligatur. Durior pingui & oleo macerari debet. Butyrū, pingua, atq; omnino liquabilia, vesica suis includūtur: demergitur hæc aqua calida vase cōcepta, in quo coxerint quæ emolliēt. Sic illa paulatim eliquātur, & ascititiam vim transpirante halitu per vesicā combibunt. Succedit his miraculosum ex aceto remediū, quod nō temerè, sed summa ratione adhibendū est. Scirrhū malactico oleo fouetur, ex quo inducitur malagmate: hoc diebus aliquot per-

mittendum loco, neque prius reuellendum, quàm exuccum solutūq; videatur: hîc ergo detrahi potest. Quod cū feceris partim oleo, vt prius, fouebis, malagma nouū & bene succosum impinges, quod priore paulò sit efficacius. Morâ igitur dierum aliquot interposita pharmachū reuelles, animaduertens, quantum emollierit, vt si lenius videatur, vim eius inaugeas, ex quo gradatim ad ea quæ acetū cōbiberint, peruenias. Quæ omnia posteaquā profecisse animaduertentis, & mollior tumor extiterit, pyritem lapidē molarem, aut silicē, vnde scintilla decutitur, candentē igne, acerrimo aceto merges. Exhalabit plurimus vapor, quo scirrhus aptè infumandus est circūsepta parte, ne dissipetur fumus, sed totus in scirrhu coëat. Locū iam satis infumatū oleo repido fouebis, & reuocata prima illa curandi via malagma applicabis. atque ita bidui vel etiā tridui interiecta mora aceti vsum & igniariū lapidem reuocabis, vt sit aceti vicissitudo & remedium quæ molliunt. Verūm, neque diutiùs, neque sæpiùs halitu aceti, pars vexanda est, ne in lapidem cōcrescat, & neruosum genus grauius laceffatur. Sed vt molliendo profeceris, ita acetū & effumantem lapidem repetes. In malacticis quoque vsus aliquis interpellari debet, primū enim (gratia exēpli) è pinguibus caricis, medullis, adipibus, cera & oleo exigua resina mista, malagma conficies, aut parygron vsurpabis. Tum vt res succedet, ad ammoniacū & similia veniendum, ac primū quidē hæc citra acetū, deinde cum aceto lenioribus cōmisceris, quibus quū vno vel altero die fueris vsus, ad ea quæ leniora, quæque sine aceto fiunt, curam reuocabis: vt veluti circulo

*Infumatio
ex pyrite
& aceto.*

INSTIT. CHIRURGIC.

quodam & è re nata auxilia transmutetur. In mus-
culis & liene tutior aceti cōsuetudo est : in chordis
& tendonibus, neque diutiùs, neque frequentius
utendum erit, vbi scirrhi magna ex parte coalescūt.

*Remedia
composita.*

*Ex ammonia
co splenicis.*

*E fermento
hepaticis.*

*Aceti vis
quomodo in-
tendatur.*

*Lenia mala-
ctica.*

*Rudicula
malactica.*

Atque hæc de aceti vsu breuiter dicta sint. Ammo-
niacum aceto fusum manibus diducitur, vt sit luti
crassitudo : tum ex irino, lirino, capparino pinfitur,
terebinthinæ sextula coniungitur, puluerentur ora
cumino trito, aniso, sale torrefacto : & in alutā expli-
cata splenicis affiguntur. fermentū coquitur aceto,
hæpati duro & lieni : potest oleo vel butyro cōdiri,
& terebinthina colligari. Fortius acetum est in quo
thymum, hyssopum, pulegium, & similia tusa ma-
duerint. Lene malacticum est butyrum, cera, resina
æqualiter mista. Eodē modo adeps cum cerato iun-
ctus & resina. Caricę pingues in sapa coctæ, & vino
dulci cum lirino tusæ. Lini semen hydrelæo coqui-
tur, & cum adipe infringitur. Althææ radix arida in
pollinem resoluta, malagmatis inspergitur. Eadem
radix qua parte pinguis & quasi medullacea est, era-
ditur, & resina colligatur. In cōficiendis malagma-
tis rudicula utendum est è resinosis arboribus, nec
astringētibus, è caule maluaceo, ex assulis tedē. Alio-
qui maluæ folia extremæ spathæ alliganda, vt inde
verses, volutes, ac deniq; cōficias malagmata. Licet
etiā more nostro & exēplo veterū rarum linteum
infarcire lini semine, foliis althææ aliisq; id genus, &
extremo veruculo velut caput alligare, inde phar-
macū circumagere : nodū, caput hoc nostri, veteres
χρονοφαίτιον appellarunt. Quòd si fuso butyro,
adipe, oleo intingas, idque sæpius repetas, dum me-
dicamentum in cacabo vel mortario conuoluitur,

μαλακτικώτερον hoc est magis emolliēs pharma-
cū relinques. Atque hoc semel quasi exemplū positū
fit, vt in aliis pharmacis, spatha, veruculo, capite, af-
ferculo, aliisque id genus instrumētis conuenienter
vti possis. Parygron Heræ & veteribus laudatū re- *πάρυγρον.*
cens dolorem lenit, phlegmonas mitigat, paruis in-
flammationibus medetur, id quod lenioribus ma-
lagmatis omnibus cōmune est. Parua vlcera cicat-
rice claudit, si coctis prius metallicis comparetur:
recens liquidum est, vnde nomen habet, ætate verò
cōcrefcit: recētis vsus in paruis inflāmationibus quę
doleāt: concreti & verusti in phlegmone declināte
non dolente quidē, sed iam durefcēte, quæ vt ma-
gis minūve induruit, ita vel vetustius, vel minus ve-
tustū parygron requirit, quanquam eò vsque occa-
luisse contingit, vt ne vetustissimo quidem parygro
iunari possit, tūmq̃ue maioribus auxiliis certandum
erit. Itaque vt mollias, parygro vtendū nō ita liqui-
do, nisi fortasse in mollioribus naturis, neque con-
creto, nisi in callosis corporibus: omninò verò mo-
dice durū sit quod emolliat. Vetustius oleo, butyro,
adipe dissolui potest. Est autem mistura hæc ℥. adi-
pis suilli recentis & bene purgati ℥. 44. ceræ pinguis
℥. 24. cerusæ litharg. ana ℥. 6. liquabilibus confusis
metallica trita colliguntur. Al. mediocriter emolliēs *Perniones*
callosas rimas calcaneorum & perniones adiuuans *iuuans.*
℥. litharg. cerus. ana ℥. 3. succi seminis lini, olei ana
℥. 20. cerę ℥. 8. adipis suilli ℥. 14. colophonię ℥. 18. Si-
militer priori comparetur *διαλθαίων* clauis, car-
bunculis, furunculis ℥. litharg. olei ana ℔. i. galbani
℔. semiss. ceræ terebint. ana ℔. i. radicū althææ
fasciculos 4. lithargyrus ex oleo diu teritur in mor-
c iij

INSTIT. CHIRURGIC.

tario: cera & terebinthina fusa cōmiscantur, galbanum purgatum & vt antè, fustum colatumque adiungitur, postremo radices tusæ ligneo pistillo incorporantur. Aliud *διαλθαίων*. ℞. radicis altheæ & liliorum ana ℥. 2. coquantur in hydrelæo ad aquæ consumptionem, ex quo in olei expressi lib. 1. lithargyri lib. 1. coques, dum non inquinet, & adipis suilli lib. 1. commiscebis. In his omnibus vis efficacior est oleo & adipe veteribus: aucta & magis cocta lithargyro: vtrisque pingui & oleo recentibus mitior est. Media verò altero recenti, altero veteri, Mediocriter mollit. ℞. colophonix purissimæ ℥. 2. ceræ albæ ℥. 4. mastic. ℥. 1. olei quod sufficit. Al. terebinth. ceræ ana ℥. 9. galbani nitri ana ℥. 1. thuris pinguis sesquūcia, medullæ cerui ℥. 2. propolis pinguis sesquuncia, olei laurini, sepi vitulini ana ℥. 2. vel eo plus vehementer mollit & discutit. Violentū quod sequitur rusticis corporibus accommodatum, inueteratis nec iam dolentibus scirrhis, tētatisque prius lenioribus remediis adhibetur desperatis splenicis & parotiribus. *διακοπραιγία* vocant. Caprillum sterqus aceto solves, vel vt ne tam acre sit, oxycrato: mitius etiam si dilutum pharmacum polentæ iunges, & effuso oleo cataplasma finges. Aliud. ℞. stercores caprilli ℥. 2. radicis cucumeris agrestis, ficuum immaturarum ana ℥. 1. herbæ pedicularis, bdellij, farinæ fabarum, amygdalarum amararum ana ℥. 8. fæcis olei antiqui quod sit satis ad amplastrum: tuis omnibus medicamētum in mortario conficies. Est & hoc potentissimum. Subigitur caseus putris & vermiculosus è iure in quo suilla perna diutius coxerit. Arthriticis tophorum particulas sine ferro

E caseo putri.

detrahit & sanat. Eadem præstat quasi miraculo ^{E cocto cni-}
 coccum cnidum cum myrrha & aceto tritum. Sed ^{dio.}
 horum multa non tam mollire, quàm secare, & vi
 discutere, videri possint. Celebre iam olim ac veluti
 per manus traditum Menecratis emplastrum, quod
 Democrates metro reddidit, & διαχυλῶν ex au-
 thoris instituto appellauit, quod nomē leuiter mu-
 tata voce ætas nostra retinet. Recentia vulnera in-
 flammatione vindicat, vel (vt alij) νευρότρωτα ner-
 uorum vulnera: sæpè enim νεότρωτα & νευρότρωτα
 alterum pro altero in Galeni libris, vbi medicamē-
 tum hoc describitur, supponi solet. Diuisa glutinat,
 & quæ inflammātur curat: optimè pessis adhibetur,
 diuturnis & recentibus vteri inflāmationibus: im-
 plet cauernas vlcerū pistum rosaceo vel bono myr-
 teo, & cicatrice tegit. Olei æstate lb. 7. aliàs lib. 7. &
 semiss. hyeme libr. 9. axungiae recentis lib. 7. lithar.
 subtilissimè triti lib. 6. fœnugræci heminam vnam,
 aliàs vncias 9. seminis lini vsti tantundem, radice
 agrestis maluæ recentis & succosæ vel althææ lib. 3.
 Habeatur olla amplo orificio, in quam fundantur
 aquæ sextarij octo. Sic enim notatur Græcè per li-
 teram η. quanquam fortasse substituendum χ. quæ
 viginti significat. Ac viginti sextarij mensura Pari-
 siensi, 15. pintas implent, sextarij octo sex pintas. In
 aqua, purgata radix & cōcisa coquitur, semina im-
 mittuntur, exprimitur succus in linteo, eius succis li-
 bræ quatuor cum oleo coquuntur. Maiores primū
 bullæ existent, deinde minores & crebriores: hîc
 lithargyrum insperge, coque omnia molli carbo-
 ne, dum succus omnino confectus videatur, ac me-
 linum & bene coloratum fuerit emplastrum, non

INSTIT. CHIRURGIC.

inquinans, neque nimis durū. Sic enim apud Gal. 7. de comp. pharm. $\chi\tau^{\alpha}$ γένη. Orib. habet aquæ sextarios 12. id est nouem pintas, & radicū lib. 4. & feminis vtriūsq; sextarium vnum, vel ζ . 13. & lithar. lib. 2. Radices alij purgant, tundunt, & prius quàm coquant, diem integrum macerant in aqua, postridie fœnugræcum lotum fideliter & purgatum adiciunt, tertio die lini semen similiter lotum eadem aqua, vbi reliqua etiamdum madent, immergunt, quarto die coquuntur omnia ad crassitiem, expressus & colo traiectus succus vsui seruetur, vt videlicet cum oleo, vt prius, coquatur, & addita lithargyro pharmacum conficiatur: quod deinde conuoluatur rude, subigatur manu, & in pastillos conformetur. In vsu capiunt pastilli ζ . 2. ceræ, olei ana ζ . 1. & omnia colliquant. Ex eadem materia magdaliæ officinarum emplastri diachylon fiunt, sed non eadem ratione, iam remollita parte vbi discutiendum, ireos tritæ pars duodecima plus minúsve adiicitur: si sedandus dolor est, mucago è meliloto: si etiam calor adest, è psyllio: potest etiam intingi croco. Potest diachylon aliis malacticis commisceri, tam efficax, vt vnum sine aliis chæturgo fatis esse possit. Superficialia vlcera glutinat solutum rosaceo vel myrteo. Liquatum chamæmelino vulnera neruorum inflammatione prohibet. Podagricis quouis tempore opitulatur, veteres vteri phlegmonas persanat inditum pessario. Potest & alia præstare: quæ vt intelligas, describendum pharmacum, quod antè diachylon Democrates memorauit, vt obfessa inflammatione liberes musculos, neruos, periostiō membranā punctam (vnde dolor, inflammatio,

febris, sitis, vigilia, atque id genus accidentia) vindices: vt podagricos quouis tempore adiuues, & prohibeas collas. Accipe litharg. auri in pollinem *Emplastrum Democriti.* triti lib. 2. axungē vetustissimæ lib. 4. libram verò & vncias quaternas olei veteris & crassissimi, non fœtidi, non nigri, non asperi. Axungia liquefcit igni, purgatur fibris, in vas aliud satis amplum transfunditur, adduntur olei ζ . 10. vt simul ferueant, relinquuntur olei ζ . 6. quas, si fuerit opus, & medicamentum crassius appareat, postea affundes. Crasso iam pharmaco lithargyrus inspergitur, coquuntur omnia blando igne, & assidue versantur spatula è picea: atq; vbi emplastri forma fuerit, auferatur igne, paulò durius æstate: hyeme mollius, sed vt non inquinet. Sublatum igne mouetur, dum refrigescat, atque hîc rursus duriter versatur manu, iungitur atque reponitur. Vfus tempore molliri debet, & aluta intenditur, permagnaque splenia super accommodantur. In neruis crassis & musculis, durioribus mammis, & tumentibus articulis radicis althææ purgatæ fordibus, & in taleolas cæsæ lib. 1. medicamento indes, quo tempore reliqua iam ad focum feruent, priusquam lithargyrus inspergatur. Vtriusque vires tum illius quod sine althææ radice, tum huius quod cum ea radice fit, emplastrum illud diachylon continere scripsit inuentor Menecrates, quod & alij aliter conficiunt. Aliud diachylon, vt *Aliud diachylon.* Oribas. è semine lini, fœnugræci, hordei, radice althææ, vt prius maceratis, coctisque succus exprimitur: libris duabus succi adduntur lithargyri olei ana lib. 2. ceræ vnc. 8. Lithargyrus cum oleo diu teritur, & cum cera leniter incoquitur affuso oleo,

postremò succus adiicitur : versantur omnia , & sedulò permiscuntur. Sunt & alia *Ἀλαχυλῶν* malagmata, vt Alexandri è psyllio quod Aëtius describit, & magnum Mesuæ line gummi, & cum gummi factum, quòdque album, paruum & magnum conficitur. Paruo vtendum in duris inflammacionibus: album mediocres scirrhos adiuuat: magnum reliquis efficacius est. Giluum Haliei cruētis vulnribus, præcisus neruis & nudis remedio est, inueterata vlcera cicatrice tegit, digerit, venenatis hominũ & animalium morsibus medetur: duritias maximè mammarũ mollit ac discutit, atq; omnino eo veteres vsi sunt, vt optimo & admirabili medicamento. Descriptũ est tertio & 5. lib. Gale. de compositione pharmac. *χρὶ γένη*, ℥. ceræ, argenti spumæ ana. 3. 100. terebinth. mannæ, galbani, rubricæ sinopidis, terebinthinæ ana 3. 1. ol. sextariũ 1. vel lib. 2. Oleũ & litharg. dum non inquinent, coquito, hĩc ceram, resinamque iniicito : sublati igne rubricam, galbanum, mannā deinceps adiungito: Quidā myrrhæ 3. 1. miscuerunt & ceræ non centum, sed tantũ octo denarios scripserunt. In præcordiis tensis, difficili motu articulorum, vetus ac nobile est. Amythaonis emplastrum quod omnem duritiā soluit. ℥. ammoniaci 3. 36. ceræ 3. 36. terebint. 3. 8. bdellij. galbani ana 3. 8. thuris, myrrhæ ana 3. 4. cyprini, vel olei terebinthini, alioqui mastichini heminas quatuor : myrrha, thus, bdellium vino madefiunt, ammoniacum aceto diluitur, omnia contunduntur pistillo, quod oleo inungendum, quousque perfectè dissoluantur. Et hoc etiam fortius est Cathegeræ malacticon ad contractos articulos, & ita occu-

Giluum admirabile.

Haliei, seu piscatoris ex synopide.

Amythaonis emplastrum.

patos, vt non moueant, internos abſceſſus, opiſtho-
tonicos, neruos dolentes, inueteratas & contuma-
ces duritias. ℥. bdellij ſeui vitulini, ammoniaci, iri-
dis illyricæ ana ℥. 2. opoponacis, galbani, cáchryos,
vel baccarum lauri, ſtyracis, thuris ana ℥. 1. piperis
gran. 160. ceræ, terebint. ana ſelibra. vini & fæculæ,
irini vnguēti quod ſufficit. loco huius, vel oleo iri-
no cōdito aromatibus vtēdum erit, vel aliquod ex
iis quæ apud Meſuem cōpoſita ſunt, ac cōdita aro-
matibus, vſurpandum. Conficitur vt prius Κοπιδά
hæc, quaſi tuſilia, ex conficiendi ratione veteres ap-
pellabant. Plura ſeprimò de compoſitione pharma-
χῆ γένη, & 15. Aëtij deſcribuntur. Sed & octauo
χῆ πόπους malagmata ſunt quæ ſiccāt, contrahūt, *Malagma-*
indurant, atq; emolliunt: quanquàm Aſclepiadi & *ta.*
Andromacho malagmata appellata, quia videlicet
non ſolæ vires, ſed & compages, ac corpora medi-
camentorū in ratione nominum ſpectata ſunt. Ac
ferè malactica corpulenta ſunt & emplaſtica, ſi ne-
que dolor, neque phlegmone, neque mollities cor-
poris prohibet. Locus oleo fouendus, ex quo ſubii-
ciatur malagmata remollitū pingui vel oleo, ne ce-
leriùs exareſcat. Tunc enim reuellendū eſt, & aliud
imponendū, alioquin pluribus diebus hære con-
ueniet. Iam verò in malacticis, quæ noſtra hac me-
moriam in vſu ſunt, emplaſtrū de meliloto, aliud ab
eo quod veteres διαμελιλώτῃ deſcripſerunt. Eo
vtendum eſt, in craſſa ac frigida materia: incidit,
mollit, attenuat, calefacit. Quod de muſcillagini-
bus appellāt, molliendo magis idoneū eſt, & dolo-
rem lenit. Dialthæas mollit, lenit, coquit, incidit, di-
gerit: Ceroneum repellit, coquit, mollit, incarnat, & *tata ſunt.*

*Cenſuræ re-
mollientium
quæ nūc vſi-
tata ſunt.*

INSTIT. CHIRVURGIC.

multiplicis vsus est. Resumptiuum mollibus corporibus conuenit, optimè mollit ex folis muccagini-
bus. Emplastrum filij Zachariæ parabile est, & me-
diocriter mollit. Arthanitæ emplastrum strumis &
lieni duro conuenit: vnguentum de bdellio mollit,
incidit, discutit: diachalciteos soluitur lirino. Oleo
è maiorana aliisque id genus molliiri possint, & ad-
iecto galbano, bdellio, ammoniaco & similibus
fortiora reddi. Priuatim conueniunt duris inflam-

*Ad mam-
mas duris in-
flammationi-
bus obsessas.
Aliud.*

mationibus mammarum. Violariæ & althææ folia
hydrelæo cocta adipe vituli conteruntur, ouorum
vitelli duo infecti croco commiscuntur. Hædina
capita, veruecini pedes cum althæa & violaria per-
coquuntur, in expresso succo oryza bene munda &
asperiore linteo attrita decoquitur, butyrum recens
iniicitur, postremò cum iam corpulenta pulticula
est, ouorum vitelli croco intincti commiscuntur.

*Cautio ob-
seruanda in
malactica.*

Al. In Caricarum decocto fabacea farina subigitur,
adiecto oleo violaceo & aceti momento cataplas-
ma fingitur. Multa ad mammarum duritias & ab-
scessus. 7. de comp. pharma. $\chi\tau^1$ γένη. Cæterum gra-
uiter peccatur cùm emplastra malactica è galbano,
ammoniaco, opopanace, resina & aliis squalidis
comparantur, & aceto multo diluuntur. Sic enim
tenuant, incidunt, discutunt, non molliunt.

*Quædo sup-
purantibus
vtendum.*

De suppurantibus.

CAP. 5.

*Quæ meden-
di cura in eu-
da in fractu-
ris capitis cõ-
tuso pericra-
nio.*

IAm hoc genere vtendum nobis, quum ab aliis
remediis desperatio est. Verum in fracturis ca-
pitis contuso pericranio relicta alia medendi cu-
ra, ad suppurationem statim conuertimur, specil-
lo vulneratio perioftion diducimus, labra vlceris in-
decussim ducta nouacula ampliamus, cõscalpimus

craniū, & abradimus: medicamenta quæ quàm celerimè suppurent, adhibemus, suppurata diligenter repurgamus, siccamusque, vt iusta nascatur caro, neque mollior quàm oportet, neque durior, & quæ non excre scat: vt denique conquassati ossis testula à viuo ossè maturè deducatur. Venereos *In venereis bubonibus & articulis celerius cur maturamus.* bubonas, quique abscessus in articulis & ad articulos confederunt, celerius maturamus, ne inclusum virus, aut latens sanies periculum aliquod admoliatur. Alioqui tumor omnis prohibeatur, aut discutiatur potius quàm suppuret, nisi iam eò conuer ti natura videatur, excessitque tempus, in quo cōuenienter discutias. Ac ferè maiores phlegmonæ suppurant, pulsant, dolent. Dum pus conficitur (inquit Hippocrates) dolores fiunt ac febres. Suppuratis omnia ferè conquiescunt. In suggillatis hæc *Hippocr. aph. 47. lib. 2.* eadem remedia sæpè conueniunt. Imbecillæ parti, putri vlceri & tumori, cancroso, rheumatico, Telephio, Chironio, atq; omninò maligno frustra maturantia adhibeas: putrescunt enim illa tum malacticis, tum pepticis medicamentis. Ad scarificarum igitur & remedia acria decurrendum, vel quæ plurimùm siccent. Sint autem quæ suppurent, natura *Natura suppurantium quæ sit.* modicè calida & humida, iisdem limitibus circumscrip ta, quibus temperiem hominis definias. Ideoque eligenda materia, quæ naturæ corporum elementari familiaritate consentiat. Emplastica sunt *Emplastica sunt, quæ suppurent.* *Ἀπυπτικά*, (sic enim appellant *ἔμπυπτικά* καὶ *πυπτικά*) vt præclusis inde spiraculis natium calorem inhibeas, in quo concoquētis naturæ robur est. Ita substantia quidem calor augebitur, neque qualitate crescet: solidę partes confirmabuntur: in-

Pius quomodo generetur. situs humor saluus persistet, dissipabitur verò qui inanibus spatiis alienus est. Ex quo vitium concoquetur, & consuetudine partium similarium exalbescet, fietque tandem pus album, læue & vniforme: quod quia alimento esse non potest, exesa cute vias sibi faciet, atque ita effluet. Non absimili ratione χαλασιν vocata ἐκπύπιν fiet, si accesserit crassities partium. Eodem modo quæ leniunt, calefaciunt & adstringunt. Emplastica modicè calida omnia concoquunt. Præit in his quòd est tenue: reliquum verò vel contracta, vel illita cute vias intercipit, ne quid spiritus exhalet. Contrà verò si expirat calor, nec emplastica materia est, nihil suppurat, & aliquando alienus calor succenditur, vnde putredo. Echecolla, quæque tenaci & viscida materia temperata sunt, per se inhærent: reliqua verò vel gummi, vel resinis mollibus implicanda, alioqui commodè alliganda sunt. Malactica calidiora sunt, & leniter siccant, insitumque humorem paulo minuunt, quo nomine à pepticis distinguenda, ne similitudine fallant. In pepticis vitanda quæ detergent, & quæ vehemèter calefaciunt. Nihil enim quod validè discutiat, pepticon est: & quod deterget, poros expurgat, quos illinere oportet. A siccantibus metuitur, ne frugi materiam exorbeant, multò magis si prætereà excalfaciant. In summa modicè calfaciant, atque adeò emolliant potius, quàm siccant. Neque verò contra hos faciet, quòd in historiis medicorū permulta peptica sunt, quæ mistis diaphoreticis deterforiis atque desiccantibus temperentur, quin & simplex pharmacū est, quod concoquat & discutiat, vt galbanum: maturet, digerat, detergeat,

*Malactica
quid differant
à pepticis.
Vitanda.*

detergeat, vt terebinthina: qualitas enim rerum mi-
 stura retundi potest, & multa vitia eodem tempore
 interdum coeunt, vnde varia misceri necesse est, &
 iis semel vti, quæ πολυχρησά veteres appellant. Ac
 sæpe facit abscessus natura, vt etiā acria misceamus.
 Qualis est, qui lenta & contumaci materia concre-
 uit, & eo nomine tardius suppurat. Peptica sunt, a- *Aqua tem-*
 qua réperatè calida affusa parti: modus est, vt inde *peratè cali-*
 erubescat locus, ac leniter extumeat. Nimium sit si *da peptica.*
 inde subsideat, aut expalleat. Hydreleo, oleo pingui
 ac dulci modicè calido: similiter & butyro uten- *Butyrum.*
 dum est. Butyrum phlegmonas concoquit ac dige-
 rit, in iis quæ molli aut certè nō ita dura carne præ-
 diti sunt. Et ad parotidas, bubones & oris phleg-
 monas, aliâque innumera omninò satis est: den-
 timentibus pueris, & inde calentibus gingiuis atque
 tumentibus medetur. Lingitur per se incoquendis
 expuitionibus peripneumonicorū, pleuriticorum,
 & iis omninò quæ in thoracem defluerunt. Vsus
 est, quo iam tempore fluxio restitit. Infectū croco-
 nilominus coquit, & inde pharmacum leniter re-
 pellit, & tempestiuum est incrementis. In more fuit
 veterū tubercula foris enata & contumacia calido
 pane fouere, vel cera subinde calefacta, sic vt ne sit
 nimius is calor, sed facilè ea parte sustineatur: cera
 fit natura pinguis, panis recens & ex optimo tritico
 comparatus: hac enim ratione tuberculum sæpè di-
 scutitur, interdū concoquitur. Tussilago sub cineri-
 bus cocta celeriter maturat: idē oxalidis foliis vul-
 gus doctum experientia tribuit. Triticum ore præ- *Triticum &*
 mansum, saliuâque hominis commolitum, rusticis *inde farina*
 corporibus cōuenit. Leniora sunt farina tritici per- *& panis pe-*
 ptica.

INSTIT. CHIRURGIC.

Farina hor-
deacea. purgata furfure, & inde panis: dissoluitur aqua: oleū
 vel butyrum additur: coquuntur omnia, vt sit ca-
 taplasma quod lenit inflammationes vulnerum, &
 celeriter maturat. Eadē farina hydrelæo coquitur,
 coloratur croco. vbi calor aliquis superest: parum
 cocto pane ac recenti, quem vel hydrelæo, vel pau-
 ciore oleo insperferis, vtendum erit. In contumaci
 vitio, nec ita calente, panis ficcior, vberiore oleo
 molliri debet. Panis conditus sale efficacior est. Fa-
 rina hordeacea per se inutilis est: verū quæ bene
 purgato grano extunditur, & castratur furfure co-
 dem modo quo triticea, cōparari potest hydrelæo
 cocta, conspersa oleo, mista butyro, infecta croco:
 sic enim pus faciet, & calidioribus phlegmonis cō-
 feret, præsertim cocta hydrelæo. Tale fuit cataplas-
 ma veterum ὠμήλησις vel ὠμήλυσις ex farina hor-
 dei, quod prius tostum nō fuerit: quamquam etiam
 licentia quadam ad alia farinarum genera nomen
Ad paroti-
das Archige-
nis remediū. transtulerunt. Archigenes hoc modo parotidas ce-
 leriter suppurabat, assiduē calida conspergebat, &
 ὠμήλυσιν imponebat. Est & alia ὠμήλυσις anti-
 quis vsurpata ex farina hordei, fœnugræci, seminis
Adipes. lini in sapa coctis ad glutinis corpus, adiectis inte-
 rim duobus vel tribus vitellis. Adeps suillus, phleg-
 monæ familiarissimus, deinde vitulinus: taurino &
 caprino in duris, frigidisq; tumoribus vtendum
 est: leoninus & reliqui eiusmodi inutiles: gallina-
 ceus & hoc paulò acrior anserinus vsurpari potest.
Pix. Pix & resina in feruenti phlegmone rosaceo: in fri-
 gidiore, veteri oleo sicyonio, vel simili colliquanda
 sunt. Pix arida qualis Coracina & Colophonia,
 vberiore oleo dissoluitur: pauciore quæ liquida est:

mediocri quæ natura & ætate mollis, digitis cedit,
 lentoris est particeps, qualis olim Brytia & Lycia.
 Picatum ceratum dolorem lenit, & pus generat: *Picatum ce-
 ratum.*
 ideoque inflāmati ulceribus convenit. Resina utē- *Resina.*
 dum, terebinthina & lentiscina: cera languidior, re-
 sina acrior, confusæ ad suppurandū valent. Eluan-
 tur prius si quid acrimoniæ conceperint: molliatur
 oleo vel butyro, cum exaruerint. Oesypum veteres *Oesypus.*
 in pepticis censuerunt: similem vim habet atq; bu-
 tyrū, digeritque leniter. Lana sordida modica aqua
 maceratur, tertia pars vini dulcis affunditur, coquū-
 tur omnia, quod superfluit pingue, maturandis car-
 nibus cōtulis, colligit Hippocrates. E flore lilij suc-
 cus exprimitur, suppurationes concoquit, & vulvas
 mollit, quod mel & syrion veteres appellarunt. Si- *Syrion.*
 rion verò melligo è coctis caricis, detergēdo emol- *Syrion.*
 liendōque idoneum est. Decoctū caricarum lenissi- *Decoctum
caricarum.*
 mum est, quod maximè coquit ac digerit. In aquæ
 sextariis sex pinguiū caricarū libræ quinque deco-
 quendæ, dum sextarij duo reliqui sint: magis matu-
 rabis, si inde pista farina triticea, adiecto oleo vel
 butyro, cataplasma finges: ubi verò digerendū ma-
 gis ac refrigerandum, hordeacea melior est. Atque
 omninò caricæ pinguiore coquendo, acriores de- *Caricæ, f. et
 inde la-*
 tergendo atque digerendo magis cōueniunt. Ficus *caplasma.*
 recens digerit & lenit, sed non coquit. Cataplasma
 è ficu recenti & hordeacea farina in dulci vino co-
 ctis lenit & discutit: è carica pingui & triticea oleo
 iunctis, lenit, coquit, discutit. Ex acri carica & pane
 deterget, incidit, digerit & contumaciā maturat.
 Eodem modo althææ decocto & vusæ passæ par- *Ex althæa
 et vusæ passæ*
 tes fouebis, farinas aut panem incoques: cataplas-
 d ij

Crocus.

*Melligo vna
passæ.
Efficaciora
remedia.*

Thus.

*Cataplasma
furunculorum
parotidas
molliens
suppurans.*

mata compinges, & si vis, intinges croco. Crocus maturat, leni astrictione confirmat partes, & poros contrahit. Pinguissimas passas exemptis nucleis per noctem aqua macerabis, postridie coques ad melliginem. Id in sapa dulci factum magis concoquet & leniet, sed aqua potius vtendum, si quid caloris reliquum est. Inueteratis & callosis tumoribus conueniunt, colla librariorum quæ sit è farina purissima, viscum aucupatorium, styrax pinguis, ladanum, galbanum. Thus in corporibus repperatis molle, album, pingue, dumque manditur, minimè friabile. Rhodinum & myrtum in calidiori & dolenti phlegmone misceri possunt, vt pix, resina, viscum, colla, & similia, vbi perucax malum, & platysmata diutius hædere necesse est. Miscentur quoque sterces suillum, columbinum, caprillum, nitrum. Et iam notum mulierculis remedium, pueri sterces calidum, duris & inflammatis mammis aliisque partibus impositum. Sed quum aliis remediis vti liceat, iis sordibus abstinendum: quanquam certum experimento est breui tempore concoquere, & in fæditate excrementorum certa auxilia inuenta sunt. Furunculos & parotidas molliat ac suppurat cataplasma è ficibus, calce, iridis radice vel nitro, atque omninò, si nitrum deficit, quod iam antè dictum est, sale torrefacto in mollioribus: fæce vini, vel aceti in durioribus vtendum erit. Fæx sit recens, nam celeriter exolefcit. Vulgò etiam nota est medela, è cæpis cineribus coctis. In pepticis ponenda est cōfectio è cera & resina, quod *ῥητινώχηρον* appellant. Ex ceræ semuncia, resinæ fractæ sesquuncia, in olei modico liquatis. Aliàs ex æquis omnium partibus, aut vna ceræ, resinæ duabus.

Aliquando etiā ceræ ratio & resinæ conuertitur, vt minor sit resinæ quàm ceræ modus. Hoc pepticis miscetur, vt Aniceto celebri medicamēto veterum. Tetrapharmaco primas tribuit mouendo puri non aspernabilis author Cornelius Celsus. Idē remediū à Græcis suppurādo vsurpatū. Constat pice, resina, cera, & adipe: vsus tēpore, oleo vel butyro subigatur. Pix sit mollior, resina fricta, vel Colophonia, quæ in teneris corporibus oleo molliari potest: cera pinguis, adeps in mollioribus naturis, vel suillus, vel vitulinus: in durioribus, taurinus vel hircinus. E sicciore materia cōparatum mollioribus corporibus sarcoticum est: hoc terrapharmacon Paulus basilicon, quo nomine à Græcis ferè omnibus inscriptū est. Scribonius emplastrum Aristi nigrum appellauit, & aliud basilicō descripsit. Tetrapharmaco thus additum facit Macedonicū, quod & pepticon est. Basilicon minus recentiorum hoc imbecillius, cōmutato adipe in oleum, quantò adeps oleo efficacior est: sic oleum quoque variè commutare licet. Oleo rhodino, myrtino, vel simili tetrapharmacum durius molliatur, vt corpus & affectus natura exigat. Mirabile hoc ad molliendū ac suppurandū. ceræ, terebinthinæ, medullæ cerui, adipis vituli, anserini, bubuli, butyri recentis, mellis optimi, olei rosarum, myrrh. ana ℥. i. Myrrha cum melle subigitur, & prunis leniter incoquitur, ex quo reliqua adiecta sedulò miscentur. Al. ℥. picis ℥. i. ceræ ℥. 3. axungia veteris purgatæ ℥. 6. adipis taurini, æsypi ana ℥. 3. resina pineæ vel magis picæ ℥. 5. liquatis omnibus vtitor. Al. ℥. resina ℥. 12. ceræ, æruginis rasæ ana ℥. 8. sepi vitulini ℥. 2. aceti, mannæ ana. ℥. i. Manna &

Tetrapharmacum.

Macedonicum.

Mirabile ad suppurandum et molliendum.

Viride Andromachi.

d iij

INSTIT. CHIRURGIC.

ærugo cum aceto liquatur, & conteruntur: reliqua
dissoluta cōmiscētur: mollit, coquit, purgat, digerit.
Διὰ γύφεω; parotidas emolliens, & in pus eliquans.
℥. farina pistrinalis, quæ è molis & pistrino circū-
uolitās parietibus & tabulatis hæret, guttæ ammo-
niac. ana lb. i. resina pini, ceræ, adipis porcini ana li-
bras duas, succi seminis lini quantum sufficit: liqua-
tur adeps, cera additur & resina, farina cōiungitur,
ammoniacum solutū vino vel aceto, & lini fūcus,
translatis aliis in mortarium concorporantur. Fer-
mento, & eo quod *Μεζ. ζύμη;* inde medici appel-
lant, in contumacibus vitis veteres vsi sunt, de quo
multa ex Democrito, Mesue, Paulus septimo, &
Galenus tertio de compositione medicamentorum
χρὶ τὸ πρῶτον. ℥. cæparum & alliorum coctorum in ci-
nere ana lb. i. vitellorum numerū quinarium, radi-
cis lapathi coctæ libr. dimidium, farina fœnugræci
vncias 3. fermenti ℥. 2. axungia lb. i. fiat corpus: in
frigidis & cassis humoribus cōuenit. Utuntur quo-
que diachylo paruo & aliis quæ molliunt. Atque
omnino malactica refrigerante oleo, astringente
pharmaco, viscida & offarciente materia leniter tē-
perata, suppurare possunt. Tale est malagma Da-
mocratis, quod eadem potest quæ diachylon capite
de malacticis descriptum, ac præterea cruda, quæ-
que coqui, mutarique nequeunt, edomat: muscu-
lorum, & membranarum vulnera persanat, pun-
ctis medetur, arthriticis dolorem attemperat, &
omnino anodynōn est. ℥. picis quàm siccissimæ,
ceræ, puræ, terebinthinæ, mannæ ana libr. 2. thuris
probi libram vnam, butyri pinguis ac recentis seli-
bram, vel ℥. 5. Liquabilia funduntur largo igne

*Malagma
Damocratis.*

& affiduo, dum non inquinant, versantur rude : hic cacabus prunis subducitur, manna trita inspergitur, circumagentur omnia asserculo, postremò voluuntur manibus, & reponuntur. In vsu, copioso & recenti rosaceo pharmacum diluitur, vt caua carne impleat, inflammationes tendonum abigat, & in pus album cruda & rebellia tubercula conuertat. In vlceribus difficillimis, quæ pus nō reddunt, mirum quàm efficaciter concoquat. Coloris ambigui quod sequitur. Lithargyri vnciæ tres, olei ricinini vnciæ quatuor, coquuntur vnà dum nō inquinant, deinde miscetur squamæ æris nigri, æruginis, chalcitidis, ana scrupuli quatuor: sed hæc metallica diutius fuisse trita conuenit ex aceti acerrimi vnciis duobus. Vfus tempore diluitur ricinino, & in con-

Utendi formula.

cerpto linteo inferitur cauo. Atque hæc in præsentia sufficiant. Locus oleo dulci, peptico succo, aqua moderatè calida, hydrelæo, & aliis foueatur: sympepticon medicamentum inducatur, mollis stuppa vel lana succida superponatur: omnia decussata fascia colligentur, vt qua parte diuisa fascia est, conus abscessus aduertat, nec affectum locum opprimas: semel in die, vel ratiùs, commutari debet, nisi vel dolor vrgeat, vel pharmacû exarescat. Ita verò formari sympeptica oportet, vt neque liquidiora diffluent, neque corpulenta nimis locum opprimât, Iustum corpus est ceratomalagmaton & mollium emplastrorum, ac quod antè dictum est, ἐχχολλα & glutinosa esse melius est, vt per se, sine vinculis hæreant: quanquam & emplasticis lanam succidā, aut mollicula splenia superdari, & omnia colligari nihil prohibet, idque hyeme magis & frigore.

d iij

IACOBI HOLLERII
STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI
de Materia Chirurgica
LIBER II.

De aperienda vomica.

CAP. I.

*Argumentum
1. & 2. libri.*

*Noxa à non
aperta sup-
puratione.*

VO & quali genere remediorum humor repellatur, quæ medicamenta trahant & discutiant, molliant, maturant, & pus efficiant, superiore libro, quantum arbitror, satis explicatū est. Ac iam subiiciendū nobis, qua ratione vomica exugiphar-
macis, aperiri ferro, igne etiam rescindi possit. Tum exponenda materia, quæ sordida repurget, pura impleat, plena denique cicatrice claudat. Et quia ad hoc institutū nostrum pertinet, de glutinātibus auxiliis eodem nobis compendio differendum erit. Atque ut hinc initiū capiat oratio, quæ suppuratio sponte sua nō rumpitur, ferro, igne, vel medicamentis aperienda est. Aliòqui serpit sanies, & cuniculos agit, venas, arterias, nervos, & vicina corpora depascitur: hinc etiā atteruntur ossa, & cariem ducunt, liuescit cutis, & in rugas quasi senio marcescens contrahitur: idque metuendum magis in digitis, articulis, partibus corporis, quæ in decliue patent. Sic enim parotides, femorum abscessus in fistulas ca-

uantur, & quæ faciliè putrescunt, qualis anus est, ex- *Foras euo-*
 tremæ partes, & loci genitales. Cùmque ambigat *canda sup-*
 materiæ cursus, quæ videlicet foras intròq; conuer- *puratio.*
 ti possit, prouidendum medico vt in superficiem de-
 riuet: multò magis si viscerum aliquod in propin-
 quo est: si intus disperso puri nulla via sit, qua ex-
 cernatur. Alioqui vitam celeriter eripit, aut cōpres-
 sum intus putrefaciet partes quibus insidebit. Quo *In vomica*
 fit vt in vomicis, quas ilia collegerunt, ea curandi *ventris fer-*
 ratio quæ tentatur ferro, veteri medicinæ probata *ro tentata*
 sit. Atque decliuem partem, qua ile est, iuxta ingui- *curatio.*
 na secari iussit: neque à peritonæo membrana me- *Peritonæu.*
 tuit, vt quæ nullo ferè periculo incidatur, & faciliè
 coalescat. Nec aliter in vulneribus capitis, vbi con-
 tusum aliquid, fissum, fractum, modò ferra, modò
 terebra caluariæ partes ad diploën vocatam & me-
 ningen excindimus. Quare etiam si tumor nòdum
 satis maturuit, ea pericula ferro anteuertenda sunt,
 multò magis si virulenta materia vomica includitur,
 vt pestilente carbunculo & bubone, lue venerea, &
 aliis generis eiusdem. Cruda ani tubercula metu fi-
 stulæ secat Hippocrates. Quanquàm animaduertē-
 dum, vt ne nimis citò: nunquam enim vis naturæ
 gratis inferenda est, sed semper aliquid beneficij, ni-
 hil maleficij proponi debet. In vomica quæ tardiùs *Vbi assè in*
 erumpit, à subiecto ossè metus est: atq; ideo in con- *propinquo*
 tusionibus capitis & angustis vulneribus, pericra- *sunt vom-*
 nium in crucem interfecamus, aut ampliori plaga *carum.*
 diuidimus. Sed iam aperta vomica, mēbranæ, ner- *Cautio in*
 uacea corpora, & alia semiputria occurrunt, quæ *membris*
 nec intempestiuè rescindenda sunt, molliter priùs *excindendis*
 vellicare oportet: at si nec sequūtur, celerius illiqua- *& nervaceis*
corporibus
vomicarum.

re conuenit, vt vel sponte sua excidant, vel nulla vi & leni tractu reuellantur. Atq; omninò sua est putredini maturitas, eaq; expectanda est. Alioqui noua inflammationis & conuulsionis pericula creari solent. Itaque semiputria illa molliter cōmouenda sunt : matura enim facilè concedunt, cruda restitāt, doléntque si vi maiore pertrahātur. Iam verò perpetuum non est aperire ferro, quod suppuratū est, sed si nullum in mora periculum apparet, diaphoreticon remediū imponendum, quo loco mollior abscessus est, & digito cedit. Sic enim sanies exugipote est, idque faciendū magis, quum alta parte vomicæ non decliui, suppuratio se colligit. Atque antea pharmaca notata sunt, quæ pus exhauriant, & postea describentur. Neque ignorandum est locis aliquot interdum materiā subesse, quæ sit puri similis, qualis in atheromate, steatomate, meliceride, aliena quædam pituitæ genera : nonnunquā quoq; ad ossa colligitur, eaque discutienda, aut facto vulnere expurganda est. Est cū spiritus flatuosus speciem puris referat, atque aperientem ferro medicū eludat, nullo pure, sed solo spiritu exeunte. Quòd si ferro vel igne semel vtendum est, prius animaduertere oportet, ne quod vas insigne, neruus, tēdo, vinculum, ne quid neruosum (quales membranæ quædam sunt, aut potius lati tendines) conuulnerentur. In musculis fibrarū interstitia cultello ligneo, vel digito diducenda, ne cū fibris nerui, aut vasa præcidantur : idque magis, quum in profundo sanies resedit. Parcendum quibusdam partibus quæ vegetiùs sentiunt, & à quibus vis ignis ad principia celeriùs transilit. Cauteria & ferramenta periculosa

Suppuratio non necessaria ad aperienda ferro.

Pituita puri similis.

Animaduertenda in usu ferri & ignis.

occipitio, temporibus, & vbicunque caluaria mollior est, vbicunque vel exitus neruorum, vel aditus *In oculis.* vasorū est: nec ea ipsa citra periculum oculus sustinet. Ac in palpebra quidē transuersum ferrum ducitur. In oculo ne qua vulneretur vena prouidendū, ne pupilla contingatur, vt inde humor profluat, & cicatrix relinquatur, quæ visum intercipiat. Ex *In temporibus.* quo in eam partem, qua extima membrana albicat, scalpellum, acus, & alia id genus ducere solēne est. A vulneratis temporib⁹, & eo loco qui paulò superior est, quaque perreptāt venæ, nerui, arteriæ, hæmorrhagia cōmouetur, & aduersæ partes ferè conuelluntur. In capitis vulneribus animaduertendū, *In capite.* quàm altè vitium descēderit. Pericranium cōtusum discinditur, vt fiat exitus puri: in eodē plaga angustior inciditur, dum satis pateat. Quòd si cranij fractura accesserit, curandū sedulò, vt celeriter suppu- *In caluaria fracta.* ret, quod ante vulnus est, vt purū sit & aridum: ex quo agnosceda fracturæ magnitudo: quæ si superficialis est, rasorio scalpro atteri & cephalicis curari debet. Si ad diploën procedit, modò terebra, modò ferra superior pars ossis eximenda est: sed ita, vt ne vltra quàm oportet ferramentum prodeat. Cranio verò vsque ad mēbranam fracto, omninò excindendum os est, verūm sæpiùs reuocato ferrò, & frigida merso. Etenim iugiter attritū, incalescit motu, & os elimatū ferra vnà conferuescit. Ac video placuisse multis aliquid ossis relinqui, nec totū semel excindi, quòdque reliquū sit, pharmaco siccari. Sic enim alimenti inopia exarescit, vt vel spōte sua excidat, vel leniter motū statim sequatur. Deinde ea ratione periculum declinatur, quod accidat, si altiùs permeāte

INSTIT. CHIRVURGIC.

ferro membrana vulneretur. Atque omninò in cranij fracturis, vbi ferra, modiolis, cycliscis, terebellis via puri fit, crassiori parti ossis ferramenti acies configi debet, & à futuris, fissuris, neruorum radicibus & vasorum cuniculis, postremò quoque molliore osse, duriore fracto, & tēporibus declinanda vis est.

In collo.

In strumis & colli abscessibus à carotide arteria, vena sphagitide, vocali neruo abstinēdum : illinc hæmorrhagia, quam ægtè supprimas : hinc vel omnino mutus, vel certè semimutus homo relinquitur. Ex quo (opinor) ceruici omninò parcere quidam è veteribus maluerunt. Adde quòd in totum collum

In humero.

In thorace.

neruorum propagines à spina disperguntur, quas nō nisi periculose vulneras. Exteriores parte humeri tendo est, qui ignem ferrumque nō sustinet. In empyicis & deploratis pleuriticis scalprum & cauteriū inferiore parte mesopleurij collocamus, quia videlicet superiore vena, arteria, neruus est. Hippocrates, qua parte exauditur materiæ strepitus. Alij scabriorem cutem & prius coloratam ad sectionē annotant. Nonnulli vbi minus carnis est. Paulus inter quartam & tertiam costam : inter quintam & sextam Leonides : multi inter quartam & quintā aperiūt, metu diaphragmatis. Sed aliis thorax breuior, aliis longior est. Sunt qui internam membranam cōmouerent, vt pus effluat. Alij ne attingendū putant : quia sic effluxione spiritus ægri intereant, aut insanabiles fistulas trahant : vtrique se confirmant authore Hippocrate. Per sterna, nerui, vasaque decurrunt : ideoque in vomicis quæ illic coëant, ad latera chirurgia vertenda est. In collectionibus ventris, quæ inter peritonæum & intestina latent, siue

In ventre.

ex iecore, siue ex alia parte diffusæ sint, Erasistrato primùm, deinde aliis medicis placuit detrahi pus scētis inguinum locis, vbi videlicet ilia terminantur: incisa etiam peritonæi membrana, vt quæ sine periculo diuidatur, & facilè cicatricem claudat. Id quæ confirmant, quod in hydropum paracentesi & chirurgiæ ramicis intestinalis nullo ægri periculo ea fanelcat. Sed hoc tentandum magis vbi desperamus, vt ne naturæ possit intrò pus effusum, vel per vrinæ, vel per intestina transmittere, id quod integris viribus naturæ aliquando quasi miraculo cōtingere certum est. Hydropicos temerè incidi corrupto hepate rectè scripsit Erasistratus. Et in colo suppurantia tubercula, eodem modo supra inguina aperta via, perpurgantur. In extremis ilibus, quæ in summen vertunt & aqualiculum, multi sunt tendines, multa vasa coëunt, ex quo hac parte manus sedulò temperanda est. Videndūque ne vel laxetur vel disrumpatur is meatus, qui à peritonæo ad testiculos procedit, vnde hernia moueatur. Inurit carnosus podex, & ferrum sustinet: non ita quod illic neruaceum est. Eadem ratio in genitalibus seruari debet: vbi ab arteriis cauendum, quæ illic plurimæ coëunt, hiântque maioribus clausulis: nam inde hæc morrhagiæ non ita facilè supprimuntur. Sub nati-

In ilibus.

Genitalia.

Sub natibus.

Cautio ne

nudi nervi

refrigerentur.

In perinæo.

tur, aut nudatus violatur frigore, subiectum crus stupidum relinquit. Idem animaduertendum in vomicis reliquarum partium, ne nudi mancant nervi, & frigore contrahantur. Hinc enim stupor & conuulsio fieri cōsuevit. In perinæi tumoribus qui inciduntur, & calculis summoperè cauendum, ne

quid intus vulneres, quod postea ægerrimè glutinetur, quaque summo pudore & molestia excrementa diffluant. Itaque vbi fistula medium cuniculum agit inter intestinum & ceruicem vesicæ, fistulam medicamentis quidem exedit: ferro attingi vetat Hippocrates. Sed fit aliquando non modò hac parte, sed aliis, vt neque medicamenta iniicias, quia profundior & obliquior fistula est: neque ferro diuidas, quia altiùs descendit, quia obiter incurrunt vasa magna & nerui, qui certè casus desperationis etiam putandus est. Ac breuiter vbi maior pars est, quæ auferri postulat, & ad partes veniendum, quæ non nisi certo periculo violentur, abstinendum ferro est. In quibus autem aperire licet, magna sectio vitari debet: quia inde cicatrix turpior, pars imbecillior, & ad motum ineptior relinquitur. In bubonibus venæ sunt & nerui, quæ glandibus innituntur, ideòque si quando inurendi loci consilium est, apprehendenda cutis, & à glandibus separanda prius est. Sectio verò oblonga angusta trāsuersum ducenda est. In vulneribus quæ ferro fiunt, quacūq; parte eiusdem generis glandulæ sunt, eadem ratio seruari debet. In articulis perpetuò suspectus ferri & cauteriorum vsus est: quibus necessariò vtendum sit, ea parte quidem imprimetur vis, quæ magis carnosæ est, quæque neruos articulis, & tendines longiùs relinquit. Ex quo ischiadicis inferiori partem quàm malum est, ignem adhibemus. In genu, lato illi tendini parcendum est. Is ex duobus maximis musculis femoris obneruatus patellam capit, alligatq; vicinis ossibus: qui si vel ferro, vel igne violetur, efficit vt neque sursum trahatur membrum, neque exten-

In bubonibus.

In glandulis.

In articulis.

In ischio.

In genu.

Latius tendendo genu.

datur, & grauiā conuulsionis pericula creare solet.
 In carpis multiplices tendines, quasi annulo colli- *In carpis.*
 gantur: atque hinc tota ferè extrema manus nerua-
 cea est: eaque interiore parte lato tendine contegi-
 tur: extremis digitis, quāq; radices vnguam posite
 sunt, acriter sentit: ideòq; hac tota parte admodum
 suspecta tum ferramenta, tum cauteria sunt: in toto
 extremo pede eadem ratio seruari debet. Quo fit, vt *In extremis*
 in clauis, hoc est, tuberculis duris, clauorum capiti *membris.*
 similibus, qui ferè summis digitis manuum, calca- *Clauis.*
 neis pedum & plantis enascuntur, aliis potius uten-
 dum auxiliis, quàm ferro vel igni veteres existimā-
 rint. In his omnibus anatomica disciplina opus est:
 in qua quicumque fuerit exercitatus, ea omnia peri-
 cula facilè declinet. Contrà verò sæpenumerò aber- *E situ.*
 ret, necesse est. Rursus aliud è situ consilium capere
 oportet. Quædā enim vomicæ in superficiem emi-
 nent, quæ ferè sine periculo inciduntur, vitatis scili-
 cet neruis, maioribus venis & arteriis: quædam in
 alto latent, vt pulmone, renibus, cauis hepatis, œso- *In profun-*
 phago, interiore diaphragmate, ventre, intestino, *dis vomicis.*
 nisi quā parte in anum definit, posterioribus parti-
 bus vesicæ, & vteri, altiore cerebro. In his itaq; sup-
 purationibus nullus ferro locus est, neque tractan-
 tur cauterio, nisi hoc aduersæ parti, quæ foris est,
 quæque familiaritate aliqua cōsentit, imprimatur.
 Tantum hoc vnum reliquū est, vt modicè acribus
 modò in potu datis, modò linctis, aliàs infusis dif-
 rumpantur. Quale hoc est, tussilago mediocriter a- *Tussilago.*
 cris est, quæ citra molestiam thoracis collectiones *In his quæ*
 rumpere credita est. At verò in internis suppuratio- *ex alio se*
 nibus quædā foras se proferunt, quales sunt in gib- *proferunt.*

*In quibus à
vicinis me-
tus est.*

*Vbi in pro-
fundo rescin-
dendum ali-
quid.*

Cautio.

bis iecoris, lienis, ventris, vesicæ collo, & parte sub
pubem eminente, peritonæo, colo, vtero. Sed quæ
in vtero & vesica suppurationes coierunt, sanescunt
ægrius: aliæ facilius percurantur. Sunt præter hæc
genera tum abscessus, tum tubercula quæ non ita
latent, sed ad quæ via angustior periculum aliquod
denunciet, ne quum ad partem ægram cauterium
dirigitur, violet obiter quod sanum est: qualia sunt
in ore, profundis naribus, intestino recto, & eo si-
nu, qui pudoris est. Qua in re vel sutilis fistula more
veterum, vel calamus scriptorius habendus est, aut
inanis canaliculus, per quem cauterium ad vomica-
m & partem ægram transfuehatur. At si quid in
profundo rescindendum ferro, lentè quidem & per-
petuo oculo ducenti culter dirigendus est. Id quod
in strumis, cancerum radicibus, varicibus, & vbi
pus altius desedit, facere oportet. Primum ergo cu-
tis in crucem secanda est, nudanda caro, si quid va-
forum aut nerui cultro occurrit, id ipsum digito, li-
gneo vel osseo veruculo superandum, distinctis fi-
bris, nec ita momentaneis membranis, quibus illa
inter se coniugantur. Idque sedulò faciendum, do-
nec secando ad eum locum perueneris, in quo vel
colluies latet, vel conditum est, quod eximi debet.
Atque dum hæc fiunt, præsto adesse oportet medi-
camenta, linamenta, fascias, reliquaq; omnia, quæ-
cunque ad hæmorrhagias facere videatur, vt si nec
opinanti sanguis è vena vel arteria profluxerit, ha-
beas ad manum quod in præsentia opituletur. Ita-
que quo iam tempore omnia tuta sunt, & locus
æger nudatus est, opportunè parti gladiolum infi-
ges, & vomica repurgabis, aut peramputabis quod
eximi

eximi oportet. Videndum quoque in configendis vomicis, ut quantum oporteat culter descēdat: profundius vulnus hæmorrhagias commouet: superficiale sæpenumerò frustra est. Eodem modo cauteria in superficiem transcurrunt, leniter insident, aut altius imprimuntur. Et hæc quidē in molliori corpore, molliora, qualia è subere, spongia, & quibusdam radicibus confingi possunt. In metallicis, aureum æneo & ferro clementius est. Sed de his alio loco pluribus. Rectum verò an transuersum, vel obliquum vulnus esse debeat, figura partium, flexus, rugæ, fibræ primùm quidem indicant, deinde consilium iuuat subiecta vasa & corpora. In collo quæ parte eunt vena, arteria & neruus, rectum transuerso præferunt. In fronte, palpebris & vbicunque transuerso ducuntur rugæ, transuerso quoque feramentum duci maluerunt, ne contractis rugis vulnera replicentur. Quibusdam tamē in fronte recta vulnera placuerunt magis, vbi nec ita profunda, nec punctim infligenda sunt, ne quæ à perioestio membrana subest, conuulneretur. In inguinibus è flexu transuerso ducitur duplex, interim angustum & oblongum in myrti folium. In ventre nisi prohibeat flexus & rugæ, ut sunt fibræ muscutorum: eodem modo in reliquis: eaq; parte infligenda placita est, cui in motu & corporis flexu, externa corpora minùs occurrant, interiore brachio & crure potiùs, quàm exteriore, & longiùs ab articulis. Simplex vulnus aliquando sufficit, decliui parte, duplici aliquando & trigono opus est, cuius vertex altior, basis inferior describatur. Eadē ratione in lumnatis vulneribus, sursum cornua existant, deorsum

*Profunditas
vulneris.*

*cauteriorum
materia.*

*Figura vul-
neris.*

In collo.

*In fronte &
rugosis par-
tibus.*

*In buboni-
bus.*

*Cui parti in-
fligitur fer-
rum.*

*Simplex an
multiplex
vulnus.*

alveus abducatur. Atque omnino scalpellus ea parte configatur, quæ mollior est, quæ digitis succumbit, ubi fastigium erigit, qua denique sanies commodius expurgetur. ὑπόρρουσιν appellant ὑπόρρουσιν & exanitionem, vel (ut alij) exaniationem: in qua ὑπιδιαιρέσις est, & ἑκτερίσις, αἰτιδιαιρέσις & χαλασσία. Nam ubi proclinata parte foramen est, facile purgatur sordes: ubi verò in sublimi, ea restitare solet, deorsum subidet, tandemque sinuat, siquidem vomitosa pars nequeat pro arbitrio commutari. Quale est in trunco corporis, ac ferè capite & parotidibus. In manu & crure etiam si os ulceris altius positum est, poterit tamen ita inclinari, ut sanies liberè excurrat: tuncque manus quidem è mitella suspèdi debet, ut carpus gibbero sit altior. Crus autem puluino innitatur, sublato genu, & declivi in coxam femore: in brachio & tibia non ita libera est conuersio: utrumque membrum ea ratione collocandum, in qua diutius sine dolore permaneat. At si cui parti id denegatum est, nec ea potest pro libidine conuerti, aduersæ parti & declivi vulnus inferendum, quod χαλασσίαν vel αἰτιδιαιρέσιν appellant. In aliis quoque manu & crure quæ commodè inuerti possunt, quum sinus longior, cuniculosum vlcus, sordes vberior, etià aduersæ parti lanceola immittitur, ut duplici exitu dato, vitium celerius expurgetur. Adde quod ea ratione liquida medicamenta, quibus in id genus vlceribus ferè opus est, facilius infunduntur. Et quum ab ore vlceris ad fundum ducto gladiolo tota cavitates detegitur, ut in fistulis: & ubi suppressis arteriis gangræna metuitur: ubi denique nulla alia via sanies satis expurgatur. Non-

Duplex exitus puri.

nunquam angustius orificium ferro ampliatur, aut quod amplum quidem, sed rotundum aucto vulnere in longum, aut aliter deformatur. Sed hoc non tam purgando, quàm glutinādo fit. Quibusdam locis plurimæ cōcurrunt arteriæ: plurima vitalis spiritus materia est: hîc paruo vulnere contentus eris: ne confertim semelque erumpente sanie, simul magna vis spiritus diffluat, vnde animi deliquia, & nec opinatæ mortes consequantur. Est cum adpressa manu fundo vlcere, & ita ad orificium adducta, interior sordes excluditur. Fasciis quoque alligatis, astrictis, id efficitur. Aliquando in latera materiæ cursus deflectitur nouo facto vlcere, vt inde pars nobilior, in quam vitium decurrat, liberetur. Quibusdam è vomica superiore per angustias quasdam sanies deorsum illabitur, & nouam vomicam gignit, qua aperta superior facilius percuratur. Vitiofo dente, & inde gingina purulēta, tumor sub mento colligitur: cōtusa atque inde saniosa maxilla superiore, labrum superius interiore parte purulentū euadit. Hæc atque alia id genus medico obseruanda sunt, ne prius inferiorem sinum claudat, quàm superior fuerit percuratus. Ac temporis ratio quædam est, in quo vomicæ recludātur. In quibus morbis nullus dies vrget, tutius est vere, deinde autumno & æstate, aut certè calore factio nondum ortis frigoribus. Atque hæc temporis ratio multò magis seruari debet, quò magis necessaria pars est quæ tractatur, & maiori periculo subiecta est, maiorque plaga facienda est. Eodem modo matutino magis & proclinato sole, quàm meridie, quàm feruente cœlo, quàm denique nimiùm progressa nocte. Et

Quo tempore aperienda vomica.

INSTIT. CHIRVURGIC.

*Medicamen-
ta quæ ape-
riunt.*

*Frigida cau-
teria.*

*Quæ ape-
riant.*

*Quibus ex-
cipienda quæ
aperiant.*

*Mistum re-
medium.*

hæc quidem de ferro & cauteriis in aperiendis vo-
micis breuiter dicta sint. Reliquū est vt eodē com-
pendio de medicamentis, quæ aperiunt, dicamus:
postremò addamus quæ sine ferro & vulnere pus
exhauriant. Atque utrôque genere, hoc etiam ma-
gis vtēdum est, quia mollior æger est, quàm qui vel
ferrum, vel cauterium sustineat: quia eo loco sanies
confedit, è quo, etiam si aperias, non facilè effluat.
Et medicamenta quæ aperiunt, cauteria quædam
sunt, naturâ certè caustica: ideóque à quibusdā ve-
terum cauteria frigida vocata, à recentioribus po-
tentialia. Cauteria quidem, quòd reuera vrant: fri-
gida vt ad ferrum, & similia, quæ rutilēt igne, com-
parata. Neque tamen sic vrunt, vt quæ caustica &
septica postea describentur, nisi quædam fortasse,
quæ diutiùs insistant. Theriaca igitur vomicas ape-
rit: vrticæ semē è vino tritum frangit, purgat, incar-
nat, cicatrice tegit. Cauliū radices vstæ, tritæ & vete-
ri axungia captæ. Eodē modo radices canne, ostreo-
rum testæ crematæ, adeps ranarum viridium, quæ
versantur in arboribus, lac ficulneum, tithymallo-
rum succus, puluis è capitibus muscarum & lacerta-
rum, puluis cātharidum, erinaceorum corium cum
pinnis vstum, batrachium, caninum stercus album,
muscerda, arida vini fæx & aceti, magis etiam quæ
cremata fuerit, calx viua in sapone, vocatum subli-
matū in axungia: trita illa visco quercino, terebin-
thina, larigna, abietina, sapone, butyro, æsypo, mel-
ligine anacardina, hermodactylorum succo, excipi
debent. Ac plura capite de pyroticis. Sed hæc ita in-
sistere oportet, vt aperiant, nec crustam ducant: aut
si sic, ea molliter detrahenda est. Mistum remedium

est, facis crematæ vini vel aceti ℥. 2. fimi columbini, propoleos satis torrefacti, æruginis ana ℥. 3. aquæ marinæ, vel in qua subduplum sal illiquauerit. ℥. 1. olei antiqui, vel feruefacti ℥. 2. ærugo cum sale & facce trita, aquæ & oleo commiscetur: coquuntur ea fictili causâ, puro carbone, dum tota exhalet aqua: ex quo propolis mollita prius imponitur: auferuntur igne: vbi paululum refrixerint, columbi fimus inspergitur: pusilla plagula & oblonga efformatur, eaque medicamento inducitur, & conuenienter adaptatur: tum amplius splenium superdatur, quod leniente simul & coquente pharmaco illitum esse oporteat. Al. ℥. fimi columbini, nitri ana ℥. 4. caric. 7. quibus arida trita commisceto, ac bene pista inducito, vt prius. Quod si durius videbitur, purgata axungia & melle temperato. Arrhenico, sandaracha, puluere angelico vel mercurio vocato & sublimato prudenter vtendum est, vt habeatur ratio corporum & vomicarum. Nec enim placuit veteribus Medicis (quod iam cōsuetudine inualuit) grauius cruciari ægros. Nec in his solùm, sed in iis etiam, quæ tantùm pus exorbeant, non aperiât, ita *Non cruciã-* cauisse ægris certum est. Veriti ergò illi ne quæ di- *di ægri.* scuterent acrius, dolorem vnà commouerent, bis in die detrahi medicamenta voluerunt, bis fomentis vti, quæ dolorem remitterët. Ac iam discussa saniei parte, semel tollere remedium, semel fouere tātum *Clementior* permiserunt. Postremò non reuelli, sed contineri, *cursatio vete-* dum tota materia exhausta esset, vtile iudicarunt. *rum.* Neque prius hoc vtendū genere remediorū, quàm æstus vomicæ & phlegmonæ quieuerint. In vsu, superponitur folium vel malagma, quod leniat, aut

INSTIT. CHIRVURGIC.

splenium delibutum pharmaco, quod dolorē prohibeat. Quantum vulnus esse velis, tantum splenium aut plagulam constituas, quod pharmacum vulnerarium excipiat. A maiore vena, arteria, nervo abstinendum, neque diutiùs reliquendum loco medicamentum. Laxanda priùs cutis est, & tenuitas parium comparanda pharmaco. Sic enim cruciabit minùs, & celerius efficiet. Ac rursus facto vulnere solatium parti afferendum, fouendūque remediis, quæ temperent. Quòd si adhibito pharmaco vulnus sit, neque doloris sensus commouetur, iam syderatæ & emortuæ partis indicium est. Neq; iam aliud reliquum est, quàm vt vel depasca-
Desperata vomica. ris igne, vel excisorio scalp pro peramptures. In aliis austerior nostrorum hominum, quàm veterum medicorum, cura est, dum alligatis causticis crudeliùs excruciant ægros: sed fortasse dicāt, quod olim Epicurus, doloris grauis solatium esse, quum is brevis est. In alio genere remediorū quæ saniem exugunt,
Que saniem exugunt. sapo est illitus, tum per se, tum in discutiente oleo solutus. Quod sequitur, peculiariter conuenit abscessibus genuum & articulorum: exprimit enim pus, nec incidit. Idem etiam glutinat. ℞. recrementi plumbi ℥. i. teritur, & in sesquilibra olei veteris coquitur ad crassitudinem mellis: subductis igne, terebinthinæ ℥. i. commiscetur: coquuntur omnia placido igne, atque vniuntur. Al. ℞. litharg. cerusæ, salis ana ℥. 3. olei veteris ℥. 10. trita illa ex oleo coquuntur olla, & assiduè commouentur: quum non inquinant, in mortarium traducta contunduntur, & vsui sunt. Ex lythargyro, sale, terebinthina & oleo veteri, multa comparata reperias, quibus acria

trita resperguntur, ærugo, fax, calx, vitrioli genera, squama, lapis calaminaris, & similia. Facit hoc ad strumas, parotidas, ganglia, mammarum abscessus, elicitque, laxata cute, quicquid puris intus conditum est. ℞. ceræ, nitri, terebinth. olei veteris ana lb. i. aquæ, vel (vt Andromachus) lixiuij ficulnei ℥. i. o. liquatis aliis nitrum, vel aliquid tale inspergitur solutum aqua vel lixiuio : miscentur omnia, circumaguntur assidue, nequid efferuescat. Plura iam antè, vt capite de resoluentibus, & 6. de compositione pharm. *χτ' γένη.*

De purgantibus medicamentis. C. A. P. 2.

Sequitur vt purges. Etenim omne vlcus sordidum sedulo purgandum est. Quod si dehiscit foras, neque fistulosum est, molli tomento vel linteo tum sinum ipsum, tum labra vlceris perpurgabis : deinde medicamentis cauum implebis, dum rubens, ac nimium neque siccum, neque humidum vlcus extiterit. Medicamenta in concepto linamento ferè imponuntur, quanquam aliquando puluisculis cauum inspergitur, hocque præcipue, quum humidius est. Contra verò arefcenti vitio, dolenti & inflammato liquidiora conueniunt. In media conditione satis corpulenta pharmaca inferuntur. Quòd si non ita expositum vitium est, sed intus latet, difficilis omninò cura est. Et si quidem capite includitur, neque per aures, nares aut aliter fordes effluit, modiolò, cyclisco, vel terebella patefacere viam oportet. In extremis naribus quàm meatus in os pertinet, specilli nucleo, vel fistulis medicamentum induci debet. Alioqui aperto ore per palatum via ad vlcus quærenda est. Nec alia serua-

Ratio purgandi.

Consistentia medicamentorum ratione vlcera.

In capite.

In naribus.

e iiij

INSTIT. CHIRVRGIC.

*In ore.
In thorace.*

tur ratio in oris vlceribus, quæ non ita patet. Ad thoracem vnica ferè via est ab ore per asperam arteriam, nisi vulneris orificium in superficiem veniat. Hic pyulcis, collyriis, suctu, suppuratio exorberi potest: iisdemque machinis vel melicratum, vel aliquid generis eiusdem inferri debet. Insufflantur pulueres per corniculum & arundinem, qui præfenti vitio conueniant. Ad ventriculum & intestina

*In vètre gula & primis intestinis.
Crassum intestinum.*

prima per gulam aditus est: at quæ gulam purgent, lenta, tenacique materia illigari conuenit, vt obiter inhæreant. Intestinum crassius detergente materia in clysteribus expurgabis. In vesicam fistula argentea, qua calculi tentantur, primùm immittitur: quæ, vt locus patitur, amplius cauo pateat: in cauum clyster vesicarius introducitur, exprimiturque, vt liquor per canalem fistulæ ad vesicam vsque perfluat: Rectis enim fistulis iniectis, ferè refluit atque disperditur. Iam verò medicamenta purgantia (quæ

Qualia esse debeant.

καθαρτικά appellant) modicè tergeant & siccent: detergenda sordes, quæ corruptela corporis concrescit, & reliquiis alimenti colligitur. Exiccanda sanies, humidumque recrementum, quod stata naturæ lege ab alimento partis reliquum fit, & aliunde illabitur. Πυπλικά peculiariter appellant ἀφαι-

Quæ v. i. a. l. a.

ρετικά τῶ ῥύπῳ, quibus vis detergendæ sordis data est. Hac parte vitanda sunt quæ adstringant, vnde sordes pertinaciùs inhærent: quæ laxent, vnde robur partium elanguescat: acria, quæ colluue sordium cauum impleant. Sale & eadem materia ideo abstinendum, quia vt detergeat, adstringit tamen, sordes impingit, & vellicat. Hæc autem ita audire necesse est, vt ad purgandi rationem omnia

Sale & similibus quare abstinendum.

referantur. Nam si serpit vlcus, si putredo est, quæ vicina depascitur, si quid occalluit, si quid influit & phlegmone est, medicamentum ita comparandum, vt ex iis quæ laxent, reprimant, mordeant, quæque detergeant, tam multis semel casibus medeatur. Sed omninò in purgando vlcere, prima quidem ratio totius corporis haberi debet, quia vel incolume, vel plethoricon, vel cacochymon est: deinde peculiaris natura partis requirenda est: quia humida ea, aut sicca, acri vel stupido sensu prædita est. Postremò animaduertendum, nunquid alieni vitij vt calli, rheumatis, phlegmones, doloris, vitiosi succi, putredinis, aut aliquid generis eiusdem vlceratæ parti aduenerit. Itaque vt ea sunt omnia & fordes vlcerum, ita qualitas remediorum distingui debet. Adde quòd vel recens, vel inueteratum malum est. Molli corpori, recenti malo, nimium neque sordido, neque humido, parti præterea sensus acrioris, leniora remedia conueniunt: multò magis si in vitiosis succis æger est. In contraria conditione, contrariis auxiliis locus est. Quòd si pars aliqua tumoris maturuit, & pus reddit, alia verò etiamdum cruda est, huic quæ concoquant, purulentæ quæ repurgent, imperabis. Eadem ratione si quid durius, malactica: si quid inflammatum, lenientia suis quæque locis accommodabis: alioqui pharmacum è multis temperabis, quod iis omnibus querelis satis esse possit, qualia sunt Græcorum πολύχρηστα. In purgando plurimum valet recta abluendi ratio, de qua breuiter nobis dicendum est. Vbi ergò molliore flocco tum sinum ipsum, tum labra exterferis, si præterea conuenienter abluas, magnopere cura-

*De ratione
abluendi vlc
ceris.*

Contra putredines.

Nomæ. ϵ

Urina.

Historiæ.

Salugo piscium.

Ad putrida.

Fraxinum.

tionem adiuuabis : vt ad reliqua per se natura interdum sufficiat. Itaque si sanies acris est, serò: si copiosa sordes, melicrato : si multa simul & acris est, sero, in quo sacchari octuplum, vel tantundem mellis diffusum sit. Cùmque cœperit cauum esse purius, œnomelite : pòst etiam vino è dulci austeriusculo vtendum erit. In fœtido sinu, putri & cruento oxycratum conuenit. Acetum, oxymeli, œnomeli, dilutum marrubij, absynth. aloës, myrrh. pauculo conditum melle, putredines efficaciter iuuant, & nomas cohibent. Nomæ sunt vlcera quæ in ambitum partes arrodunt, depascuntur, ac præterea putrilaginosæ sunt. Eidem medetur malo marina aqua, vel in qua subduplum salem illiquaueris. Urina quoque veteri exemplo, & quotidiano vsu ad eam rem laudata est. Rustico è neglecto vlcere digitus in pede computruerat: is Galeni consilio, concepto linamento vlcus impleuit, conuenienter alligauit, & quoties incessit meiendi cupiditas, propria urina perluit, atque ita persanatus est. Quod exemplum retineri potest in pudendis, & aliis partibus corporis, quas sine pudore perminxeris. Urina sit non quæuis, sed cuique propria: nec hæc quidem cruda & aquosa, sed suo diluta sero, & iusta bile colorata. Salugo piscium eodem authore commendatur. Sed hæc leniter adstringit: at putridum vlcus faculenta sorde plerunque impingitur: videndumque ne astrictione sordes illa crassior magis inhæreat. Ex quo putridis adhibenda præcipiunt, quæ tergeant, discutiant, tenuent, aliquando etiam quæ repellant, quæque adstringendo siccant, vbi tenuis est sanies, & fluxio infestat. Fraxini

folia molliuscula coquantur aqua, unde cancrofa eluantur. Sic enim lenies, siccabis, absterges & discuties. Lixiuum deterget, siccet, tenuat, digerit. *Lixiuum.* Itaque in crassa sorde & putredine, magnus lixiuij vsus. Paretur è materia quæ detergeat, siccet, incidat, discutiat, & si efferatur malum, ea etiam quæ acrimonia mordeat, quale saponarium. Saponem *Sapo.* veteres confecerunt ex seuo caprillo, hircino, veruecino, bubulo, & lixiuio cum calce: qui acriter relaxet, sordes expurget, detergeat, siccet similiter nitro. E cinere fagino & seuo alij conficiunt. Quidam è calce, sale, oleo & seuo interim permixtis aromatibus. Isque modò liquidior, modò solidior, comparari potest. Atque omninò inde lixiuium expurgandis sordibus putridorum vlcerum idoneum est. Eodem modo è tithymalis, dracontio, *Materia lixiuiorum.* fico, bryonia, batrachio, ostreorum & metallorum acrium cineribus. Utuntur etiam capitello, quod capite de pyroticis describitur. Vrina ergò & iis lixiuij generibus vtendum erit in putridis, fluxis, humentibus, & malignis vlceribus: tum etiam ænomelite, in quod cinerem calchanthi, vel cremati vitrioli resperferis. In eundem vsum cinere caricarum liquida puluerantur: nec improbandum ligni sancti remedium. Alij ænostagma probant, quia siccet *Ænostagma.* & putredinem prohibet, magis etiam si tantillum *ma.* cremati mellis accesserit. Nam vbi in multo humore vlcus est, crematum mel, aut è meliteis vasis *Mel.* tersum & aridum magis conuenit. Ac dum crematur, aloë, myrrha, centaurij puluis, inspergi potest, quoniam tempore summouetur igne. Idem succo marrubij, plantaginis, absynthij, apij & similium

INSTIT. CHIRURGIC.

*Vtendū vul-
gi remediis
adhibita ra-
tione,*

*In nomis &
malignis vl-
ceribus qui-
bus vsi sint
veteres re-
mediis.*

In callosis.

*Ad cance-
rosa.*

*Absynthij
succus.*

*Meliceratum
& similia.*

*Quomodo v-
tendum ca-
tharticiis.*

aptè perfunditur : sic enim canculos, gangrænas, pu-
tredines, facile prohibet. Vulgus fenicula, bugla, cæ-
taurio & plantagine, plurimum vitur in melle, vt
cum hoc succus ex herbis pressus percoquatur. Ne-
que turpe est per vulgus & aniculas profecisse. Nō
enim puduit maiores nostros in multis remediis
brutorū discipulos sese profiteri: sed acceptis è vul-
go remediis adhibenda ratio & rectus vsus, in quo
summa artis posita est. In nomis, phagedænis, Chi-
roniis & omnino malignis vlceribus, veteres vsi
sunt iis, quæ & detergeāt & adstringant, sed hæc re-
ctè diluas, vt liquida infundātur. Aqua aluminosa,
vel in qua malicoriū, myrrha, balaustia, cæteraque
eiusmodi coxerint, id genus vlceribus accōmodan-
da sunt. Ægyptiaca in liquidis dissoluuntur, aliāque
id genus. Verū matutino meliùs adhibentur, tum
quæ cōstringant, tum quæ mordeant, quo iam tem-
pore diffluit corpus, ne adstrictione excremēta co-
hibeantur, & acrimonia pertrahātur in vulcus. Præ-
stabit quoque detergente materia priùs expurgare,
quàm astringētia instituas. Lixiuum è calce sapiùs
elota terget & siccat, nec sine re laudatū est. In cal-
losis, ægrè cohæretibus, cuniculosis, nimium sordi-
dis, ex cinere ficus, tithymali, aliisq; id genus lixiuiū
fit, quo sinus quotidie perfundātur. Aqua è larigna,
terebinthina, resinis ferè omnibus extillata, tergen-
do idonea est : lixiuium ex oliuæ nucleo, cancerosa
tollit. Succo absynthij siccabis, exterges, astringes,
& roborabis. Melicrati & eorū quæ mel, vel saccha-
rum recipiunt, modus est, vt sit decupla, octupla,
sexcupla, aqua. Eo dilutiore vtendū erit, quò sinus
putior: acriore, quò sordidior. In vlcere satis expo-

fito, linteolum prius pharmaco insuccandum, leuiter exprimendum, insinuandum cauo. In humidiores exactissimè triti puluisculi resperguntur. In sicciore, & quod sorde offarctum est, diuulsa linamenta, vel sine his pharmaca mollia imponuntur: ex quo bene carminato vellere os vlceris obstipandum est: deinde superdanda mollis spongia, vel complicata linteola, vel deniq; quod patria lingua, & iam vulgari Cotton appellatur, vt inde tota vlceris regio cōprehendatur. Atque hæc omnia vino inculcabis, & expressa superpones: postremò artificiosè colligabis. Omninò tamen cauendum erit, ne quid durius, grauius, asperius, vlceri incumbat. In fistulis & altioribus lacunis, quod superdatur spleniū, in decussim vel crucē discinditur, vt sit quā sanies effluat, atq; ea parte diuidi melius est, quā os vlceris in decliui tangit. Poterit etiam linoxylon molle obduci splenio, quā parte diuisum est, ne sanies molestè diffuat, & subiecta corpora inquinet, sed cōbibatur. Omnia commodè obliganda sunt, vel vt cōtineas, vel etiam vt reprimas. Accidit aquando vt longior turunda extrema parte neruum aut dolentem particulam attingat, atque exasperet. Quare ea decurtanda est, & ima parte intingēda remedio, quod & lentum sit & leniat, reliqua verò detergente auxilio illini debet: quæ si parum etiam videatur, quia non penetrat in alueum quā vlcus desinit, iniectionis liquidis medicamentis sufficiens erit, quod deesse videatur. Postea verò quā tēpus redierit, in quo vincula soluantur, atque reuellantur indita medicamenta, recognoscendum fideliter, quanta qualisque sordes prius fuerit: quanta, qualisque in præsentia sit.

INSTIT. CHIRURGIC.

Nam si iā minor & cocta appareat, bene est. Optime verò, si purum vlcus est, & iam aliquid laudandæ carnis succreuit. At si solito magis fordescit, & nihilominus crudum est, distinguendum hoc modo. Nam si cauitas maior, nouus calor, rubor & dolor, adfuerint, id acriori medicamento attribues. Temperabis ergo ceratò rosaceo, si maior calor: si verò flaccidū vlcus & humidum, myrtino. Quòd si nihil horum extiterit, non calor, rubor, dolor, sed tantum fordes vberior prouenerit, imbecillius est pharmacum, quod adiecto melle exacues. Sed aliunde humor interdum affluit, vt in rheumaticis vlceribus appellatis: nonnunquam in largiore cibo & potu peccatū est, quibus mederi prius necesse est, quàm vlcus purgari possit. In humore nimio siccantem pollinem consperges, & mollibus pharmacis abstinabis. Aliquando verò nimium siccando, & contractum, & exuccū vlcus reperies: qua in re siccantia humido diluuntur. Inflammato vlcere sæpè initio recurrit materia, vt tenuis quædā sanies, lachrymæ similis, tantum effluat: vnde *δακρυώδες* vlcus appellatum ab Hippocrate. Vbi non medicamēto, sed vitio vlceris, ea res attribuenda est. Oculis, naribus, & palato aliisque partibus vlceratis, quas humor subinde alluit, vis medicamentorum aut acrior sit quàm vlcus postulet, aut sæpius cōmutetur. In contumacibus, solidiora pharmaca inseri possunt (si nō prohibet dolor) & platysmata suprā adhibētur. In summa iustam qualitatem pharmaci æstimabis, si purius vlcus inde redditū est: si naturaliter sentit locus vlceris, qui sensu præditus est: si modicè rubet: si nimium neque siccus, neque humidus est. At qui-

cunque sensu caret, aut non naturaliter sentit, quicunque nimium aut aridus, aut flaccidus est, quicunque albidus, pallidus, liuidus, aut niger est, is nondum purus est. Omnino verò siccandum vlcus est, quantum videlicet & ratio sordium, & natura partis ostendit. Alioqui infra modum siccato vlcere, fungus è membranis nascitur, aliunde excrefcit caro, aut putredo contrahitur, in qua ad acria, mordentia, ignem quoque & ferramenta confugere sæpè necesse est. *Vermiculantia vlcera.* Accedit aliquando ad sordes, vt etiam vermiculatur, quo tempore aloë cremata conspergatur: veratrum album in tosto melle: puluis pollij & absynthij in pice imponatur: nuclei mali perfici è perficariæ succo tusi: plantago arefacta, marrubium, centaurium minus, calamyntha, porrum: vesica suo felle plena, igne resiccatur, teritur, & inspergitur. In summa quæ amarore vermes enecant, & purgant sordida. Arida teruntur, & ita resperguntur cauo. Ex aliis succus exprimitur, melli vel aloë incorporatur, & aliquando simul omnia coeunt. *Ad cancerosam.* Eidem rei lixiuium conuenit, vrina, linamēta, ieiuni hominis saliuatincta, cicer, orobus, lupinus, hordeum: vsta, trita & melli mista, vermes extinguunt, maligna sanant & Chironia. In canerosi cæcri fluuiatilis cinis cum cadmia. Si cadmia defit, tuthia vulgari crustacea, gleba ætaria vsta tritaque, aut fuligine ex ærariis fornacibus utilicebit. Meliora hæc omnia ex vino giluo, tenui, pellucido, leniter adstringenti, & odoro, diutius versata loco subdiali & obiecto soli, alioqui luculento foco. Irionis semen conlauiatum melli: lens cocta cum melle. Mel in regula torrefit, & solani succo imbibitur. Ex virentis oleæ surculis succus

INSTIT. CHIRVURGIC.

*Pompholyx.
Cerusa è dra-
contio.*

exprimitur: malicorium vritur. Semperuiuum, vmbilicus veneris, solanum, intybū, lactuca, psyllium, omphax, atriplex exuccantur, quod inde expressum fuerit, pistillo & mortario plūbeis diutiùs circumagitur, dum sit luti crassitudo. Pompholyx in pila plumbea diu versatur, atque paulatim affuso succo, qui conueniat, volutatur. Colocynthis vritur puluis pōpholygi permiscetur contra maligna & vermiculancia. Cerusæ è draconio (gersam serpentariam vocant) ℥. i. calcis viuæ, ℥. iij. cum aceto pista iunctaque fictili crematur: puluis expurgat caneros & curat. Fit autem ea cerusa hoc modo, quæ per se clementer purgat. Radicem verè colligunt, Galenus sub canicula: Dioscorides lauat: siccatur vmbra, aliquot post diebus secta in taleolas, traicitur acu quæ filum ducat, ex quo dependens vmbrosa domo asseruatur. Vsus tempore, trita inspergitur, & maligna curat: melli aliquādo, aut (ne acrior sit) cerato cōmiscetur. Sed vt inde cerusa fiat, vbi iam siccata, & in farinā trita est, vitreo vase includitur, in quo tantum sit aquæ rosaceæ (quod ῥοδόσαμα vocant) vt enatet aqua: vas ergo viginti dies persolatur, & vt expirat aqua atque combibitur, ita noua refunditur: postremò farina illa exiccatur vmbra: vbi liquorem multum cōbibit, vsui reponitur. Eodem modo vmbilici marini, sales, ostreorum cinis, puluisculus iridis, os sæpiæ, aliæque generis eiusdem comparantur, & addita cerusa lota, gummi, mucagine, crinostagmate: bene mūdato lotoque adipe, anchusa denique ad fucos mulierum permiscentur. Ad cancrofa ℞. litharg. 3. ij. vino giluo, tenui, odoro, leniter astringente vel aceto, si quid est calli, immerguntur,

*℞ litharg.
C cerusa.*

merguntur, ex eoque quotidie in sole vel igne conteruntur pistillo plumbeo & mortario, idq; diebus octo vel pluribus. At quoties tritura reperitur, vinū & acetum mutari debet: tantò efficacius pharmacum est, quantò plus liquoris rapuerit. Hic rursus oxelæon ad selibram iniicitur, ex quo diu trita lithargyrus excoquitur puro carbone. Iam nō inquinanti, cerusæ semūcia inspergitur, mouētur omnia, & sedulò commiscentur. Sunt qui cineris ostreorū ʒ.ij. adiiciant. Ex eadē materia Ricotia barbarorum conficitur. ℥. lithar. triti & cerusæ ana ʒ.ij. ol. myrt. vel rosaceo concorporatur, & si lubet, succo plantāginis vel solani imbuuntur. Psoricon Mesuæ medetur cancris, fistulis, lepræ, scabiei siccæ, putrida depascitur: superioribus pharmacis acrius est. Item. ℥. litharg. argenti, calchanti, vel vitrioli ana ʒ. j. ærug. ʒ. j. teruntur vno die in sole æstiuo ex aceto acerrimo, quod paulatim respergi debet: deinde cōduntur omnia vase vitreo, & ad quadraginta dies sub fimo obruuntur. Ἀγρομυφόλυγος medicamentum est veterū & recentiorum, quod contra cācros vsurpari potest. Vrticæ semine & foliis vtriusque tritis, aridis, infriatis Galenus vsus est ad gāgrenas & cancos, quia modicè calfaciunt, siccant, digerunt, tenuium sunt partium, nec mordent: qualia gangrænis & cancris cōueniunt. Sed vbi calor est, refrigerante succo qui per se conueniat, temperari debent. Gangræne cōpunguntur, scarificāturque, vt oppressis spiritib⁹ liber anhelitus red datur: iisdemque iuuantur remediis, quibus & cancri, & putredines. Putrida curantur melle scyllitico, cui intritus sit puluisculus ellebori. Aristolochia rotūda extenuat,

Ricotia.

Psoricon
Mesuæ.Facultas
quorundam
medicamentorum
ad gangrænas &
cancros.Putrida quæ
curent.

Aristolochia.

f

putredines sanat, repurgat sordida, ad quæ efficacior est, quàm longa. Hyperici semen aridum, commistum melli, putridis & iis quæ in multo humore sunt, medetur. Erysimi semine ad cancrofa, putrida,

Sabina.

gangrænas similiter vtendum est. Sabina iisdem remedio est, & atra iuuat: verùm tum hæc, tum quæ acria sunt, rebeli ac nimiũ contumaci vitio accommodare melius est. Quod genus vlcerum vim acriũ medicamentorum sine noxa perferre potest. Nam cum recenti malo, dolente atque inflammato, clementiũs agendum est. Computrescebat & humore

Historia.

soluebatur medij digiti manus articulus, cui Galenus initio cataplasmata induxit è farina hordei in lixiuio pista: vicina verò sursum versus tensa & dolentia inflammato oleo calente fouit. Postea verò quàm dolor acquieuit, calorq; extinctus est, ex orobi farina eodem lixiuio iuncta cataplasma compe-

*Cõtra putredines articu-
lorum, neruo-
rum, &c.*

git, atq; is tandem sanatus est. Ita in articulis & neruosis partibus, tum etiam aliis quæ putrescant, farina (vt dolor est & calor) commutanda: quæ si non prohibet, è lupinis & ciceribus extundi potest. Subiunguntur autem cataplasmata modò lixiuio, modò oxycrato, & in dolore ænomelite, aliquando etiam

*Vsitata vete-
ribus contra
putredines.*

aceto mulso vel aceto. Marrubio, scordio, centaurij minoris cauliculis vti solitos veteres cõtra putredines Galenus author est. Aloë, myrrha, absynthio, apio amaro, melle tosto ferè vsa est posteritas. Plantago rebellia, rheumatica & putrilaginosa sanat. Ac

*Tria genera
medicamento-
rum contra
putrida.*

ferè inuenias veterem medicinã triplici genere remedium pugnasse cõtra putrida. Frigidis enim & astringentibus aliquando vsa est, vt plantagine: admodum calidis, sed quæ non mordeant, vt vrtica:

acribus ac iam mordentibus, vt Sabina : ac singula genera singulis vlcerum differentiis accommodada sunt. Initiiis enim putredinū vbi calor & dolor est, frigida illa conuenient. Vbi inualuit putredo & cōtumacior est, ad acria decurrendū. In media conditione, medium genus vtile est: in quo anethi semen est vstum, tritum & inspersum. Ex officinis ærariis, ea scoria colligitur, quæ fuso ære relinquitur, è vino tenui quod ex austero dulcescat, diu cōteritur: quadruplo melli torrefacto permiscetur, singulari remedio inani, oris & genitalium vitiis, magis etiam quum putredo depascitur. Colligi potest ea scoria, nō solum in primariis illis fufuris glebæ ærariæ, sed vbi cūque æs collectaneum iniecto lapide, quem calaminarem vocāt, refunditur. Melle myrtino gingiuarum putredines cohibentur. Contra putredines & nomas. ℞. aluminis vehementer triti, ℥. ij. salis ℥. j. mell. ℥. j. omnia coniuncta cremantur olla: vstis, tritisque, ℥. iij. tritæ ireos immiscetur. Alumen per se vstum, tritūque contra eadem mala inspergitur. Aliud. ℞. aloës, myrrh. ana ℥. j. trita iunguntur iucco plantag. & absynth. dum sit luti crassitudo. Vitriolum vritur, diūque ex aceto tritū circumagi- *Vitriolum* tur: hīc siccatur: siccum è vino subigitur, rursus siccatur: puluis citra morsum siccatur, & putredines adiuuat. Eodem modo macerari possunt acria metallica, vt siccent, nec ita mordeant. Chamæpytis, cupressi nucs & folia, putrida, flaccida, & atra iuuāt. Ostreorum, buccinorū, testularum, ossium, sæpiæ cinis ex oxycrato, & aliis cōtra eadem valent. Sunt qui, dum ea cremantur, quartam partem salis immisceant. In calore & phlegmone, alterci semen albū

INSTIT. CHIRVURGIC.

cum dupla farina tosti hordei vel auenæ, vsurpan-
dum. Atque hinc poterit ex ænomelite, vel oxycra-
to cataplasma fingi. Arida radix cucumeris agrestis,
fici folia, ellebori fibræ, vnumquodque tritum, &
melli mistum, iisdem vitiis auxilio est. E radice gen-
tianæ & enulæ, cerusa factitia, qualis è dracontio
descripta est, mirificè prodesse potest. Scilla simili-
ter cum melle cocta. Cinis è lana succida molli-
bus, flaccidis, malignis vlceribus vtilissimè inspergitur,
atque efficaciter siccatur: eodem modo è pilis anima-
lium vtilis siccando cinis comparatur. Ad putrida.
℥. vitrioli vsti, & vt priùs, confecti ℥. j. elaterij & se-
minis lini torrefacti ana ℥. j. terantur omnia. Isido-
ri Antiochæi ad gangrænas, nomas veteres, & ma-
lignas putredines remediū. ℥. litharg. ℥. β. ærug. ℥. j.
olei veter. vel ricinini ℥. ix. metallica trita cum vnc.
quatuor, & semisse olei clementi foco coquito: ver-
sato spatha, vel manubriolo ex enulæ radice, cucu-
meris agrestis & gentianæ, idque donec viride fiat:
hîc in mortarium data omnia volutato: ex quo in
cacabum repetita, cū pari modo olei recoquito, dū
sit melinum pharmacum: tum in pilam reuocato,
& circumagito: deinde redditum foco tertiò exco-
quito, vt ruffum appareat, & in mortarium reducta
subigito. Postremò iam quarto coquito cum pari
oleo, omniâque vt priùs, facito. Andromachi ad ea-
dem. Litharg. vnc. ix. calcis viuæ, aris cremati, thu-
ris, terebinth. aristolochiæ rotundæ, ana ℥. iiij. picis,
cere, ammoniaci ana ℥. vj. liquabilia seorsum fundi-
to: de inde metallica vino tenui & odora tincta, tri-
tâque immittito: omnia in mortario contundito, &
fideliter commisceto. In putridis, depascentibus,

*Isidori ad
nomas, gan-
grænas, &c.*

*Androma-
chi ad eadē.*

& grauitèr olentibus, vocato puluere angelico, ar- *In nomis & fatentibus.*
 rhenico, crudis vitriolis, alijsque id genus vtendum
 erit. Ea in tenuissimum pollinem trita, & extremo
 specillo capta resperguntur, ex quo linamentũ sim-
 plex, vel liquore, qui conueniat, madidum, super-
 ponendum. Atque hñc vbi alijs remedijs nihil pro-
 feceris, ferro & igne purgandum est. Efficax me-
 dicamentum Lucij Cathægetæ ad malignas putre-
 dines & nomas. ℞. sulphuris vini, auripigm. squa-
 mæ aris ana drach. 2. aris combusti, drach. dimi-
 diam: trita omnia insperguntur: mollius est, si in
 melle rosaceo adhibetur. Arido vtendum magis in
 humore multo: in siccis temperatur rosaceo. Ægi-
 ptiacis quoque vti licebit. Atque hæc quidem obi-
 ter, neque tamen præter institutum, contra cãcros,
 gangrænas, putredines, nomas, vermes, nigredines,
 quæ ad purgãdi, siccandique rationem, atque om-
 nino percuranda vlcera pertinent. Nunc autem ad
 peculiarem materiam veniamus. Repurgant melle *Materia purgans.*
 tincta linamenta: aridum mel quod melitæis vasis
 inhæsit: mel rosaceum, quod etiam reprimit & ca-
 lorem attemperat. Sacchari eadem ferè vis est: te-
 rebinth. cum melle & rosaceo pari mēsurā. Eadem
 cum butyro, neruis utilis est. Iris serpentibus vlceri-
 bus & sorde plenis, gentianæ radix & enulæ. Mar-
 rubij succus & fœniculi cõditus melle, mucago fœ-
 nigræci tincta rhodomelite, oculorũ vlceribus ido-
 nea sunt. Melissophyllon marrubio imbecillius est.
 Ærugo tosta, lotaque, aris squama, ac ferè reliqua
 metallica, similiter cõparata citra morsum siccant, *Metallica.*
 quædam etiam detergent: æs, stibiũ, antimonium
 vocant, ad hæc, chalcitis, misy, fori, quæ ad vitrioli
 f iij

INSTIT. CHIRVURGIC.

*Caprillum
stercus.*

& cuperosæ genera referunt. Caprillum stercus ex-
ustum & è vino pistum desperata sanat. Trochisci
è calce maligna iuuant: calx viua trita quadruplo
melli commiscetur: ex quo finguntur orbiculi, qui in
figulino ordine collocati, & in fornacem dati con-
cremantur. Inde puluisculus inspergitur, qui longè
clementior fuerit, si vino vel aceto eluatur, vt citra
morsum tergeat, & siccet. Eadem arte multos pa-
stillos conficias, è calce, melle & metallicis. Chiro-
niis, hoc est valde malignis, aliquando satisfaciunt
cicer, orobus, faba, hordeum, auena, fresa omnia &
melli infriata, vel per se respersa cauis. Eadem lupi-
norum vis est, qui in cinerem, molli igne vsti, mali-
gna vlcera tibiæ purgant, implèt, cicatrice clau-
dunt. Ad eadem valent radix asphodeli, ari, & asari,
ostreorum testæ & volumina cochlearum. Vrun-
tur omnia figulari clausa, deinde etiam lauantur
vino, siquidem acrimonia deterenda est. Polium
aridum rebellia sanat. At hoc scabiem expurgat, &
maligna curat. Ellebori albi vnc. i. litharg. sesquun-
cia: litharg. in olei vnc. 4. & aceti vnc. 2. coquitur,
dum non inquinet: subductis igni, elleborus pau-
latim inspergitur, commouentur spatula, & sedulo
permiscentur. Ligustri nostri & minoris plantagi-
nis folia affuso omphacio teruntur, asperguntur sa-
le, succus exprimitur ad maligna colis vlcera. Sed
vbi quæ mordeant partibus adhibentur, quæ inflā-
mata celeriter putrescant, purgato corpore & ieiu-
no vicinia repellētibus obstipāda est. Erinacij cinis,
amygdala, stæchas, anagallis, aristolochiæ radix,
gentianæ, enulæ, cyperi, vrticæ semen, & irionis: hu-
midiorib. vlceribus, cācrofis, putrilaginosi, gāgræna

*Contra sca-
biem & ma-
ligna.*

& liuore tinctis, mirificè profunt. Radix dipsaci in cinerem crematur, aut in vino ad melliginē coquitur. Solani radix excorticatur, siccat, cortex, cancris, & nomis auxilio est. Cōtra eadē, succo & trita herba vtitur, multò magis vbi calor est. Minium quod è sulphure & hydrargyro nostro fit, depascendo purgare potest, nisi vstura & lotura maceretur: sic enim clementius futurum est, vt quod è sola cerusa vsta cōparatur, vel plumbi gleba sterili, quòdque veluti arena in venis argentariis colligitur, aut paratur è syrico. Cerusa trita cribro traducitur, & in fictili patella coquitur syncero igne, donec rubeat, & sandicis colorem trahat: idque alij sandaracham, alij sandicem vocant. Quidam etiam syricō. Et qui sandaracham, ex hac & rubrica sandicem fingunt. Ex sandice & synopide syricon, omniāque siccando conueniunt. Ad diuturna & malefica vlceratibiarum, vbi siccandum atque digerendum. Sandicis lib. 1. olei dulcis lib. 2. coquantur lento igne, dum non inquinent. At si qua sordes, ea detergenda prius est. Ad cancrōsa & malefica, cerusae è dracōtio, vel radice dracōtij, vt prius comparatæ ʒ. 3. calcis viuae ʒ. 1. cum aceto fingantur magdalię, quæ in olla concrementur, vt inde puluis inspergi possit. E filicis radicibus quæ tergeant, & leuiter astringant, cum melle medicamentum fit conueniens iisdem vlceribus. Quæ ex ærugine paratur cruda, vsta, lota, vsu frequentissima sunt, qualia Ægyptiaca ac in purgando cruda ferè ærugine vtendum erit, multò magis si valde sordida, si putrilaginosa, si maligna vlcerata curanda sunt. Quòd si non adeò graue vitium est, vsta quidem licebit vti, aut tātum

*Minium.**Sandarachæ.**Sandu.**Syricon.**Ad vlceratibiarum.**tibiarum.**Ægyptiaca**arugo.*

Nota de metallicis.

lota: vsta verò & elota implendo cauo atque glutinando magis idonea est. Temperatur cerato, octuplo, decuplo, duodecuplo, & aliquando terebinthina permiscetur, quæ vt ad æruginem, similiter cerato habet octupla, decupla, duodecupla. Quâquam ea ratio variè commutari potest, vt sunt vlcera & corpora. Ceræ terebinth. ana. $\mathfrak{z}$. i. olei $\mathfrak{z}$. 4. liquefactis adde æruginis $\mathfrak{z}$. 1. 2. 3. Quânto plus receperit æruginis, tâtò acrius pharmacû futurum est. Aliud. terebinth. lb. 2. ceræ lb. 1. rosacei $\mathfrak{z}$. 3. aut. 4. fulis permiscetur æruginis $\mathfrak{z}$. 2. vel tres, vt magis siccet atque detergeat. Ac iam deterfa sorde, quum iam regeneranda caro, vel glutinandum vlcus est, minuetur ærugo, vel cerati & terebinthinæ modus inaugebitur. Atque omnino medicamētis quæ ex æruginē & acribus metallicis conficias, vis obtundi potest, si cerato aliisque id genus temperentur, si cumentur, lauentur, si denique diutiùs excoquantur: vsturæ ratio ex Dioscoride, & aliis petenda est. Ab eodem loturæ formula explicatur, Lauantur vino, vt impleas & glutines: aceto, vt tenues, penetres, repellas. Cruda meliùs expurgant: vsta tenuiora sunt, magisque discutiunt: lota omnino clementiora: vsta, lotaque præstantissima sunt, vt sicces quidem, nec mordeas. Si lauatur aqua, ea sit pluuia, vel æstiuâ, vel quæ tonante cœlo defluat. Ærugo sublati igne aliis inspergitur, vt viride & acrius pharmacum relinquatur. Circa initia indita, gilua facit, & dichroma colore ambigua. Diutius cocta æruginē etiam redduntur ruffa, minùsque acria medicamenta: mitiora quoque, si diutiùs lotura repetatur, & multum vini ærugo combibat. Litas Græci ferè ap-

Lita.

pellant medicamēta, ex ceræ & terebinthinæ æquis partibus, æruginis octaua parte, decima, duodecima, sub duplo thure, ad modum æruginis, & aliquando oleo addito sesquialtera ratione ad æruginem. Ceræ, terebinthinæ ana $\bar{z}$.i. æruginis $\bar{z}$.2. thuris, $\bar{z}$. dimidium, olei sesquidrach. sed ferè oleum adiicitur, cum sine thure & aceto conficitur pharmacum. Aceti verò vsus est, vt ex eo ærugo diutius versetur. Maleficis cōuenit, æruginis $\bar{z}$.i. squammæ æris $\bar{z}$.2. aceti $\bar{z}$.8. mell. $\bar{z}$.2. metallica in sole tandiu teruntur ex aceto, dum hoc consumptum sit: mel adiicitur, coquuntur omnia dum ruffescat pharmacum. Clementer purgat ex mellis & terebinth. pari pondere: paulò efficacius, addita ærugine priore ratione. Maligna iuuat. litharg. lib.1. coquitur in aceti lib.1. olei veteris lib.2. iam inspissatis, adde ærug. $\bar{z}$.i. coquantur omnia dum ruffum colorem trahant. In rheumaticis & humidioribus mel. lib.1. aceti se libra, æruginis $\bar{z}$.i. aluminis semuncia, coquuntur reliqua: postremum alumen immittitur, tandiu permittuntur dum ruffescant. Atque omninò in his modus sit æruginis, vt ne mordeant. Multa alia viridia & gilua ex ærugine lib.2. de cōpositione medicamentorum $\chi\tau\gamma\epsilon\upsilon\eta$. *Ægyptiaca recentiorum* multis emplastris veterum ex ærugine respondent. *recentiorum.* Vnguentum de melle, aut Ægyptiacum magnum Meluæ, vlceribus malignis, putrilaginosi, cuniculosis cōuenit. Sed hæc præscriptis modis macerata ærugine, moderari licet. Cera viridis, arida & infriata, aut (si res postulat) soluta rosaceo deterget. Ægyptiaca, aloë, myrrha, vsto alumine, radicibus aristolochiæ, gentianæ, enulæ, & aliis id genus aridis

INSTIT. CHIRVURGIC.

Papauer cornutum.

Asclepiadi.

Ratio conficiendi cathartica ex ærugine & metallicis.

E farinâ.

tritis cōsparguntur: siccantur in tegula, puluis inde muccosas carnes putridas, præhumidas corrigit, & testulas ossium elicit. Papaueris cornuti folia, & flores admodum sordida vlcera & rebellia iuuant: sed his, vt aliis omnibus quæ valde tergeant, abstinendum in molli corpore, nec ita sordido vlcere: siccatur illa, & insperguntur. Archigenes inspersis puluisculis, floccum è diuulso filo, imbutum frigida vel subaustero vino superponebat. Squamæ, æruginis ana ℥.i. ceræ ℥.6. larignæ aut terebinth. liquidæ sequuncia: in minùs malignis, dimidio minuenda metallica. In tumentibus vlcerum labris resinæ loco, æsypus, medulla cerui vel vituli permiscenda: medicamentum in platysmate totum vlcus comprehendat: vicinæ partes parygro recenti, vel alio medicamento, quod phlegmonem arceat, muniantur: tertio quoque die resoluitur platysma. Ex ærugine & cremato ære medicamenta conficiuntur ad maligna: concorporantur illa modò cera pingui, modò cerato myrteo vel rosaceo, atque par metallorum modus est. Ceratum paulò vincat metallica, quod aliquândo quoque larignam, vel terebinthinam habeat subdupla ratione ad ceram, & alumé subquaduplum ad metallica. Aerurg. æris cremati ana ℥.i. aluminis semuncia, ceræ sequuncia: terebinth. ℥.6. olei myrtei semūcia. Plura generis eiusdem quarto de compositione pharm. $\chi\tau\iota$ γένη. E farinis hordei, fabarum, cicerum, orobi, lupinorum, melle & terebinth. concorporatis, sordes extergebis. Farinæ ℥.3. succi apij, absynthij, marubij & similiū, vnius lb. i. mel. ℥.9. ad iustum corpus decoquantur. Al. Hordeacea in duabus partibus aquæ, vna mellis rosacei

percoquitur: purgat, lenit, calorem temperat. Farina in memoratis succis cocta, contra caneros & fistulas valent, in laboribus neruorum terebinthina commodè permiscetur: myrrha & aloë in putredine, quæque contra putria descripta sunt. In calore, hordeacea & sabacea præferri debet. In aliis è fenugræco, ciceribus, orobis & lupinis melior est. Amicissimum neruis quod sequitur. *Amiciss.*
 terebinth. ana lb. myrrhæ, sarcocollæ, farinae fœ- *neruis.*
 nigr. & seminis lini ana ℥. i. ireos semunc. Aliud *In pure cras-*
 quod in pure crassiori vsurpandum est. Galbani, *so.*
 ammoniaci, resinae, terebinth. sepi taurini, ceræ, olei
 veteris ana part. æqual. in aceto merfa, paulatim
 fundantur igne. Aliud quod purgat, siccatur, fistulas *Puluis*
 curat & glutinat. ℥. iris florentinae ℥. 5. farinae oro- *Oleum.*
 bi vel cicerum ℥. 3. mannæ, thuris, calcis viuæ ana
 ℥. 3. aristoloch. ℥. 3. & semiss. fiat puluis: in fistulas
 vetulo facto immitti potest: alioqui in liquida me-
 dicamenta quæ fistulis conueniant, respergitur. Vi-
 ride ex herbis vetera vlcera repurgat, excrescentem
 carnem reprimat & cicatricem ducit. Chelidonia, *Viride ex*
 plantaginis, scabiosæ, lybistici, vrticæ, ormini sylue- *herbis.*
 stris, ana M. i. cōquassata septem diebus in oleo ma-
 cerentur, in eodem cocta exprimantur: expressio
 succo, adde ceræ ℥. 3. terebinth. ℥. 6. resinae ℥. 1. simul
 bulliant dum fiat corpus. Subductis igne adde sar-
 cocollæ, aloës ana ℥. i. aristolochiæ longæ, æruginis
 ana semunc. aluminis ℥. 6. sed iniquius pondus est:
 fiat vnguentum. Vnguentū apostolorū ferè respō-
 det veteri antiquorum: qui hoc vsi sunt attrahēdo,
 molliendo, glutinando, & contra ferarum morsus:
 quod quia variè describunt, ex Aëtio vertimus

INSTIT. CHIRVURGIC.

thure addito, & myrrha, vnde clementius futurum est. ℞. litharg. ℥. 25. ammoniaci ℥. 9. Colopho. ℥. 16. æruginis, galbani ana ℥. 2. bdellij, opopanacis ana ℥. 3. aristoloch. thuris mascul. ana ℥. 6. myrrh. ℥. 4. cera, ol. ana ℔. 2. Lithargyrus oleo coquitur, media ebullitione inditur ærugo (recentiores decoctionis fine, vt melius purget) vbi non inquinant, Colophonia inspergitur: summotis igne, reliqua ex aceto trita immittuntur: postremò versantur in mortario, & permiscuntur. Nostri terebinthinā addunt, & maiorem modum æruginis: ideóque purgando efficacius est. Al. Mellis cocti lib. 1. thuris semuncia: myrrh. ℥. 2. efficacius è crudo melle, additisque æruginis & resinæ ana ℥. 1. Plura primo, secundo, quarto, & quinto, de compositione pharm. *ἡ δὲ γέννη* decimoquarto & decimoquinto Aëtij.

Pronidendum autem, vt ne malè purgatum vlcus coëat. Hippocrates cuneolos è spongia aut plumbo ori fistulæ inducebat: nostri & spongiam & gentianam & Syphones, vel tubulos, quas cannulas appellant. Ac liquabilia quæ *τηκτὰ* vocant cuniculos vlceribus & fistulis iniiciuntur, penna vesicæ alligata, vt Hipp. vel cornea fistula vesicæ iuncta, vt Gal. Nostri melius fistulis quas syringas vocant: veteres oriculariis clysteriis, aut vesicæ loco, sacculis coriaceis vsi sunt. Arida verò *ξήρια* dicta corniculis inspirabant, aut illitis penicillis lentore aliquo inspergebant, penicillos autem è filo contexebant, fingebant è scirpo. Nostri è plumbo fistulas conflant, illinunt vnguinosis auxiliis, candelas cereas immittunt, aut has mistis Ægyptiacis, cera viridi & aliis conficiunt.

Quod iam purum, quódque ἀσπίσαν ulcer est, carne impleri debet. Ac tale quidem est, quod sordibus purgatum, modicè siccatum, sine rheumate, dolore, phlegmone, callo, intemperie constitutum est. In summa cui nihil accidit, quò minùs impleri possit. Hic ergo carnem regenerabis. Sed hoc naturæ opus est, quæ carnem è sanguine conficit. Oportet ergo tantum talémque sanguinem naturæ suffici, ut inde carnem procreet: instituenda vitæ lex, cibi boni succi, vitatis acribus: auis, venatio, suilla elixa dari potest. Vinum in dolore & phlegmone alienum est, datum alióqui modicè, nec ita vetus, ut iam acre sit, aliquândo prodest. Reliquum verò sarcoticis medicamentis perfici debet. Quæ reuera sarcotica sunt, iustam materiam naturæ comparant, modicè detergent, siccant primo gradu: vel ita ut ne nimis caletaciant. Nam quæ vehementiùs exergeant & siccent, primùm quidem ac per se, rhyptica & cathartica appellantur: deinde verò ac secundariò sarcotica: & colletica dici possint. Quin & cephalica sarcotica quædam sunt, sed paulò acriora, quàm ut reuera in sarcoticis statuatur, nisi vim siccandi emollias, & acrimoniam hebetes: ut eorum quæ purgant, asperitatem lenias. Sic enim carnem regenerent. Itaque ceratis, oleo, & similibus temperentur. Ac cerata dupla, tripla vel quadrupla sunt, ut molle, durumque corpus, & medicamentum læne, vel asperum, acre vel moderatum est. Quale fuerit si ægyptiacorum vnciam, duabus, tribus, aut quatuor vnciis cerati permisceas. Cerata fiant è myrteo, si adstringendum:

*Sarcoticorū
natura.*

Cephalica.

*Modus cerati
ad rhyptica
& cephalica.*

Materia ceratorum.

*Axungia
rotarum.*

*Delectus
materiæ.*

*Thuris
aristolochia.*

*Consilium à
naturæ par-
tium.*

omphacino, si etiam refrigerandū : rosaceo, si præ-
ter hæc concoquendum & repellendum : quan-
quam his omnibus communis quædam virtus est.
Mastichino, lentiscino, terebinthino, vbi leniter ca-
lesciendum, molliendum, & contrahendū. Quòd
si parte aliqua durum, crudum, nec ita clemens vl-
cus est, loco cerati simplicis, vteris eo, quod quia re-
sinam capit *ῥητινὸς κηρός* appellant. Dersa quoque
rotis axungia, temperadis eiusmodi cathartics ido-
nea est. Mollit, siccat, digerit, & leuiter astringit. Li-
centia est vocare sarcotica, quæcunque repellunt,
temperant, molliunt, intemperiem corrigunt, ac bre-
uiter summovent omnia, quæ à generanda carne
naturam intercludant. Quæ in re vitanda sunt, quæ
plurimum astringunt, & acrimonia mordicant: illa
frugi humiditatem partium, & materiam carnis
ebibunt: acria corrodunt, & aucta sorde vlcera am-
plificant: vtræque verò exasperant. Seligenda ma-
teria, quæ naturæ corporum, & partium conueniat.
Nam si quid Dionis vlcus impleat, non statim &
Socratem iuuare potest: nec quod in glande car-
nem instaurat, & præputium protinus incarnabit.
Finge Socratem cui femur vlceratum sit: thure alio-
qui sarcotico putredinem gignes: aristolochiæ pul-
uere carnem restitues. Aristolochia enim carnem
regenerat, vbi thus sordes commouet. Ac rursus
Dion sit paulò humidior temperatis: huic thus cō-
modū, aristolochia inutilis est. Thus quod in Dio-
ne carnem gignit, in humidior vel ficciore nihil
tale efficiat. Atque omnino in ficioribus corpori-
bus & partibus, magis siccantia: in humidioribus
quæ siccent quidem, sed minùs, vtilia sunt: ideoque

& præputio, & toti pellî quæ colem induit, sicciora: peni carneo & glandi minùs siccantia conuenient. Ad hæc carni quæ minùs siccant: oculo minùs quàm nari, huic quàm auri. Oculos incarnant, *Oculis incarnandis.* farcocolla, quæ maceratur aliquando in aqua rofacea, lacte, rubi succo, & aliis, thus, manna, cortex thuris, aloë, myrrha, gummi arabicum, tragacantha, mistis interim metallicis, quæ citra morsum siccant (siquidem copiosior humor affluit) pompholyge, cerusa, terra sigillata, plumbo vsto, spodio, antispodiis: acrium etiam momento, vbi in multa sordidiusculus est. Sed hæc elota priùs, meliora sunt. Auribus *Auribus.* metallica magis siccantia, nec aliis temperata carnem regenerant. Ad hæc pastilli qui plurimùm siccant, Andronis, Polyidæ, Pasionis. Scoria ferri plurimis diebus in sole teritur, ac subinde intingitur aceto, quod acerrimum esse oportet, aut certè vino. Alij ita cõparatam, & in latere torrefactam, sepiùs terunt, lauant, aceto imbuunt, siccant, & in pollinem tenuissimum cõminuunt. Atque hoc medicamento vtendum erit in veteratis vlceribus, in duris corporibus, vbi lenioribus nihil profeceris. Quæ ocularia efficaciora sunt, incarnandis auribus quasi leniora vsurpentur. In narium vlceribus, non tam ferri quàm plumbi recremento vti conueniet. Ad hæc lithargyro, cerusa, vino austero, oleo myrteo, rosis, punicorum succo misto interim malicorio & alumine. Qualia sunt recrementi plumbi, vini veteris, olei myrtei, ana ℥. 2. recrementum in pollinem terito, & affuso vino diu versato: tum myrteo adiecto omnia conquassato, circumagito, figulino includito, coquito, dum sit luti crassitudo: in vase

*Scoria ferri.**In nariibus.*

plumbeo ad vsum reponito : hoc etiam auriū vlceribus accommodatur. Eadem ratione metallica trita, liquidis permiscebis : & si siccandum magis, rosas, melicoriū, alumen ex vino tritum adiicies. Cæterum vlcera narium, pastillis illis, Andronico, aliisque generis eiusdem semper curari Galenus author est. Verum à lenioribus auxiliis ad hæc transeundum erit. Soluuntur vino modò dulci (siquidem dolor est, aut aliquid crudi reliquum sit) modò austero, quod reprimit: aliquando veteri, vt siccet magis: nonnunquam aliis : aceto etiam modò vinoso, modò acri & vetusto. Atque hi pastilli capite de hæmorrhagia describentur. Rosæ detractis vnguibz omphacino triplo infunduntur, quadraginta diebus insolatur, oleum cauis vlceribus accommodatissimum est. Vlceribus pudendi, quæ humidiora sunt, anethum vstum inspergitur, cucurbita sicca, lota pompholyx, eiusq; cinis, lapis hæmatites, pini cortex, plumbū vstum lotum, cadmia similiter comparata, spodium, antispodia : quæ conficias ex oleastri floribus & foliis, ebore, cornu cerui dactylorum nucleis, moris immaturis, buccinorum cauis, testudinum & ostreorum domiciliis, taurino glutino, aliisque plurimis : quorum quæ solidiora sunt, noua cremantur olla, molli carbone, dum figulinū percoctum sit : quæ verò molliora, exarescunt in sole : teruntur omnia, & si quid acrimoniæ retinēt, lauantur vino & rosacea aqua, vt citra morsum siccant, impleantque: hæc autem ocularibus sarcoticis commodè ascribentur. Præter hæc tum pudendis, tum partibus omnibus quæ vegetiùs sentiant, idonea sunt, amyllum, cerusa sæpius elota. His autem conuenienter

Antispodia.

*In pudendis
& partibus
quæ facile
sentiunt.*

conuenienter miscebitur aliquid thuris, mannæ, corticis thuris, aloës, sarcocollæ, myrrhæ, cerusæ factitiæ: aloë sicca, & mannæ portiuncula, non ita madida vlcera genitaliū incarnantur. Quod si cancer in metu est, solani succum, semperuiui, plantaginis & similium, pistillo plumbeo & mortario diu versabis, in eoque medicamentum accommodatum concorporabis: aut in oleo, quod vi ignis exprimūt è plumbo. Eadem quoque remediorum ratio in ano & partibus quæ facile putrescāt, seruari debet. Putrescunt facile & nomis occupantur extrema corporis partes, quibus infirmus calor est, quique celeriter extinguitur: cauæ, vt quæ recrementis facile impleantur, atque omninò calidæ & humidæ, & ita positæ, vt parum commodè perflectentur. Atque omninò naturæ partium coniungere oportet, quod sinus vel humidior & sordidior: vel purior & siccior est: vt si consentiant, quia & pars humida & humidum vlcus est, ad utrūque remedia accommodes. Quæ si contraria indicāt, pars natura sicca, & cauum quod supra modum humectum, est ita temperada ratio, vt quum alterum iuues, alteri non noceas. Natura partis similia: vlcus ferè contraria desiderat. In diuturnis, rheumaticis, quæque æger-
In diuturnis
& rheumaticis.
rimè carnem recipiant, sarcoticis aridis opus est, quæ citra morsum siccet, qualia proximè descripta sunt, quibus cauitas confertim implenda est. Ea-
In fistulis.
dem fistulis inspirantur, ex quo in vetere axungia, aut erosa rotis, Ostreorum cinis, labris, vlceris & qua parte callus est, imponitur. Omnia ergò reme-
Languidius
& efficacius
sarcoticis.
dia suis finibus distinguenda, & naturæ partium vlcerūque accommodada sunt. Languidius sar-

INSTIT. CHIRVRGIC.

coticon vel saniem acervat, vel mollem carnem,
 flaccidamque gignit. Efficacior cauum exarescit,
 vel callosum germen enascitur, sæpè etiam excita-
 tur dolor, vlcusque grauitè arroditur. Quæ indun-
 tur vlceribus, leuia sint, & contactu suauiā (ἐὐαφές-
 τερὰ Græci vocant) ne asperitate dolorem creent.
 Ex quo terebinthina ceræ, & hæc terebinthinæ sæpè
 commiscetur. Friabilis materia in tenuissimū polli-
 nem resoluitur: & cum aliis lenta & emplastica tē-
 perantur, vt aliorum aspredinē delineant. Coquun-
 tur multa vt liquecant, & viscidam naturam tra-
 hant: vesantur sedulò, ne in grumos coëant. Cate-
 rùm aliud genus varium, quod multa simul perfici-
 cit, & ad multas corporum naturas deformari po-
 test, sæpè vsui est: quia videlicet eo celerius malum
 percuretur, & vnum pluribus mederi possit. Ac cer-
 tē perferri debet, quum multiplex vlceris querela
 est, quia rheumaton, dolens, callosum. Quòdque
 volumus, subiecto exemplo intelliges, idque in vsu
 reliquorum medicamentorum semel expositum sit.
 Glutinat, siccatur, deterget & carne implet. Strobili-
 næ ℥. 3. ceræ ℥. 1. æruginis rasæ semunc. thuris ℥. 2.
 aceti quod sufficit. æruginem pluribus diebus ace-
 to conteres, thus vno die: atque ita liquatis aliis per-
 miscebis. Gangrænis, nomis, putrilagini conuenit.
 Fiet clemētius strobilina prius molliore facta è ro-
 faceo, vel terebinthina strobilinæ loco mista. Quòd
 si terebinthina careas (quod ferè fit) larigna, quæ
 pro terebinthina supponitur, & omnino ei similis
 est, vt edum erit, quam ad omnia valere, ad quæ te-
 rebinthina, scripsit Aëtius. Alia larignæ differentia
 cætera quidem terebinthinæ similis, sed gustu mor-

*Exercitatio
 in aciendo,
 vel hebetan-
 do pharmaco.*

Duplex larigna.

dacior, sensu acrior, & odore grauior est. Mitius quoque fuerit cerato addito, cera lota, diutius trita æruginē, aceto non ita forti, sed vinoso: postremo si æruginem minuas, hac arte clementius factum glutinat. Mediocre fit, nimium neque acre, neque languidū, non ita diu trita æruginē, & medio modo indita, vt didrachmi vel drachmarū trium pondere: picea iiecta aut abietina, qualis est vulgaris terebinthina, iam crassior, natura lenta, colore ruffo: tenacius simul & minus acre ad modum æruginis immisto thure. Vbi siccandum magis, drachmas duas lithargyri, aut squamæ (siquidem cōtūmax vitium est) adicies. Squama vratur prius, & in cinerē trita, vino vel aceto eluatur. Atq; hæc metallica tum maximè vsui sunt, quum flaccescunt carnes, & humidius vlcus est. Oleum verò adhibeatur (siquidem fuerit opus) melinum, aut myrteum: in calore, rosaceum præstātius est. Quod si parum procedit caro, aristolochiā, aut aliquid è sarcoticis iniicies: in duritie, medulla cerui & vituli, adeps vituli, gallinæ, anseris, colliquanda sunt. Quæ si leuius efficiunt, ad resinam liquidam, non acrem: postea etiam ad galbanum & ammoniacum decurrendum erit. Partem quoque aluminis infriabis in rheumaticis, vel ladanum quod mollit, lenit, repercutit: mastichen, sarcocollam, aloē. Atque hæc repellit, terget, digerit, & carnem gignit. Sic ergo πολύχρηστον temperabis, quod ad multa vitia semel transformes. Variis corporibus adhibeas, eoque semper carnem regeres. Iam verò constare puto in simplici vlcere quod ἀσπίδατον dicebamus, vtendum esse eo genere sarcoticorum, quæ suauiter implent, nihilque mor-

*Ladanum.
Ex natura
vulcerum.*

dent. In malignis, deſpaſcentibus, putrilaginoſis, ad acia decurritur. Sed ita, vt ratio aliqua partium habeatur, iuſtòque modo ceratis, roſaceo, & aliis temperètur. Quod inter vtrùnque vitium ambigit, mediis auxiliis curari debet. Atque omninò prouidendum, ne moueatur dolor, atque inde inflammatio: tum ne qua ſit intemperies vlceris, aut partium, quæ hoc ambiunt. Etenim natura partis inſtauranda priùs eſt, quàm renutrias. Quæ metallica adhibentur, cruda meſſoribus, nautis, foſſoribus, atque omninò calloſis corporibus: eadem vſta & è vino lota pueris, mulieribus, eunuchis comparètur. Quæ tantùm vſta femori inſeruntur, ea vſta ſæpiùſque lota inſpergantur coli. In pudendi vlceribus præſtantifſimus eſt margaritarum cinis. Corallo ſimiliter vtilicebis: cryſtallum laudant in oris vlceribus & cancris. In clementibus auxiliis aloë eſt. Amylum per ſe tritum & reſperſum genitalia implet, & cicatrice tegit. In tenera natura lauatur aqua polygonij, ſolani, plantaginis: nec abſimilis habetur cura vlcerata ſede, ore, partibus extremis. Fuligo thuris, terebinthinæ, myrrhæ, admodum ſiccare poteſt: è ſtyrace & pice liquida efficacior eſt. Suauior quæ ex butyro & æſypo effumat. Lauari debet quæ ſit acrior. Manna repellit, & ad multa vtilior thure eſt. Colophonia pix, reſina præſertim ſicca, humidioribus corporibus conueniunt. Colophonia modò per ſe, modò cum thuris polline vel manna, vlcera genitalium perſonat. Caries lignorum expurgat, implètque humida. In vlmo præcipuè, quercu, & adſtringente ligno colligenda eſt. Per ſe inſpergitur, & aliquando adhibetur in cerato. Cortex radi-

*Particularis
materia.*

Margaritæ.

Corallus.

Aloë.

Amylum.

Fuligo.

Manna.

Pix & reſina.

Colophonia.

Caries lignorum.

cis capparis eadem potest : & cum carie cōtra Chironia & maligna permiscetur. Farina tosti hordei & fœnugræci humecta iuuat : torretur in tegula. Aristolochia, gentiana, enula, & similia detergent, *Aristolochia.* digerunt, attrahunt, & carne replent : sed hæc paulò acriora sunt, quæque duriori corpori & humidiori vlceri conueniant. Aqua rosacea vel vino macerata aliquantulum mitescunt, cerato quoque retundi possunt. Pumex crematur carbone puro, vino immergitur, siccatur vmbra : per se & cum sexta sulphuris parte Chironia iuuat. Chironiis longè optimum medicamentum est plumbum vstum & elotum. Plumbi scoria similiter comparata, vtrâque *Plumbum.* cancos & putrilagines mirabiliter adiuuant. Extillant oleum è plumbo Chemicorū arte, quod ad eadem vtiliter adhibetur. In acri sanie acria suspecta sunt. Sed hæc partim vstura, partim lotura obtundi, & cerato capta, vel rosaceo leniri possunt. Ac cerato quidem, si expositum, nec ita cauum vlcus est : in cuniculoso diluuntur rosaceo. Liquidiora pharmaca in superficiem data diffluunt, & inde linamenta arida relinquuntur. Crassa verò atque corpulenta altiore sinum non subeunt, nisi diluantur, & in pyulcis, colliriis, corniculis oris amplioris infundantur. Metallica acria sunt, squama æris, & stomatis (chalybem vocant) chalcitis, calchantum, quibus non nisi parcè vtendum est, & quod antè dictum est, vstis ferè, lotis, & leniori genere pharmacorum temperatis. Lauantur pluuia, si quæritur astrictio, alioqui puteali, fluuiali vel fontana. In fistulis & callosis vlceribus, aceto, vrina, lixiuio, vino alioqui giluo & subaustero : multò

magis si vel caro, vel cicatrix creanda est. Sed acris paulatim assuefacere oportet. Cōsuetudo enim efficiet, vt ferat pars ea, quibus initio grauiter irritabatur. Cremantur metallica, vbi acrimonia metuitur, olla cruda tecta operculo quod vel corniculo, vel multis foraminibus pateat, quāq; acrior vapor exhalet. Vsta verò extinguere oportet lacte, butyro, melle, vino, herbarum succis, vnde vim cōuenientem imbibant. Ex quo lotura quicquid acrimoniae reliquū est, exteri debet. Lithargyrus cocta sarcoticis imbecillior est, quia non ita siccatur, terget, adstringit: acrioribus mista iuuare potest. Ærugo acrior est, quā vt carnem gignat: oleum sordes colligit: cera idem efficit: tria hæc mista carnem regenerāt, celerius etiam si quid sarcotici ammisceas. Quale est ℞. cerati rosacei ℥b. i. æruginis ℥i. Ac de medicamentis ex ærugine superiori capite satis dictum arbitror, explicatūque, qua arte cathartica deformes. Vt fiant sarcotica, retundēda acrimonia, lenienda eorum quæ tergant asperitas, lenis adiungenda adstrictio, vt carnem regeneres: de quibus abundē eo capite dictum est. Quod si in historiis veterum medicamenta reperiās, quæ carnem regenerent, capiant tamen acris & aspera, qualia quæ valde tergent, quæque vel aūstera sunt, vel acerba: recognoscere oportet ea ipsa non omni vlceri descripta, sed ei quod sordidum sit & contumax, atque humore diffuat. In quo acrimoniam retundi & asperitatem sorde multa & sanie deliniri contingit, non aliter quā illa ceratis & oleis molliri solent. Atq; omninò separandū genus hoc pharmacorū ab altero quod pura impleat. Eadē ratione in

Lithargyrus.
Ærugo.

Animaduersiones.

vlcera oculis, multum lachrymantibus & sordidis, paulò acriora sarcotica imperamus: quia intelligamus sorde & lachrymis vim pharmacorum dilui. In genere æruginis, factitia est chrysocola ex vrina pueri impubis. Versatur hæc in mortario, pistillóque æneo, quæ è molli ære & cupro conflata sint: sal purissimus vehementer tritus, aut nitrū coniungitur vrinæ. Similiter ex ærugine Cypria, vel quæ è cupro deraferis, diutissimè tritâ, circumacta in eodem mortario, pistillo & vrina. Borax aurificū nio- *Borax.*
 ueo candore, quódque capistrum vocât, eodem modo teritur, & in mortario cum vrina circumagitur: deinde omnia tinguntur glasto, aut eo puluere glasti, qui iam è Narbonēsi Gallia marsupiiis importatur. Is emitur magno: cōmuni nomine cum cocco baphico pastellū vocant: inficirque, colore purpureo ad violâ inclinante. Sic intinctus Borax ceruleo splendet, aut si plus glasti combibit, purpureo. Est & vstolex barbaro nomine, ex aluminis, salis ana parte *vstolex.*
 vna, aceti acerrimi partibus duabus tritis vt prius, dum ceruleum colorem trahant. Alij aceti loco, vrina illa vti malunt, à qua nō longè abest Scolæcia e- *Ærugo scolæcia.*
 rugo veterum, maximè Diosc. hæc omnia acri sunt natura, eodē modo vsurpanda, quo ærugo & acria metallica cremâtur, eluūtur, téperantur aliis. Quod sequitur, anodynō est, sistit, incarnat, phagedænicis, *Ad phagedænas tibiariū.*
 litharg. ℥.vj. olei myrtei, & succi hyoscyami ana lib. i. coquâtur omnia expirante succo, dum sit mellis crassitudo. Seorsum autem coquito, cerusæ lib. ss. in olei rosacei & succi plātag. ana lib. semiss. ita cocta metallica misceâtur, leniter coquâtur, versentur

g iiij

INSTIT. CHIRURGIC.

Theriaca.

Virtus cephalicorum.

De compositione cephalicorum.

spatha: postremò summotis igne, insperge mastich. lib. semiss. vniantur probè, & plúbea pyxide repōnantur. Ad eadē vlcera tibiarum, litharg. lib. β. subtilissimè teratur, versetur affuso vino, succo plantaginis, vel alio liquore, qui per se conueniat: ex quo coquito cum ol. rosacei, adipis caprilli ana lib. β. coctis ad iustum corpus addes mastiches libr. semiss. subductis igne, & leuiter refrigeratis, vitellos quinque ouorū immiscebis. Theriaca efficacissimè purgat, incarnat, cicatricem ducit. In sarcoticis censentur cephalica, quæ primùm quidē caluariæ medentur, deinde reliqua ossa carne contegunt, postremò duras carnes restituunt. Duorū ferè sunt generum. Alia enim κεφαλικά, quæ peculiariter caluariam incarnant: quædam κατὰσµατικά, quæ reliquis ossibus fractis adhibētur: verum vtriusque nomen & ratio interim permiscentur. Cephalica catagmaticis acriora sunt, squamas ossium detrahunt, foras euocant quæ in alto latent: vtrāque tergent, digerunt & siccant. Multa catagmaticis & cephalicis acria metalla cōmiscentur, sed præcipuè vbi ramentum ossis reuellendum, & humor viscidus longiùs trahendus. Ac nudatis ossibus incarnādis, arida inspergantur. Pinguia enim & quæ ἔμμοτα vocant, quia inuncta linamentis adhibentur, nudatis ossibus nocent. Miscetur ferè cephalicis quod leniter adstringat. At hoc nisi eò vsque viceris tritura, vt in tenuissimum pollinē abeat, tardabit potius reliqua, quàm incitet. Contrà tenuissimè læuigatū reprimet quod influat, efficiētque, vt vis tergētium altius penetret. In vulneribus ossium, sed præcipuè capitis, non statim ad incarnationem (συσάρκωσιν appellant) ve-

niendum: sed explorandum prius, an omnia tuta *Cautio.*
sint, num quid contusum, quod suppurare prius, ac
deinde purgare & siccare oporteat. Videndū quo-
que prius est, ne qua parte syderatum aut corruptū
os liueat, vel cariem trahat: elimandum enim, inu-
rendum, excidendum, ac omnino repurgandum est.
Hæc autem cura multò maximè suscipi debet in
caluariæ fracturis, quæ altiùs procedūt. Itaque tum
dum cephalicis utendum, quum pura omnia ca-
rere periculo videbuntur. Atque ubi succrescit caro
(succrescit autem facillimè) & os suo corpore leui-
ter integetur, cephalica tēperabis oleo, cerato, aliis-
que generis eiusdem. Cerati modum definient, na- *Cerati mo-*
tura partis, qualitas vitij & medicamenti. In calloso *duo ad cepha-*
ulcere, par medicamentum pari cerato misceri po- *lica.*
test. In aliis ceratū duplum, triplum & quadruplum
esse consuevit. Parantur cephalica ex iride Illyrica, *Materia ce-*
vel florentina, alioqui pumila, densa, quæque sit frā- *phalicorum.*
genti cōtumax, subruffo colore, gustu amaro, odo-
re perquā syncero. Parantur quoque ex orobi, cice-
rum & lupinorum farina, manna, aristolochia, gen-
tiana, bryoniæ & panacis heraclij radice, magis etiā
eius cortice. Opopanax autē calidior est. In summa
cephalicorum materia deterget, siccet, & nō rodit.
Nam acria miscentur, non quia sarcotica, sed ut te-
stulas ossium è profundo trahant. Cephalicum Ca- *Cathigete.*
thægetæ, quod tollit squamas, ossa corrupta detra-
hit, & caua implet. ℥. iridis, radice panacis vel cap-
paris ana ℥. j. aristolochiæ rotundæ, mannæ ana se-
munc. trita & traiecta cribro resparguntur, vel mi-
sta melle inferuntur cauo. Aliud acrius Xenocratis.
℥. farinæ orobi ℥. j. iridis sesquunc. mannæ, aristo-

INSTIT. CHIRURGIC.

loch. rotundæ, squamæ ana drach. 5. tritis vitior, & cum melle. Sunt qui addant radicem bryoniæ, & aliter parent. Aliud è Silphio, quod si desit, vtere benguino: rescindit callos, purgat, tabefacit membranas, vt sponte sua decidant: & caua implet. Resinæ pini siccæ sesquunc. pumicis torrefacti extincti vino, iridis, aristoloch. silphij ana 3. j. thuris semunc. squamę æris 3. ij. aliàs quatuor: arida & in melle vsui sunt. E Serapiade. Satyrij tritesticularis, iridis, marrubij ana vnc. 1. farinæ orobi vel lupinorum 3. x. aristoloch. 3. xv. sicco & ex melle vitior: squamas elicit, valde siccatur, incarnatur. Huic generi Satyrij quod Serapias & triorchis vocatur, hæc insunt, quod in pollinem radice trita, contumacia & putrilaginosa siccatur & repurgatur, herpes sanat, discutit œdemata. Triphonis quod aufert squamas. Corticis pini, squamæ, pumicis vsti ana sesquunc. manne, thuris, aristoloch. iridis, resinæ pini ana 3. j. myrrh. aloës ana semunc. vtere vt prius. Athenæus pro cortice pini habet gallæ vnc. 1. Quod sequitur, Deleontis est: diuturno, egrè curabili, & calloso ulceri medetur, ossa corrupta rapit. Squamæ, mannæ, thuris, resinæ siccę ana vnc. 2. aceti quantum sufficit. Squama ex aceto leuigatur, thus & manna tenuissimè trita immiscentur, similiter & resina: pastilli fiunt, qui in vmbra resiccantur. In callofis, pari cerato rosaceo: in aliis triplo vel quadruplo temperantur. Melanchloron Triphonis ad eadem. Squamę sesquunc. mannæ, thuris, ammoniaci, resinę pini siccę, seui vitulini bene curati, terebinthinæ ana vnc. du. cerę, olei ana vnc. quatuor, aceti vnc. 10. confice vt prius. Plura capite de vitiis of-

sum secundo, quarto & quinto de compositione
 pharmacorum $\chi\tau\gamma\epsilon\eta$. Trigenar, Cera, Colopho- *Trigenar.*
 nia, terebinthina pari pondere colliquantur, refri-
 gerata immerguntur frigidâ, diuque manibus vo-
 lutantur: nuda ossa capitis incarnat, squamas de-
 ducit, & cicatricem facit. Sed hîc aliquid epulotici
 comiscebis. Admirandum est è mastiche pariter
 mista in ossium fracturis. Iudæi. Colophonîæ lib. 1. *Iudæi.*
 mastich. vnc. 1. olei sesquuncia: liquata & in frigi-
 da pista sine linamento vlceri interponuntur: pur-
 gat hoc pharmacum, & carne implet, sed non clau-
 dit cicatrice, nisi quid ex epuloticis immisceas.
 Optimè incarnat, farinæ pistrinalis vnc. 2. colopho-
 niæ valde tritæ vnc. 1. arido cauum impletur. Gale- *Galen.*
 ni. Cerae sesquunc. ol. lib. dimid. liquefactis adde
 thuris, iridis, aristolochiæ ana drach. 2. æruginis
 drach. 1. Aliud. Radicis anchusæ vnc. 2. aloës vnc.
 4. vtere arido. Hactenus experimenta veterû, nunc
 ad recentiorum sarcotica transeamus. Aureum Me- *Aureum*
 suæ ita describunt. Cerae vnc. 5. resinæ vnc. 3. tere- *Mes.*
 binth. lib. 1. mell. sesquunciam: mastichis, thuris,
 sarcocollæ, myrrh. aloës, croci ana drach. j. fiat vn-
 guentum. Aliter Mesuæ & alij, cerae citrinæ ζ . 6. ol.
 boni lib. 2. & s. terebinthinæ vnc. 2. resinæ, Colo-
 phonîæ ana sesquunciam, olibani, mastichis, ana
 vnc. 1. croci drach. 1. Vtrunque sarcoticon est, &
 molliora corpora conglutinat: cera in eo liquanda
 est: liquata resina, Colophonia, & terebinthina
 confundenda: depositis ab igne olibanum & ma-
 stiche insperguntur: postremò crocus in pulue-
 rem tritus immiscetur. Fuscum Nicolai & croceum *Fuscum & croceum.*
 multa habent vnde emolliant & concoquant.

INSTIT. CHIRVRGIC.

Vnguentum paruum Ceraeos, Gratia dei, emplastrum de Ianua multa habent vnde purgent & carnem gignant. Tetrpharmacū dolorem lenit, maturat phlegmonem, putredinem augere potest, ficcare verò & expurgare nō potest. Galenus locis aliquot Thessalum & Thessalios reprehendit, qui tetrpharmaco vt siccante, purgante, & incarnante, vteretur. Quod si tum iure reprehensum fuit, in eandem causam incidunt, non modo recentiores me-

Actuarii. dici, sed inter Græcos Auētuarius, qui iam à vetere

Scribonius.

illa Græcia degenerasse, & Arabum familiis consensisse visus est: inter Latinos Scribonius. Vterq; enim vim incarnandi tetrpharmaco tribuit. Sed non ita absurdum videtur nobis tetrpharmaco vim generandæ carnis eos assignasse, parte non admodum sicca, si modò è sicca pice, Colophonia arida, adipe taurino, & cera non ita pingui confecerint: & in vsu, rosaceo, myrteo, mastichino dissoluerint. Omnia vlcera per sanat illud. ℞. artemisiæ, scabiosæ, absynthij, ormini, senecionis, tamarisci, apij, verbenæ, pilosellæ, lanceolæ, pimpinellæ, linguæ canis, millefolij, chelidoniæ ana M. i. ex omnibus, reiectis radicibus, exprimatur succus, cui adde veteris aung. lib. 2. sepi hircini lib. 1. olei lib. 2. mellis ℥. 3. medio-

Diaireos.

Diaireos. Sepi vaccini lib. β. olei ros. ℥. 3. ceræ ℥. 2. radicis ireos vnciā vnam: thuris, sarcocollæ, mastiches, aloës, aristolochiæ ana drachmas duas, cum re-

Pulvis

Rhazæ.

rebinth. ℥. 3. fit vnguentum. Pulvis Rhazæ. ℞. olivani, aloës, sarcocollæ, sanguinis draconis, radicis ireos ana. Eodem modo cum mastiche, farina orobi, fœnugræci, cicerū, lupinorum, thure & aliis sar-

coticos pulveres confinges, quos subtilissimè tere-
 re oportet, ne asperitate lædant. Itaq; materia tun-
 ditur in pila, tenui cribo secernitur, postea mollitur,
 ac deinde tenuiùs cribratur: quicquid nō trāsmeat,
 repetitur in pilam, ac tandiu conteritur, dum ad ex-
 tremū pollinem deueniat. Alia sarcotica per se in-
 duntur cauo, vel penicillo vulnerario capta impo-
 nuntur: in fistulas immittūtur clysterio, sed diluta:
 ab his thorulus mollis vino madēs superdatur. Vi-
 num sit è dulci austeriusculum: postremò omnia
 cōmodè alligantur. Æstate bis, hyeme semel in die
 commutantur: sæpius etiam, si quid phlegmones,
 doloris, aut casus generis eiusdem intercesserit. Lin-
 tei lanugo bene munda, impacta vlceri sæpè suffi-
 cit. Liquida verò quæ in fistulas danda sunt, ex in-
 cidentibus, mollientibus, & incarnantibus ferè cō-
 parantur, quale est in decocto centaurij, marrubij,
 apij, absynthij, ligni sancti, aristolochiæ, ireos, al-
 thææ, maluæ, ficuum, passularū, tragacanthæ, in li-
 xiuio, lotura calcis & acris metallici, aqua vitæ, sar-
 cotici pulveres resperguntur: qualia sunt, radicis al-
 thææ, exempto neruo $\mathfrak{z}$.i. ficus duæ, cētaurij, mar-
 rubij, absynthij ana pug.i. fiat decoctio: in decocto
 $\mathfrak{z}$.4. disperge pulueris ireos, mastiches, aloës, sarco-
 collæ ana $\mathfrak{z}$.i. Sunt qui aliquid mellis rosacei, vel
 myrtei commisceant. Aliud. $\mathcal{V}$. vini albi odoriferi
 $\mathfrak{z}$.7. aquæ vitæ optimæ $\mathfrak{z}$.3. myrrh. aloës, sarcocollæ
 ana. $\mathfrak{z}$.2. thuris $\mathfrak{z}$.3. feminis hyperici, centaurij, mille-
 follij, verbenæ, linguę canis, vtriùsque cōsolidæ ana
 pug.i. leniter bulliant in vino herbæ & semina: de-
 inde exprimātur, affundatur aqua vitæ, reliqua tri-
 ta misceantur. Fistulæ os obstipetur medicamento

*Lanugo
lindei.
In fistulis.*

INSTIT. CHIRURGIC.

ex acriuscula materia, vt ostreorum cinere, & axungia veterere, vt incidat, molliat, discutiat.

De Epuloticis.

CAP. 4.

Natura pulotici.

Improprie dicitur epuloticon.

Verus pompholyx.

Cadmia.

Spodios.

Cerusa.

PLenum vlcus clauditur cicatrice. Epuloticon ficit, (sed citra morsum) atque hinc reprimat, carnem resiccat, cogit, & cute operit: aut certe callo tenui, qui cuti similis est. Ex quo ficare magis necesse est, quàm quod vel carnem gignit, vel glutinat. At cicatrix non aliter quàm caro, naturæ opus est. Aliud verò genus quod licentia epuloticon appellant, quia excrescentem carnem reprimat, acri natura & iam mordaci. Addunt & tertium genus, quod ficit quidem, sed non adstringit. Cicatricem ducunt. Pompholyx, cadmia, cerusa, plumbum, ostrea vsta & elota (ac pompholyx quidem lotus & cinis eius in iis quæ citra morsum ficient) præstantissima sunt. Verus pompholyx efflari potest, colore parum candido atque liuescente, iniectus carbonibus auream flammam edit: is iam olim Aëtij memoria parum frequens erat, ac sæpius adulterabatur. E fornacibus ærariis facile parari potest, vbi tum flamma, tum vapor æris, testudinem elam-bit. Pinguis enim, candicans & tenuis fauilla inde extersa pompholyx est. Qui verò pompholyx crustaceus conuexo quasi dorso asperior, & parte caua lenis est, colore modò nigro, modò cinericio, ad cadmiæ genus potiùs referri debet. Spodios, quam vertunt cinerulam, è solo atque pauimentis for-nacum æris euertitur. Cerusa plurimis locis Galliæ conficitur. Venetiis importatur quæ ferè candore vincit: ad cicatricem nihil fortasse melior est. Re-crementum plumbi vstum, ac sæpius elotum, terra

figillata, bolus armenius, lapis hæmatites, antispo-
 dia bene lota, acribus fluxionibus & teneris corpo-
 ribus omnia instituenda sunt. Asperiora sunt, galla, *Fortiora*
 myrtha, malicoriū, alumen, aris squama, chalcitis, *epulotica.*
 misy, ærugo, vitrioli genera vsta & elota. Et (quod
 in his præstâtissimum est) crematum æs & elotum.
 Metallis acribus excreescens caro consumitur: vstis
 tantum vel elotis, aut vtróque modo maceratis tra-
 hitur cicatrix. Sed solum vsta, lotis etiã acriora sunt. *Preparatio*
 Vruntur ea fictilibus crudis, dum percocta vasa *metallorum.*
 sint: extinguuntur vino: tunduntur in mortario af-
 fusa pluuia: mox siccantur, cribrantur ratiore seta, in
 mortarium aliquoties repetuntur, ne quid vel are-
 nosum, vel scabrum reliquum fiat. Abluuntur sæ-
 pius & torrentur, ea ratione quæ partim ex Diosco-
 ride, partim ex Arabum commentariis petenda sit.
 Tertiò aliquando & quartò retorrentur, lauantur,
 in pilam reuocantur, vt ea cura melius mitescant.
 In vlceribus quæ ægrè, vixque cicatricem ducunt,
 tandiu elaborare metallica nō oportet. In his enim
 semel cremata, semel vino vel pluuia extincta, vsur-
 panda sunt. In callosis, aqua maris vel aceto extin-
 guere melius est. Si sanies acris est, immergantur la- *In quibus ex-*
 cte, tenuissimo liquore oui, rhodostagmate: vinum *tingui laua-*
 subausterum conuenit, siquidem copiosus humor *rique c. n. ac-*
 allabitur. Atque hoc lauandis metallicis præferri *mat.*
 debet, quod annis & qualitate medium est: inutile
 recens, quódque ætate, vel mordax, vel fugax & lan-
 guidum est. Aqua etiam in calore utilis est. Nec alia
 ratio in lotura seruari debet. Atque ea arte tum v-
 sturæ, tum loturæ eodem medicamento excrescen-
 tem carnem adimes, cicatricem mollibus, duris-

Squama.

Æs veflum.

que corporibus informabis. Malignis idonea sunt, sarcocolla, ichthyocolla, chryfocolla, quæ cruda, admodum acris est, nisi sanie vlceris & forde diluatur: plumbum vftum, crematū stibium, plumbi recementū, squama ferri & stomomatis. Aëris squama præterquam quòd fìccat, etiam deterget, & pura vlcera efficit, quod reliqua squamarum genera non præstant. Æs vftum carnem exedit: vftum & leniter elotum duris corporibus epuloticon est. Poterit autem vrendo sæpiùs & lauando ita macerari, vt etiam molli naturæ conueniat. Leniora metallica, pompholyx, spodium, plumbum, atque inde purgamentum, minùs obtundi debent. Cerusa non eget vftura: & lotura fatis temperatur. Extergent, æs, æris squama, stibium, cadmia, vitrioli genera: vfta lotaque acrimoniam deponunt: astringendi vim ad cicatricem retinent. Eodem modo calce, oftreis, buccinorum cauis, & purpurarum, limacum testis atque testudinum, erinacei spiculis, calculis marinis & filicibus, vftis omnibus & elotis vtendum est. Ac breuiter quæ in sarcoticis efficacius fìccât, ad creandam cicatricem transferri possunt. Omnia in cinerem trita specilli nucleo capiantur, & ita inspergantur plano. Quæ in cerato myrteo adhibentur, leuiora fiunt. Acria verò excepta cera impingi possunt. Cera sequaci vtì conueniet, alioquin ad ignem è myrteo pista, mollienda est: quale hoc est. ℥. ceræ 3.4. manibus myrteo tinctis, ad ignem molliantur, & cum æris vfti, squamæ æris, & æruginis ana 3.3. fiat platysma. Sed hoc & alia id genus malignis & contumacibus imperanda sunt. Ac ferè duplici ratione epulotica vsurpâtur, quia alia in farinam trita insper-

insperguntur, *χρῆσταισματα & ἐπιπῆσματα* Græci vocant, alij *ξηρὰ καὶ ξήρια καὶ ἑππαγα*. Alia verò *ἐμπλαστρώδη* firmo corpore ac tenaciùs hærente. Addunt alij & *ἔμμοτα* mollioribus naturis, locis dolētibus aut inflāmatīs: quæ liquatis emplasticis confinguntur. Itaq; vbi ægriùs trahitur cicatrix, emplastica meliora sunt, quia diutiùs inhæret, quod vim & celeritatem cicatricis adiuvat. Vlcus humidius aridis iuuatur. Molliora corpora linamento gaudent. Suauiora ferè, nec tam aspera, quæ vel emplastri forma, vel in linamentis adhibentur. Recens enata caro, neque acrimonia rodi, neq; astrictione irritari debet. Corpus ferè accipiunt à cera quæ pinguis sit, vel natura sua, vel quia remollita oleo. Olea conueniunt contrahente natura, myrtinum, fraxininū, melinū, terebinthinum, lētiscinum, mastichinum, rosaceum, omphacinum, vel in quo olea germina, cymæ rubi, cauliculi vlmi, salicis, & similibus præcoxerint. Quale si defuit, ad ea quæ siccant, decurrendū erit. Tale vetus est, & recens quidem, sed quod diu efferbuerit. Siccāt & alia, raphaninum, sycionium, ricininum, quæq; vehementer discutunt. Iisdē generibus olei, crassiora pharmaca ad linamentum diluuntur. Quanquam in malignis non oleo, non aqua vtendum erit, neq; per se, neque cum aliis: sed larigna vel terebinthina mollietur cera, in qua epulotica concipias. Olei modus est ad ceram, vt sit decuplū, vel duodecuplū: copiosius tamen esse potest, & parcius, vt cera mollis est & dura: vt sunt corpora dura & mollia: vt denique vlcera, vel facilè vel ægrè cicatricē trahunt. Labris tumentibus & callofis hæc addūtur ceræ, lari-

Vnde corpus epuloticis.

Modus concipiendi in mollienda cera.

In callofis labris.

gna, terebinthina, lanarum fordes, medulla cerui & viruli. Quæ connexa non solum emolliunt, sed præterea efficiunt, ut diutius hæreat pharmacum, & tardius exarescat. Prouidendum autem, ne quod tenellæ carni pharmacum incumbit, ariditate scabrescat: ex quo irritet locum, & ante tempus decidat. Ac diutius hædere bonum est: ex quo tertio primum die, vel eo tardius absolui debet. E larigna & dupla cera ceratum confici potest. Minor sit medullæ modus & æsypi, quam resinæ. Metallica quadruplo & sextuplo cerato capiuntur. In epulotico Zenonis, quod à Galeno descriptum est, vicesima pars galbani, molliendo scilicet, metallicis permixta est. Verum præstabit callosa labra circulari malagmate circumscribi mediam verò carnem, cui cicatrix creanda est, epulotico induci. Alioqui platysma fingatur, quod malacticon sit, qua parte labra contingit: reliqua verò epulotico pharmaco illinatur. Sed in callosis labris si nihil malacticis efficies, ad ea quæ ἐκτιλωτικά inde appellant, veniendum. Extrema auxilia sunt ferramenta quæ excidant, & linum usurpatum Hippocrati. Flaccidis carnibus balaustria, alumine vsum, quæque similiter contrahunt, affatim insperguntur. Verum liberalius iniici oportet, ubi caro detrahenda est: parcius & in subtilissimum puluerem conleuata, atque acie cultelli capta, ubi cicatrice caro regenda est. In calloso stupidique sensus corpore, si neque plethora est, neque cacochymia, acrioribus (idque marutino magis) ad cicatricem utilicet. In aliis vlceribus, quæ leniant ideo miscentur, ut acrimoniam retundant. Ac iam progressa carne & cicatricem trahente, oleum, adipem, resinam, ceram

*Modus eorum
quæ epulotico
concomitantur.*

*In flaccidis
carnibus.*

aliâque id genus coniungit Hippocrates, vt decora, lenis, non scabra durâque cicatrix inducatur, idque hyeme magis quàm Æstate. Quæ molliora corpora colliquant, durioribus cicatricem trahunt. Rursum quæ his carnem regenerant, mollioribus ferè epulotica sunt: & acria rosaceo cerato fracta, cicatricem claudunt. *Quomodo è sarcoticis fit;* Quodque antè dictum est, tam pos-
sunt mansuescere lotura, quâ suavis est cerusa. E sar-
epulotica. coticis scordio, carie lignorum, cortice radicis caparis, irionis semine, iri, acoro, artemisia, dracunculi radice, aristolochia, cypero, gentiana, & aliis epulotica finguntur, mista astringenti materia: sed & ea myrteo cerato capta, epulotica sunt. Acriora quoq; vt calx viua, arrhenicon, ærugo, mollioribus sarcoticis ad cicatricem temperantur. Eodem modo alumen quod nimium astringit: sed hæc omnia propositis exemplis declarantur. Manna, thus, leuia sarcotica sunt: calx acrior: nec sine acrimonia squama est. Ex his fit aridum Spodorides Asclepiadis, quod conuenit vlceribus, quæ vix cicatricem trahunt. Calcis viuæ ʒ. 6. mannæ, thuris, squamæ anæ ʒ. 4. vel (vt Heliodorus) calcis viuæ, mannæ, thuris, anæ ʒ. 1. squamæ semunc. Al. Ireos, mannæ anæ ʒ. 2. recrementi æris, squamæ anæ ʒ. 4. Nomæ & putredines nisi vehementissimis, acribusque pharmacis ægrè curantur. Qualia sunt, Sulphuris viui, auripigm. squamæ anæ ʒ. 2. æris vsti ʒ. 1. Al. Sădarachæ semuncia, aluminis, myrrh. crocomagmatis, ireos anæ semuncia, cyperi ʒ. 4. tritis vtere. Fit autem crocomagma è croci drach. centum, myrrhæ, amyli, rosarum, gummi anæ ʒ. 50. Siccant, nec ita stringunt, myrrha, sarcocolla, argenti spuma, ostrea, diphry-

h ij

INSTIT. CHIRURGIC.

ges, ærugo, & alia quædam metallica. Spodios factitia (quod antispodion vocant) in epuloticis censetur. Cyperi radix in nimio humore cicatricem trahit. Cucurbita sicca, vsta, humidis præputij vlceribus, nec adeò malignis utilis est. Ad eadem inuenterata, anethi radix vsta inspergitur. Abrotoni radix eadem maligna iuuat. Amylum per se tritum, & cum tantillo aluminis, eisdem vlceribus prodest.

Lithargyrus Lithargyrus duplo rosaceo vel myrteo coquitur, ac ne efferuescat, paulatim affusa rosacea refringitur: vbi non inquinat, in eadem aqua subigitur, omnia versantur mortario: rebellia curat & humida: loco rosaceæ licebit vti aqua rhois (sumachum appellant) cornorum, spinorum (quæ prunella vocant) quâto coquetur diutius, tantò siccabit magis. Hordeum combustum Chironiis inspergitur, & quod inde conficitur *Ἀγὸ κριθῶν*, serpentia, Chironia, & quæcunque tardius cicatricem ducunt, persanat. ℞. hordei cremati ʒ. 10. ærug. ʒ. 50. ceræ ʒ. 1. olei mastichini ʒ. 9. ærugo ex oleo teritur, cera seorsum liquata coniungitur: leniter coquantur: refrigeratis hordeum in mortario permiscetur. In summa quæ leniter siccant & astringunt, mollibus corporibus & benignis vlceribus conueniunt: durioribus naturis, nec ita māsuetis vitiis, paulò validiora auxilio sunt. In vlceribus quæ pertinaciùs repugnent, ad metallica acria vsta veniendum. In malignis, Chironiis & alioqui desperatis, crudis metallicis & acris vrendum erit: vbi si nec his quicquam efficitur, ferro & igne opus est. In dysepulotis fugienda *μαλ-ῥακώδη* mollia medicamenta: deinde malactica, adeps suillus, oleum, cera, resina, ammoniacum, &

similia: fugienda acria, piper, sinapi, sed præcipue v-
bi plethora, vel cacochymia. Adhæc quæ hume-
ctant, vt aqua: quanquam non ignorādum ea om-
nia interim commisceri, verum alia ratione, quàm
vc cicatrice claudāt. In Pamphilio Asclepiadis, me-
tallica coquuntur hydrelæo, ex aqua interuntur, si
sanies acrior, si quid phlegmonis, si molle corpus
est. In albis epuloticis miscetur aqua, vt lithargyrus
celerius eliqueſcat. Verum eò vsq; coquuntur phar- *An aqua re-*
macá, dum tota aqua exhalauerit, atque ita nihilo *ciptatur in*
ferè humidius medicamentum est. Acria discutiūt, *epuloticis.*
& contumacius vitium magis edomant: malactica
acrimoniam temperant & molliunt callos. Quod
si omnibus ritè institutis quæ ad topica remedia
pertinent, nihilo magis cicatrix inducitur: aut si iā
opertum, clausumque vlcus rescinditur, longiùs re-
quirenda causa est. Ac ferè cicatricem tardant ple- *Vnde diffici-*
thora & cacochymia. Copia phlebotomo deplen- *lis cicatrice.*
da est: vitiosus succus pharmaco purgari debet.
Quod si vtrūque coit, neque in sola copia humo-
rum, sed & in qualitate vitium est, primū quidē
phlebotomo, deinde purgante pharmaco leuare
corpus necesse est. Sed è varice vitiosa materia vl-
ceri illabi potest. Vbi nō modò difficilis, sed etiam
plena periculi cura est. Secatur vena, purgatur cor-
pus eo cathartico, quod melancholicum succum
vnā & pituitam ducat: iusta vitæ ratio decernitur.
Quibus si parum efficitur, emulgetur varix, ac me-
dius præciditur. Designanda prius vena est: atramē-
to notatur, aut rubrica: sed ea parte præcipue, qua
proximè radicem spectat. Hic cultello nudatur cu-
tis, caro inciditur, molliter distinguuntur fibre, atq;

his omnino vulnerata caro explicatur: vbi specillo
 buxco, veleburno vti conuenit. Ac iam nudo vafi-
 culter lenis summittendus est, vt ab inferiore carne
 diuulsis fibris, varix absoluator: hinc vossella vena
 prehenditur, eleuatur hamo: inferiori parte funicu-
 lo religatur, quem acus conuehat: supra funiculum
 phlebotomo pertūdatur, vt reddat sanguinē, quan-
 tum sit opus. Ex quo supra vulnus immittitur acu, vt
 prius, quæ filum ducat, præstringitur: hinc iam vin-
 culum inferius distringendum, attollendum mem-
 brum est, & sursum adducta manu, quæ venæ men-
 bri decurrunt, & per factum vulnus sanguis expri-
 mitur, ita paulatim emulgetur varix. Laxatū filum
 rursus obligatur, & media vena præciditur, qua par-
 te vtriusque funiculo illaqueata est. Postremò iusta
 ratione, suoque tempore noua plaga sananda est.
 Quanquam aliquādo contingit, vt iam curato ve-
 teri vlcere, maneat incurabile, quod ad varicem est,
 nouo vitio subinde affluente. Aliis vtriusque vlcere
 perfanato melancholia commota est. Atque vtrius-
 que casus reuocato subinde phlebotomo, sapius
 purgato corpore, iusta vitæ lege declinari potest.
 Hippocrates rudiùs, sed melius fortasse, varicem, si-
 ue is sit euident, siue in carne teneatur, multis locis
 compungit, vbi oportunū videatur, ac sanguinē ni-
 grum exhaurit. Prohibet autem, vt ne vicina loca
 quæ eodē vitio, nigricāt scalpro exasperētur vulne-
 re illato, quod ægerrimè postea percurētur. Quòd
 si ab hepate, liene, aut alia parte corporis ducta col-
 luuie in perpetua sorde vlcus est, necessarium parti
 remediū adhibebis. Ac vomica interior nonnūquā
 agit cuniculos, qui in exteri⁹ corp⁹ defināt, vbi ferè,

*A partibus
 corporis tar-
 dius cicatrix.*

sed multò magis prouectis annis, desperatio est. Et ab vlceribus externis in latera initio ducuntur sinus, qui etiam si lateant, produntur tamen, cum multo plus sordium colligitur quàm ferat ratio & magnitudo vlceris, & pus aliud est, quàm natura partis gignere consuevit, serosius scilicet aut crassius: quum deniq; qua parte subest cuniculus, aut scabrior, aut pallidior, durior aut mollior cutis est. At specillo argenteo, vel cereo res tètari potest, vbi vel cauterio vel ferramento cavititas detegenda est, nisi vel profundior descendat, vel grauior casus à ferro & cauteriis metuatur. Sepè etiam in vetusto vlcere, quòdque fracturæ coniunctum fuit, os subiectum parte aliqua syderatum, luridum, cariosum, coalescit. Itaque qua parte vitiosum os est, abradi scalpro, & cauterio inuri debet: malè còpactum rescisso callo, ad curam de integro reuocandum est. Reliquæ fissuræ sedulò compingendæ, & ramenta maturè detrahenda, si qua restiterint. Instauranda quoque vlcerum natura & vicinæ carnis, quæ nonnunquam eò vsque corrupta est, vt vel frugi materiã alimenti possit corrumpere, vt iam vicina liueant, nigra sint vlcera, modò vieta, modò callosa, cancrosa, putrida, vermiculantia. Quædam igitur contrariis remediis depelluntur, alia ferro peramputanda, alia igne affligenda sunt, sanguisugis affixis, scarificatu & corniculis exhauriendum vitium est. Ac breuiter summouenda omnia, tum quæ cicatricem prohibent, tum quæ eandē factam refricant. Legitima vitæ instituta præscribi debent, videndumque medico, ne quid vel peccetur ignorantia, vel negligentia omitatur. Lithargyrus per se inspersa, attrita operit. E

h iij

Lithargyrus.

vino vel aceto teritur, siccaturq; ad cicatricem vlcerũ, quæ multo humore madet : elota mitissima est. Lithargyri vsus est in paruis vlceribus, in desquamata cute, & prurigine. In his enim leniora remedia vsui sunt : sæpè etiã in subliquidis ceratis, quæ è myrteo, rosaceo, & aliis id genus confingas. Tenuis plumbi lamina, plumbũ vstum lotum, summoperè medetur cancris. Recrementum plumbi in æquali vino exactissimè læuigatur, affusoque pari myrteo decoquitur, dum sit luti crassitudo, & aurium, nariumque vlceribus accommodatur. Vlceribus sedis & narium, canaliculus è plumbo fingendus est, qui dehiscat foras : altera parte qua subit corpus, in læuem ac rotundum quasi vmbilicum desinat, atque hic centro suo angusto foramine pateat, quã videlicet liberũ iter aëris teneatur. Vtero similiter & aliis locis corporis, quæ caua sint, conformari potest è figura partis. Cadmia cremata pluribus diebus leuigatur, ex aceto quidem in malignis : in aliis vino, modò giluo, modò è dulci austeriusculo. Atque sic elaborata incarnat, & cicatrice claudit. Lapis (quẽ calaminarem vocant) impetigines, herpetas, scabras prurigines per sanat : fictili crematur, vino extinguitur, & cadmiæ similiter elaboratur. Ladanũ molle è vino vel saliuã pistum eleganter claudit, ea etiam quæ vix cicatricem ducant. Myrteo cerato duplo, triploque iunctum, lene epuloticon est. Recens vnguinosum est, & per se liquefcit, myrteo exiguo interdum mistum. Aridum ætate infriari potest. Ex scoria & squama eris fictili crematis, extinctis vino, ex eoque diutissimè læuigatis, epulotica fiunt, quæ Ad maligna. Ad media. maligna iuuent. Medium quoddam genus efficies

Plumbum.

*In vlceribus
sedis & na-
rium cana-
liculus.*

Cadmia.

Ladanum.

*Ad maligna.
Ad media.*

mista lithargyro. In compositis auxiliis Galenus
 prætulit quæ è cadmia & ladano conficiuntur: quæ
 cum multa sint, & variè concinnentur, pauca eâ-
 que paratu facilia describemus. Cerusæ, cadmiæ
 ana ℥.4. ceræ, myrtini ana ℥.6. Al. Plumbi vsti ℥.3.
 cadmiæ, æris vstis ana ℥.2. Colophonix, olei myr-
 tini ana lb.2. vini antiqui odorati, quantum suffi-
 cit. Cadmia, vt prius, elaboratur, vsta, lota, diuque
 trita: præstabit quoque pharmacum, si reliqua duo
 metallica similiter comparentur: deinde Colo-
 phonia & oleo vnà liquatis, sedulò misceantur. E
 ladano, quod prætumida vlcerum labra imminuit,
 callosa mollit, implet caua, & cicatrice claudit. Pi-
 cis aridæ lb.1. & semunc. ærugini ℥.3. æris vstis ℥.2.
 squamæ rubræ ℥.2. & semiss. ladani ℥.9. litharg. lb.
 3. olei, vini optimi ana lb. 2. & semiss. hoc est ℥. 30.
 Lithargyrus oleo coquitur: coctione media reli-
 qua metallica immittuntur, volutantur rudæ, dum
 non inquinant: hic pix iniicitur: sublatis ac refri-
 gescentibus ladanum è vino tritum coniungitur:
 omnia conficientur in mortario: hoc & reliqua
 medicamenta quæ siccent, & non mordeant, diu-
 tius coqui melius est. Adhibitum in platysmate, ma-
 ligna iuuat, nec ante quartum diem exolui debet.
 Alia generis eiusdem secundo & quarto de compo-
 sitione medic. *χρὴ γένν.* Sunt & hæc epulotica & ma-
 ligna curant. Æruginis, æris cremati ana vnc. di-
 mid. aluminis ℥.2. ceræ ℥.10. mitescit vsta ærugine:
 trita omnia capiuntur cera præmollita igne: vel ce-
 rato ex larignæ semúcia, & ceræ ℥.1. alioqui cerato
 myrteo vel rosaceo. Hoc vt optimo, in malignis
 Gal. vsus est, quod habet æris combusti, squamæ,

E ladano.

E metallicis.

*Galenus ad
maligna.*

æruginis ana ℥.3. trita omnia ceræ pinguis ℥.4. ex-
 cipienda sunt. Alioqui mollitur cera è myrteo, mo-
 dò in sole, modò igne. Ac ferè tripla cera est me-
 tallicis, aut quadrupla: nonnunquam æqualis est:
 constatque tantò fore acriora, quantò plus metalli,
 ceræ minus acceperint. Al. Squamæ, æruginis ana
 ℥.1. ceræ pinguis ℥.6. larignæ semunc. iuncta omnia
 in platysmate adhibentur, quod vlceris locum, nec
 eo ampliùs circumscribat. Munienda vicinia iis, quæ
 phlegmonem arceant: tertio quoque vel quarto
 die platysma reuellendum: hîc austero vino fouen-
 da pars est, & platysma, vt priùs, apponendum. Re-
 petuntur hæc dum cicatrix duci incipiat. In callis,
 resinæ loco, vel æsypo, vel medulla cerui præsta-
 bit vti. Et hæc quidem è metallicis, duris corpori-
 bus & malignis vlceribus imperanda sunt. Plura
 quarto de compositione pharm. $\chi\tau\iota\gamma\epsilon\mu$. Vapor è
 pastillis acribus Andronis, Pasionis è cinabrio vul-
 gari, aliisque id genus, maligna iuuat: priùs autem
 hæc suis sordibus expurganda sunt. Leue est, ceru-
 sæ, lithargyri ana lb.1. olei myrtini lb.2. ceræ lb.8.
 terebinth. ℥.3. aluminis ℥.1. piperis semuncia, vel
 paulò minùs: leuius erit, si sesquunciam thuris ad-
 dideris. $\delta\iota\alpha\ \chi\epsilon\pi\iota\theta\omega\nu$ clementius, quàm quod paulò
 antè descriptum est. Singulariter facit ad ambusta.
 Cerusæ ℥.5. al. ℥.6. & ℥.2. lithargy. ℥.5. hordei rosti
 ℥.15. al. ℥.5. (idque meliùs) ceræ ℥.5. alij ℥.15. (sed
 maior hic modus est) ol. rosacei, vel myrtini ℥.15.
 alij ℥.18. metallica è vino terito: ceram cum oleo li-
 quefacito: hordeum cribratum inspergito: omnia
Ambusta. coquito, excolato, in mortario conficito. In ambu-
 stis, alba meliora sunt, quæ neque thus, neque resi-

nam accipiunt, in iis præcipuè, quæ aceto constant: piper additum cicatricem accelerat. Paratur facîle, & mirabiliter iuuat. Aluminis vnc. dimi. in vini, aquæ pluuiæ vnc. 9. diluitur: linteolum vetus, sed bene mundum aqua inculcatur: hocque arefactum sole depectitur, & conceptum imponitur. In sedis, oris & genitalium inueteratis vitis, vino vti melius est: aqua verò pluuiæ præferenda, quæ in cauis vlni vel quercus resederit. Al. Alumen nucis magnitudine teritur, & cum vnc. 3. mellis myrtei vel rosacei coquitur, aut fictili crematur, ad eadem vitia. Aliud, in quo veterum & posterorum consensus est. Linteolum aqua illa vel vino madens, & expressum, molliter apprimendum plano, cui deinde pettenuem plumbi laminam induces & alligabis. Al. sine morfu siccat, & ægrè trahentibus cicatricem conuenit. Cerusæ 3. 2. gallar. *Ecerusa,* myrti, recrementi plumbi ana 3. 1. fiat puluis. Aliud. *Album Gal.* Litharg. cerusæ ana lib. 1. coquantur in ol. albi lib. 2. aquæ purissimæ selibra, dum exhalauerit aqua, & purum pharmacum constiterit: purus sit ignis, & serenus aër, vbi medicamentum incoquitur: liquatis & ita coctis, adde terebinth. vel (si rebelle vlcus est) larignæ vnc. 2. vel vnc. 3. ceræ albæ vnc. quatuor, vel vnc. 6. Nam vt augetur resinæ modus, ita cera augēda est. Postea verò quàm omnia coierint, adde thuris semunciam, pompholygis, ostreorum, cadmiæ ana vnc. 1. hæc in cinerem vsta lauantur aqua, si sanies acris est: marina verò, vel aceto, si labra vlcis in callum extuberant. Inopia marinæ, subduplum salem aqua diffundes. Quòd si multus humor affluit, vino albo pellucido leuiter astringente,

INSTIT. CHIRURGIC.

Calx.

metallica lauabis. Miscentur autem his, cadmia, pompholyx, cerusa, lithargyrus, ostrea, buccinorum inuolucra, os sepiæ, calx & similia, quia præterquam quòd epulotica sint, album colorem iuuant, qualia fingi voluit antiquitas. Calx septies lota, è rosaceo vel aqua diluitur, exponitur soli æstu medio, subinde reuoluitur, teritur, abluitor: quum iam satis lota tritaque exaruit, è rosaceo pinsitur, imponitur, cicatricem ducit: vlcera neruorum maligna iuuat, & ambustis auxilio est. Sordes quæ in ampullis lucernariis subsidet, vlcera quæ mediis digitis excitantur, alopecias quoque adiuvat. *Διὰ χαλκίπικας* ex austero, rubroque vino subigitur: deinde emollitur oleo melino vel myrteo: rosaceo etiam, si quis rubor calorque in oris vlceris existit: alioqui crassius in platysmate inducitur, vt vicina comprehendat, qua videlicet metus est, ne quid humoris affluat.

Album Actuarij.

Album Actuarij capite de repellentibus descriptum, epuloticon est, vt quæ emplastra alba è cerusa fingunt, quale hoc est non absimile albo Galeni. Cerae vnc. 4. rosacei libr. semiss. terebinth. vnc. 3. cerusæ vnc. 2. lithar. vnc. 1. thuris, cineris ex cochleis crematis ana semunc. cera, oleum, terebinth. simul funduntur: reliqua miscentur, versantur omnia, & in mortario vniuntur. Aliud leuius. ℞. cerusæ ℥. 1. lith. ℥. 2. aquæ rosarum sesquunc. rosacei lib. 1. metallica trita in mortario fortiter perfricantur pistillo duro: quod quum fit, deinceps ac paulatim liquida affunduntur. Album Rhazæ. Olei rosacei libr. 1. cerusæ ℥. 1. cerae ℥. 2. caphuræ ℥. 1. albumina ouorum tria: melius fiet cum semunc. vel ℥. 6. litharg. Leue est, & magis conuenit, vbi calor, vitiò, excoariatio est. Ce-

Album Rhazæ.

rufa per se in pari rosaceo cocta ambusta iuuat, & *Cerufa.*
 attrita. Ad eadem facit vnguētum de cerufa. Alij ex
 rhodostagmate cerusam terunt, vt sit liquidi mellis
 crassitudo, quod in calore, in paruis inflammationi-
 bus, quales ad nasi pinnas eueniunt, vtile est. Trita *Vnguenta*
 è vino humidioribus vlceribus cōuenit, per se am- *epulotica.*
 busta curat: permista butyro, mollit, coquit, cicatri-
 cem claudit. Epulotica sunt, vnguentum desiccans
 rubrum, vnguētum de plumbo, & alia. Puluis epu-
 loticus balaustiorum, sanguinis draconis, cadmiæ
 argenti, æris vsti loti ana: fiat puluis: duris corpori- *Plantago.*
 bus, contumacibus vitiis & nimium humidis vtilis
 est. Vtrâque plâtago cum radice ficcatur vmbra, tri-
 ta ad cicatricem inspergitur. Triapharmacū, quod-
 que huic simile ex litharg. & oxelæo, in glutinanti-
 bus describetur, epulotica sunt. Nutritum quoque *Nutritum.*
 quod à Rhaze & Auic. hoc modo fit. Lithargyrus
 in pollinem trita ex aceto & rosaceo diu versatur in
 mortario (vt quidam volunt) plumbeo, pistillo plū-
 beo: modus est vt inde crassior fermentetur, & ex-
 turgeat. Sunt qui addant sextulam æris vsti, vel cre-
 mati plūbi, aut tantundem aluminis, balaustiorum,
 rubiæ, sanguinis draconis, cadmiæ argēti, caphuræ:
 idque singulari ope in malignis & pertinacibus vi-
 tiis. In cancris cerusa permiscetur pistillo & mor-
 tario plumbeo. Alij hoc modo. Litharg. cerusæ ana
 ʒ. 2. teruntur in mortario, vniunturq; ex olei myrti-
 ni vel ros. sesquunc. Sunt qui oleum prius circum-
 agant in pila plūbea, & radio plumbeo concutiant
 dum crassescat, & nigrius euadat, vt olim Apollo-
 nius. Alij sic vnita omnia olla noua vrunt, puluerē
 reponunt mirabili remedio ad cācrofa, malignaque

Ad cancrōs fedis & genitalium vlcera. Alij loco olei succum
puḍendorum. acetosæ, solani, polygōni, plantag. omphacis & si-
 milium, eo modo exercent plumbo, & metallis ad
 vsturam iungunt. Quidam etiam theriacā addunt,
 & vnā cum aliis concremant. Frequentissimus etiā
Pompholyx. vsus est pompholygos: suo vetustas, suo posteritas
 vtrāque salubriter vsa est. Vritur pompholyx, & in
 cinerem resoluitur: in solani succo, rhodostagmate,
 & aliis generis eiusdem diem integrum maceratur:
 tum pistillo plūbeo in plumbeo mortario diu exer-
 cetur: bis in die inferitur cancerosis vlceribus & ma-
 lignis. Quod autem pharmacum διαπομφόλυγος
 inde conficitur, variè describunt. Aliter enim Ori-
 bas. Paulus, Aëtius, aliter quoque Arabes. Sed hoc
 maximè epuloticon est. ℞. pompholygis, cerusæ,
 litharg. ana ℥. 1. ladani ℥. 2. acaciæ ℥. 4. ceræ ℥. 3. myr.
 ℥. 8. ouorum affatorū vitellos 9. metallica è vino te-
 rito: cerā cum oleo liquefacito, ex quo ladanum &
 acaciam cōmisceto: deinde vitellos & metallica in
 mortario reliquis coniungito. Simile ferè quod se-
 quitur. ℞. cerusæ, litharg. pompholyg. ana ℥. 2. cad-
 miæ ℥. 4. medullæ cerui ℥. 3. cere, ol. rosacei ana lib.
 1. myrtini lb. 8. Liquatis aliis metallica è vino trita
 permiscuntur. Hoc cancerosis conuenit, pueris, eu-
 nuchis, mulieribus, atque omnino mollibus corpo-
 ribus, vbi cicatrix citra dolorem ducenda est. Nico-
 lai, Olei rosarum ℥. 10. ceræ albæ ℥. 5. succi expressi è
 granis solani ℥. 8. cerusæ lotē ℥. 4. plumbi vsti, ruthiæ
 ana ℥. 2. thuris ℥. 1. oleū cū succo decoquito, donec
 expirauerit succus: deinde cerā oleo confundito, re-
 liqua in farinā trita in mortario permisceto, omniā-
 que diu circumuoluito. In putridis & cancerosis,

vbi feruor aliquis est, summa fiducia vsurpandum est, quod nulli veterum compositionum cedit. In corrodentibus & inflammatis vlceribus, succo seridis subigunt. Liquido cerato rosaceo emolliunt, immittunt tubulo, ad rhagadas & alia id genus: in callosis, lini succus & adipēs misceri possunt: ad inflāmata, croco & vitellis oui intingitur. Atq; hęc sufficiant. Reliquum verò genus est eorum, quę excreſcentem carnem detrahant, de quibus capite de Pyroticis abundè differetur. In cicatrice vitia sunt: quia excreſcit, quia caua est, quia deformis, durior, scabrior, mollior, & maior est. Excreſcit parum siccato, purgatoque vlcere. Caua est nimium siccato, & ante tēpus inductis epuloticis: vel quia pars subiecti ossis igne absumpta, sublata ferro, aut abscessu excidit. Deformem facit sutura frequentior & inepta, maior incisio, & alia quę vel cauā, vel eminentem efficiunt. Durior est, nimium siccantibus medicamentis, nec lenientibus tempore immistis, quod, vt ante scriptum, pręcepit Hippocrates. Mollior infra modū siccato vlcere. Excreſcens cathæreticis reformatur, scarificatur, absumitur. Caua reficienda & exterenda, vt quod desit aggignatur. Mollior siccanda est. Deformitas mollientibus, lenientibus, discutientibus, exedentibus quoque & cathæreticis, aliquando etiā astrictione medicamentorum corrigitur. Ad hęc omnia materia suis locis descripta est. Epuloticis vtimur iam propè pleno, nōdum tamen ad æquato vlcere. Celsus linamēto è frigida presso, primū integit: deinde vbi iam æquata cuti caro est, sicco vtitur. Ac bene fiet, si in frigida illa alumen *Quādo epulotici vsu, & ratio vtendi.* maduertit: & quod inferitur siccum in eadem mer-

sum exaruerit. Et hæc quidem in leui vlcere faciunt
 satis. In maligno, bene puro linteolo sinum molli-
 ter extergebis: epuloticon induces quod plurimum
 ficcet. Et quia ferè aliquid calli labris concreuit,
 oras vlceris pharmaco circúscribes, quod attenuet.
 In dolore, rubore, phlegmone & rheumate, pary-
 gro recenti vtendum erit: vel διὰ χαλκίτεως li-
 quido in platysmate. Attenuans platysma æquali
 linteo contegitur, ex quo splenium superdatur, ex-
 pressum frigida, aliquando vino. Ac frigiditas sple-
 nij, subinde refuso frigido liquore contineri debet:
 postremò fasciæ commodè alligandæ, quas tertio
 primùm die absolues. Hic molli flocco saniem de-
 tergebis, & priorem curam omninò reuocabis, è re-
 nata vel retento, vel mutato consilio. Recentiores
 vino calido, cui balauitia concoxerint, aut similia,
 vlcus fouent: alioquin aqua, si quid caloris est, quæ
 vim aluminis conceperit. Ac sit octupla aqua alu-
 mini. Sed in calore astrictio suspecta est: molli vel-
 lere humorem sorbent, pharmacum imponunt, su-
 perdâr stuppas vino madidas, vel aqua: omnia glu-
 tinantibus fasciis cōstringunt, non iis quidem, quæ
 ita contrahant, vt è rotundo oblongum fiat: nisi
 cauitas supersit, & vnà cures, vt & glutines, & cica-
 trice claudas. Galenus interdixit aqua, vt ne nudum
 vlcus contingeret. At in calore & iam procedente
 cicatrice, non adeò nocere potest. Cicatrix (si qui-
 dem naturaliter ducitur) in ambitum vlceris sanis
 partibus primùm concrefcit, deinde paulatim ad
 centrum progreditur, postremò in ipso centro
 coalescit atque perficitur.

De glu-

Longius fortasse, quā res postulabat, de glutinantibus sermo dilatus est. Verū ita nos coëgit, traxitque consequens medelarum ratio: nec alius obigit locus, in quo de illis orationem commodius institueremus. *κολλητικὰ* Græci vocant *συμφορικὰ* & *πρωματικὰ*. Quidam etiam *ἐναιμα*, & peculiariter quæ cruentis vulneribus adhibentur. Siccant hæc omnia ad secundum ferè gradum, media natura inter ea quæ ad cicatricem ducunt, & quæ carnem regenerāt: non detergent, sed astringunt, prohibētque, ne quid humoris vlcerū labris obueniat. Nec in cruentis solūm vsurpari solent, sed ad sinus, fistulas, maligna vetustaq; vlcera transferuntur. Opitulantur celerius, si integra partium natura est: si paucus sanguis idēmq; purus affluit: si non abrasa, nō præcisa, sed vel salua, vel parte aliqua etiamdū hærens cutis est. Etenim cuti cū subiecta carne naturalis quædam amicitia coit, vt ægerrimè senescāt, quibus omninò illa excidit: facillimè, vbi incolumis seruata est. Mirum q̃ præcisa, sed loco suo reddita, coalescit, recipit spiritum, & quasi mortua reuiuiscit: quòdq; è plaga luore ducto, nō in iuvene solo, sed etiā sene viuidū colorē recuperat. Magna igitur cutis habēda ratio, nequē ob id solūm, quòd inde celerius glutinatur vulnus sed quia interiecta cute plurimis iuuatur, quæ nuda caro non perferat. Nudū vlcus linteo, lana, spōgia irritatur: medicamētis paregoricis sordes colligit, vellicatur catharticis, iuuatur omnibus, si familiari cute quasi propugnaculo obtectū est. Ideòq; & abrasa cutis & pēdula, suo loco inducatur, & redu-

Facultis glutinantium.

*Labrorum
ulceris ratio.*

*Ad contra-
cta labra.*

cta molliter apprimatur: sic enim vlceri celerius cō-
fuescet. Neque desperat quę suspensa, iam liuida aut
nigra est, etiā si eo abscessit loco, vbi os sine carne,
vel cartilago subiecta est. Ea enim vel in hoc acer-
bo casu suo corpori reconciliatur, & vitalem spiritū
recipit: quod in genu & nuda carne tibia, in gibbe-
ro, vbi tantū subiecta cuti mēbrana est, experiri li-
cet. Id quę fieri tum aliorū pharmacorum ope, pro-
didit Galenus, tum celebri illo, quod Heræ & At-
talo attributum. Describitur hoc libro primo de
compositione pharmac. *χρὶ γένη*, titulo *Ἀλγὸς πικέ-
ρεως* Attalo & Hera authoribus, & paulò post in Al-
bis Asclepiadis. Asclepiades Pāphiliū vocauit. Iam
verò & labra vlceris animaduertēda sunt: quia vi-
delicet alia cōtracta, alia euerfa, plurima dehiscunt.
Quas formas vlcerū in vario labiorum motu per-
cipias. Os enim cōmissis labris interdum clauditur:
nonnūquam illa diducuntur, vt sit hiatus. Aliquādo
quoque aliter deformantur, quia alterū retortum
labrū & euerfum: alterū in os reductū, vel vtrāque
modò intrò, modò foras replicata sunt. Contracta
labra vlcerū specillo vulnerario molliter disiungē-
da, & vtrīnque abductis fasciis, vt extra vulnus ma-
gis cōstringantur, separanda sunt. Colligenda verò,
quæ plurimū hiāt, à sanis partibus ineunte fascia:
quæ vt ad oras vulneris propiūs accedit, ita firmiūs
astringatur, ea scilicet ratione, vt ne nimium cogen-
do, nimium cōprimas, & dolorem gignas. Euerfo
tantū altero vlceris labro hinc lintea abduces, &
in alterā partem quasi trahēdo volutabis. Si vtrūn-
que euertitur, ea quā *ἐκδυοῖν ἀρχῶν ὀπίδεσιν* vo-
cant, necessaria est. Atque hæc labra flaccidis, callo-

sis, muccosis & cācerosis vlceribus magis eueniunt. *Quatuor ra-*
 Iam verò glutinatio fit, vel innata carne (συσάραξι- *ones gluti-*
 σιν Græci vocant) vel eo quem illi ἀσκηφιασμόν, *nandi.*
 nostri infibulationem appellant: deinde etiam χυ-
 ραφὴν futura: postremò καὶ ἐπίδεσιν fasciis obli-
 gatis, quā deligationem vertūt. Sed omninò vt vul-
 nus glutinetur, enato corpore, religatis, vt prius, &
 inter se plexis carnū fibris coire necesse est. Id quod
 fibulis acu & fasciis sæpenumerò admaturatur. Ac
 ferè vt sunt vlcera & partes, ita remedia distinguun-
 tur. In paruo ac recenti vlcere fasciola in orbem ne-
 xa satis esse potest: & quæ cultellis cibariis fiunt,
 solo suctu, qui partes colligat, sæpius coalescunt.
 Alia vulgari terebinthina illita (quæ abietina potius *Nullū v. il-*
 vocāda est) & iniecta fasciola celerrimè cōmittun- *nus vel mi-*
 tur. Verū nullum omninò vulnus vel minimum, *nimum con-*
 etiam si acus minima pupugerit, contemni debet, *temendum.*
 multò minùs, si vel plethora, vel cacochymia, vel
 denique sensus acrior in metu est: alioqui dolor,
 phlegmone, conuulsio ad exitium sequi consuevit.
 Itaque statim initio relicta glutinādi via, paregori-
 cis vtendū erit: quæ dolorem leniāt, & à phlegmo-
 ne vindicent partem, donec omnia pericula abiisse
 videantur. Ac ferè quinto & septimo die grauiores
 casus sese proferunt, quos quum æger saluus euasit,
 & omnia tuta sunt, detersum siccatumq; vlcus glu-
 tinabis. In maiori vulnere maiora remedia quærē- *Is maiori*
 da sunt, deligatio, sutura, fibula, medicatio: vbi me- *vuln. etc.*
 dicamentū quoque siccare magis necesse est, hīcq;
 audienda sunt magnū & paruum in sectione, non
 quorundam veterum opinione, qui ἐπίχαρπον, in si-
 gne vulnus è natura loci, μέγα, magnum è periculo

definiunt. In glutinādo distingui debet naura corporum : quia videlicet (vt loquuntur illi) aliud *δυσσελκές*, quódque ægrè coalescit : aliud *εὐσελκές*, in quo vulnera celeriter cōiunguntur. Vulnera rotunda non faciliè glutinari, nisi in longitudinē dissecentur testes sunt, Hippocrates, Aristoteles, Gal. Cassius & alij medici veteres. Lentiginosa corpora, ruffa, *cacochema* tardius sanescunt. Ac breuiter difficultas nascitur ex iis, quæ in rebelli vlcere proximo capite tradita sunt: adhæc externis casibus, culpa medicorum, ægri & eorum qui ægro inserviunt. Primum igitur in cruēto vulnere (si quidē neque profundum est neq; hæmorrhagia extitit) molli tormēto, spongia, pāniculo detergendus cruor est : atque illa prius inculcātur frigida, & expressa adhibentur. *Parrocles* apud *Homerum* *Eryphili* vulnus tepida exterget, rudiùs quidem, quod postea ab *Hippocrate* interdictum fuit. Quòd si altiùs descēdit vulnus, erupitq; sanguis, aceto magis vtendū erit. Sic enim grumos incides, & sanguinem cohibebis. In neruis, ab aceto metus est, nisi seruata tenuitate, frigiditatē eius exoluas. Ideoque specilli extremo linteolū alligabis, quod vel sapa, vel melicrato madefacies. In lacunis & vlcere veteri vbi glutinandi tēpus accesserit, vinū & ænomeli idonea sunt. In mulieribus, pueris, eunuchis, atq; id genus corporibus, tū alias, tum maximè vulnerato capite, aceto abstinemus. Idem aperto perioestio relinquendū est. Aceti loco, vino & ænomelite floccū intingimus, exprimimus, & cruorem inde extergemus. Atque vbi is ritè deterfus est, nihilque labris vlceris intercedit, qualia sunt grumus, pilus, oleū, pluma & similia, sequitur

Ratio glutinandi.

Aquæ & aceti vsus.

ut latera lateribus, oræ oris, ritè coëant. Ponimus autem neque dolore, neque phlegmone, neque ullo alio vitio vlcus laborare: ac iustâ carnē lateribus vulneris interesse. In rectis vulneribus labra facile adducuntur, multò magis si molle corpus est: & adducta fasciis continenda sunt, ex duplici initio, alioqui simplicibus, sed futura interdū addita, & fibulis. In trāsverso vulnere oræ dissident magis: quare futuris & fibulis opus est. Atque has figuras vuln-
In transverso.
 rum ex fibrarum cursu, quæ musculos intexunt, distinguere oportet. In magnis & profundis vulneribus vincula ex duobus initiis necessaria: eadē quoque in latis & profundis: sed hæc præterea altis futuris cogenda sunt, neutra verò præproperè glutinanda, ne quid reliquum fiat, vnde postea recrudescent. Fascias autem austero vino & nigro maduisse iuvat, quod in cæteris vulneribus præferendum est: quia repellit, phlegmonem prohibet & cogit. Quin & aliquod eorū quæ contrahunt, licebit incoquere: sed modus sit, ut ne nimis adstringendo moueatur dolor. In molli parte, extrema auricula, imo naso, frōte, bucca, palpebris, cute gutturis, ventre, membranis, quæ nō sunt tendines, futura cōuenit. Præputium assuitur & infibulatur ut carnosum genus, ubi nimium dehiscit, nec oræ facile cōiunguntur. In capitis vulneribus extrema cutis, tū futuris, tum fibulis cōmitti potest. Cartilagines auris effractas Archigenes fibulis cōtinebat, & argilla cauum auriculæ implebat, ne cōcideret. Alij diuisas partes eiusmodi, primum quidem digitis cōmittunt: deinde glutine, visco, aliisque generis eiusdem in breui platysmate quasi ferruminant. Sed quæ viscida in-

INSTIT. CHIRVRGIC.

*Particularis
materia quo-
modo seligē-
da.*

*Chamæpy-
tis.*

pingas, glutinare præstat, vt non solum contineant, sed diuisas inter se partes concilient, atque cōglutinent. In particulari materia eadem seruatur ratio, quæ iam sæpius in aliis generibus pharmacorū præscripta est. Eaque seligenda, vt sunt partes, vt molle durumue corpus: vt recens, vetustum, paruum, magnūque vulnus est: quod in fasciis, fibulis, suturis similiter distingui debet. Ac præcipua ratio haberi debet in vulneribus, quæ in ventres corporis penetrant, aut alioqui multū profunda sunt, vt ne commissa parte, quæ exterior est, interior distincta, inglutinataque maneat: aut si hæc quidē glutinatur, infirmior tamen sit cicatrix atque vnitio, vnde & suppuratio intus colligatur, soluta cicatrice, & exteriores oræ resoluantur, quod monuit Hippocrates. Glutinadi vim habent ebulus, sambucus, syderitis, palma, pini, tædæ cortices: dracontij folia recentia, herba quæ fraga gignit, anagallis, salix, androsæmum, astragalus, phlornunculus, telephium, symphytum petræū, araneæ tela, sed ea præcipue, cui è pistrino farina incederit. Equisetū maxima vulnera præfectos etiam nervos cōglutinat. Coccus baphicus ex aceto pistus ingentia vulnera coniungit: cū oxymelite diuisos nervos cōciliat. Magnis quoque vulneribus Chamæpytis idonea est. Arnoglossum quadam temperaturæ symmetria iungendis veteribus lacunis, atque recentibus vulneribus, nulli remediorum cedit. Rebella, rheumatica, putrilaginosæ vlceræ, & in dysenteriiis facta percurat. Eaque omnia, quia conuenienter refrigerat, siccatur, adstringit, nec mordet: leuiter digerit & extergit. In humidis vlceribus, & partibus quæ natura

ficciore præditæ sint, tota herba cum radicibus sic-
 catur, tritaque inspergitur: idem rei per se commo-
 dum semen est. Spongia, lana succida, linteolū, im-
 merguntur aqua, aut vino potius: vel si profluxit *Spongia, &c.*
 sanguis, oxycrato: adhæc liquoribus aliis, qui con-
 trahant: deinde expressa vulnere colligantur. Quer-
 na folia trita in laui petra, vulnere securi factō Ga-
 lenus apposuit vt etiam vicina comprehenderent,
 eoque remedio glutinauit: ea ipsa vino cōspergi pos-
 sunt. Caseus recens & oxygalactinus, Isatis *Isatis.* sariua,
 neruos præcisos & tendines in fine musculorū iun-
 gunt, & duriora corpora conglutinant. Centauriū *Centaurium*
 minus, foliis & floribus vlcera magna coniungit: *minus.*
 arefactum collecticis miscetur, multò magis si rheu-
 maticum vlcus est. In quo genere præstantissima
 medicamenta sunt, quæ valde siccant, leniter ad-
 stringunt, vt non mordeant. Pentaphylli foliū ner-
 uos adiuvat, cum melle tritum. Ad vlcera capitis,
 myrrha, aloë, terebinthina, assis aliis tritisque, farina
 rosti hordei & milij, Mummia vtendum est. Cala-
 mynthæ succus membranis vulneratis infusus egre-
 giè glutinat. Sed hoc & similia, acriora scilicet, quæ-
 que vehementer siccant, Megetis sunt Sydonij &
 Eudemi, qui in membranis cerebri, acribus, mor-
 detibus, oxymelite, aliisque generis eiusdē vñ sunt.
 Milij farina iisdem vulneribus inspergitur. Resina,
 pix sicca, amurca cocta, duris corporibus adhiben-
 da sunt. Pix humida, minùs quàm sicca mordax:
 hordeum vñtum, aloë ex aqua trita: herbæ folia &
 succus, quam ex India comportant, & patrio no-
 mine Zambanam appellant. Aloë vulgaris est, quæ *Zambana.*
 tenaci vitæ multos menses viget: è laquearibus æ-

Attractylis. dium & tabulatis magna viroris cōmendatione sus-
 penditur. Constat hoc remediū certo experimen-
 to nautarum. In colleticis quæ ad manū sunt, præ-
 cipua laus attractylidi. Eius cacumina austero vino
 vel oxycrato incoquantur : excipitur concha quod
 enatat oleosum. Eadem quoque in reticulum data,
 quod duabus ollis argilla iunctis, eliciendo oleo in-
 tercedit, oleagineum liquorem reddit. Atque ollam
 superiorem igne cingi, inferiorem terra defodi, reli-
 quaque omnia ea ratione cōparari oportet, quæ su-
 periore libro præscripta est. Cuidam decius nasus,
 quæ os in cartilaginem definit. Rusticus propēden-
 tem partem alteri digitis coniunxit, herbam tusam,
 & è vino nigro tritam, quod millefolium appellat,
 impegit, rudius omnia colligavit, vnde celeriter re-
 stitit profluens sanguis, & vulnus pulchra cicatrice
 breui coit. Folia hederæ recentia in vino cocta, grā-
 dia vulnera coniungunt, & maligna sanant : atque
 inde succus, tum per se, tum rosaceo temperatus (si
 quidem acior videatur) narium vlcera & aurium
 percurat. In vlmo multa sunt quæ laudes. Decocto
Vlmus. vlmi compingendis fractis ossibus, veteres vsi sunt :
 eiusdem cortex & folia adalligata, glutinant, ambu-
 sta iuuant, vt sine manifesta cicatrice coisse videan-
 tur. Teruntur folia : cortex veluti fascia obligatur.
 Purgat, implet, cicatricem ducit, glutinat, exterit, de-
 let papulatū vestigia, & artificialibus balsamis com-
 miscetur aqua, quæ vlmi folliculis includitur, bene
 purgata vermiculis. Ea Crito vsus est ad Lichenas.
*Aqua in fo-
liculis vlmi.* Balsamo quodam raro & pretioso principes vtun-
 tur glutinando. Sunt qui eam aquam quæ castratis
Aqua vitis. vitibus exudat vere, lenticula vitrea excipiant : vas

operculatum sedulò, clausumque, annum integrum exponunt soli, loco subdiali, sed qui ab iniuriis cœli tutus esse possit: ac lenticulam ad solā subinde vertunt, ut vndequaque radij euerberēt, & aquam coquant. Melligo tandem concrefcit, quæ sit balsamo viribus æqualis, ἀμπελοσίλασμα ex analogia (si vis) appelles. Duriorum sunt corporū, sorbus, mēpilus, pinaſter, quercus, & quæcunque acerba sunt. Simite quernis foliis comparanda sunt. Addunt bolum armenam, terram figillatam, & similia. Composita sunt, cerati myrtini ℥. 3. cerusæ ℥. i. vetusta glutinat. Aloë arida ænomelite coquitur, linamētum inde tinctū vulneribus capitis inferitur: phlegmonem prohibet & iungit. Galenus mollioribus natura *Galenī phar* *maca.* pharmacis temperavit ex lithargyro, oxelæo & ænelæo: durioribus ex ærugine, bitumine, squama, aloë & myrtha. In quibus quia bitumen præcipuam vim habet, verū friabilius est, quā ut solum oleo emplastrum reddat, cera quoque ad corpus vnā temperatur. Sed oleum & cera vim bituminis exoluunt: ideóque squama additur, ærugo, & alia: atque hinc vocata barbara comparantur. Fistulas expurgat, glutinat, priusquam occalescant, & cicatrice tegit. Induratis musculis vtile est. Lithargyri ℥. 4. olei & aceti ana ℔. i. vel paulò minus coquantur omnia dum omnino combibitum oleum, acetum vero expirasse videatur, nec iam inquinet, & nigro splendeat. Acetum sit acerrimum, pellucidum, ex vino factum non aquoso: oleum verò antiquissimum. Hoc parabili auxilio Galenus parotidas criticas, quæ iam fistulas traherent, in pueris, adoleſcētibus, mulieribus, sæpiùs curauit. Siccat sine

INSTIT. CHIRVRGIC.

Tripharmacum.

Nutritum.

morsu, vlcera difficilia perfanat, cruenta glutinat, omninoque vlcera magna paruaque iuuat, dum ad cicatricem perueniant. Hoc emplastrum alij nigrum, alij vnguentum de lithargyro coctum appellant: nec à Tripharmaco Mesues alia re differt, quàm quòd plus habet aceti & olei. Recentiores enim parem aceti modum & lithargyri: duplum oleum commune vel rosaceum commiscent. Differt autem è Nutrito, quòd aliud Tripharmacum est Mesuæ: quia in hoc materia cruda est, ex quo non ita siccatur, & vim aliquam concipit è plumbeo mortario, in quo conficiunt. Quod ex lithargyro & ænelæo fit, contra rheumata valet, induratos musculos adiuuat, & cruenta iungit. Litharg. libr. 1. octo dies, vel eò plures in Sole teritur affuso vino giluo, tenui, pellucido, odoro, subadstringente. Ac quanto plus vini combibet, tantò efficacius futurum est: postea cum sesquilibra, libris duabus olei plus minusue excoquitur, dum non inquinet. At hæc assidue versare spatula necesse est. Melina sunt multa 2. de compositione pharmac. $\chi\tau\iota\ \gamma\epsilon\upsilon\eta$, quæ glutinent. Quod sequitur ex vino Heræ, luxata firmat, recentes puerorum strumas discutit, inueteratos finus, quique in vacua penetrent, percurat. Recentia vulnera etiã magna conglutinat. Litharg. auri libr. 1. hoc est $\frac{3}{4}$. 12. sic enim perpetuò libram Græcorum vsurpamus: diu teritur in Sole affuso vino giluo, tenui pellucido, vt prius. Quo teretur diutius, & plus liquoris rapiet, eò præstantius euadet. Ex quo iterum læuigatur in mortario, instillato deinceps atque alternatim modo oleo concalfacto, modò vino illo: atque vtròque quantum fieri potest, saturari debet.

Hic in cacabum transmittitur, & cum olei & vini
 gilui ana $\mathfrak{z}$.9. vel eò pluribus excoquitur: bene co-
 ctæ lithargyro immiscentur resinæ pini læuigatissi-
 mæ lb.1. ceræ albæ $\mathfrak{z}$.10. opopanax sesquunc. co-
 quantur omnia molli igne, dum non inquinent. In
 usu, sanguine agrestis columbæ conspergitur. Al.
 Crititonis, quod iungit recentia, cicatricem ducit *Critonis.*
 & extrahit. Litharg. libr.1. ceræ libr.1. terebinth $\mathfrak{z}$.2.
 æruginis $\mathfrak{z}$.2. olei veteris $\mathfrak{z}$.9. aceti $\mathfrak{z}$.2. & semiss. Li-
 tharg. oleum, acetum, ærugo blando igne coquen-
 da sunt: iam propriè coëuntibus resina ceræque cō-
 iungitur, coquuntur dum sint corpus, & non inqui-
 nent. Magis glutinabit pharmacū, si myrrhæ, aloës,
 sarcocollæ ana $\mathfrak{z}$.1. misceas ea quæ per se glutinent.
 In malignis, squamæ & vitrioli genera conspergi
 possunt. Celebre & polychrestō Macherionis phar- *Macherio-*
 macum ad vlcera maligna: recētia glutinat, phleg- *us.*
 monem prohibet, præcipuè vbi aliquid contusum
 fuerit: rabiosi canis moribus medetur imposi-
 tum, ac subinde commutatum: phagedænis con-
 uenit, aurium, nariumque vlceribus carnem gene-
 rat. In genitalibus & nudatis ossibus idem efficit.
 Aristoloch. rotundæ, galbani, opopanax, ærugi-
 nis, iridis, ammoniaci, myrrh. ana $\mathfrak{z}$.1. terebint. ce-
 ræ, ol. omphacini ana $\mathfrak{z}$.7. & semiss. Ærugo ex dimi-
 dio ol. seorsum teritur, cum reliquo oleo, cera & te-
 rebinthina molliter coquantur: ærugo additur:
 postea verò ammoniacum ex aceto fustum, galbanū
 purgatum, & opopanax permiscetur, postremò re-
 frigeratis reliqua insperguntur. Ægyptiac. Andro- *Ægyptiac.*
 machi vulnera ense facta, vel profundissima, triduo *Androma-*
 glutinat, quod capite de ossium vitiis describetur. *chi.*

INSTIT. CHIRURGIC.

*Salix.
E succo lili-
orum.*

Ad nervos.

Ex Attractylide.

διὰ χαλκίτεως fistulas & magna vlcera coniungit. Axungia veteris bene purgata fibris & sine sale lb. 2. ol. veteris, litharg. ana lb. 3. chalciteos ℥. 6. conficiatur ex arte. Quod si palmaria spatha defuerit, saligna rudicula cōmouebis: aut ex ea materia, quæ glutinando cōueniat, non radice cannæ, cui magna vis inest detergendi. Salix verò siccatur & astringit, idque sine morfu, quæ omnia glutinando idonea sunt. Quod è succo liliorū conficitur, diuturna malignaque vlcera cōglutinat: nimio humore languidis malè coalescentibus, cicatricem ægrè trahentibus vrilissimum est: vehementer siccatur, idque citra morsum, vt incisa capita musculorum possit cōiungere. Succus foliorum lilij ℥. 5. mellis & aceti ana ℥. 1. coque lento igne, dum crassescat. Alij è symphyti succo & aliis quæ per se glutinent, melle rosato & aceto sambucino eadē pharmaca componunt, quæ efficacissimè glutinent. Ad neruorum vulnera cochlearum carnes concisæ tritaque adiecta myrrha & thure conferunt. Eosdē nervos vniunt lumbrici terræ triti & impositi. Iam verò cruentis, fuggillatis, excisis quacūque parte corporis, vitiligini, lepræ, maculis, crustis efficacissimè opitulatur, quod paratur ex Attractylide. Attractylidis effossæ cum radice, deinde siccatae vmbra, postremò trita vnc. quatuor: ol. dulcis vnc. quatuor: Colophonix sesquilibra: æruginis ℥. 2. ceræ ℥. 8. Oleum, ceram, Colophoniam liquefacta excolato: deinde æruginem, postea herbam commisceto: iuncta omnia frigida immergito, manibus versato, pinsitoque: pista in aqua noctem finito, atque ita vsui reponito: verum Colophonia nostra siccior est. Liquida quoq; vete-

res utebantur, quæ si defit, sicca partim oleo, partim terebinthina molliēda erit. Hoc autem glutinat recentia. Rhodini vel myrtini ℥. i. terebint. ℥. i. æruginis ℥. 2. si quidem lota est, & molliora sunt corpora, alioqui sesquidrachma. *Barbarū Galeni, Picis lb. i. Barbarum.* bituminis, ceræ ana selib. ammoniaci, mannæ ana ℥. 3. cerusæ sesquunc. ol. ℥. 20. nam sic melius, quàm ℥. 17. Al. Est & aliud insigne Barbarum emplastrum nigrum, quod capite de hæmorrhagia describetur. Plura quoque primo & secundo de compositione pharm. *ἔνν.* Atque hinc ad recentiorum medicamentā transeundum, si prius monuerimus digerentia & attrahentia cerato temperata fieri sarcotica: sarcoticis fieri glutinantia, si quid astringentium permisceas: aut si iunxeris quæ siccant magis, & astringant, reddi epulotica. Basilicū magnum Mesuæ glutinat nervos. Celebris est pulvis (quem rubrum vocant) ex sanguine draconis, & sesquialtera ratione vel dupla thuris. Alij calcem, bolum armenam, santalos cōmiserunt. Sunt qui hoc modo conficiant. Symphiti maioris, boli armenæ ana ℥. 1. picis Græcæ ℥. 3. mastich. olibani ana semunciam: sanguinis draconis, mummiæ ana ℥. 2. Pulveres futuris insperguntur, vel in cerato imponuntur. *Sanguis draconis.* Sanguinē draconis collecticon variè conficiunt. Thus, mastichen, bolum armenam æqualiter mista, hirci sanguine mactati Augusto mense concorporant. Alij aliter ex eadem materia. Quidam bolum armenam terunt, faciuntque ut plurimum sorbeat sanguinis hircini & sorborum succi. Plinius sorborum succo & caprillo sanguine compingit. Eidem Plinio & Solino sanguis est draconis, qui dum vulneratus

INSTIT. CHIRVURGIC.

elephas concidit, colliso casu dracone colligitur. Aëtius è succo herbæ Indicæ (quem dracunculum vocant) fingi credidit. Dracontio nostro vis inest glutinandi. Cartilagines mediâ naturam habent inter ossa & carnem. Itaque glutinantur non tam siccantibus,quàm quæ catagmatica,aut quæ porotica à gignendo callo appellât,nec tam mollibus,quàm quæ ἐναιμα, carnem vniunt.Eaque natura cōstant tenaci & viscida,pix,manna,caro & salua cochlearum,viscum,glutinū fabrile, pollen visco illigatus, tragacantha in aceto fusa, gummi Arabicum, aloë pinguis,terebinthina è vino lota,muccagines, aliâque id genus : quibus sanguis draconis, pulvis ruber,& alia quæ per se glutinandi vim habeant,coniunguntur. Ita concorporata pharmaca illinuntur, cōpinguntur,adhibētur in spleniis,& veluti incerata tela,quæ arctiùs consuatur,vt pharmacū firmiùs inhere scat.Sed si magna vulnera sunt,sibula vel acupriùs conducere oportet : deinde medicamēto impingere:id in cartilaginibus aurium & narium fieri debet. Cochleæ cum suis volutis diu teruntur in mortario, vt nihil asperi reliquum sit. Sanguis draconis subquadrupla,manna suboctupla ratione adiungitur, permiscetur in mortario, & affiguntur. In naribus (quod antè dictum est) ne vulnus concidat,atq; ita cartilago dissideat,fistula concaua paranda est,quæ introducatur, & quâ parte vulnus cōtingat,illinatur pharmaco:altera verò nasi pars,quæ foras vertitur,quâque pinnae eminent,emplastico medicamento compingetur.Aurium caua argilla impleri debet. Argilla priùs cochleæ salua, & acidi punici liquore subigatur. Alioqui 3.2.aloës ex-

Cochleæ.

cipiuntur fabrilī glutine soluto ex aceto. Aliud. Tragacanthę ʒ. i. in aqua Rhodis maceratur, mucago elicatur, in qua excipiantur myrrh. aloës, sanguinis draconis ana ʒ. i. omnia pauca terebinthina colligantur: adhibentur in pellicula, vel linteolo. Atque hæc tandiu inherere oportet, dum coalescat cartilago, nisi prius excidat, Quæ sequuntur, iusta ratio- *Viride Bo.*
ne probata sunt posterioribus chirurgis. Plātaginis, *nantini.*
vtriusque cōsolidę, betonicę, verbenę, pimpinellę, pilosellę millefolij, lingule canis, caudę equinę ana M. i. conquassata coque cum lb. ʒ. sepi arietini: colatis adde resinę, cerę, galbani ana quartaria ʒ. farco-
collę quartariū vnum, terebinthinę quartarium i. & semiss. liquata omnia & ad ignem circumducta,
ex arte misceantur. Aliud. ʒ. Centaurij minoris *E centaurio.*
manip. 6. macerentur noctē integram in vino albo, post-
ridie in eodem vino ad dimidias coquito, colatum succum recoquito, dum sit mellis crassitudo: postremò reponito. In vsu, accipe succi ʒ. 3. terebint.
lb. i. cerę nouę quartarium i. lactis muliebris ʒ. 2. Opimum hoc medicamentum & amicum neruis:
cruenta glutinat, dura emollit, fluxiones inhibet, arcet putredines, detergit sordes, à fera morsis auxi-
liatur, atque omnino dignum laude est. Centaurij *Centaurij*
succus leniter astringit, liccat, tergit citra morsum: *succus.*
ex quo miscetur medicamentis, quæ fistulas, sinus, rheumatica vlcera coniungant, & cicatrice claudat, quæque veteres duritias emolliant. Planta admodū parabilis est, maximè laudata veteribus, de qua libellus etiā Galeno attributus est. Eius radix inutilis est. Herba cum floribus postremò Vere colligenda, & vt prius, exuccanda, reponendus in multos

vsus succus est. Eadē siccatur vmbra, vt in tempore trita in puluerem, putridis, sordidis, cācrosis, & aliis vitiis inspergatur. Eodem modo Marrubium, Scordium, Apium, & aliæ plantæ plurimæ, chirurgus veluti opes quædam, suo tempore comparandæ sunt. In medicamento de quo agitur, glutinādi vis aucta est adiecto vino. Similiter & aliis emplasticis, mastiche, thure, gummi Arabico, quæ cū leniter astringant, molliant, reprimant, in communē vsus medicamenti conspirāt. Aliud Dini. ℞. betonica, centaurij ana manipul. 2. coque, & cola, vt prius: excolato succo adde resinæ quartarium 1. terebinth. ℔. 8. sarcocollæ 3. 1. ceræ 3. 2. liquefiant omnia ac leniter bulliant: acetum paulatim affundatur: vbi refrixerint omnia, è muliebri lacte manibus cōuoluātur. Pares vires habet cum priore, benignum est, vt nervis possit conuenire. Centaurium, betonica, resina, neruis punētis amica sunt: sarcocolla mitissimum est colleticon: aceto fit, vt altius permeet, & melius attrahat: lacte muliebri mollius pharmacū est, nec ita cohibetur eius tenuitas. Al. Ceræ albæ, resinæ ana quartarium 1. olei 3. 2. terebinthinæ 3. 1. thuris, mastiches ana vnc. dimid. adde pimpinellæ, melangianæ, aut loco eius, telephij, maioris semperuiui, vel attractylidis, verbenæ vermicularis, aut potius semperuiui minoris ana manipul. 1. coquantur vino vt prius, dum duæ vini partes euanuerint: & hæc omnia percolētur, exprimanturque, atque iterum coquantur ad crassitudinem: tum adde resinæ lib. 1. ceræ albæ lib. semiss. mastiches 3. 2. refrigerētur vt prius, & lacte muliebri subigantur: leue colleticon est. Viride ex herbis fortius est, & iam malignū quid

Dini.

*Viride ex
herbis.*

quid præ se ferentibus conuenit, quod ex cap. de purgantibus repetendum est. Vnguentum gloriæ. *Bedegar.*
 Olei bedegaris lib. i. ceræ quartariū i. seminis albarum rosarum semuncia. Oleum bedegaris non ita parabile, quia quid sit Barbarorū bedegar parum constat. Vteris autem vel spongiolis illis, quæ in canino rubo colliguntur, vel cymis attractylidis. Alioqui tenerioribus cacuminibus aculeatę plantę, quę ab herbariis Bedegar appellatur: vel eadem ē carduo syluestri, (quam cardonettam vocant) detruncabis. Incoques autem horum quoduis oleo & vino nigro: dum vinum exhalauerit, materiam vehementer exprimes. Semen rosarum est, quod detractis foliis & apicibus luteis excusso capite de- *Semen rosa-*
 cidit. E vermibus, neruosis partibus glutinandis, *rum.*
 vtriusque symphyti, cynoglossi, pilosellæ, vtriusque *E vermibus.*
 plantaginis ana manip. i. vermium terrenorum lib. semiss. conquassata omnia septem dies in ol. sesquilibra madent, deinde leniter cocta in suum oleum exprimuntur: expresso succo & oleo, misce sepi arietini purgati libr. i. picis naualis libr. semiss. picis Græcæ quartarium i. galbani, opopanacis, terebint. ana vnc. i. thuris mastiches ana semunc. alia liquantur: galbanum, opopanax, thus, mastiche aceto macerantur: ex quo soluta aliis permiscantur, & ex omnibus efficitur corpus. Lumbrici terræ triti & per se impositi, neruos glutinant. Aureum. Ceræ *Lumbrici*
 citrinæ lib. β. olei boni lb. 2. & β. terebinth. ℥. 2. re- *terre.*
 sinæ & Colophonix ana sesquunc. olibani, mastiches ana ℥. i. croci ℥. i. cera cum oleo liquatur, deinde resina, Colophonia, terebinthina confunduntur: sublatis igne, thus & mastiche insperguntur,

k

INSTIT. CHIRVURGIC.

postremò resperfo croco omninò intinguntur. His ergò pharmacis vtendum erit, vbi cruorem & fordes exterferis, vbi curaueris ne quid interfit vlcerum labris: vbi denique neque dolor, neque phlegmone, neque alius casus est, vnde glutinatio prohibeatur. Digitis, acu, fistulis, deligatione, diuisa labra coniungenda sunt, arida resperguntur, illinuntur liquida, crassa, viscidâque: vt in magnis vulneribus neque satis eò hærentibus impinguntur, superdatur stuppa è vino nigro pressa, ex eodem splenia, fascias, subligacula madere vtile est: quanquam & aceto imbui possint: colliganda omnia eo deligationis genere, quod contineat, reformet, cogat, quantum videlicet casus expostulat. Puluis ruber oui cãdido, postea quoque terebinthina excipitur, atque imponitur. Quoties commutatur medicamentum austero vino fouetur vulnus. Rariùs autem commutari debet, quarto primùm die, deinde sexto. Linthea eodem vino inculcata super imponuntur: atque hæc donec coalescat vulnus. A quo si qua macula relinquitur, detergente materia exteri oportet.

IACOBI HOLLERII
STEMPANI, MEDICI PA-
RSIENSIS CELEBERRIMI
de Materia Chirurgica

LIBER III.

De utili materia in vitiis ossium. CAP. I.

AM explicanda nobis ea pars reme-
diorum, quæ ad ossa pertinet. Vitiis
ergo quæ ossa fecerint, eodem ferè *Quæ negle-*
momento succurrere oportet. Alioqui *ctis ossibus*
phlegmone succenditur: quæ saniem *supernemant.*
facit, agit cuniculos, vlcera dispergit alta, exesa, &
curanda motis, ἐμρότης; inde vocat Hippocrates.
Ex quo denigrantur ossa, cariem inducunt, sydera-
tione corrumpuntur. Aliis femur claudicat, manca
manus est, ad solitos flexus torpet articulus, vel is
extortus est. Huic conuulsis nervis, distorto corpo-
re, crudeli morte vita extinguatur. Ille gangræna
& putredine contabescit, extinctoque sensu paula-
tim conficitur. Itaque in tam lubrica medendi par-
te omnem consilij rationem moueamus, maturri-
mè occurramus, vt nihil naturæ pereat, nulla ci-
catrrix, nulla vestigia mali, aut honesta certè, relin-
quantur.

k ij

INSTIT. CHIRVURGIC.

*Laborēs
offium.*

Laborant ergo (vbi accessit iniuria) corrupta, fracta, collisa, fissa, forata ossa & mora articulis. Ad quę vitia alia quoque suboriri solent. Accessio mali est, si cum vulnere læsa sunt, multò magis in articulis, vbi nervi, tendines, ligamenta, nuda carne & ossa loca sunt, in quæ laxa ac cōmota & iam nouo casu imbecilla, excrementa corporis facilè decurrunt.

*Quā multa
auxilia in-
uēta ossibus.*

Adde quòd ibi cartilago est, in qua cicatrix formari nequit. Hīc ergo asperior casus est, dolor, vigilia, febres, deliria, conuulsio & mortes sæpenuerò commonentur: & vt articulus maior est, ita periculum grauius creare solet. Verùm non alia chirurgiæ parte ditior suppellex veteris disciplinæ, nusquā hæc curiosa magis, quàm in ossium medelis. Infinita propè reperit, & literis tradidit: quędam etiam auctoritate Principum ære publico in ciuitatibus extruxit, quæ ad hanc curam ossium pertinerent: ferramenta varia, excisorios cultros, scalpra rasoria, limas, specilla, aliquot terebrarum genera, modiolos, forfices, forcipes, *μυϊστροφύλακας*, volsellas, scalas, scamna, contos, repagula, vectes, glossocomia, canales, sphæria, stathmia, trochiscos, pennas, inceratos canaliculos, fistulas, seras, fila, bysso & auro texta, alia quoque plurima, quæ ad purganda, tendenda, reformanda, tentanda, constituenda denique ossa facerent. Et in vna deligandi cura quamplurima vsu diuersa suis etiam nominibus veteres distinxerunt, linteola, fascias, hypodesmides, splenia, apodesmos, regulas, ferulas, spatulas, habenas, laqueos, mitellas, puluinos modò scroteos, modò molliusculos: nodos, acus, acias, & alia sexcenta, quorum multa retenta sunt: alia antiquata,

*Deligatio-
nis materia.*

quædam deferta partim ignorantia, partim negli-
 gētia. Adde quòd multis in rebus faciliior, nec tam
 operosa curandi via inuenta est. Atque hīc quoq;
 peculiare nomen habuit deligandi forma, & χα-
 ταγματική vocata est: quanquam non in omni
 querela ossis ea necessaria est, sed aliquando in or-
 bem, aliquādo in asciam ducta, nonnunquam etiā
 sine deligationib. id genus splenia vsurpātur: quo-
 rum omnium ratio ex libris primum Hippocratis
 de officina medici, de fracturis & articulis, deinde
 commentariis Galeni petenda est. Corruptum os
 pingue est, nigrum, molle, cariosum, quod superna-
 tis grauibus vlceribus aut fistulis, hīsque vel longa
 vetustate, vel putredine occupatis, euenit. Nudatur
 os cui vitiū accessit, vlcere exciso, subsecta carne, si
 latius serpit ossis iniuria, quā vlcus fuit. Abscessus
 ossium priusquā corruptelā trahant, partim melo-
 tide, partim è sanie cognosci possunt. Hinc enim
 fordes vberior, & vi maiore, quā pro vlcere, scatu-
 rit, eaq; tenuior est, non crassa, vt à carne: non gluti-
 nosa, qualis est à neruis: neq; vnguinea, vt ab adipe
 diffluit. Adhæc in abscessu ossis oræ vlceris dissidēt
 magis, agrè coalescunt, & interiore quodam motu
 vitiū significatur. Saniosis ossibus medicamēta cō-
 ueniunt quæ plurimūm siccant, quorū materia ex
 capite de purgantibus pharmacis petenda est. Quæ
 in superficiē extat caries, ea sola radula eximi potest,
 sed ab igne tutius remediū est. Corruptū os ad viuā
 scobem eliminandum, exterebrandum, inurendum,
 excidendū, peramputandum quoq; totum est, vbi
 desperatur malum. Miserum quidē, sed vnicū præsi-
 diū, & instāti exitio præferendum. Vbi ergò vlcere

*Deligatio.**Corruptela
ossis.**Remedia
corrupti
ossis.**Abscessus
ossis.**Medicamē-
ta in sanio-
sis ossibus.**Corruptū os.*

Rasura ossis.

*De exciden-
dis ossibus.*

*De amputa-
tione membri.*

cōciso vel amputata carne os vndique nudatum est, quod videatur pingue, nigrum, aut cariosum, semel iterumve inurendum ferro, aut scalpro deradendū, donec iam aliquid cruoris ostendatur, quæ integritatis nota est. Qui radit hæc, audacter imprimere ferramentum debet, vt & agat aliquid, & maturius definat. Finis est, quum in nigritie ad os album: in carie ad solidum ventum est. Neque alia facienda sunt, cum in summo osse iniuria est. Sed hæc vitia aliquando secedunt oleo feruente, aquis quas fortes vocāt, & mollioribus cauteriis, de quibus capite de pyrotic. Nonnunquam etiam matura putredine, modò per se, modò leni tractu decidunt. Quòd si malum altius descēdit, caries quidem specillo tenui explorari debet, quod vt cedenti ossi altius infigitur, ita longius caries procedit. Nigrities colligi potest ex dolore & febre. Quæ vbi mediocria sunt, illa altè descendisse non potest. Manifestior tamen adacta terebra. Nam finis vitij est, vbi scobes nigra esse desiit. In maiori carie, maior asperitas & inæqualitas ferro deprehenditur, & hoc quidem minus firmiter inhæret, & cito elabitur loco, cui impressum est. Igitur caries tota sapius versata terebra excalpenda est: ex quo candente ferro foramina perpurganda, vt iam nullo affluente vitio, lacuna carne repleatur. At os quod vel nigrities totum peruasit, vel excedit caries, excidere oportet. Exciduntur ossa ferè in capite, pectore, & mēbris: eaque modo scalpris, modo terebris & modiolis, quorum omniū ratio à Galeno, Celso & aliis tradita est. Syderatū membrū non tam crudeli, quàm miserabili auxilio semel peramputandum est: in quo quicquid

corporis emortuum est, lacerandum scalpro, & nouacula excidendum est. Siquid autem viuæ carnis, nerui, venæ, arteriæ superest, nec vrget casus, qua parte corruptela definit, vincula arctissimè cōstringenda, vt ea omnia defecta alimēto celeriter exolecant. Quod quum euenit, ea corpora ferro, vt prius, & nouacula excanda sunt. Hæc autē, quia non placuit Hippocrati corpus etiamdū viuens ferramētis irritari, ne inde commotus dolor, hæmorrhagia & animi deliquia (quod ferè fit) ægrum è vita tollant. Alij maiora vasa & nervos prius designant, medias carnes interfecant, & illa ipsa ad sanam partem filo illaqueant, vt intabescant mora, & sponte sua decidunt. Qua etiā arte, hæmorrhagias & conuulsiones magis declinēt. Iam verò legitima ferra sit, & bene comparata, quæ quàm celerrimè trāscurrat. Linteū interponi potest vino vel aceto madens, qua parte cōmota ferra viuentem carnem affricat, ne scilicet exasperetur caro, & profluuiū sanguinis moueatur. Præfecto ossē reliquæ partes contra hæmorrhagias cauterio inuruntur. At si viuente ossē circumducta caro emortua est, priusquàm malum in os transeat, excindenda illa est, & iniectis vinculis, omnis aditus, quo sanguis ad os decurrat, interceptendus est: imperāda vitæ parsimonia, & ea alimenta quæ faciliè diffuant, nihilque succi crassi lentique gignant, vt os ipsum cum suis vinculis paulatim emarcescat, ac tandem excidat. Ad celeritatē operis vbi vtrūque licet, maluit Hippocrates in articulis quàm medio membro ossa rescindi. Reliquis iniuriis ossium ferè accedit vlcus: idem astrictioribus linteis & ferulis aliquando cōtrahitur. Sed hoc genus vlcus lenio-

*Vnde mors
amputatis
membris.*

Alia ratio.

*Vlcera con-
iuncta vitiis
ossium.*

k iiij

ribus pharmacis : illud autem aliorum vlcum le-
gibus curari debet. At non antè vias claudere oportet,
quæ per vlcus ad ossa pertinent, quàm hæc sedulo
explorata, & omni carie, sorde, nigredine per-
purgata sint. Quin & præclusum iter patefacere
oportet, & angustias ferro ampliare: deinde spōgia
molli aut penicillis implendum cauum, vt ne coëat,
sed dehiscat vlcus, dum vel integendum carne, vel
ferruminandū callo bene purū os videatur. In altis
cuniculis spongia, linamenta, penicilli summa par-
te religantur filo, quod foras propendeat, vt in tem-
pore facilè reducantur. Vt autem quæ succrescit ca-
ro toti suo ossi coalescat, purū os esse & siccum ne-
cesse est, inspergendūq; medicamentis, iride, mā-
na, aloë, myrrha, arido thure, aristolochia, & eo ge-
nere cephalicorū, quod capite de Sarcoticis descri-
ptum est. Sed quæ continetur ossibus caro genera-
tur, vt paulò siccior futura est, ita magis siccantibus
gaudet, quo genere etiam deterfa, rasa, exterebrata
ossa conspergi debent. Vt verò ducēda carne ab os-
sibus recedis, ita vis siccantium temperanda est, do-
nec iam cicatrix trahenda sit. Ac carne replere ossa,
& fissa iungere sæpenuerò opus est, vbi callū gi-
gnere non licet, nimium dissidentibus fracturæ la-
bris, & vbi in maiorē circulum vel os ipsum maius
excisum est, verū multò stabilius vinculū callus est.
In fracturis cum vlcere, si quidem transversum hoc
est, idēque magnū, ferulis abstinendum : in recto
vlcere ferulæ ad latera cōmitti possunt. In utrōque
maior copia fasciarum adhibenda, quia declinanda
astrictio, confirmāda tamen deligatio est: quod vel
astrictio vel copia linteorum efficit. Linteorū mul-

*Regeneratio
carnis in vi-
tiss ossium.*

*In fracturis
cum vlcere
ratio ferula-
rum & lin-
teorum.*

titudo astrictioribus fasciis præferri debet, vbi molle corpus & cū fractura vlcus est. Astrictior deligatio & vi maiore confixæ ferulæ sæpenumerò syderant partes, atque exulcerant. In tumore, vlcere, inflammatione & dolore ferulis & omni astrictione interdendum. Ferulas Hippocrates septimo primū die, sublato metu inflammationis, adhibet. Nostri statim initio. Albucasis in leui malo primo die, in grauiore vitio quinto vel septimo. Solutis ergo linteis & refixis ferulis, si quid cōputruit, excindendum ferro, priusquā ad implendā carnem veniatur. Vidēdum quoque priusquā impleas, vt omnis diuisio ossis tutò cohæreat. At si qua squama aut fragmentū excesserit, ea suo ossi sedulò coaptanda sunt: aut si acumine carnem subintran, molliter præcidere oportet, etiā diuisa carne & excisa, si res exigit: verū incolumis fragmenti radix, quā ossi suo etiā dum hæret, seruanda est. Alioquin scalpello vel ferrula leniter eliminanda, aut vossella prehensanda est. Quòd si nihil molestiæ squamæ adferunt, neque possunt suis ossibus reconciliari, vel medicamentis detrahes, vel ita fines, donec maturitate quadam per se decidant. Sic enim celeriter cogetur callus, & caro ossibus concrescet. Quæ verò squamæ rapiuntur ferro, necdum maturè violētia reuelluntur, fistulas ægrè sanabiles relinquunt. Hic ergo declinanda vis est. Squamas detrahunt medicamenta in cephalicis descripta, capite de Sarcoticis, erucaradix, vtriúsque bryoniæ, cucumeris agrestis. Aristolochia peculiariter elicit testulas caluariæ. At quæ demenda ossa sunt, medicamentis siccari conuenit, ratione vitæ simili: cauterio, radula quoque atteri,

*Syderate
partes ni-
mia astricti-
one.*

Squama.

*De detrahē-
dis squamis.*

*Medicamē-
ta.*

INSTIT. CHIRVURGIC.

volsella molliter agitari, perforari terebra, vt maturius, vel sponte sua, vel leui cōmotione excidant. In fractis ossibus & loco motis multarum rerum cura est, ac circa initia omninò prohibēda fluxio, dolor, inflammatio. Os ergo quod vel abiit articulo, vel fractum dissidet, primū quidem reformare atque constituere oportet: deinde ita cōtinere, vt ne recidat: postremò cōfirmandum callo, carne, resiccatis humoribus, qui colligantia vincula relaxent. Primū tamen ineunda ratio, an reponi possint: deinde an sine periculo reponātur: postremò qua arte conuenienter & celeriter, minimo dolore ac molestia reducātur. Concisis articulorum vinculis, dissectis cartilaginibus desperatio est: tūque bene agitur cum aegro, si solū claudicat, si manco mēbro, si deformato & obtorto articulo superesse datū est. Non reponendū (inquit Hippocrates) tibiæ os qua parte suo vtrīque articulo copulatur, si quidem rescissa cute per vulnus prominet: alioqui conuulsio, phlegmone, gangræna, syderatio cōmouentur, quæ aegrum breui momento è vita tollant. Quæ vt declines, quàm vt os reponas, potiùs cogitādum. Reformanda luxatio primo die, vel certè altero. Nam tertio & quarto quiescere oportet, quo ferè tēpore nouæ iniuriæ sese proferunt: hinc ad decimū tutior reponendi occasio est. Quòd si restituto osse cōuulsio incidet, rursus articulum excludes, calida liberaliter irrigabis, fouebis oleo, & molli lana conteges. In luxatis & fractis ossibus hæc sunt præcipuè, τάσις, vel si mauis, ἀντίτασις, διάπλασις, ἐπίδεσις, ὑπόθεσις, vel ὑποθεσις. Extēditur mēbrū manibus prehensum, vel iniectis laqueis, vbi vi maiore opus

In fractis & luxatis multa cura.

Desperata.

Non statim reponenda ossa.

Quando reformanda luxatio. Contra conuulsiones.

est, vt diductis & adductis marginibus soluti ossis, oræ oris molliter consuescant, nihil exasperetur, nihil diffringatur, quod in fracturis dēticularibus, scabris & ferratis sæpè contingit. Videndū quoque ne in distentatione neruus, vena, arteria, musculus, tendo, ligamentū, atque inde os & membrum contra naturam extorqueantur. Sed in luxatis, cōpages articuli & ossium copulatio prius recognoscenda est, *Cognoscenda in luxatis.* quàm multis, longis, prominulis & obstipis capitibus constet: quot, qui sinus & acetabula, quàm alta hæc, quomodo inflexis alueis decliuibus, lubricis, quibus scilicet capita illa & exerta ossium tubercula inserantur: quæ superciliarū forma: qua fide ceruices ossiū cōtineantur, quibus vinculis iunctura articuletur: quæ cartilagine intercedant, qui tendines, muscoli & nerui ad constantiā articuli concurrant: in summa, qua omnino ratione flectant, tendant, diuertāt, atque vno verbo, copulentur. *Exemplum in vertebra.* Vertebrae duplici capite prominent, duplici quoque acetabulo sinuantur: altera alterius acetabulis sua capita inserit, eadēque paria faciēs, & quasi relata gratia suos alueolos explicat, in quib. vicinæ vertebræ processus reponantur: mucosis vinculis utræque coniungantur, quæ soluta, cæsa, arefacta, distracta morbo, vertebra exarticulāt. Quas iam cognoscas ægrè reformari, quia scilicet intelligas quàm multis cardinib⁹, quaque societate coeāt, quā denique vario implexu conserantur. Itaque omnis articulata iunctura sæpius oculis ipsis vsurpada, sicq; animo & mēte concipiēda est, vt ad viuum pressæ articulorū formæ cū res exigat, oculis ipsis, vt ita dicā, obuersentur. Sic enim explicatur opificiū naturæ, quod in fractis & luxatis

sedulo persequamur. Atque omnino qui extendit, componit, ligat, continet, hoc efficiat, ut iusta naturæ teneatur *κατάστασις*. Sic enim Hippocrates, quod naturali figura membri & partis Galenus definit. Extensum membrum loco redditum manibus tractari, palpari, & legitimè conformari debet *διάπλασις* appellant. Quod si neque sic constitutum est, ad *μοχλίας*, lorum, habenas, & usitatas machinas veniendum. Quæ omnia ex libris Hipp. & commentariis Galeni petenda sunt. Sequitur *ἐπίδεσις*, quam *καταγματικὴ* appellant, in qua multorum providentia est: sed maximè ut contineas, phlegmonem arceas, & procures callum. Ac primùm an sit deligandum, statuere oportet: tum qua deligandi forma: ac ferè à duobus principiis, varia tamè ratione. Ex quo decernendum quibus, quàm multis, longis, latis, quàm denique firmis fasciis opus sit. In spleniis eadem versetur cura: idonea forma linteis quaerenda est. Cognoscendum præterea unde primum ineas, quæ sit futura progressio, quàm multi & quales circuli, quo modo distinguantur orbes, qui conveniant anguli, quibus intervallis, ubi & quando laxior vel astrictior deligatio, qua parte desinat, quo loco & qua arte nectantur nodi, aciæ ducantur, complicantur habenæ, quando regulæ, ferulæ, pulvinaria, mitellæ, adhibenda sint, quandiu continere omnia, & quando solvere oporteat. Atque in sano membro probanda priùs deligatio, quàm in ægro periculum facias. Postremò in ea figura collocandum membrum, in qua diutissimè constare possit, & minimè doleat. Iustos hæc commentarios desiderant, & hæc non tam docendi, quàm monen-

di causa dicta fuerint. Neque ignorandum vnum os parum extendendum esse terebra, minúsque inurendum : semel enim vstum ægerrimè tum callo, tum carni, reconciliatur. Ac nec minima cura esse debet, vt ne diutiùs os apertum expositumque aëri maneat. Grauis enim ea consuetudo noua est, quia sic calor insitus aërem expirat. Sunt igitur recta, & quàm minimùm licet nudata ossa. Sic enim conclusus calor, & non exhalans, saniem foras dispergit, atque ita purgata ossa celerius coniungit. Extorta valgo- *In variis & valgis deligatio.* rum crura pertractis intrò vinculis & astrictis assculis ita componenda, non quasi dirigas, sed non aliter quàm si è valgo varum transformare velis. Inflexis varorum cruribus aptanda omnia & colliganda sunt, quasi è vare valgum efficias. In abscessu *Abscessus ossium.* paruo ossium deligatio κατὰ μάλιστα locum habet, sed paulò laxior & sine ferulis. In magno non est deligandum κατὰ μάλιστα. Satis faciunt splenia vino insuccata nigro, subaustero, quæ deinceps atque conuenienter hinc inde adhibenda sunt, non vt hoc illi infideat. Longiora sunt, quàm quæ solum ambitum membri comprehendant. Nam si *Ratio spleniorum.* quadrantalibus est partis, paulò longiores splenes trientalibus esse oportet. Obliquè inferuntur membro & aduersa parte decussant. Atque hæc quidem spleniorum ratio alia quum os abscedit, & saniosum est, alia eorū quæ in deligationibus fascias confirmant. Hic enim æqualiter affinguntur membro, ne alterum extremum alteri infideat, aut reduplicet, quum videlicet longiùs spleniū est: néue breuius atque decurratum inane spaciū, & quasi fossulam relinquat. Ab vtriusque spleniis tum quæ lon-

INSTIT. CHIRVURGIC.

*In iugulo &
costis.*

giora, tum quæ breuiora sunt, inæqualis, aspera, & inconcinna fit deligatio, in qua æqualitas vel maxime querenda est. Alia rursus illa ratio est à plagulis, quæ fracto iugulo & costis adhibentur, quarum prima atque altera in decussim collocantur, & se interfecant: tertia porrigitur in longum, obstipat fracta, & reliqua splenia confirmat. Aliter quoque ut sunt vitia & partes commutantur. Sed hæc peculiarem commentarium requirunt. In fasciis remedia adhibentur, quæ madorem linteorum contineant. Sic enim prohibetur dolor atque inflammatio. Fasciæ initio plures & astrictiores, si neque dolor, neque phlegmone, non vulnus, aut aliquid tale prohibeat. Ac ferè inebriantur vino crasso, nigro, modicè austero. Vinum hoc superficiē cogit, vim suam ad repellendum altius imprimit: ex quo præcidit inflammationum causas. Quod nimium adstringit, dolorem facit, tenue, album, giluum, fuluum, etiam si contrahat, repudiandum tamen est ut totum reprimētium genus, quod aqueo humore solutum est, papauer, mandragora, cicuta, multò magis si in articulis & nervosis partibus labor est: quia non sola qualitas, sed & horum corpus intrò penetrat, & nervosa lædit. Hinc etiam calor qui vitam fouet, interdum extinguatur. Vino igitur crasso, nigro, modicè austero, fasciæ & splenia saturentur. Minister adsit, qui subinde affuso vino lintea perfundat: alioqui cum periculo resiccantur: quod ne fiat, noctu præcipuè & æstate providendum. Hyeme vini loco œnelæo uti satius est, quo etiam tempore prius intepuisse iuvat: & succidæ lanæ spleniis præferuntur. In fracturis & luxationibus ubi exertum os est

Vini ratio.

Lintea madere opus est.

& vlcus facit, quóque cum periculo reponatur, *Quando lana succida pro fasciis utendum.* quandiu conuulsio in metu est, abstinendum fasciis, & succida lana utendum est. Eaque, ut prius, imbuenda vino, curandumque est ut assidue irrigetur, & non squalescat. Astringit leniter lana hæc, & tepido calore fouet. In his fumoso vino & nimis odoro ideo abstinendum, quòd caput feriat.

Atque hæc omnia decreta sunt veteris disciplinæ, quæ Galeno probata sunt. Iustū quoque inflammatis linteis medicamentū ad dolores & inflammationes, oui candidum è rosaceo vel myrtino fractum. Alij contra eadem vitia aceto, oxelæo fascias imbuunt, detur id benè carnosâ parte & sine vlcere. Quòd si suspecta est ministri cura, qui negligentius fascias repergat, & nouo madore cōpluat, vnde lintea exarescant, cerato albo utendum erit. Adde quòd cura illa odiosa esse potest. Verum ceratum hoc ut repellat, & phlegmonem inhibeat, vno minus est efficax, & magis vsurpādum post initia, iam abeunte periculo inflammationis, vbi fractura simplex, nec in fragmenta varia contritum os est. Igitur cerato pars ægra, fasciæ & splenia illinantur, adhæc extremæ partes, sed manus præcipuè & pedes, ne quod deligatione extringitur, infirmum scilicet frigidūque membrum concipiat, ex quo putredine tandem corrumpatur. Ceratū hoc *καταγματικὸν ὑψρόν & λευκόν* veteres appellarunt. E cera pingui & duplo oleo conficitur. Oleum sit recens rhodinum vel myrteum. Quòd si cera vetus fuerit, nec ita mollis, paulò plus olei miscendum erit. Picato quoque veteres vsi sunt, si quid contusum esset, si quid coquendum atque mitigandum,

Alia quibus fasciæ imbuuntur. Ceratum album.

Compositio cerati albi.

Picatum ceratum. *πιοσηράν κηρωτήν & πιοσόκηρον* appellant. Eoque magis vsurpandum, quia contusa omnia & cruda, quæ ossibus incumbunt, quàm celerrimè saniem fecisse iuuat, ne subiecta ossa tempore corrumpantur. Atque hoc præcipuè in caluaria, deinde reliqua ossium natura, magis etiam qua parte subsunt nervacea corpora, procurandum erit. Liquido cerato albo pix addita picatum facit. Ac tantum picis misceatur, vt inde color in nigrum transeat: verùm cerati corpus non immutetur. A pice molli vtrùnque præstari potest: hæc enim media compage inter oleum & ceram ambigit. Quæ cera durior, vel huic pariter dura est. Mollienda manus itaque oleo inquinatur, atque hinc ad ignem pix illa pinsitur, voluitur, contrectatur, dum satis emolle scat. Alioqui ceræ & pici oleum non duplum, sed ferè triplum misceatur, vt picatum inde coëat, quod tam liquidum sit, quàm ceratum album esse opus est. Sed in contusis liquidius conuenit, vbi mitigandum. Ad coquendum iustiore corpore compingi debet. Eadem seruandæ leges hac parte, in eo quod *ρήγινοκηρον* appellant, resina ceræ mista. Ac resina liquida, qualis est larigna quædam & terebinthina, ceratum nimis diluit, nisi admodum exigua misceatur. Resina compage ceræ seruabit cerati corpus. Dilutum est ex ceræ ζ . 1. terebinthinæ liquidæ ζ . 3. olei ζ . 2. Solutum quidem & molle est, non dilutum nimis, ex ceræ ζ . 2. Colophonix ζ . 1. olei ζ . 4. Corpulentum satis vbi ceræ & resinæ vtriûsque ζ . 2. olei ζ . 4. permiscentur. Sed de cerato, quod resinam capit, *Vulnera. In luxationibus.* plura capite de suppurantibus. Verùm in luxationibus hoc cerato præcipuè vtendum, quia scilicet articulata

articulata ossa magis cōtinet, & hinc lintea firmiùs affiguntur, hærent diutiùs, vincula vero humore laxa & vieta melius exiccantur. Fracta deniq; firmiùs cohærent, & callo suo fideliùs compinguntur. At quæ sine lentore linteis capiuntur, quale austerũ vinum est, antè resiccatur, quàm soluere oporteat. Ac tertio primũ die ferè absoluimus. Sicca autem lintea duritie & asperitate lædunt, elaxatæque minùs continent. Hæc ergò ratio magis ineunda, si quando periculum grauius metuitur, atq; ideo cura maior desyderatur. In his vitiis ossium magnus δὲ χαλκίπεως vsus est. In metu inflammationis mollitur subduplo rosaceo, deinde austero vino imbuitur, illinitur parti, & in linteis adhibetur. Ex aceto vini loco subigi potest, si neque vulnus, neq; neruacea natura, neque aliud quicquam prohibet. Contra inflammationes.

Contra œdemata & inflationes, quæ astrictione linteorum extuberant, idem medicamentũ auxilio est. Contra œdemata.

Omnia verò leuia sint & mollia: grauitas enim opprimit, & dolorem creat. Idem durities efficit & exasperat: vtrunque callum retardat. Perfusiones fiunt ex aqua tepida, eo calore téperata, quem manus perferat: in frigoris hydrelæon melius est. Perfunditur pars tertio & quinto die, quoties videlicet lintea absoluuntur, idque liberaliter, vnde prurigo acquiescat, & materia eius in halitum dispergatur. Perfusiones.

In articulis tepidæ vsus est: tensa relaxat, dolorem mitigat, & inflammationi aduersatur. Iam septimo die tardiùs aliquando affunditur, non vt discutiat, sed euocet sanguinem: vnde cōcreto poro ossium fracturæ conserantur. Capitis fracturas neque vino, neque realia, nisi quàm minimũ, made-

Contra pruriginē à deligatione.

INSTIT. CHIRURGIC.

*Decoctum
vlni.*

Callus.

*Quando gi-
gnendus cal-
lus.*

*Alimenta
ad poron.*

facere iussit Hippocr. Dioscorides ex veterum usu corticem vlni aqua incoquit, decocto fracturam fouet, & os perfundit quod iam egere callo videatur. Id de radice vlni, nō cortice Galenus prodidit. Πώρωσιν Græci vocant genituram calli, & inde πώρωσις, quæ callum gignant. Callus neque caro est, neque os, sed inter vtrūmque ambigit: itaq; deposito metu inflammationis, purgatis vitis, quæ curam tardent, omnino cogitandum vt coëat porus, & inde effractæ partes solidentur. Eaque cura septimo primū die ferè suscipitur æstate, decimo quarto hyeme: quo iam tempore id genus periculis perfuncta ossa videantur. Etenim intra ea spacia febres & phlegmonæ magna ex parte sese proferunt: quāquam aliquando latente vitio & maleficium trahente vicesimo die & post vicesimum, nec opinantibus nobis eueniunt. Neminem verò latere arbitror non antè de poro cogitandum, quàm contusa, in pus versa, deterfa vlcera & siccata, ossa quoque bene explorata fuerint. Hic ergo generatur callus, vbi moderanda perfusio, vt inde pars viuido colore floreat, & leniter attollatur: nimium est si subsideat, & pallorem ducit. Fistulosa ossa & spongiosa, quæque plus humoris in se continēt, celerius coalescunt, & callum contrahunt: quod in iugulo & id genus ossibus comprobatur. Alimenta sunt quæ probum sanguinem, crassum, viscidum, multum gignant. Panis triticeus è farina primaria: triticum legatur graue, dēsūm, vnde ptisana comparetur: cartilagineæ animalium partes, neruaceæ, cutaceæ, pingues, ligamenta, tendines, tetioli, ventres, linguæ, rostra, capita hœdorū, veruecum, & procellorū, agni-

na caro & suilla, palmulæ pingues, castaneæ, vinum
 astringens, & cætera generis eiusdem. Medicamen- *Medicamen-
 ta sunt emplastica, lenta, quæ modicè calfaciant, ta porotica.*
 & siccent è gyri similia, manna, gummi, fabrili glu-
 tine, mastiche, tragacatha, pingui cera, lachrimis &
 succis generis eiusdem. Triticeam farinam probat *Triticea fa-
 rinâ.*
 Hippocrates, quæ subacta longiùs trahatur, digito-
 rum sequax : hæc, ut reliqua, liquore oui, myrtino,
 aqua, vino, mucagine concorporatur, dum lentore
 quodam bene cohæreat. Qualis si defit, & aridior
 tantum ad manum est, thus pingue, eiusque polli-
 nem & fuliginem, liquidam resinâ, mel quoque vi-
 scidum permiscebis. Sed alia quidem initio, resinâ
 & mel post initia, cum iam excesserit periculum in-
 flammationis. Thus quoque in limacum mucco &
 saliuâ : aloë & myrrha, mel etiam, si quidem resic-
 candum magis, in eodem mucco diu volutantur, &
 in aluta impinguntur. Finge igitur aduersa partē ef- *Exemplum
 in naso fra-
 cto.*
 fractum nasum, ut intrò desideat. Eodem diē aut
 nō multò post reformare oportet. Itaque quicquid
 in cartilaginem incidit, excitandum leniter est subie-
 cto crassiore specillo, qua maximè parte delabatur
 quod fractū est, ut sublatū molliatur suo corpori de-
 center coalescat. Lene fit specillum non asperū, ad *Specillum
 narium fra-
 ctarum.*
 digitelli formam fabricatum è buxo vel ebore : di-
 gitis quoq; utitur Hippocrates, sed præfert indices,
 ut qui narium cauis magis conueniant. Ac suis quis-
 que uti potest : alioqui magnitudine respondeant,
 sintq; molles, quales pueri habent & mulieres. At-
 que hos diutius insistere oporteat, ut quæ reforma-
 ta iam sunt, contineant. Alioqui in longitudinem
 implicata linamenta, & molli pellicula cinctâ cir-

INSTIT. CHIRVURGIC.

cunfutaque intus adiicienda sunt. Aut eodem modo compositum aliquid est arido penicillo & fimbriis linteorum. Aut grandis pinna gummi vel fabrili glutine illita, & molli pellicula circumdata, quæ desidere cartilaginem non sinat. Alioqui fistulas & tubos plumbo, argento, canna ad hanc rem comparare oportet. Frustulo pulmonis ovis aliquando usus est Hippocrates, quod fortè aderat. Spongia non utendum putat, quia fortasse humore raptò exturgeat, dissoluâtque iuncta. Abstinentum quoque omnibus, quæ vel vehementer spirent, vel grauius oleant. Omnia verò memoratis medicamentis illinenda sunt. Vinculis autem & habenis illis ex aluta molli non ita opus est, etiamsi quod fractum est, in latus torqueatur: si modò repositum aliis artibus contineri potest, ut plagulis, quas viscida illa pharmaca inquinât, & iis similiter comparatis, quæ intrò naribus inferuntur. Emplastra quæ pertinaciùs hærent, foru tepidæ reuelluntur. Atque hinc ad catagmatica, de quibus antea. Sed horum materia in præsentia locupletanda nobis. Caninum cerebrum in linteo adhibetur: superdatur lana inculcata oui candido: iam squalescens commutari debet: quatuordecim diebus solidat. In Sardinia fontes esse calidos scribunt, qui fracta ossa solident. Vinum picarium in lana succida efficit, ut luxata celerius coëant. Purgatur hybisci radix, atque hinc medulla rasa in splenio adalligatur. Potest adiici tritici farina, & cum liquore oui ita subigi, ut sit cataplasma. Radix illa aquam coagulat, in qua sub diu horas aliquot maduerit. Musco viticis utuntur veterinarij: quernum alij, alij in vlmo lectum præfe-

*Caninum
cerebrum.*

*Hybisci
radix.*

Muscu.

runt. In honore est veteri exemplo quam confer-
 uam vocant. Muscus est densus, herbaceus, spon- *Conserua.*
 giosus, hærens aquatilibus petris, cuius efficax na-
 tura nobili historia consignata est, Putator quidam *Historia.*
 ex alta arbore deciderat omnibus ferè ossibus con-
 fractis. Præsto aderant amici, qui corpus eius vni-
 uersum eo musco obligarunt, atq; ita relatum do-
 mum in quiete tenuerunt: subinde conspersa aqua
 ex eo flumine, quod muscum alluebat, ne videlicet
 muscus emarcesceret. Rarò nec nisi deficiente her-
 ba remedium mutatum est. Atque hac medela in-
 credibili celeritate conualuit. Æstate bene carnosò
 duròque corpore, recenti malo exemplum vetus li-
 ceat imitari. Verus est & vulgo familiare auxilium
 in iis, qui ex alto præcipientes aliquid fregerunt, aut
 contuderunt. Pellis ouila recens detracta corpori *Pellis ouilla.*
 affigitur, quæ myrteo tepido vel rosáceo perfundi
 potest. Sed eos præcipuè iuuat, quibus aliquid
 cruoris in cutem diffusum est: concoquit enim ac
 digerit. Poroticon est, farinæ triticeæ ℥. 6. sanguinis
 draconis, mastiches, thuris, sarcocollæ ana ℥. 1. om-
 nia oui candido iuncta in linteo vel aluta alligan-
 tur. Triticea farina, gummi & manna incoquantur
 aqua: fit cataplasma quod reprimit, continet, & po-
 ron gignit. Atque hîc possunt è tragacantha, gum-
 mi, sarcocolla & aliis id genus mucçagines colligi
 ad cataplasmata: è pauca materia ferè, sed decu-
 pla ad mucçaginem conficias. Iam verò celeberrim-
 um, & medicinæ veteri decantatum remedium,
 Isis appellatum: quod in nervorum vitiis describe- *Moschionis.*
 tur. Laudatum quoque Moschionis catagmaticon:
 inserto callo vulnera coniungit, contusis testiculis

INSTIT. CHIRVURGIC.

& aliis partibus medetur: hydropicos liberat. Exerta sedis tubercula reprimir, & rhagadas sanat dilutum butyro: gutturosis remedio est: omnem durtiem dissoluit: luxatis & contortis articulis prodest: clauos adimit, qui in pedibus & manibus sine vlcere excitantur, atque omninò multiplicis vsus est. Cuius mistura sic habet. Lithargyri, picis, seu vitulini ana vnc. viginti: terebinth. vnc. decem: manna, thuris tantundem: cera vnc. 5. æruginis vnc. 1. opopanax vnc. 1. galbani tantundem: olei ricini, aceti, succi mori ana heminam vnam, picis liquida hemina dimidium. Lithargyrus leuissimè teritur, & fictili vase vel æneo cum ricinino coquitur: vbi efferbuerint, adeps & manna iniiciuntur: assidue mouentur dum coeant & spissentur: hinc pix, cera resina admiscuntur. Iam non inquinantibus galbanum immittitur, deinde ærugo & opopanax aceto resoluta. In alio vase mori succus & pix liquida ad crassitudinem cocta cæteris permiscuntur, coquuntur rursus ad puritatem: ex quo in vas aliud quod vinum habeat, deponuntur, atque ita permittuntur triduum: postremò ex eodem vino pista ad vsum reponuntur. Adhibetur pharmacum in linteis, & in aluta fractis ossibus intenditur. Alioqui è duplo rosaceo dissolutum non aliter quàm ceratum album fasciis illinitur & plagulis. Ægyptia Andromachi mollit, digerit, adstringit, vulnera cruenta iungit, & alia adiuuat: vomicas exugit, permagna vulnera ense facta etiam profundissima triduo glutinat, præcisos neruos & musculos committit: luxatis, fractis, contusis, attritis & contortis ossibus remedio est, & contra inflammationes valet:

*Ægyptia
Andromachi.*

dolentes nervos & musculos lenit : ferarum mor-
 bus adhibetur:lippientibus & cephalalgicis solatio
 est impacta fronti : callos emollit, & scirrhus edo-
 mat : ac breuiter optimum ad plurima remediū est.
 Describitur à Græcis Galeno & Aëtio, vitiosis iam
 & corruptis tum Græcis tum Latinis codicibus.
 Nos ex Galeni sententia ita restituimus. ℥. ceræ, li-
 tharg. ana denar. 144. ammoniaci denar. 72. terebin-
 thinae ℥. 4. & semiss. aliàs ℥. 4. succidæ lanæ vste ℥. 2.
 & 3. 2. aristolochiæ, thuris, squamarum æris, & sto-
 matis ana ℥. 1. myrrhæ ℥. 3. aliàs ℥. 4. opopanax de-
 nar. 2. olei ricinini, sicyonij vel antiqui libr. 4. &
 semiss. Sic enim Galenus pro sex heminis olei An-
 dromachi, Aesclepiades autem heminas 3. scripsit. Li-
 thargyrus oleo coquitur dum concreseat, squama
 iniicitur : vbi non inquinant, cera conspersa mari,
 vt voluit Aesclepiades, deinde ammoniacum sedulo
 contusum imponuntur : liquatis his terebinthina
 additur : auferuntur igne : hinc thus & lanarum ci-
 nis insperguntur : refrigerata manibus conuoluun-
 tur, & vsui sunt. Nigrum catagmaticum Aescle-
 piadis, quod qua optimum, ἀσκληπιᾶς vocata est, admi-
 randa in fracturis, etiam ossibus depressis : immersa
 hæc & ab aliis seiuncta callo copulat. Litharg, bi-
 tuminis ana ℥. 25. ceræ, picis aridæ ana ℥. 12. & semiss.
 resinæ picæ, terebinth. ana ℥. 6. & 3. 2. aluminis,
 propoleos ana denar. 38. ammoniaci ℥. 3. æruginis
 denar. 10. & semiss. olei sextar. 4. Lithargyrus in oleo
 coquitur, dum non contamineat : cera & bitumen
 seorsum liquefcunt, neque commouentur, his pix
 fusa traiectaque colo coniungitur : omnia lithar-
 gyro vniuntur. Ammoniacum verò bene contu-

Panalithes.

*Ordo cura-
tionis in fra-
cturis.*

sum postea immittitur, atque ita coquantur omnia in solidum corpus: hinc præmollita cera & propolis permiscuntur: ubi probè coierint, subducuntur igne, tumque alumen & ærugo in pollinem trita resperguntur, versantur omnia, & oxycrato merfa subiguntur. Panalithes ad cõtusa, fracta etiam cum vulnere, vulnera neruorum & vertebrarum: purgat collectiones, incisum scrotum solidat, venenatos morsus bestiarum sanat, aliâque præstat plurima. Olei dulcis ℥.9. bituminis, ceræ, resinæ piceæ, picis aridæ ana ℔. 1. lithargyr. cerusæ, æruginis ana denar. 10. thuris, ammoniaci, myrrhæ, aloës ana ℥.1. opij, succi pomorum mandragoræ ana denar. 6. aluminis, calchanthi, chalciteos, croci ana semunc. aceti quod sufficit. Quæ teri possunt omnia à lithargyro ad crocum in puluerem trita ex aceto cõducuntur in mortario, dum sit luti crassitudo. Oleû, cera, bitumen in fabales pilulas diuisum nihil versando colliquantur, liquatis pix & resina commiscuntur, colantur omnia, atque reponuntur. Fracturis ossium caluariæ, cartilaginum, vtilissimum est Barbarum, quod capite de hæmorrhagia describitur, & alia, quæ superioribus libris scripta inuenies. In fracturis prima cura sit, vt initio repellas phlegmonem, & dolorẽ prohibeas. Tertio iam & quinto die si quid contusum erit, in pus & saniem conuerteres: suppurationem sedulò purgabis: siccabis vlcus, & si qua ossis vitia sunt, corruptela, caries, malè iuncta squama, ea omnia diligenter adimes: fracturæ partes ritè coaptabis, & callo iunges. At postremû vlcus implendû & cicatrice claudendû est. Contingit aliquando in capitis nuda mēbrana, vt

minùs tergēdo siccandóq; quàm cōueniat, fungus succrescat, quia videlicet intumorē laxum & mollem membrana extuberat. Hīc ergo siccandum magis, & quæ tergeant, incidant, laxent, intermiscenda. Concreti calli signum est, quum iam sine vlcere exudante sanguine fasciæ intinguntur. Tum enim coactus porus asperginem sanguinis è spongiosis ossium cauernis foras extrahit. Id ferè fit criticis diebus 14. 17. 20. 21. & hinc succedentibus septenariis. Signum quidem à veteribus annotatum, quanquam aliquando sine eo calli concrecunt. Conueniens callus est, qui neque maior, ne- *Conueniens callus.* que minor, durior aut mollior quàm oportet, neque distortus est. Iustus callus confirmari debet medicamentis, quæ ἑναιμα vocant, quæque cruentis vulneribus adhibentur. Siccant leniter, & callum mediocriter confirmant. Ac de his multa capite de glutinantibus. Callum confirmat affusum vinum, quod τεθαλασσωμένον & θαλάττιον Græci, Latini salsum & marinum vocant: quod si defit, salem vino leniter adstringente liquefacere oportet. Idem vinum efficit, in quo balauſtia, rosa, myrrha, muscus, qui veluti canities quædam quercui inhæret, absynthium, vlmī cortex & radix præcoxerint. Addunt poroticis quæ callum durant, bolum armenam, galbulos cupressi, & alia id genus. Sed hīc moderatio quædam adhibenda est, ne nimium stringendo nimium atteratur callus. Confirmant poron rosacei ℥. 4. resinæ ℥. 3. ceræ ℥. 2. Co- *Mista quæ confirmant poron.* lophonix, mastiches, thuris ana semunc. conī cupressi, radicis erythrodani ana ℥. 1. Melius fiet autis emplasticis, minuto oleo, & adiecto momento

croci. Al. Thuris, farinae pistrinalis, picis, mastiches, boli armenae ana vnc. 2. sepi arietini, cerae albae ana selibr. Liquefactis cerae & sebo reliqua infriantur: in mistura linteum saepius inculcatur, & satis inquitur. *Sparadrapum*, natum fracturae impingitur. *Sparadrapum* vocant. *Apostolicon*, Utuntur Apostolico & Oxycroceo. *Apostolicon* materiam attrahit cogendo poro: siccatur, confirmatur. *Oxycroceum* duriores poros magis emollit, quam extenuet: utrumque emplastrum, & gignendo callo idoneum est. Iam vero constare arbitror remedia comparari, ut mollis & dura corporum natura est, ut alio callo tibiam messoris, alio pueri conferas. In hoc enim minus siccantia, minus stringentia iustum porum contrahunt. *Callus maior*. In messorum fortioribus omnino utendum est. Callus maior extenuandus est deducta parte alimenti, & mutata qualitate: diu leniterque affricanda pars est ex oleo, sale, nitro. Eadem calida marina foueri debet, induci que malagmatis quae discutiant, quaeque contrahant: colliganda arctius: oleribus utendum & vomitu. Alterum membrum perfricandum, vinciendum molliter, & sinapismo illinendum, unde plus sanguinis excipiat. Paulus in recenti callo, qui supercreuit, vehementer stringentia instituit, arctissime ligat, lamina plumbea interdum appositam. In eo vero qui iam vetustate induruit, si quidem pudendum inde ac deforme membrum est, neque officium facit, cutem aperit, deradit, poros terebra pertundit, lacerat scalpro, quodque videtur superesse, peramputat. Quod si nullum naturae munus per callum intercidit, si nullus aut non ita conspicuus membri pudor est, nullus denique

*Excrefciens
callus recens
& vetus.*

dolor, præstabit abstinere ferro. Qui verò infra modum crescit, aut non crescit quidem, quo iam tempore admotis auxiliis debuit coalescere, alia ratione promoueri debet. Ac ferè tardatur callus, *Vnde tardatur in porus.* quia nimium ac sæpius fouetur locus, parum conuenienter adstringitur, sæpius & ante tempus fasciæ resoluuntur. Non rarò quoque in ratione vitæ peccatum est. Omnia ergo commutanda in melius, ac de integro ad præcepta artis, ad auxilia & alimenta, quæ callum gignant, recurrere oportet. Quòd si atrophia & inopia alimenti totius corporis callus non prouenit, in primis cōsulendum corpori, deinde affectæ parti, postremò ad curam calli decurrendum est. Sæpè etiam astrictioribus linteis *Extenuati membri curatio.* effractum membrum vitium contrahit, atque intrahescit. Hic ergo instauranda vita est, distringenda ligatio. Ac de remediis quæ ad hanc rem faciant, dropace, sinapismis, & aliis, dicentur quædam capite de Pyroticis. Sed quia hic casus vitiosa ossa interdum sequitur, pauca quoque hoc loco contra hoc genus mali differemus. Extenuatum membrum vehementer iuuat commoda deligatio, sed contrà quàm in fracturis. Marcescente tibia femur superius alligamus ab inguine ad genu deducta fasciā: atque initio quidem, quæ scilicet inguen proximum est, arctior, deinde paulatim relaxatur. Sic enim per communes venas quasi riuulos sanguis deorsum exprimitur. At contrahescente dextro femore, vel toto crure, femori sinistro fascias iniicimus à genu ad inguina ductis orbibus: atque initiis astrictior deligatio: astricta quoque, sed minùs, quò propius inguen appetit. Qua quidem arte aliqua

*Deligatio
extenuati
membri.*

INSTIT. CHIRVURGIC.

pars sanguinis veluti diuerticulo in gracile mēbrū
recurrat. Sit autem ea ratione temperata deligatio,
vt neque dolorem creet, neque vniuersum sangui-
nem à sano mēbro reprimas. Hoc enim alere fruga-
liùs, nutrire tamen certū est : quod quum languen-
ti membro aliquid proprij alimenti impertiat, reti-
neat tamen vnde tenuiter, sed commodè, nutriatur.
Eadem ratio in superioribus membris seruanda est.
Arescente vlna brachium deligamus : contabescē-
te brachio vel tota manu, ad reliquam manum vin-
cula conuertimus, frictione, perfusione, metasyncri-
ticis vocatis, dropacibus, sinapismis ea ratione vtē-
dum erit, quæ capite de Pyroticis describetur. Sunt
etiam acopa ad membra cōfecta macie accōmoda-
ta: quale est Damocratis. Illinitur à cibo : marcidos
exuccosque senes reficit, & calore fouet : Hyeme &
in frigoribus inungitur dormituris vespere. Ammo-
niaci, ceræ albæ, mellis recētis, adipis anserini recen-
tis, thuris ana ℥. 10. galbani, medullæ cerui, æsypī,
terebinthinæ pellucidæ ana ℥. 4. vini falerni, alioqui
gilui odoriferi ad circiter heminas quinq; , olei he-
minas 40. Parandum est maiusculo mortario : thus
& ammoniacum cōfringuntur, & affuso vino ma-
cerantur: teruntur, circunducuntur duro cochleari,
dum sit mellis crassitudo: mel, æsypus, medulla cer-
ui deinceps immittuntur, versantur, circumagūtur,
donec cum aliis bene coëant. Dum hæc fiunt, cera
figulino vase cum oleo eliquatur: ex quo adeps, te-
rebinthina, galbanum permiscuntur : vnita omnia
transuasantur, & spatula cōmouentur. Refrigerata
pinsuntur manibus, postremò aliis in mortario cō-
iunguntur : fitque liquidus bonique mellis crassitu-

*Acopon
Damocratis
ad membra
tabida.*

do : stanneo vase vel buxco reponi debet. Nervi *Distortus*
doloribus, perfrictionibus, inflammationibus vteri *callus.*
in pessis vtilissimum est. Distortus callus, si quidem
mollis est, laxante foru & diaphoreticis exinaniri
debet : fouetur tepida, hydrelæo, althææ, & similiū
decocto. Discutitur arida ficu mista stercore colum-
bino. Sed utrūque genus medicamentorum libro
I. abundè explicatum est. Si verò nimiū induruit,
eadem quæ in supercrescente & inueterato poro
consilia sunt. Mollior adstringentibus firmari de-
bet. At vix durior esse potest, nisi ea de causa fragi-
lior videatur, vbi nouo callo opus est. Est quum in
cartilagine, neruo, osse mucosus humor colligitur
infirmirate naturæ, quæ concoquit : albus is est &
viscidus, qui similitudine puris medico possit im-
ponere : cedit enim digito pressus atque dilabitur.
Is si negligitur, sic ossa afficit, vt hæc inde corrup-
pantur : vicinæ carnes vitiū trahant, & mucco elan-
gueant. Ex quo fit, vt relinquunt ossa, societasq, illa
& copulatio quæ ossibus est cum carne, dissoluatur.
Aliquando quoque in tophos humor ille concre-
cit. Sed de tophis postea disseretur, vt de gangliis,
quæ inde etiam comouentur. Contusis nervis, osse,
cartilagine mucus ille magna ex parte nasci cōsue-
uit : qui cum crassus sit, lentus & frigidus, & in alto
desideat, non ita facile vacuari potest. Curandum
tamen, vt laxata cute, fusa incisaque materia in hali-
tum & vapores sensim expiret : alioqui facto vulne-
re repurgari debet : quanquam partium ratio prius
habenda est, alioqui periculum fit, ne vel occidas,
vel grauiter lædas. Quod in igne similiter animad-
uertere oportet. Finge igitur cohtusa costa, fracta,

*Mollior cal-
lus est durior.
Muc osse
humor.*

*Mucosus
humor quo-
modo va-
cuandus.*

INSTIT. CHIRURGIC.

collisa, coisse mucum, & desperatis aliis auxiliis ad ferrum & ignem decurrendum. Periculum imminet, ne venæ, arteriæ, nervi qui interferuntur costis, conuulnerentur: ne vel ferro vel igne intima membrana violetur. Inueterato malo, inquit Hippocrates, & desperatis aliis remediis, si quidem dolor est, & mucum illum caro lateris concepit, optimum in igne remedium est: videndum tamen, ut neque os contingat ignis (nisi iam corruptum atque syderatum videtur) neque superficiem solâ transcurrat, sed carni prudenter imprimatur, ut ad membranam non perueniat. In fractis & dimotis ossibus inflammationum reliquæ disperguntur, ne inde rigent articuli, & ad suos motus colligentur. Disperguntur pharmacis quæ molliant atque discutiant: frictione & motu: frictio sit lenis, mollis, quæ paulatim intendatur circumductis manibus modo sursum ac deorsum, modò in latera & orbem, ut inde musculorum fibræ molliantur, & reliqua inflammatio evanescat. Leniter quoque mouendus articulus, ut paulatim & sine dolore naturæ suæ consuescat.

De remediis nervorum.

C. A. P. 2.

Vitia nervorum.

SEquitur nervorum locus, in quo tendines & ligamenta includantur: neque subtilius de nominibus disputetur, quâ parte præcipuè rerum non verborum doctrina requirenda; & cura sedulò suscipienda est. Igitur vulnerantur nervi, contunduntur, dolent, torpent, rigent, contorquentur. Sauciato nervo conuulnerari caro ferè consuevit. Sauciatur, quia pungitur & inciditur. Quod quum accidit, omnino procuretur, ut ne ante tēpus os vulneris coeat, & iungatur cutis, vnde fanies nervi suo

*Vulnera nervorum.
Cautio.*

veluti emissario interclusa, nervos laceſſat, atq; hinc
 oriatur dolor, phlegmone, febris, deliriũ, conuulſio, *Vitanda in*
 ad quæ horrendæ mortes poſtremò inſequantur. *neruis.*
 Excludenda ſunt à neruorum cura, qua certè nervos *Frigidum*
 contingant, quæcunque vel natura ſua vel aduenti- *quantum no-*
 tia qualitate refrigerent, quæcunque acria, quæ hu- *ceat neruis,*
 meſcent, laxent, molliant, cõcoquant, putrefaciant. *hiſtoriis oſtẽ-*
 Cuidam ad flexum natium qua in femur deſinit, *ditur.*
 coiit, abſceſſus: expurgata ſorde detectus nervus eſt,
 qui frigore percuſſus vniuerſum crus ſtupidum re-
 liquit. Alteri vulnus magnum in brachium illatum
 eſt cæſis etiam neruis, qui à ceruicis finibus per bra-
 chiũ decurrunt. Adhibitis iuſtis remediis, lanę quo-
 que oleo calente rinctæ ſuperdata ſunt, iisdẽmque
 obſtipata ceruix cõtra iniuriam frigoris. At is egreſ-
 ſus domo publico ſe dedit: vbi paulatim frigefcẽte
 lana oleum quoque refrixit: ex quo dolere cœpit,
 tenſoque membro & ad ceruicem vſque progreſſo
 male, totus ferè conuulſione rigit. Omnino ergo
 vi frigoris vindicandus nervus eſt, multò magis cùm
 vulnus acceſſerit. Frigidum enim, inquit Hippocra- *Hippoc. aph.*
 tes, vlceribus inimicũ & neruis. Itaque dum hi *cu- 18 & 20.*
 rantur, quũque inſeruntur pharmaca, non ſolũ *lib. 5. Aphor.*
 videndum erit, vt ne hæc imponatur frigida, ſed e-
 tiam ne vulnus aut certè quàm minimũ frigori ex-
 ponatur. Inuſta ala verat Hippocrates, ne dum cu-
 ratur vlcus, brachiũ altius attollatur, veritus ſcilicet
 ne ita explicata ala excepto frigore violetur. Idque
 metuẽdum magis, quum in vlcere dolor eſt, quẽ
 vſtio cõmouit, qualis eſt vbi cauterium impreſſeris:
 deinde etiam ſi locus neruaceus eſt, & aliquid ner-
 uorum nudũ exiſtit. Grauior quoque iniuria acriũ *Acria quan-*
tum noceant.

est, quæ cum admota cuti vehementer lædant, ægrum quidem præcipitabunt, si nudato nervo continenter inferantur. Quidam posteriore tibia vulneratus est, qua parte tres illi muscoli in tendinem coeunt, qui calcem cōprehendit, atque hinc in plātam exporrigitur. Itaque aperto nervo medicamentum quod habet euphorbium, continenter illitum est. Ex quo dolore facto, conuulsis nervis, atrociori

*Vitiosa curā
di via Thes-
sali.*

morte sublatus est. Tolerabilior fortasse videatur, quæ nihilominus periculosa est medendi via, iam olim Thessalo & antecessoribus Galeni familiaris.

*Alia inimi-
ca nervi.*

Cuidam ergo diuisa cute cōpuncto nervo vulnerata stylo manus est, huic pharmacum Thessalus impexit, quo cutis coalesceret. Atque inde orta inflammatione cataplasma è farina tritici hydrelæo cocta instituit, ex quo contabescens æger intra septimum diem iugulatus est. Gladiator quidam ad genu quæ patella est, & tenuis latiusque tēdo sese explicat, vulnus acceperat: in quo capta curādi via v̄sitata Thessalo, ortaque inflammatione idem adhibitum cataplasma, calida aqua liberaliter affusa conspersum quoque oleum est. Atque hoc genere curandi tum hic gladiator periit, tum alij rapti sunt, alij claudicauerunt, quibusdā manca, contorta, inutilis manus redita est: multis putruere articuli: ac breuiter quibus superesse datum fuit, graue aliquod detrimentum corporis incurrerunt. Colligendum ergo peccasse Thessalios, qui implexum morbum quasi vnum & simplicem curarent, & quum mederentur morbis, nullam rationem affectæ partis susciperent. Peccatum quoque hac parte, quod calida fots, conspersus oleo, & cataplasmate illo inductus nervus est.

*Explicatur
peccatū Thes-
saliorum.*

Hæc

Hæc enim vt alia genera inflammationum iuuare possint, inflāmati neruorum vulneribus inimicissima sunt. Atque hæc obiter de vitiosa illa curandi via. Nunc autem legitima medendi ratio explicanda, & iusta neruorum remedia describenda sunt. *Legitima curatio.* Atque si lubet, ad curam reuocetur, cui manu stylo vulnerata neruus suffixus est, & alter gladiator, qui *Optimū docendi genus.* ad genu vulnus acceperat. Optimum enim docendi genus atque clarissimū, quod suis legibus quidē & præceptis cōstat, exemplis quoque ita illustratur, vt tota curandi ratio veluti quædam rerum historia sub aspectū veniat, & quasi oculis ipsis vsurpetur. *Hypothesis.* Quæ profectò via hac præcipuè medendi parte cōsectanda nobis, in qua præcipitia multa occurrunt, & non nisi graui iniuria vitæ aberratur. Itaque ponamus cōfixum neruum vulnerata manu, leue quidem vulgari sensu, at reuera periculosum vulnus, etiam si stylus tã subtilis quàm acus pupugerit. Etenim orietur dolor, & ille malorū versus notatus initio cōnectetur, si vel negligas, vel aliena remedia instituas. Quæ omnia duplici ratione defugere oportet. Primum quidem iusta medendi via: deinde vbi remediis nihil proficias, præfecto neruo, vnde grauioribus illæ iniuriæ cōmouentur. Nam non solum neruo, sed capite musculi vulnerato, si quidem alia *Duplex ratio curandi.* auxilia desperatur, ad ferrū decurrere oportet, omninoq; præcidendus tendo, & neruus est. Sed (si datur) alia prius incunda medendi via: primūq; animaduertendū, an os vulneris & via ad neruum satis dehiscat. Vbi enim angustiora sunt, & prætereà metus est, ne celeriter coëant, in crucē vel decussē cōfixam cutem interfecabis: multò magis si quid gra-

m

INSTIT. CHIRURGIC.

uioris iniuriæ imminet, vt sit, qua sanies effluat, qua transpiret neruus, qua denique vis medicamenti ad punctum neruum permeet. Ac plethorico deplendus sanguis statim initio. Cacochymo vitiū pharmaco expurgandum est. Dextra manu læsa è mal- leolo dextro sanguinem detrahes: dextro pede vul- nerato, axillaris dextra aperienda est. Intersecta cute vel alio facto vulnere, si quid cruoris inest, lanā, li- noxilon, linteolū molle specilli nucleo adalligabis, intingēsque sapa vel melicrato, ne asperitate lædāt: tum exprimes, & cruorem inde molliter exterge- bis. Ac dulci sapa vti oportet, non ea quæ astringat. Post initia loco sapa vinum dulce, deinde etiam vi- num album, quòd minimū aque sustineat, vtile est: quo iam tempore ad cicatricem vulnus adducitur. Fugendum vinum quod acre est. Ex quo oleo ca- lente manum vulneratam, carpum, alam, cervicem totā, sed præcipuè qua in dorsum abit, & dorsi ini- tium largiter fouebis. Sic autem oleum calere de- cet, vt neque mordeat feruore, neq; tepore soluat. Oxelæo similiter vti licebit æstate quidem, & bene carnosio agro: verum neque hoc, neque oleū con- tingat neruum. Atque his locis omnibus superdan- tur lanæ eodem oleo delibutæ, & aliæ ficcæ super- alligantur, ne qua parte subeat frigus. Ager domi desidet tepido cōclau: vino interdicitur, parsimo- nia imperatur, procuratur omnia, quibus series illa malorum auertatur. Ac pro lanis complicata linteæ æstate: hyeme linoxylon vsurpari potest. Bis tēve vno die resoluuntur omnia, sæpius etiam hyberna nocte, & vbi intercidit aliquid nouæ iniuriæ, Repe- titur oleum, & lanarū calor refouetur, omninoque

*Fotus ex oleo
Oxelæo
cōpuncto ner-
uo in manu.*

*Lanarum
usus.*

*Quando sol-
uenda lanæ.*

adhibetur cura, ut ne quid frigeat: quæ omnia ad quintum & septimū diem versanda sunt. His rebus ita prouisis, simul atque sanies vlceris existit, de medicamentis cogitandum erit. Quorum ferè duplex *Duplex ge-* genus est. Atque illud quidē abundē siccatur, leniter *ius medica-* astringit, digerit, & aliquando extergit: quæ omnia *mentorum in* sine vllō morfu & asprēdine efficere oportet: datur *vulneribus* hoc in conceptis linteis, & exposito neruo adhibetur. Vbi enim opertus neruus est, altero tantū genere uti licebit, quod lōgius quidem à neruo, superdatur cuti temperatura molli in plagulis, ut vicina quoque cōprehendat. Atque hoc paulō acrius est, *Secundū* sed ut ne mordeat, tenui natura, valde siccatur, moderate *genus.* calefacit, apertū vulnus cōtinet, & saniem nerui foras eripit. Aperto neruo carptū linteolum primo genere delibutū inseritur. Ac medicamēta iam non oleo, sed dulci sapa soluenda sunt: deinde hoc genus acrius in splenio superaccōmodatur: ex quo modò cataplasma impingitur, modò lanæ adalligatur, oleūque & alia, ut prius, quandiu videlicet res in metu est, sedulō adhibentur. Accedunt ad hæc quæ purgent vlcera neruorū, quæ neruos glutinēt, quæ putredini aduersentur. Priuatim quoque in pūctis neruis abscessus quidem parui, distincti spatiis suboriuntur, & vicina occupāt, quibus remedia inuenta sunt. Atque operto neruo regenerata carne ad acria veniendum, ut ad ea quæ ex euphorbio, & similia, quæ non nisi periculo nudatum neruum attingant, etiāsi non ignoro, qui experientia freti (ut affirmant) externum neruum candenti ferro curent, atque ita omni iniuria prohibeāt. Nunc ergo ad ea *Particularia* omnia materia remediorū deinceps explicetur, ini- *matéria.*

INSTIT. CHIRVURGIC.

Olea.

tio ducto ab oleis. Olea cōueniunt ad fōtus, & quibus pharmaca diluantur, dulce, bimum, trimū ve, nō astringens, anethinum, chamæmelinū, zambacinum, lumbricinū, hypericinum, canabinū, caryinō, rosaceum, in quo terreni vermes inferbuerint: terebinthinū, ricininum, sicyonium, rutaceum, galbaninum, styracinum, sinapinum, raphaninum, ex ouis pressum, & alia quæ in anodynis descripta inuenias.

Medicamenta in modis neruis.

Leuiora initio, quādiu dolor metuitur, acriora ubi iam discutiēdum est. In medicamentis quæ aperto neruo adhibeas, alia mitiora, alia magis cōtrahunt. Atque hæc materia secundo libro ferè explicata est.

Lauanda cera, resina, & metallica quando.

Cera vtimur, resina, & metallicis priùs elotis. Calcem ex aqua dulci sæpiùs extinguimus, sæpiùs lauamus: ex quo solutā plurimo rosaceo nudato neruo imponimus: at rosaceo sine sale comparato vti cōuenit. Quidam etiā ex matura bacca oleæ confectū volunt. In eodem vsu est *Αλαπομφόλυγος*, quod hoc loco ita cōficiatur. ℞. cerusæ, pōpholygos, lith. ana. ℥. 2. cadmiæ ℥. 4. medullæ cerui ℥. 3. ceræ, olei rosati ana ℔. 1. olei myrtini ℔. 6. metallica trita, cribrata, lota, liquatis aliis intermiscantur: coquuntur omnia dū non inquinent. In vsu (quod & de aliis crassioribus pharmacis semel dictum sit) diluendum oleo: æstate, rosaceo: hyeme, chamæmelino & aliis generis eiusdem. Phœnicino similiter vtēdum erit, quod minus habeat chalciteos. Pastillorum eadem ratio, Polyidæ, Andronis, Pasionis, qui in hæmorrhagia describentur. Calchātho loto & reliqua materia minuta in pollinem cōparentur: diluuntur vt priùs, & durioribus naturis magis cōueniunt. Calx sub canicula tertio lauāda mari, atque imbuta oleo,

*Phœnicinū.
Pastilli.*

operto neruo opponitur. Melius elota & magis ne-
 soluta sapa, vel, vt aliis placet, multo oleo etiam ex-
 posito neruo adhiberi potest. Aqua verò in reme-
 diis neruorū omninò abstinendum, nisi vbi calor
 & acrius medicamentū tēperandum: sic enim mis-
 ceri potest. Efficiendum, tamen est, vt dum liquan-
 tur illa, absumatur aqua in halitum, & solā vim, qua
 temperet, relinquat. Amicum neruis διὰ τῆς μέλι-
 τος tetramyron appellant, quod iam exoletis my-
 racopis cōfici non potest. Non longè aberit quod
 hac temperatura cōparetur. Mellis, terebinth. liqui-
 dæ ana ℥.3. olei nardini, costini, rosacei, chamæmeli
 ni ana vnc.3. vini odoriferi lib.1. foliorum maiora-
 næ, calendulæ, florum chamæmeli, anethi, meliloti,
 rosarum, rosmarini ana drachm. du. cinamomi, ra-
 dicis acori, cyperi ana drach.1. Hæc omnia nocte
 integra macerentur vino, postridie olea superaffun-
 dantur: coquātur omnia dum expiret vinū: reliqua
 concepta colo traiciantur expressum oleū melli &
 terebinthinæ seorsum fufis vniatur, moueātur om-
 nia in cineribus: sublatis igne puluis respergatur ex
 ambaris & moschiana granis duobus. Sunt & alia
 id genus, quæ in anodynīs describentur, quæ ceræ,
 terebinthinæ & melli mista ad rem præsentē perti-
 neant. Sunt qui solo melle ex rosaceo pisto vti so-
 leant. Est & hoc è melle quod conueniat. Litharg. *Aliud è melle.*
 olei veteris ana ℥. quatuor: Colophonix, ceræ lotē,
 axungix veteris ana ℥. tres, & ad circiter ℥.3. Lithar.
 oleo coquitur, deinde axungia, postremò cera &
 Colophonia seorsum fusa coniunguntur: in vsu sol-
 uitur vt prius. Aliud. Ceræ ℥.1. terebinth. semuncia:
 olei mastichini ℥.3. mellis semunc. coquūtur omnia

m iij

INSTIT. CHIRVURGIC.

molli carbone: subductis igne, insperge pulueris lūbricorum, mirrhæ, radicis symphiti ana ꝑ. i. versentur omnia, & sedulò coniungantur. Ægyptia Andromachi, Giluum Haliæi, Isis, quæ in his libris scripta inuenias, soluta rosaceo vsui sunt. Sed quæ parantur melle, magis tempestiua sunt, quo tempore sordescit vlcus. Quæ verò fiunt è metallicis, & siccant magis, leniora quidem initio, fortiora post initia vsurpanda sunt. Turunda posteris imbuatur terebinthina, oui luteo, & momento croci: inseriturque decliui parti vulneris, quâ emissariū sordis patescit: terget & lenit. Iam verò quæ purgent vlcerà nervuorum, quæque glutinent, ex secundo libro repetenda sunt. Peculiariter nervos coniungit vocata Cizicene. Thuris quàm optimi, myrrhæ, aristolochiæ, chalcitidis vstæ lotæque, iridis, galbani ana semunc. lithargyri, terebinthinæ ana ꝑ. i. olei ꝑ. 9. Omnia ahenocapta blandis cineribus coquenda sunt, mouendaque sine requie: postremò in frigidammersa manibus cōiunguntur. Aliud. Carnis limacum ꝑ. 2. myrrhæ, thuris, picis torrefactæ ana ꝑ. i. Tunduntur carnes, reliqua verò in puluerem trita sedulò intermiscuntur. Aliud. Carnis cochlearum bene contrusæ vnc. 3. farinæ pistrinalis, picis siccæ, pulueris lūbricorum & radicis symphyti ana scrup. 2. terebinthinæ è vino lotæ semunc. iungantur omnia. Vsitata sunt vnguentum de vermibus, Basilicum magnum Mesuæ, emplastrum relatum ad Andromachum, Diachylon in linteolo, inciso nervo soluta adhibetur, soluuntur rosaceo & terebinthina mistis. Intestinum terræ per se intritum & appositum, vel aliis cochlearum more intermixtum. Atque hæc obiter.

*Cizicene
quæ glutinēt
nervos.*

Elimacibus.

E cochleis.

Vsitata posteris.

Nunc autem breui compendio omnia cogamus. *Compendium*
 Compuncto neruo prima ratio totius corporis ha- *eorum quae*
 benda est, vt vel purgetur pharmaco, vel phleboto- *dicta sunt.*
 mo depleatur. Deinde prouidendum, ne diuisa cutis
 celerius coëat: quod si metuitur, interfecandum at-
 que ampliandum vulnus est: extergendus cruor, &
 si expositus neruus est, primi generis pharmaco in-
 tegere oportet. Oleo fouenda manus, carpus, cubiti
 articulus, ala, ceruix: superalliganda lanæ, instituē-
 da vita, quæ grauiores casus prohibeat. Qui si iam
 existunt, neque remedio locus est, intercisa cute, sa-
 tis ampliato vulnere medium neruum præcides:
 hîc enim detrimentum partis certo exitio vitæ præ-
 ferendū. Præfecto neruo extra periculum æger est,
 & communi illa curandi via vulnus claudere oportet.
 Iam verò intecto neruo & plaga satis hiante, ea-
 dem captanda medendi via, quæ aperto neruo ex-
 posita est: nisi quòd relictò primo illo genere phar-
 macorum, tantūm vtimur secundo, de quo iam cō-
 nectatur oratio. Atque hæc materia in multiplici
 natura rerum posita est. In cerealibus subtilissimus *Secundum*
 est orobus: hoc lolium calidius est. Lupinus quoq; *genus phar-*
 & cicer in vsu sunt. In farinā commoluntur, inco- *macorum.*
 quantur lixiuio, coguntur omnia in cataplasma. Li- *Cerialia.*
 xiuium, vt est materia vnde excolatur, ita vel acrius, *Lixiuium,*
 vel clementius esse par est. Præstantissimum è ficu *Liquabilia.*
 & tithymalis. In liquabilibus succus est Cyrenai-
 cus, medicus, scordolascr, quibus Assæ nostræ &
 Benzotinū successerunt: sagapenū, propolis recens,
 opopanax, galbanum, pix, resina, terebinthina præ-
 cipuè & larigna, adeps qui sit tenui & calida natu-
 ra, ex feris, prædatoriis auibus & rusticis, de quibus

m. iiii

INSTIT. CHIRVRGIC.

in attrahētibus. In plantis tithymalorum succus &
Plante. cinis, succus & puluis maioranæ, calaminthæ, fabi-
 næ, anagallidis, baccarū lauri & iuniperi, acori, ma-
 ioranæ, aristolochiæ, mei, gētianæ, ireos, enulæ, bryo-
 niæ. Adhęc piper, cardamomū, zinziber, caryophyl-
Metallica. lon, cinamomū aliāq; id genus. Metallica vñ sunt,
 mysi, chalcitis, squama, ærugo, chrysocolle, calx,
 sulphur viuū, vitrioli genera, arrhenicum. Fermē-
 rum quoque vtile est, sed quā vetustissimum: eu-
 phorbiū, castoreū, stercus columbinum. Postremò
 quoque multarum rerum vsus est hac parte, quas in
 attrahentibus scriptas inuenias. Terebinthina per
 se in natura molli: in dura cum tantillo euphorbij
Formule satis efficit. Eadem ratio propoleos, si quidem pin-
quedam guis est: durior conueniente oleo vel adipe molliat-
 tur. Fermentum vetus per se, cum propoli pingui,
 melle, pice liquida vel pari terebinthina mistū. La-
 cte etiā tithymali leniter intingitur: ex aceto pistū
 efficacius est. Sagapenū, terebinthina, oleum simul
 liquefcunt, vel cum his, sagapeni loco, galbanum,
 opopanax & alia id genus: tantūmq; olei intermi-
 scendum, vt sit temperatura mellis. Resinis liquidis,
 terebinthina abietina, pinea, vtendum siccis, fricta
 abietina terebinthina, strobilina, quæ durioribus
 idonea est, pauco oleo soluēdæ sunt. Sulphur viuū,
 non lapidosum, tenuium partium, aut castoreum ex
 oleo subigitur eodem temperamento. Molliæ enim
 hæc omnia, & compage, quæ consistat quidem, sed
 non diffluat, esse oportet: sordium instar in mollio-
 ribus corporibus, crassitie mellis in durioribus. Te-
 trapharmaco duodecima pars sulphuris, arrhenici,
 euphorbij, calcis immiscetur: soluendum prius ex

oleo. Medicamēti ex euphorbio plurimus vsus est: *Ex euphor-*
 quod quia in ceratis ferè est, de his quoq; breuiter *bio.*
 nobis differendum. Igitur cerata varie cōcinnantur *Ceratarum*
 è cera, pice, resina, propoli, adipe & oleo. Simplex è *ratio.*
 subdupla cera, vt in catagmatico: pari, vt emplastro *Simplex.*
 de subtripla & subquadrupla ad oleum, vt in aco-
 pis, temperatur. Miscetur adeps & terebinthina li-
 quida, sed vtróque misto oleum iusta ratione mi-
 nuendum est, ne temperamētum liquidius diffuat.
 Picatū, quódque aridam resinam capit, è cerę parte *Picatum.*
 vna, tribus & quatuor olei, subdupla pice vel resina
 ad ceram compingitur. Quæ ratio seruari potest in
 ceratis, quę galbanum, propolin, sagapenum & alia
 id genus concipiant. Terebinthina & quæ liquida
 sunt, subtripla cera commiscetur: duplo interdum
 misto oleo, interdum triplo. Iam verò euphorbij *Modus eu-*
 bimi & trimi ferè æquale pondus, & ceræ tempe- *phorbij.*
 ratur ad 3.1. ceræ 3.6. euphorbij recentis sexta pars
 satis esse potest. Quarto, quinto & sexto anno equa-
 le sit ceræ euphorbium: vetustiore vtendum non
 est. Sextula euphorbij aliquando satis esse potest.
 Et vt sunt corpora, vt vicina cuti, vel longiùs ab hac
 punctura, ita lenius & acrius pharmacum misceri
 debet. Ac quātò plus ceperit euphorbij, tātò acrius
 futurum est. Sed omnino in euphorbio annorum
 habenda ratio. Neque aliter stercore columbino
 & puluisculis acrioribus, qui ceratis inspergantur,
 vtendum erit. In cerato è stercore columbino mo- *E stercore*
 dus stercoreis interdum deciditur, tantumque æru- *columbino.*
 ginis crudæ sufficitur, quantum stercoreis subtraxe-
 ris. Ceratum aliquando succis illis plantarum im-
 buitur, aut puluisculis permiscetur. Verùm exempla

*Probatio me-
dicamenti.*

quædam subiicere melius est. Acerrimum erit, ceræ
sesquuncia, olei vnciæ quatuor & β. euphorbij re-
centis semunci. In medio tantum drachmæ tres eu-
phorbij : in infirmo ad circiter ʒ. 2. Satis vſitatū est
veteribus quod sequitur. Ceræ ʒ. 1. terebinthinæ li-
quidæ, picis ana semunc. euphorbij recentis drach.
2. Euphorbiū liquatis aliis permiscetur, vel ex oleo
tritum confusis cæteris coniungitur. In vſu vim me-
dicamēti ſenſus iudicabit. Acrius arrodit, & os vul-
neris amplificat : hinc quoque rubor & dolor gra-
uis in ambitum excitatur. Hoc ergo celeriter reuel-
lendum, relictoque linamēto quod fortasse incum-
bat nervo, oleo paregorico fouendus locus est, do-
nec acquieſcat dolor. Hicque benignius ceratum
miſto adipe, deducta parte euphorbij, imponendū.
Languidius neque ſenſum vllum, neque calorem
mouet, auctoque euphorbio acuendum est. Iusto
verò pars molliter incaleſcit, & leni quaſi prurigi-
ne titillatur. Atque hæc in cerato de euphorbio de-
probando pharmaco in toto hoc genere cōmunia
ſunt. Cæterum falli contingit quod à languidiore
medicamento pariter atque ab acriore dolor exci-
tatur & inflammatio, idque præcipuè vbi vulnus
cutis angustius est. Nam cū medicamentum non
attrahat, aut attrahat quidem, ſed minùs quàm cō-
ueniat, ſanies multa colligitur, quæ inſidens nervo
eas iniurias accerſit. Sed ab acriore paulò poſt quā
adhibitum eſt, à languidiore multò poſt dolor &
alia id genus commouentur. Atque hæc medica-
menta bis tēve interdū abſolui debent, nocte non
mutantur niſi longiore, In medicamento quod è
metallicis conficitur, vſitata veteribus, Miſy, ærugo,

chalcitis & squamæ æris. Misy & chalcitis exoleta *Medicamē-
tum ē metal-
licis.* sunt, nisi ad vitrioli & cuprosæ genera decurras. In his thus additur, adeps, resina, galbanum, quæ vim metallorum emolliant. Oleum sesquialterum ceræ, cera dupla, tripla, media inter hæc ratione ad metallica. Eadem resinæ sextupla est: thuri vero & galbano noncupla, quintupla & septupla est. *Proportio
ceræ ad oleū,
metalla, &
alia.* Validissimum est, ceræ lb. 1. olei veteris sesquilibra, hyeme etiam ad circiter lb. 2. chalciteos crudæ ℥. 1. misyos ℥. 2. squamæ æris ℥. 3. terebinth. ℥. 2. galbani sesquūcia, thuris ℥. 3. hic cera quadrupla thuri, octupla galbano, sextupla resinæ, dupla metallicis. Infirmū ceram triplam capit ad cremata metallica, augētque modum thuris & galbani, vt vtriūque pondus ferè subduplum sit ceræ, ad libram vnam ceræ, galbani vncias duas, thuris vncias tres. In medio media seruanda ratio. In his cera sit mollis, resina liquida, thus & galbanum vtrāque pinguis. Metallica modò cruda, vt sit acrius pharmacum: modò cremata, vt sit clementius, vsurpantur. Eadem sub canis ardoribus ex aceto acerrimo pluribus diebus interuntur. Acetum vetus præferēdum, quod nihil austerum, nihil vinosum resipiscat. Sed hac arte squama præcipuè elaboranda est. Thus quoque eodem aceto leniter interi vtile est Cera, oleum, resina colliquantur: thus & galbanum intermiscētur: metallica in aridum pollinē versa paulatim resperguntur, voluuntur spatha in prunis, & sedulò coniungūtur. Aliud est ē metallicis, quod à Galeno descriptum est. Ceræ vnciæ sex, olei vnciæ nouem, misyos ℥. 6. chalciteos denarius vnus, squamæ vnciæ duæ & sem. thuris sesquuncia, galbani vnciæ 2.

Magdalides inde fictæ vsus tempore diluuntur, & inlita linteolis applicantur. Est & tertium genus *Αἰὶ τῶν τηκλῶν*, è liquabilibus: quod & punctis neruis, & canum moribus auxilio est. Sed hoc vt alia è metallicis, duris corporibus idoneū est: quam aliquando in teneris naturis infirmo phar-
E liquabili-
bns.
 maco vtimur, cerato διὰ τεάτων temperamus, oleo deniq; proluxius hebetamus Picis ℥. 4. aceti acerri-
 mi ℥. 6. & ad circiter ℥. 4. opopanax ℥. 1. Pix sit mol-
 lis, inferuescat aceto dum cōsistat: opopanax aceto
 fusus aliis coniungatur in calidis cineribus. Dilata-
 tum manu in magnitudinem vulneris interdū ap-
 ponitur, si quidē durum corpus est: in molli dilui-
 tur oleo, & in splenio accōmodatur. Ægyptia An-
 dromachi, Giluū Haliæi & alia, verū paulò cras-
 siora, nec ita diluta, in eodem vsu sunt. Sequitur Isis
 illa sacra, & ex templorum adytis repetita, quæ iu-
 dicio veterum omnia emplastra superat. Ex Vulca-
 ni templo Ægypto translata est, hieroglyphicis pri-
 mum descripta. Erant hieroglyphica monumenta
 rerum in mysteriis Ægyptiorum descripta, non li-
 teris, sed formis animalium & mutarum rerum, ne
 prophano vulgo innotesceret: qualia Orus Apollo
 Græcus author cōmemorat. Scribonius Glichoni,
 Græci Epigono, alij Hermioni hierogrammateo
 attribuunt. Neruis punctis & venenatis moribus
 vtilissima est: curat artuum fracturas etiā cum vul-
 nere: effractam caluariā persanat: facit ad detectam
 membranam tegentē cerebrum diluta rosaceo, de-
 mersas squamas ossiū, & testulas caluariæ extrahit.
 Cephalalgias veteres persanat, si raso capiti dies vi-
 ginti insideat. Imponitur fronti contra hæmorrha-

Isis.

*Hierogly-
phica.*

*Virtus Isi-
dis.*

gias narium, & fluxiones in oculos. Anginosus affigitur collo: glutinat, incarnat, mollit, & fistulis inditur, dilutum rosa, in collyriis. Celeriter pus generat, idemque per spiracula exorbet latente via: gangrænas & putredinē compescit. Suppurationibus mamarum prodest: prolapsis intestinis ē vulnere ac repositis, post arctatū vulnus fibulis, aut sartum acia, vtilissimè imponitur. Lateris, stomachi, ventris, iecinoris, lienis frigidum dolorem sedat. Ad luxatum omne, & eiectum, & repositum articulamentum bene facit. Podagricis mirificè prodest. Cācros serpentes, & carbunculos reprimat, purgātque. Ad nervorum vitia omnia acopo melius facit: trahit aculeos, parotidas & callos discutit. Adenas vlcera & membranas ita eliquat, vt per se decendant: vacillantes vngues vel confirmat, vel extrudit. Commotum dentē stabilit, vlcerebus narium medetur, ac breuiter præter cetera admiranda est. Sed variè describitur: mistura hæc magis placuit. Ammoniæ, æruginis rasæ, salis ammoniaci vel fossitij, squamæ æris *Mistura.* more veterum vsti, aluminis, aristolochiæ rotundæ, & vt Scribonius, sarmētitię, thuris ana ℥. i. myrrhæ aloës, galbani, aut vt Asclepiades mannæ ana sesquuncia: Scribonius sextans: cerę lb. i. & semunc. vt Heras, Andromachus, Asclepiades: Scribonio triēs: aliis ℥. i. Colophoniæ, terebinthinę ana lb. 2. & ℥. i. vt Andromachus, Heras, Paulus: alij scribunt denarios sex, alij denarios sexaginta. Quidā codices habent denarios centum. Scribonius terebinthinam omittit, & Colophonię scribit pōdo quatuor, aliàs pondo duo. Adhæc olei veteris sesquilibra, cui rationi consentit Scribonius, & sextarium scribit: alij

INSTIT. CHIRURGIC.

℞. 1. ponunt, alij selibram, heminas duas, heminae demidium, ℥. 3. Certum est autem copiosum oleum esse necessarium, ut pharmacum consistat. Epigonus addidit succi radici draconij sesquunciam: alij praeterea succi feridis ℥. 1. succi marrubij sesquunciam. Galenus sine succo feridis aliquando confecit, & alumen sustulit. Veteres ferè tantum sex denarios vsti aluminis miscuerunt. Alia teruntur, alia liquefiunt pro sua quæq; natura, excepto galbano, quod in mortario cum tritis pharmacis circumagitur, aceto paulatim fuso, idque melius in sole: ex quo aliis liquatis intermiscuntur omnia: ubi verò sublata foco intepuerint, manibus aceto tinctis diu versantur: ærea pixide ad vsum reponuntur. Medicamentum diluitur vino, vel aceto, ubi glutinandum: aceto, ubi molliendum, In gangræna & putredine succos illos recipit: in vulneribus neruorum succum draconij: alumen ubi repellendum. In punctis neruis sit compage mellis: in aliis modo crassius, modò liquidius, ut res & corpora postulabunt. In proxima laude est αἰνιπτεν, cui propter insuperabilem virtutem nomen inditum est. Parem Isidi vim habet: diluitur ferè oxelæo, immittitur fistulis, contractos articulos laxat, molliat, digerit. In abscessu ventris, coli, crassius dilatatum manu imponitur: thorulus oxelæo calente madens superimponitur, qui bis quotidie eodem oxelæo irrigandus est: tertio primum die vel quarto absolui debet. Hic si quid exasperauit, fotu olei mitigatur: ita efficit, ut ne purulenta vomica colligatur. Iam collectam extenuat, & per intestina quasi miraculo depellit. Reliqua verò Isidi similiter efficit, mistura sic habet. Squamæ aris ℥. 7. & ℥. 2.

*Compositio
Aniceti.*

aliàs ℥.6. & semis. in aliis sesquuncia: pyrethri, herbe
 pedicularis, cocci cnidij, seminis sinapi, cachryos,
 alioqui granorū paradisi, stercoreis columbini, ari-
 stolochiæ sarmētitiæ, æruginis, cyperi, seminis eru-
 cæ, cumini ana ℥.2. aliàs denar.6. nitri, salis ammo-
 niaci ana ℥.4. baccharū lauri, mannæ, iridis ana ℥.15.
 al. ℥.2. & semis. aceti acris sextarij 16. al. 12. decocti
 caricarum cyathi 4. & sem. hoc est, ad circiter ℥.7.
 olei heminas 5. hoc est, ad circiter lb.4. Tunduntur
 primū quæ teri possunt: ex quo aceto sparso ite-
 rum contunduntur sub canicula: vbi versata diu
 exarescant: hinc iniecto ficuum decocto & oleo om-
 nia coniungantur. Reposita in ære rubro per inter-
 ualla aceto respergantur, vt feruentur mollia. In
 vsu ℥.2. dissoluuntur aceto, & cum sextuplo cerato,
 quod resinam habet, octuplo, quadruplo permi-
 scentur. Descriptum prius decoctum caricarum &
 ceratum, quod resinam habet. In cæsis neruis non
 alia pharmacorum ratio. Linamenta primo gene-
 re delibuta nudato neruo imponuntur: aliud è se-
 cundo genere superdatur in plagula: cataplasmata,
 lanæ, & alia similiter comparantur. In transuerso *Transuerso*
 vulnere vt periculum maius est, ita liberalius deple- *cæsi.*
 tur sanguis, seuerior vitæ lex ponenda est. Iam sit
 exemplo gladiator ille, qui priore femore, quā mu-
 sculi in patellam abeunt, transuerso vulneratus sit.
 Magnum sit vulnus & profundum: vacuandū cor- *Hypothesis.*
 pus. Purgandum vulnus cruore terfo, nudus cæsus-
 que neruus bene diluto pharmaco è primo genere
 in carpto linteo obstipandus est. Superdandæ lanæ
 oleo vel oxelæo delibutæ, totum crus oleo fouea-
 tur, inguem, ile, pubes, spinæ pars, quæ lumbis &

coccyge intercluditur : ac breuiter tota spina dorsi
& ceruix calente oleo irrigentur : contegantur lana
superiore ratione. Sæpiùs absoluantur vt priùs, præ-
scribatur quies, vinum excludatur, decumbat lecto,
omnes aditus frigoris intercludantur. In eam figurā
componatur femur, in qua citra dolorem perma-
neat, quod & puluino molli innitatur, leniter pro-
clinetur parte aliqua, vt cū cœperit esse sanies, cō-
modè repurgetur. Quo tempore ad secundum ge-
nus pharmacorum veniendum, quale est quod ha-
Sutura. bet euphorbium. Sed hīc labris nimium desiden-
tibus futura opus est, quæ & musculos capiat, &
subiectas membranas intertextas carni, & carnem
ipsam altius cōfigat. Verūm adhibenda cura, ne vel
neruus, vel tendo, vel vas denique magnum trans-
cursu acus vulneretur: deinde etiam vt decliui par-
te emissarium relinquatur, quā sanies defluat, quā-
que medicamenta vulnere inferantur. Iam verò vbi
& vulnus purum, & intectus carne neruus est, vbi
iam omnia in tuto posita sunt, ad communem vul-
nerum curationem te conuerteres. Longa quidem
medendi via : sed hīc præcipuè cogitandum, vt ne
cū nimium properes, tardiùs absoluas. In rebus
dubiis, & quæ non vrgent, sat citò, veteri sententia,
si sat bene. In recto vulnere minor metus est : deli-
gatione vtendum, parciùs depletur sanguis, neque
saturis opus est, si quidem fasciis coniungi possit: in
pharmacis ea seruetur ratio, quæ in transuerso præ-
scripta est. Nunc de putredine & abscessu, quæ vul-
neribus neruorū malè curatis suboriri solent. Ado-
De putredine. lescens Galeno cōmissus est, cui ex contusione me-
Historia. dij digiti articulus computruerat. Itaque Galenus
contusum

contusum locum cataplasmate ex hordeacea & lixiuio induxit, tensa verò in ambitum, & cognatione dolètia oleo calète liberaliter perfundit: substracto deinde cataplasmate madentem locum molli-ter extersit lana quidem sicca: ex quo subiecit catagmaticum ceratum, quod oleo ad ceram duplo conficitur, misto euphorbio. Communis enim curandi ratio puncti, cæsi, contusi nerui & tendinis. Adolescēs ergò postridie meliùs habere cæpit, dólorque & tensio ad brachium satis remissa est: quo die pro hordeacea orobi farinā lixiuio iunxit. Terti-
 o die omnia repetita sunt, fofus, ceratū, cataplasma. Hícque superior manus & brachium omni iniuria liberata sunt. Sed in contuso articulo semiput-
 tre corpus membranaceū apparuit, ex iis quæ mediis tendinibus cōnexa in seriem digitorum extenduntur: quod leniter cōmotum facillè decidit. Rectè quidem quod computruerat leni tractu cōmotum est: etenim tum demum rescindi ferro aut vol-
 sella, vel digito putrefacta reuelli debent, quo iam tempore veluti maturitate quadam facillè sequan-
 tur: neque maior vis nondū maturis inferenda est. Itaque separatis putridis membranis, cū in colu-
 mis tendo nudatus esset, Polyidæ pastillus sapa di-
 lutus in carpto linteo adhibitus est: & ceratum su-
 perdatum, quod capit euphorbium: cui cataplasma ex orobi farina & lixiuio adiectum est. Quarto die non aliud superesse visum est, quàm vt reliquias in-
 flammationis discuteret: alioqui ad cicatricem sese conuerteret. Cū ergò nescio quid durum relictū esset, abundè siccantibus vt instituit: vsusque est. Inde medicamēto, postremò ad epulotica transit.

INSTIT. CHIRVURGIC.

*In contusis
& putribus.*

Abfcessus.

Torpor.

Atque hoc exemplum tibi positum sit ad contusos
neruos & putria. In vtróque conferunt initio cata-
plasmata ex hordeacea vel fabacea cocta oxyme-
lite, postea aliquid lixiuij additur, & reliqua farina-
rum genera vsurpantur orobi, lolij, cicerum, lupino-
rum: postremò solum lixiuium sine oxymelite co-
quendis farinis vtile est. Plura contra putria in pur-
gantibus. In contusis sed opertis neruis & cute in-
tegra oleum satis esse potest, quod laxet, discutiat,
& dolorem leniat: qualia in anodynis scripta sunt.
In dolore pix liquida & paregorica misceri possunt.
At simul contusa cute & vlcera, siccandum simul
& constringendum: vbi salutare cataplasma athle-
tarum ex oxymelite & fabacea farina coctis. Recēs
contusum membrum, fluentē calidum sanguinem
à recens casso animali excipiat, eoque immergatur:
aut in thoracem animalis via facta immittatur. In
abfcessu, qui puncturæ in ambitum enascitur, Ori-
basij pharmacum accommodatum est. Cera, Co-
lophonia, butyri ana ʒ. i. picis arida, mellis ana fe-
munc. ærug. ʒ. 2. ærugo in puluerem trita diutissi-
mè in aceto volutatur, & liquatis aliis sedulò per-
miscetur: coquuntur omnia mota assidue dum cō-
sistant. Iam ad reliqua neruorum vitia properemus:
ac de dolore in anodynis. Torpor motus & sensus
iniuria est, qui & stupor appellari potest: vbi præ-
cipuè anatomica ratione recognoscēda neruorum
radix est, quæ semel læsa suum vitium longè latē-
que disseminat, cuique remedia primùm adhiben-
da sunt. Frustra enim digitum acopo fouebis, vbi
ex eo obtorpuerit, quia in alio sit ceruix, quo loco dor-
sum exterminat. Et ante remedia de causa mali quæ-

stio habenda est. Torpor ergo & in totum corpus *Spektanda*
 spargitur, & in membra præcipuè, crura & manus: *in torpore.*
 plurimum quidem à refrigeratione, deinde neruo-
 rum angustia, quia vel luxata vertebra, vel innato
 tuberculo opprimatur. Aliquando quoque exce-
 pta aura torpedinis genus hoc vitij nervis inuexit.
 Quòd si nihil horum incidit, ad ignaviam referen-
 da, & in erroribus vitæ causa quærenda est. Quibus-
 dam solennis vacuatio: arthriticis, status materiæ
 cursus recurrente periodo in nervos corporis re-
 spargitur. Quartanæ & alij morbi id genus in stu-
 pore, resolutionem corporis degenerant. Intem-
 peries quoque hoc genus vitij nonnunquam gi-
 gnit. Itaque in torpore, in obsoleto sensu corporis
 & motu, de causa mali, de origine nervorum, qui in
 læsas partes abeunt, quæstiones primùm habeantur.
 Calefaciendum quod refrigit, reponendū, con-
 stituendūque quicquid loco secessit: incidendus
 humor, atque dispergendus, qui acetabula, vincula,
 nervos, articulamenta denique infarcit: curanda
 tubercula, laxandæ angustia, reformanda vitæ lex:
 incitanda vacuatio, diuertendus materiæ cursus, &
 omninò contraria remedia contrariis vitiis adhi-
 bere conuenit. Quæ calefaciant, & hinc nervorum
 iniuriæ repugnent, ampliter scribentur in dolo-
 rum remediis. De luxatis ossibus superiore capite
 satis disputatum est. Reliqua auxilia partim ex pri-
 mo libro, partim ex adytis medicorum repetenda
 sunt. Quod autē ad originem pertinet, ut suo quæ- *An seruat*
 que loco medicamenta imponantur, meminisse *motu pereat*
 decet, nonnunquam motum obolescere seruat *sensat, &*
 sensu: aliquando verò permanente motu abo- *contra*

leri sensum : vtrūque etiā interdum obtorpesce-
re. Atque vbi idem neruus tum ad sensum , tum ad
motum à natura parti datus est, seruato motu incol-
lumem sensum esse oportet. At incolumi sensu non
protinus motus integer est. In multis corporis par-
tibus neruorum fibræ ad sensum in superficiem ex-
plicantur : rami verò musculis inseruntur, vt mo-
ueāt: vbi saluo altero motu, si lubet, sensum exole-
scere contingit : multò magis quum alio atque alio
ortu vtrique enascuntur. Multis quoque partibus
ad varios motus multi nerui, tendines, musculi à
variis locis inuecti sunt, quod in capite, artubus,
ore, thorace, & maxillis, atque adeò toto corpore
facile intelligat, quicumque in anatomica discipli-
na fuerit exercitatus. Vt ergo iniuria paris est, ita re-
quirendus neruorum ortus, cui (si opus est) reme-
dium instituas. Ridiculum enim intremiscentibus
vel contortis labro & genis ad eos neruos confu-
gere, qui à tertia cerebri propagine in totam ferè
faciem disperguntur. Motus enim in vitio est, ne-
que sensus iniuria ad quæstionem proponitur. Re-
quirendum ergo, nunquid detrimenti ceruix acce-
perit, qua parte latus ille musculus longè latèque
in faciem explicatur : num qua relaxata vincula,
nunquid iniuriæ à temporalibus musculis & neruis
primū ortum sit. Neque absurdum minùs quod
sequitur. Cuidā in itinere è pluuiā & frigido Aquilone
suprema ceruix inalserat, læsa quoque graui-
ter ea iunctura, quæ ad vocatum dentem articu-
lata est. Atque hinc optimo iure sensus caluariæ
obtorpuit, quia ab ea vertebra sublati neruis, vis
sentientis animæ capiti inspiratur. Igitur cū fru-

*Exemplis res
declaratur*

*Historia
quædam.*

fra calidis medicamentis pugnatum esset, quæ ca-
 piti impingebant: accersitus Galenus ad dentem
 vocatam vertebram remedia conuertit. Igitur re-
 calfacta parte, quæ primùm inalserat, sensus calua-
 riæ celeriter instauratus est. Multis iunctura illa
 frigore perculsa, vt & tertio & quarto articulo col-
 lum modò constans, modò intortum dolensque
 riger, neque pro libidine conuertitur, vbi frustra
 capiti remedia imponas. Sed adhæc designandæ
 partes, vnde vincula procedant, oriantur nerui, in-
 ducantur muscoli, quibus ceruix capiti colligatur.
 Sed & post dentem articuli vel pelluntur loco, vel
 frigore percelluntur: atque hinc laborant muscu-
 li, qui è collo in thoracem sese explicant: ex quo
 efflatu intercepto materia vocis, vox quoque in-
 terdum supprimitur. Verùm omninò meminisse
 oportet in tota spina leues esse iniurias, quas fri-
 gus intulit: grauiore quæcunque vel phlegmone,
 vel tuberculo commouentur. Asperissimum malum
 est luxatis articulis, multò maximè quum intrò
 pulsa, & in obliquum vel angulum torta verte-
 bra est. Sic enim nerui angustius comprimuntur,
 qui è spina quidem exigui paucique foras discur-
 runt: plurimi verò atque præcipui feruntur intrò,
 & semel læsi longè grauissima pericula intermi-
 nantur. Quidam subsectis strumis obmutuit nuda-
 to neruo, eoque perfrigerato, qui vocem fingit.
 Alteri in dorsum deturbato vox intercepta est. At-
 que hic curato dorso, ille concalfacto vocali ner-
 uo vocem recuperauit. Pausanias sophista in dorsi
 initium præceps corruit, atque hinc seruato mo-
 tu, inter mortuus sensus est, qui vltimis duobus di-

*Efflatio laesa.
 Comparan-
 tur inter se
 spine iniurie.*

*Nerui è spi-
 na foras &
 intrò.*

*Historiis
 explicatur
 locus, cui re-
 media im-
 ponas.*

*Accidentia
manuum in
gravi pleu-
ritide & pe-
ripneumonia.* gitis & dimidio tertij inspiratur. In graui peripneu-
monia & pleuritide, ad extremos vsque digitos
sensus quibusdam violatus est, plurimis brachium
condolefcit, aliis quoque motus leniter obtun-
ditur, læsis scilicet neruis qui à dorsi initio prima
costarum spatia intercurrunt, & in brachium, vl-
nam, extremos quoque digitos sparsi deferuntur.

*In vitio
manuum.* In torpore & tremore manuum recognoscen-
dum, num quid vitij ea parte spina fecerit, quæ
quarta & nona vertebra intercluditur. A sexta qui-
dem, septima & octaua in totam manum nerui
dimittuntur intermistis fibris à superioribus arti-
culis. Sed è septima & initio dorsi, interiore ma-
nu & posteriore plures decurrunt: in vlnam, vlti-
mos digitos & dimidium tertij dispescuntur. A su-
perioribus coniugiis vertebrarum in superius bra-
chium, exteriorem, priorémque manum, maiores
quoque digitos nerui disperguntur: quanquàm
ita hi omnes sese implicant, vt non facilè in me-
dio cursu & finibus separentur. Cervice læsa, quæ
quintum spondylium quarto conseritur, offendi-
tur respiratio, quia hinc diaphragma neruos ex-
cipit. Affecto dorso & neruis, qui costarum spa-
ciis interferuntur, vox hominem deficit: quia ma-
ior vis illa spiritus, qui materia vocis est, non effla-
tur. Lumborum iniuria & inde laborante abdo-
mine ingrauescit respiratio, & excrementa segniùs
depelluntur. Quidam è scala præceps in lapidem
impegit, quæ lumbi sacrum os exarticulant, isque
locus intrò compulsus & obliquè luxatus est. Ex
quo cœpère crura frigescere, ortaque inflamma-
tione alui excrementa & vrinæ restiterunt. Puero

*A dorso &
lumbis inia-
ria.*

*Suppressa &
sine volunta-
te micta vri-
na.*

in captura piscium spina perfrixit, quàm lumbi deficiunt: condoluit vesica, alius sine voluntate ster-
cus deiecit. Alter in eadem iniuria inuitus omnia
commingebat. Cuidam puero in osse sacro exarti-
culata & intrò pulsa vertebra est. In quo neglectū
malum occalluit, atque inde factū, vt non nisi ægrè
& in stillicidium vrina exprimeretur. Alteri obliquè
torra articulatione, vrina in totum suppressa est. At-
que hæc nō iniuria, si quis intelligat ē finibus lum-
borum neruos in crura plurimos, quosdā in vesicā,
podicem & genitalia dispergi: maximos posteriore
parte rectā in poplitem decurrere: minorum alios
quidem, quàm pubis os foratum est, in priora crura
disseminari: alios verò obliquè ad inguina diuerti,
vnāque cum magna vena & arteria, atque extra has
in anteriores partes femoris deferri. Ab osse sacro
alia quoque neruorū soboles superiorib⁹ intexitur,
vnde vesicæ & aliis partibus perplexæ fibræ inserā-
tur. Atque hæc obiter. Neque enim huius instituti
est anatomiam describere: sed parum explicata re-
media videri possint, nisi etiā designetur locus, cui
applicentur. Frustra enim torpentem pedem exci-
tes, & anum vesicāmq; refou eas, quū à lumbis pri-
ma mali labes orta est. Atque hoc in lumbis semel
explicatū, in aliis spinæ partibus & inde factis iniu-
riis seruare cōueniet. Et quæ de torpore, de paralyfi
quoque & tremore dicta putētur. Cōtra quæ om-
nia in dolorib. Acopa scripta inuenias. Ipsi, aniceto,
aliisque generis eiusdem vti liceat. Nunc ad reliqua
transeundum. Igitur rigēt nerui, atque cōtorquen-
tur: vtrūque quia conuulsi, gangliis occupati, &
eo vitio impediti, quod inflexis neruis ἀγκύλις,

*Nerui cru-
rum.*

*Rigor & cō-
tortio.*

quódque tenfis atque rigentibus ὀρθόκυλον appellant. In ancyle contendí membrum non potest, & quasi reuulsum mancúmque manet. γαλίαςκων Hippocrati qui inde cubito est breuiore, ἄσκος Galeno appellatur. In altero vitio exertum est, rigidú, nec iam inflectitur: quia videlicet veluti alternante imperio, motú efficiunt, cedúntque nerui, tendines, musculi quicúmque à natura ad membrorum flexus cōtentionésque instituti sunt. Atque hec quidem in totum corpus incidút, in neruos, tēdines, musculos & articulata coniugia, per quæ collú capiti copulatur, sed præcipuè in digitos, cubiti iuncturas & poplitis. Familiaria arthriticis è materia crassa, quæ in articulis cōcreuit. Eadē efficit cicatrix magna, quæ in callum obduruit. Iisdem immoderata siccitas, & flatus aliquādo causa est. Atq; híc facílè discutitur. Siccitas hydrelæo, in quo semen lini, althææ, fœnugræci & horú folium & radix inferbuerint, balneis aque dulcis, inlito dulci oleo & similibus téperatur. Rescinditur cicatrix, vt cōtractæ partes relaxentur, vitatis neruís & tendinibus. At scirrhus frequētissima causa est. Is ergo statim initio laxante materia, quæ prætereà remolliat, tentari debet: hydrelæo in quo tum illa, tum cucumeris syluatici radix, & lauri folia præcoxerint. Irrigādæ partes, fouendæque sicyonio, irino, aliisq; id genus, ex quo lenioribus acopis vtendum erit, quæ molliter affricentur: atque hinc superalligantur lanæ, modò succidæ, modò oleo delibutæ. Blandè cōmouetur articulus, vt paulatim assuescat naturæ. Itaque initio diachylon & leniora malactica oleo lirino, irino, anethino, sicyonio, & aliis id genus dilues, atque hinc articulum

*In quibus
partibus an-
cyle &c.*

*Causa.
Curatio.*

molliter affricabis. Postea verò Amythaonis pharmacum, Cathægetæ, Asclepiadis, Aniceto, Iside, emplastro de meliloto, immisto quidē oleo, sed paulò crassiore temperamento, utendum erit. Atque omnino ea cōsectanda curandi ratio, quæ in malacticis pluribus explicata est. Conuulsio, inquit Hippocrates, ex inanitione fit & repletionē : at illa ferè in desperatis ponitur. Hydrelæo ramen, balneo è media materia, & iis quæ tepido humore laxet, uti licebit. In repletionē qualitas quoque materiæ includenda, quæ vel acrimonia, ut sanies in nervis, vel frigore mordeat: de quibus ex Hippocrate quædā iam antè annotata sunt. Adhibetur medicus, irrigatur olea quæ leniant, laxent, discutiant, qualia multa in doloribus resoluētib, attrahētib scripta sunt: affricantur acopa, illigatur lanx, impinguntur emplastra eiusdem naturæ, quæque omnino contra causam mali depugnet. Malagma Scribonij quod Cathægetæ pharmacum simile est, ad omnem rigorem, conuulsionem, tensionem, contractionem, dolorem nervorum & caninum spasmus, ad ancyas denique & ganglia utile est. Bdellij, sepi vitulini, ireos ana ʒ. 2. opopanacis, galbani, ammoniaci, cachryos, aut baccarum lauri, vel granorū paradisi ana vnc. 1. piperis grana centum viginti, ceræ vnc. 7. terebinth. vnc. 6. Trita arida cribrantur: quæ succum habent, cum resina subiguntur: cera particulatim fracta in feruentem aquā demittitur, subacta manibus aliis intermiscetur in pila: versantur omnia: sed pilam conuenit subinde perungere oleo cyprino, vel terebinthino, alioue generis eiusdem. Liquefcit pharmacum in oleo, ut sit acopō, quum res exigit. Gan-

*Hippocra.
aph. 39. li. 6.*

*Malagma
Scribonij ad
multa.*

Ganglia.

glia vocamus concretiones quasdam & contortion-
nes ad cartilaginem vel neruum, ex lenta crassaque
materia, quale neruorum alimentum est. Alij gan-
glion definiunt tumorem nerui à vi externa, casu,
ictu, laboribus: nam raro sponte prouenit. Extremis
membris ferè nascitur: rariùs in cubito, capite & re-
liquo corpore. Atque hic tumor inæqualis est, re-
nititur, & in latera pressus diuertit, nec in orbè cir-
cumagitur.

Curatio.

Quibusdā partibus curantur ferro, aliis
vt pedibus & manibus, non nisi cum periculo cul-
tro vulnerantur. Ammoniacum ergo ad ignem di-
latandum manu, molle atque vnguinosum, aut eo-
rum medicamentorum aliquod, quæ in malacticis
descripta sunt, emplastri temperatura. Calidum &
ita diductum, vt totum gāglion comprehendat, af-
figi debet: superdatur plumbi lamina, eaque arctis-
simè constringenda, alligandaque, vt nullo modo
ganglium diuertat. Alij solam laminā sine pharma-
co adalligant. Atque vbi dierum aliquot interiecta
mora emollitum ganglium videatur, detracto plū-
bo & pharmaco statim pollicem dextrum ganglio
infiges, reliquos digitos in ambitu cōstitues, omni-
no premes, & quāta vi poteris gāglion vrgebis, do-
nec solutum diffluat. Hæc quidē veterum iam exo-
leta ratio est. Nostri meliùs: pediculum membrana-
ceum, glandulas, venarum nouam propaginem vn-
de gāglion coit augeturque, annotant: viam ferro
aperiunt, nudāt omnia, filo vasa intercipiunt, neruos
delineant, pediculum, glandulas, venas vnde nutri-
tur vitium, ligant, siccant, tabefaciunt, vrunt, præci-
dunt, atque ea ratione quasi radicē mali extirpāt: vt
ne postea noua regenerata, suffecāq; materia nouū

ganglium renascatur. Quanquam hæc curandi ratio non sine periculo est, si quidem & gangliū magnū est, & eo loco, vbi insigniū vasorum neruorūque coitio fit. Subiunt quoq; aliquando putrefacta corruptaque vasa insignes venæ aut arteriæ, quæ nudatæ sanguinē effundunt, quem nemo supprimat: vnde æger paulò post exstinguitur. Terebinthina, calx viua, adeps anserinus bene temperata gāglion dissoluunt. Aliud quod etiā facit ad ancylas. Cerusē, olei veteris, piceæ ana libr. i. ceræ ℥. 2. galbani, ammoniaci ana ℥. 1. Cerusa oleo coquitur ad puritatē: hīc ammoniacum immittitur, deinde refina & cera: postremò galbanū præmollitū igne. Alij quoq; aliter cōparant. Plura ad ancylas, & quæ conuulsis & gangliis bene faciāt, septimo *κτ' γέμ*: quale est Tetramyron antea notatū ē melle, quod contractis & cōuulsis vtile est: & *δυσώδες* acopon. Ceræ, terebinthinæ, medullæ cerui ana ℥. 1. galbani, ammoniaci ana denar. 6. olei veteris sesquilibra: & quæ proximo capite describētur. Atq; hīc terminetur oratio, vbi monuerimus ligamēta duriora, eaque præcipuè, *Ligamenta.* quibus inter se ossa cōiugātur, in minori esse periculo. Neque ab aliis metuendū, quæ musculis inseruntur. Vtrūq; genus vulneratū valde siccantia medicamēta perferre potest. Tendonū media natura est.

De dolore.

CAP. 3.

Accidunt multa in opere chirurgiæ, quorum remedia aliquot conspersa locis obiter annotata sunt: contra callos, gangrænas, putredines, canculos, contra vermes, rheumata, & alia. Iam de dolore simul & intemperie atque hæmorrhagia instituenda oratio, à quibus curandi consilia sæpe-

INSTIT. CHIRVRGIC.

Doloris causa. numerò conturbantur. Dolor ergo omnino fit subita alteratione & soluta corporis continuitate. *Alteratio calida & frigida grauis- simos dolores infert.* Alteratio intemperiem facit elementorum, sed à calore & frigore dolor acerrimus: à siccitate mediocris: ab humiditate propè nullus vel stupidus excitari solet. Atque hæc ferè non tam qualitate quàm copia dolorè facit. Est quum intemperies sola partem afficit, quæ si inualuit & radicem fixit, ægerri- mè percuratur. Est quum collectus humor etiam excruciat: acerrimus quidem, vt feruida bilis: & frigidissimus, vt qui vitreus à Praxagora appellatus est. Id quod ad curandi rationem maximè pertinet. *Dolor ab intemperie.* Atque omninò qui contumacior dolor est, nec facile mansuescit, intemperiem ostendit. In quo sum- mopere cauendum erit, ne (quod ferè fit ignoran- tia artis) frequentibus phlebotomiis, sæpius reuo- catis catharticis cucurbitulis ægros excarnifices: in quibus solis summa morborum præsidia medico- rum vulgus collocare solet. Primum ergo quæstio habeatur de prægressis & continentibus dolorum causis, deinde curandi consilia ineantur: comparen- tur remedia quæ præsentibus vitiis, vsui esse videas. *Solutio con- tinentiur.* Dissoluunt corpus acria, vt quæ corrodat, secantia, ferrum, lapis & alia: quæ contundunt, vt obtusa quædam corpora, in quæ incurras, aut quæ aliunde mota vi maiore corpus appetant. Ad hæc quæ distè- dunt, vis flatuum & humorù copia: postremò quæ vel calore vel frigore vehemèter lædunt. Iam verò contraria omnibus querenda remedia: qualia certè antegressa causa & doloris proprietas, pars denique ægra dolensque præcipuè indicabunt. Ac dolori quàm celerrimè occurrendum, neque committen-

dum, vt diutiùs cruciētur ægri, quibus in desiderio vel magna celeritas mora est. Neglectus dolor labefactat vires, fluxiones attrahit: vnde exarcerbatur, phlegmonæ incenduntur, cōuulsiones rapiunt ægros, ac sæpè mortes: aut certè vlcera madescunt, quæ sicca esse seruata naturali ratione, & vacua excremētis necesse est. Ἀνώδυνα vocāt παρηγορικὰ & λυσιπόνια, quæ dolorē sedent, tenui substantia, primo gradu calida, vel ita temperata, vt familiaritate elementorum naturæ partium consentiant: oleum *Olea.* dulce, ætate medium, chamæmelinum, anethinum, è semine lini, althææ, fœnugræci, è dulcibus amygdalis, è lumbricis, vulpecula, meli, lutra, erinaceis, limacibus, & pullis cygni oleo tabefactis: è floribus zambaci, hyperici, sambuci oleo immersis, persolatis, ac subinde commutatis. Oleum extortum è tritico incude & candente ferro, ex ouis pressum, è fæmentis vitium: alia quoque plurima, quæ primo libro descripta sunt. Atque hæc omnia tensa, constricta, refrigerata iuuant. Rosaceum lenit, repugnâtq; *Rosaceum.* *Pinguis.* causæ, vbi à calore dolor, vel à dolore calor cōmotus est. In anodynīs butyrum est, æsypus, lana bene succida, suillus adeps, vitulinus, asininus, felinus, vulpinus, mellinus: è cercopitheco, simia, cuniculo, ciconia, catello, sciuro, quo ad auriū dolores Archi *Sciuri adeps.* genes vsus est, Otide, phalacrocorace fortilegarum superstitione, anatinus, anserinus, gallinaceus, olorinus, ex anguill. & dulcis aquæ piscibus: sed præcipuè humanus. Hæc omnia sunt recētia, bene purgata & conuenienter lota, si quid rancoris, sitis, saluginis, acrimoniæ, aut alieni vitij conceperint. Lenit diachylon minus solutum rosaceo & chamæ-

INSTIT. CHIRURGIC.

Malaclia & peptica anodyna sunt. melino. In summa, quæcunque coquunt & moderanter emolliunt, doloribus medentur. Sed confectis recens utendum erit solutis rosaceo, vel conueniente oleo. Liquidiora sunt, si quidem cuticularis dolor est: non ita liquida, si is altius cruciat, id quod in anodynorum usu semel dictum sit. Eo modo parygro recente & tetrapharmaco dilutis rosaceo uti licebit. In hoc genere mucragines sunt è semine lini, althææ, fœnugræci, nucleis, cydoniorum, maluæ, althææ, loliorum radicibus, gummi arabico, tragacantha, atque omnino media materia, quæ aliquid medullaceum habeat & vnguinofum. Colliguntur aqua maluacea, hiliacea, chamemelina. Esto quadrupla aqua. Semina adcirciter duplam mucraginē efficiunt iniecta aquæ calidæ. Paucum gummi multam mucraginem reddit, quo modo etiam radices, quæ quasi medulla pingui præditæ sunt. Iunguntur oleo, quod sit sesquuplum, & ceromatis. Lac muliebre & vaccinum ad dolores facit. In lacte chamemelum, althæa, malua, melilotum, anodyna semina, interanea, pedes, capita hœdorum & veruecū percoquuntur ad infelliones, fots & balnea. E materia pista, & butyro, vel paregorico oleo iuncta fiunt cataplasmata. E farinis hordei, tritici, mica panis similaginei, incoctis sapa, vinis dulcibus & lacte finguntur epithemata, iunctis, si lubet, vitellis oui, affuso rosaceo, resperso croci puluisculo: leniēt hæc omnia & concoquent. Tenella fraxini folia aqua cocta pistaque, malignis, cancrosis & dolentibus vlceribus remedio sunt: decoctum in eundem usum ad fots adhibetur. In magnis doloribus & vehementer intentis locis assiduè fouendum tepida, hy-

drelæo, interaneorum hædi & veruecis decocto, aliisque generis eiusdem, deinde impingendum cataplasma lene & molle. Grauitas enim, durities, asperitas omnino declinanda sunt. Iam verò in hoc genere pharmacorū vitium est, quod quæ leniunt, ferè relaxant, fundunt, liquant, vnde in plethora & cacochymia, materiâ calore fusâ locus infirmus dolensque opprimitur, grauius dolet, ampliùs distenditur: sæpè etiam viribus suis concidit, atque enervatur. Ex quo rosarū folia, absynthij summitates, aliæque generis eiusdem commiscēda putant, vbi ad forus, balnea, infusiones, epithemata pharmacum præparatur. Sed hîc astringentibus abutendū non est. Etenim nimia astrictio dolorem auget. Modus est, vt inde fluxio molliter reprimatur, contineantur vires, & iustum dolori solatiū adferatur. In balneis dolentes articulos præligari iubent, obstipantque repellente auxilio, priusquam in solium descēdatur. Atque omnino vacuandum prius corpus est, si quidem postulat casus: ex quo ita mitigandus dolor est, vt ne quid inde vires, aut quàm minimū detrimenti patiantur. Sed tum maximè cura virium suscipi debet, vbi aliquid vrget, quod naturæ viribus excludatur: qualis est fœtus in dolore partus, qui vt edatur, firmo abdomine, robustis lateribus, vtero valente, cōtentis neruis omnibus matris, suis denique viribus opus habet. Itaque in laborioso puerperio dum laxamus vias, & dolores consolamus, summa ratio virium semper habenda est. Eadem cura sit in calculis & doloribus thoracis, vbi sputum crassius, & suppuratio repurganda est. Atque hæc de iis, quæ reuera anodyna sunt, dicta fuerint: quo-

Noxa lenientium.

Astrictio.

Virium ratio.

Fœtus.

*Dolorem le-
niunt.*

rum multa ad ea quæ postea dicentur, referri pos-
sunt. Itaque genus aliud effingunt, quod sublata
causa dolorem vincat: quale est oleum laurinum in
refrigeratis: violaceū calefactis: siccatis hydrelæon:
sinapismus, vbi pars aliqua humiditate elanguit.
Adhæc quæ contra copiam & vitium materiæ ad-
hibentur, ex quo medentur doloribus, phleboto-
mia, cathartica, clysteres, commansa & naribus in-
serta, *Ἀμασθήματα* & *ἑρπύλα* Græci vocant, a-
pophlegmatismi, *πλάσμα*, hoc est sternutatoria,
que lachrymas, menses, mariscas emoueant, sudo-
res eliciant, aliæque generis eiusdem. In doloribus,

*Hippocrat.
6. Epid.*

*Calor & fri-
gus quanta
teneatur cō-
trarietate.*

inquit Hippocrates, remedia sunt, phlebotomia,
purgatio, vstio, sectio, sternutatio, calfactio, refrige-
ratio. At caloris in sedandis doloribus frequentior,
frigoris autem rarior vsus est. Calor enim naturæ
familiarissimus, quique vim frigoris possit retunde-
re, & graues æstus partium attemperet. Inimicum
vitæ frigus est, eoque solum vitimur, vbi intemperies
calida sine materia est, vt in erysipellate quodam, æ-
stuante capite, aut alia parte corporis ab ardore so-
lis, & ambustis. Ac tertium genus, si lubet, statuatur
eorum, quæ stupefacto sensu dolorem fallunt, quia
quod doleat, sentire necesse est: & extincto sensu
dolor necessariò conquiescit. *Ναρκαπία*, *ὑπνω-
πία* & *χαρωπία* talia appellant. Ac de omnibus
ordine differamus. Calore dolorē sedant, tum quæ
reuera anodyna sunt, tum oleum laurinum, iunipe-
rinum. Baccæ macerantur vino, deinde oleum ex-
tunditur mola, quod coxariis & frigidis articulorū
doloribus confert. Adhæc galbaninū, sulphurinum,
styracinum, piperinum, è cinamomo, cardamomo,

*Calida ano-
dyna.*

nuce

nuce myrepfica & caryophyllis expreffum. Nardinum, coftinum, cnidelæon, finapinum, è fabina, ruta, maiorana, rofmarino, faluia, centaurio, enula, iri, gentiana, ariftolochia, bryonia, acoro & alia materia, quæ iam antè capite de refoluentibus & attrahentibus defcripta eft. Oleum terebinthinum è terebinthinæ f. i. laterum antiquorum, vel, vt Albu- *Oleum fere-*
 calis, recentium, (quò plus olei imbibant) ℥. i. masti- *binthinum.*
 ches, fyracis ana ℥. i. . Lateres igniti extinguuntur oleo, & infriati cæteris commifcentur. Capiuntur omnia capfula vitrea, ita refoluuntur igni. Triplex *Oleum è flo-*
 liquor deinceps effluit, quorum tertius optimus eft. *ribus rofma-*
 Aliud. Flores rofmarini amphora vitrea includun- *rini.*
 tur, quæ incerato duplici linteo obftipanda eft: elicitor oleum calida arena. Oleum philofophorum, petrelæon de lateribus, Sabininum, & alia permulta, quorum defcriptio ex Arabum libris petèda eft. Eiusdem generis eft oleum facarium, quod de tartaro appellant. Efficaciffimum balfaminum, quod *Balfaminum.*
 variè conficiunt. Thuris candidiffimi, maffichesana vnciæ duæ, ligni aloës ℥. i. caryophyllorum, galangæ, cinamoni, zedoariæ, nucis myrepficæ, cubebarum ana ℥. i. myrrhæ, aloës, ladani, farcocollæ, caftoreiana femuncia, baccarû lauri fefquuncia, ireos, ariftolochiæ rotundæ, dictamni, fymphyti maioris ana fefquuncia: gummi elemnij ℥. 6. terebinthinæ ad pondus omnium: cōcorporata omnia refoluuntur igne in alembico chymicorum arte. Primum extillat aqua, deinde oleum, poftremò pinguis meligo. Contra omnia vitia & caufas neruorum valere dicitur. Sunt qui addant aliquid olei rofacei & myrtini, vermes terræ lotos è vino albo, & aquam

*Ad dolores
coli, vteri,
ventris.*

illam, quæ folliculis vltimi includitur. Contra dolores & flatus vteri, ventris, coli singulariter facit. Olei anethini lb. i. seminis agni casti, seminis rutæ ana ʒ. ʒ. cinamomi ʒ. 6. concassata hæc oleo immerguntur, & diebus quadraginta insolantur sub caniculæ ardoribus: alioqui loco tepido ad focum diutiùs continentur, dum vim materiæ oleum abundè cōbiberit. E decima parte castorei vel euphorbij & oleo remedium comparatur: singulare perfrigeratis. *Euphorbiū.* Atque euphorbij magnus omninò vsus est aliosis partibus, quæque doleant, & vehementiùs perfrixerint. Cuidam à genu acerbissimus dolor hyberno frigore commotus est, cui Galenus ceratū quod euphorbium capit, vngēdo loco à balneo instituit: quod cū successisset, dolore protinus cessante, idē remedium prospero semper euentu in aliis perfrigeratis, atque hinc dolentibus particulis vsurpauit. Adhibetur remediū & à balneo, & ante balneum. Sed iam ferè exoleuit lauandi consuetudo, eaque res multis curiosior visa est. Loco eius fouenda pars est decocto meliloti, rutæ, chamæmeli, quæ in vino præferbuerint. In cephalalgis à frigore & hemicraniis, laudatum veteribus auxilium, quod paratur cera, oleo & euphorbio. Ac misturæ ratio superiore oratione abundè notata est. Duplo veteri euphorbio loco recentis vtendum est, postquàm sedulò animaduertes ætatem euphorbij, & legitimum ab adulterato satis distinxeris. Alij naturali proprietate hemicranicos iuuari euphorbio proderunt, si ex aceto tritum aduersis fronti & temporibus illinatur. In eundem vsum drachma recentis euphorbij in ʒ. ʒ. olei dissoluitur, atque instillatur au-

ri. Sunt qui mistis vino tenui, giluo, odoro, & cha- *Mistura vi-*
 mæmelino oleo omnium partium dolores perfa- *ni Chama-*
 nent. Radix cucumeris agrestis in taleolas cæditur, *melini olei.*
 & cum cauliculis absynthij hydrelæo coquitur. Ex *Eradice cu-*
 perimento veterum singulariter iuuat hemicra- *plasma.*
 nias: decocto fouentur partes, materia ad cataplas-
 ma subigitur. Calidum, vt reliqua, vsurpatur, adhi-
 bita cura vt ne refrigescat. E sex vitellis assis, myr-
 rhæ semisse ellebori nigri drachm. granis 4. oleum *Oleum ex*
 exprimitur ad focum in sartagine, singulari reme- *ois.*
 dio vlceribus puerorum, & omnino dolētibus cal- *Ad dolen-*
 lis, putredini, vermiculationi, scabiei. Callis dolen- *tes callos.*
 tibus styracis vnciæ duæ, vel eo plus in sesquilibra
 olei diluuntur. Ex asserculis iuniperi, lauri, abietis,
 ramentis cinamomi, calami aromatici, ferragine li-
 gni sancti, oleo immersis exprimitur oleum ea arte,
 quæ primo libro designata est, vel qua è iunipero
 Mesue, è cinamomo Nicolaus elicit. Diuturnis do-
 loribus, & qui intus crucient, efficacissima acopa à
 veteribus prodita sunt. Quorum alia leniora, quæ *Acopas*
 externis doloribus adhibentur, quale oleum est: a-
 lia mediocria, quibus etiam compages crassior est.
 Atque hæc ex oleo, laxante materia & moderatè
 calida temperantur, adipe, galbano, terebinthina,
 Colophonia, inueteratis atque internis doloribus
 accommodata. Tertium genus iam acrius, idém-
 que corpulentum magis, quod contumacioribus
 vitiis & in alto corpore latentibus imperatur, Aco-
 pa duplo, triplo, quadruplo, pari interdum ad reli-
 qua, quæ solida sunt, oleo permiscetur. Myracopa *Myracopa.*
 sola odoris suauitate ab acopis distinguuntur. Ac
 iam subliciamus formulas, ad quarum instar infini-

INSTIT. CHIRURGIC.

*Acopon
Asclepiadis.*

ta propè acopa comparentur. Maioranæ, rosmari-
ni, fœnugræci ana lib. dimidium : furculorum lau-
ri libr. 2. flores iunci odorati vnc. 1. vini veteris, olei
dulcis ana sesquilibr. stirpes contusæ triduum ma-
cerantur vino. Sed adhibenda cura est, vt ne hoc
vapescat: tertio die oleum superiniicitur, coquuntur
omnia in diplomate moderata pruna. Atque vbi
vinum expirauit, exprimuntur omnia, vt simul o-
leum in vas nouum diffuat. Ex quo capitur olei
libr. 1. ceræ vnc. 2. vel eo plus, vt fiat cerato malag-
ma. In quibusdam codicibus adduntur radices cu-
cumeris agrestis, nardi Celticæ ana libr. 2. quæ cum
aliis vino maceranda & oleo coquenda sunt. Aliud

*Ad ischiadi-
cos, opisthoto-
nicos, & om-
nes nervorū
dolores.*

ischiadicis, opisthotonicis, & omnibus doloribus
neruorum vtilissimum. Ceræ selibra, terebinthinæ
libr. 1. guttæ ammoniacæ in aceto dissolutæ vnc. 1.
opopanacis vnciæ duæ, galbani, medullarum cer-
ui & tauri, æsypi ana vnciæ duæ, olei irini vnc. 9.
mellis. vnc. 3. Cera oleo colliquatur, terebinthina
additur, deinde medulla & æsypus, reliqua igne
remollita & cum aliis fusa permiscentur. Quod se-

*Ad paralyti-
cos.*

quitur paralyticos sanat, & neruorum doloribus
medetur. Rutæ viridis vnciæ 3. pulegij sicci, cy-
peri ana vnciæ 3. salis, nitri vnciæ duæ, fœnugræci,
mercurialis, succi marrubij, rosmarini, aristolochiæ
ana vnc. 3. amygdalarum amararum desquamata-
rum libr. 3. iris illiricæ vel florentinæ, terebinthinæ,
baccarum lauri, radices cucumeris agrestis, guttæ
ammoniacæ ana selibra, ceræ lib. 1. olei libr. 9. vini
modus controuersus: tamen iusta mensura fuerit
libr. 12. In quibusdam exemplaribus adduntur fa-
binæ selibra, ellebori albi sesquilibra, myrti viridis

vnc.9. foliorum lauri siccorum vnc.9. bdellij libr 1.
 quæ si adiicientur, efficacius fiet acopon: sed ita vini
 & olei demensum augendum erit. Interuntur quæ
 contundi possunt paulatim affusa aqua: ex quo ite-
 rum tundenda sunt: contusis vinum oleumque in-
 sparguntur, vt integram noctem madeant: postridie
 incoquantur. Atque vbi vinum exhalauerit, omnia
 concepta sacco extringantur, vt eliquetur oleum: cui
 excolato cera, resina, bdellium, ammoniacum dein-
 ceptis cōfundantur. E crocino, nardino, enulato, co-
 stino, quæ à Mesue describuntur, singas acopa: con-
 dienda moscho, ambare, & aliis aromatibus, vt sint
 myracopa: cera additur, liquida terebinthina, sty-
 rax, galbanum, opopanax. Similiter & ex laudatis
 oleis, quæq; suauiter oleant. Terrestrem testudinem
 acuminata canna veteres transfigebant, qua parte
 ceruix clauiculæ cōmissa est, & inde ducto sangui-
 ne acopa perfundebant, eoque meliora putabatur,
 quod plus sanguinis combiberent. Stanneis vasis, vi-
 treis, plumbeis & buxeis reponenda sunt. Sunt qui
 mirabilem vim tribuant renascentibus corniculis
 ceruorum, vbi primū extuberāt, & quasi pluma-
 ta lanugine integuntur. Coquunt vino, dum molli-
 tie diffuant. Singulariter excitat torpentes neruos,
 atque paralyticos. Saluiæ, chamæpyteos, maioranæ,
 florum meliloti & chamæmeli ana vnciæ duæ, o-
 lei nardini lib.3. vini gilui, tenuis, odori, subausteri
 sesquilibra: omnia illa vino resperguntur, maceran-
 tur nocte, postridie oleum superfunditur, coquan-
 tur in diplomate: consumpto vino diploma subdu-
 citur, materia rariore sacco excipitur, vt purum o-
 leum diplomate relinquatur, in quod materia ve-

*Acopa è qui-
bus fiant.*

*Cornicula cer-
uorum.*

INSTIT. CHIRURGIC.

hementer exprimēda est. Postremò oleo misceantur corniculi cerui vt priùs tabefacti ℥.3. mastiches ℥.6. croci drach.1. Al. Olei costini, olei nardini ana ℥.2. terebinthinæ ℥.1. ceræ sesquuncia, moschi grana sex. Al. Extremitatum ebuli, furculorum lauri & rosmarini, maioranæ, calendulæ, saluiæ, chamæpyteos ana vnc.2. florum chamæmeli, rosmarini & lauandulæ ana ℥.1. baccarum lauri & iuniperi ana vnc. dimidium, radicis enulæ, ireos, acori, aristolochiæ ana drach.6. pyrethri drach.2. feminis lini, althææ fœnugræci, sinapi, cardamomi, nasturtij ana drach.1. cōquassentur omnia, & noctem integram madeant in vino, postridie coquantur in duplici vase. Atque vbi totum propè vinum euauerit, omnia magno conatu exprimantur: expresso succo immisce olēi lumbricorum, olei terebinthinæ ana vnc. 4. coquantur ad crassitudinem: in alio vase seorsum liquentur igne molli, olei costini & nardini ana selibra, styracis, galbani, resinæ, terebinthinæ ana vnc.1. opopanacis, Benjeoin vocati ana semuncia, mastiches, sarcocollæ, thuris ana drachm. 2. liquata aliis vniantur, & rursus coquantur puris carbonibus, sedulò versentur spatha. Subducta foco rursus circumagantur, vt paulatim refrigescant: quod cū fit, aqua miscellanea, quæ odorem moschi rapuerit, respergantur: aque ita reponantur aliosis, inueteratis neruorum causis & profundis doloribus. Ad venena frigida, & inde dolentia præcordia nihil præstantius vino tenui, giluo, acri & odoro: feruēfacto vtitur Hippocrates & condito. Alij aromatite, veteres etiam allio & sale: Alexipharmacis, theriaca, antidoto Mithridatis.

Cōtra venena frigida.

Nec omittendum nostra memoria vſitatum remedium è ramentis & delimata ſcobe Gaiaci, vel ligni *Gaiacum.* ſancti. Eligatur graue, denſum, vnguinoſum, quod *Probatio.* ad lucernam pingue quid reſudet: nihil expiret graue, nō ſit obductum ſitu, arroſum carie, aut euani- *gaiaci.* dum, quæ vitia ſubterraneis locis non perflat, vbi diutiùs latet, & à cortice celeriùs, ferè contrahit. Ac dum elimatur ſcobina, contumax eſſe oportet, & odoro halitu quodam euibrare nares, ſternutamen- tùmque cōmouere, guſtu acri & aromatico: quod enim dulce vel acidum eſt, minùs probatur. Recēti ferragine vtendum eſt: expirat enim, & vim amittit vetuſtate. Cæſa ſit materia (ſi quidem reſciri poteſt) ad æſtium ſolſtitium, ætate media, quia tenella arbor crudo humore aqueoꝗque plena: vetuſta verò exucca & arida eſt. Mediis annis plus habet olca- menti, quod in præſentia deſiderandum eſt. Macc- ratur die vno breuiùs atq; diutiùs, vt vel acrius vel clementius pharmacum deſideratur. Meracum co- quitur ad dimidias plus minùsve, & aliis intermi- ſtum, vt ſunt conſilia medicorum, igne puro, fideli vafe bene operculato, vel quod inflexo tātum cor- niculo foras hianter leniter exhalet. *Vſu gaiaci.* Ac cute quidem magis reſiccat: ſumma vis tamen in carne, & intesti- na pulpa pingui, vnguinoſa, ſuauiſſe olēte. Incidit, terget, tenuat, calefacit, ſudorem mouet: quā qui- dem amarum & acrimonia præditum eſt, terreno elemento corroborat: vnguinoſa parte & aërea la- xat, mollit, anodynum eſt. Ex quo frigidis articu- lorum, & neruorum doloribus auxilio eſt, mede- tur tophis. Reliquias quoque luis venereæ partim attemperat, partim ſudoribus extringit: eâſque fre-

quenti exprimento paucis diebus obliterat: de quo iam à multis iusti cōmentarij editi sunt. At suo quisque vtatur modo, eligat, diuidat, maceret, coquat, temperet, exhibeat. Sit aqua sextupla, octupla, decupla, duodecupla. Nam in his omnibus controuersa res est, quā facillè dirimet, quicumque nouit omnia ferè remedia integris viribus multifariam posse deformari, eaque oportere vitis & corporibus, ætati, cœlo & aliis variè accōmodari. Igitur sua quisque probet, nec damnet aliena. Meminisse tamē conuenit, vt attenuatium omnium, sic huius ligni immoderatum vsum admodum periculofum gracilibus: deinde quoq; iis quibus mediocre corpus est. Hinc enim calor acrior effectus tabem inducit. Eadē ferè ratio Iuncati ligni, Varini aut Synarini, quod recēs cōgnitū est. Decisis frustulis, alij etiā puluere vtuntur in duodecupla, vigecupla, & eò copiosiore aqua maceratis, & dum pars tertia vel quarta expirauerit in diplomatis vapore, vel clementi igne coctis, cui in vfu quadrantē vini albi, tenuis & odori infundi iubent. Atque hæc in præsentia de medicamentis, quæ calore suo dolorem leniāt, & frigidam intemperiem corrigant. Nunc ad ea trāseundum quæ refrigerent, & anodyna sunt. Duplex horū genus est: alia enim tantū refrigerant, alia etiam stupefaciunt. In primo genere sunt, aqua etiā tepida, oleum conditum rosis, violis, nymphæa, papauere, mandragora, cucurbita, cucumere, alterco, lactuca, portulaca, lenticula palustri, psyllio, polygono caphura, floribus herbæ, quæ primula veris appellatur, & millefolio: & ea omninò materia, quæ reprimat, nec ita astringit. Ex oleis & cera alba cerata fiunt: cera

*Gaiaci vsum
gracilibus
periculofus.
Iuncatum
lignum.*

*Quæ refrigerando sunt
anodyna.
Olea.*

Cerata.

mollitur igne, manibus versatur, & immerfa aqua
 modò rosacea, modò violacea circumducitur. E de-
 scripta materia aquæ resoluuntur igne, quæ vocant
 χαλάγματα, colliguntur mucagines, exprimitur *Aquæ, muc-*
 succus: omnia ceratis permiscetur. Recenti succo *gines succi.*
 utendū est, quia celeriter acorem trahit, atque cor-
 rumpitur. Muccago quoque paucos dies sustinet. In
 his linthea inculcatur, applicanturque dolenti loco.
 Subinde commutantur, dum ardor simulque dolor
 conquiescat. Sitque hæc cerati formula. Cerae albæ *Cerati for-*
 ℥.i. olei violacei ℥.3. misceto in vase duplici: sub- *mula.*
 ductis vapore ignis mucaginis feminis psyllij ses-
 quunciam coniungito, & affusæ rosaceæ semuncia
 respergito. Sunt qui cerusæ è violacea lotæ vnciam *Vnguenta.*
 vnam plus minúsve adiciant. Idem præstant vn-
 guentum rosatum, violatum, papauerinum & alia,
 quæ ad horum instar cōficias. Nutritū Rhazæ, po-
 pulneum tum vnguentum tum oleum. Populnei
 oculi vere collecti pari rosaceo infunduntur, vini
 paulò plus quàm olei adicitur, macerantur omnia
 diebus septem, & quotidie commouentur: octaua
 coquuntur die mollibus prunis, donec vinū absu-
 matur. Licebit quoque caphuræ momentum im-
 miscere. In feruidis doloribus auriū, palpebrarum,
 mammarum, pedum, manuum, tendinū & neruo-
 rum, vtilissimū & inuentu facile Galeni auxilium. *Parabile*
 Ouum crudum optimo rosaceo permistum. Ori- *Gal. reme-*
 basius cocto utitur & è vino pisto. Alij coctura du- *diū ad mul-*
 rum & constans emplastri modo calidū apponunt. *ta.*
 Æstuosis interaneis à cantharide & venenis lacte *Contra can-*
 utendū præcipit Hippocrates. Reuocādum in mē- *tharidas &*
 moriam quod antè dictum est, in ardore graui, vt *venena.*

INSTIT. CHIRURGIC.

*Paregoricon
Asclepiadis
usus est mul-
tiplicis.*

feruente erysipelate, parcendum esse oleis, & iis omnino, quæ celeriter flammam concipiant: hoc enim est veteri sententia incendiū oleo restinguere. Optimum est Galeno & antiquis celebratū, quod Asclepiadi tribuunt: laudauit Octavius. Nutrito Rhasæ, quod cerusam capit, finitimū est: facit ad ani vitia dolentia, achoras, herpetas, acrem serpiginem, erysipelata: exasperata pharmacis delinit, extinguit canculos, pudendis & genitalibus cancro, maligno vlcere & dolore læsis, solatio est. Paratur hoc modo. Oleum dulce, rosaceum, myrtinū, demenso nouem vnciarum pistillo & mortario plumbeo tādū versatur, dum sit strigmentosum ac liuidum. Hic lithargyri & cerusæ vtriūsq; tritæ pondo cōiungitur, & vsui in plumbeo vase reponitur. Dolētibus cerebri mēbranis in vulneribus capitis, optimo rosaceo, vel sanguine colūbino, vtrisque tepēribus Galenus vsus est. Semina papaueris, alterci, psyllij, cydoniorū, cucumeris & similia cōtunduntur affusa rosarū aqua, lactucæ, violarū, aliorūque id genus donec fiat quasi pulicula: aquarum loco succus ex alterci, lactucæ & papauerum foliis affundi potest: folia quoque sub cineribus cocta, vel ad ignem emollita & calida adhibita, dolorem sedant. Succus foliorum & capitum papaueris, alterci, cicutæ, violarū, lactucæ, pomorum mandragoræ oleo dulci vel optimo rosaceo infunduntur, diebus aliquot insolantur, & quotidie agitantur: deinde coquuntur blando igne donec solum oleum reliquum sit. Ac sint olei lib. 5. succorum 2. coctis probè permisceatur opij, styracis ana ʒ. i. calidis doloribus, phreneticis, cōciliādo somno, fronti, tēporibus & naribus illinitur. Psylliū

feruida immerfum inflammato oculo applicatur. Ceratum è psyllio aliis partibus dolore pressis atq; *Ceratum è psyllio.* calentibus idoneum est. Cydonia & alia quædam *Modus concoquendi cydonia & alia id genus.* genera malorū, vt persica, hoc modo concoquenda sunt. In ollam nouam aqua diffunditur, subiicitur focus: malum è figlini ansa vel aliter suspenditur, vt ne contingat aquā, sed sublatis vaporibus infumetur, & eo anhelitu emollescat: eximitur cutis, mollita caro & medullaceum corpus tēperanter calens dolenti loco adhibetur. Eadem arte quæ refrigerēt meliùs in diplomate & vaporibus cōparantur. Iam familiare est podagricis epithema Asclepiadis. *Epithema Asclepiad. ad podagrā. De narcoticis.* Medulle panis similaginei lb. i. incoquatur lacte, deinde cum tribus vitellis oui, sesquūcia rosacei subigatur, & drachma croci intingatur. Quodd si asperior dolor est, immisceatur opij soluti sapā semūcia. Sed ad narcotica nō temerè decurrendū, de quibus hinc sermone ducto disseramus. In narcoticis potentissimum est opium, deinde cicuta, altercum, mandragora, torpedo piscis. *Opium.* Opium succiso scapo & calice *Probatio opij.* papaueris, quasi è plaga, fluit. Sed aliter adulterant. Sinceritas probatur odore graui, gustu amaro, leni corpore, denso, graui, candido, neque aspero, neque grumoso, quodque statim aqua diluitur, & nebulā facit: in sole statim resudat & se diluit: difficiliùs accēditur, & in lucernis pura nec atra elucet flamma: crebrò extinguitur, & extinctum odorem seruat. *Usus opij.* Vfus eius vacuato corpore, desperatis leuiorib. auxiliis in ardore graui, intolerabili dolore, acriore sensu, firmis viribus, vel nō ita fractis. Deinde si quidem tenuior & acrior humor est aut spiritus: nam in crassis lentisque humoribus periculosa narcotica,

minùs vbi crassus flatuosusque spiritus dolorem acerbiorē excitat. Interdicuntur pueris, senibus, grauidis mulieribus, & quibus ætate vel morbo calor languidior est. Postremò vbi iam valetudo impatibilis odium ægro, desperationem medico vitæ attulit. Eoque maximè, vt inde obstupescat sensus, ac solatium ægro, & remedium morbo procuremus.

Noxa ab opio.

Quæ vt præster, nouum tamen vitium corpori contrahit, quod postea calidis medicamentis obliterandum est. Nam vel potentius, vel sæpius admotum caliginem oculis & rugas facit, surdastros reddit: deuoratum mortiferum est. Hinc aliæ partes ad motum sensumque torpent, & viribus defectæ excrementis corporis opprimuntur: vt nō omnino absurdè à Diagora, Erasistrato & aliis aliquot veteribus medicis in totum damnatum sit. Sed postea vsus eius non improbat, & adhibita ratio vt ne noceret, atque aliis pharmacis eius violētia retusa esset. Quidā cremabant olla, dum ruffum & molle euaderet: sed vstrinā vim eius exolescere scribit Galenus. Alij cauo cydonio, & quā pateret, pasta præcluso incoquant. Hæc obiter ne in re lubrica & plena periculi chirurgus cadat, nève quidpiam, nisi maturè & optimis medicis authoribus, moliatur. Diluitur sapa è musto, vino dulci, muliebri lacte, liquore oui: permiscetur rosaceo, amygdalino, oleo è castoreo, dum sit mellis crassitudo: ita plures menses macerari melius est, sed multò magis cum dādum est in corpus. Medicamentis quæ opium caperent, semestribus & annorinis veteres utebantur, ad sextum annum, & aliquādo decimū, asseruabant. Specilli nucleus puro lintheolo, lana molli, linoxylo denique circumuo-

Qui omnino damnari at opium.

Quibus diluitur opium, & vtendi modus.

Quibus permiscetur.

luitur, imbuitur pharmaco, tum quàm molliſſimè fieri poteſt, dolori illinitur. Clementius eſt miſto caſtoreo, pipere, cardamomo, myrrha, cinamomo, ſinapi, croco, pyrethro, & aliis quæ multum caleſciant, coquant, leniant, incidant, diſcutiant, quantum videlicet caſus in præſens exigat. Atq; vbi crudelior *Modus miſtura.* dolor eſt, æqualis omniũ modus eſt & opij: alioqui dupla, quadrupla, ſextupla, decupla quoque reliqua opio inuenias. Quæ omnia, vt ſæuit dolor, & ſunt corpora, ſumma ratione diſtinguere oportet. Quod vocatur Meconium, languidius eſt opio. Succus eſt *Meconium.* contortis prælo, vel cõtuſis in mortario foliis & capitibus papaueris: cui ſi ſemē tritum immiſceas, coquas ad ſpiſſitudinem, & in ſole ſicces, opium habebis. Iſdem aqua coctis interdum extinguitur quod imbecillimum eſt. Siccatur vmbra, & vt opiũ vſurpatur. Alij pollinem ex aridis calicibus papaueris ad ſtuporem miſcetur. Cortex radicis mādragoræ *Cortex rad. cis mandragoræ.* narcoticus eſt ſua radice. Cicuta ſimiliter & aliterco vtendum eſt. Torpedo piſcis inde nomen habet, & Græcè *τορπη*, quæ etiam procul, & è longinquo, vel ſi haſta, virga, remo, harpagine, fune attingatur, inſpirata vi, odore vel aura leui ſui corporis, quamuis præualidos lacertos torpore retinet, & celeres ad curſum pedes alligat. Piſces alios ſepultos *Remedia è torpedine.* limo primũ conſopit, deinde ad eſcã rapit. Exemplum verò ſpõte oblatum, vt alia plurima ad ſalutẽ hominis & remedia medici tranſtulerunt. Viuam *Oleum è torpedine.* torpedinem oleo extingunt, vt ſit narcoticon. Et hoc quoque mirum quod inuenio. Si capiatur, cùm luna in libra fuerit, triduóque aſſeruetur ſub dio, *Ad facilem partum.* faciles partus facere: poſteà quoties inferatur adiuua-

*Remediū po-
dagricorum.*

*Arcanum
Albucasis.*

*Alia aqua
contra male-
ficiā.*

*Diarhodon
Nili.*

re: non alia vi fortasse, quàm quod velut induciis dolorum datis, natura ad excludendum fœtum cōfirmatur: felle quod suo pisce calidius esse oportebat, genitales partes illitæ ad venerem torpent. Viua torpedo subiecta plantis arthriticos in præsentia & in reliquā vitam dolore liberat. Inueteratas pœnas capitis cōsopit. Nigra præfertur: tandiu insistat, donec permeante aura dolor obdormiscat. Noui podagricos, qui sæuiente malo dolētem pedem frigidissima perfundant. Alij hybernas reponunt niues eidem remedio. Sed vbi frigore dolor obtorpuit, petrelæo fouent, & paroxysmis liberātur. Arcanum hoc est Albucasis. Bina capita aut plura alliorum cum ℥.i. opij trita permiscētur, & vocato alembico, quod vitreum sit, capta resoluuntur igni, destillat aqua singularis, quæ per se datur demenso cochleari, aut cum vino internis doloribus. Aliter quoque excolatur sacco subquadruplo iosacchare addito & exiguo cinamomo. Alij opio quadruplā theriacam permiscant, & dant alembico. Cruciatis dentibus aquæ id genus instillantur, infunduntur auribus capte auriscalpio: hinc topica auxilia imbuuntur, insuccantur lintea, quæ oculis & aliis partibus applicant. Alia aqua. Theriacæ vnciæ duæ conditæ enulæ & ireos ana ℥.i. succi baccarū lauri & iuniperi, succi betonicæ, centaurij minoris, verbasci, marrubij ana vnc. 3. florū nymphææ & violarum, corticis radice mādragoræ ana ℥.i. seminis alterci albi ℥.i. opij vnciæ duæ, excepta alembico artificio resoluuntur: sed meliùs in diplomatis. Veneno lēsis quæ vrant corpus, internis doloribus qui cum febre cruciant, vt prior exhibetur. Diarhodon Nili ad fluxiones acres

& cruciatus intolerabiles oculorum. Rosarum re-
 sectis vnguibus 3.4. croci 3.2. gūmi arabici 3.1. spi-
 cæ, opij ana scrupuli dimidiū, vniuntur aqua. Qui-
 dam è Græcis aucta spica & opio conficiunt, quod
 in vocato Siefrosato posteritas secuta est. Ac cōsta- *Siefrosatū.*
 re arbitror, vt asperior dolor est, ita conuenire opiū
 augeri. Initiis inflammationū conuenit hoc colly-
 rium album. Gummi arabici, tragacanthæ ana se- *Collyriū al-*
 mūcia, cerusæ lotæ 3.6. opij soluti sapa vel vino dul- *bum initio.*
 ci 3.1. iunguntur liquore oui. Incremētis vtile quod *Aliud incre-*
 sequitur. Sarcocollæ (vt dicunt) nutritæ drach. dimi- *mento.*
 dium, amyli, tragacanthæ ana semuncia, cerusæ lotæ
 drach. 6. thuris sesquidrachma, opij 3.1. cōficiuntur
 aqua. Rectè quidem initio, quæ reprimant: incre-
 mentis etiam quæ leniant, author cōmiscuit. In vi- *Sarcocollæ*
 gore lenientium modus vngendus est. Sarcocolla *nutrita.*
 verò nutrienda, vel si lubet, maceranda hoc modo,
 vt sit suauissima, siccet, incarnet & cicatrice claudat.
 Trita igitur dies aliquot maceretur rosacea, cōsum-
 pta aqua, rubi canini succus affunditur, quem vbi
 cōbibit, subiicitur lac mulieris vel asinæ: postremò
 resiccatur illa: puluis vsui est. Mirabile collyrium *Collyrium*
 Alexandri in ophthalmia graui & dolore. Cadmiæ *Alexandri.*
 vstæ & elotæ drach. 10. cerusæ lotæ 3.1. scorix ferri
 vstæ, lotæ, gummi arabici, tragacanthæ ana semun-
 cia, opij 3. 2. compinguntur è pluuia diluto prius
 opio è sapa, quod reliquis collyriis cōmune fit. Sūt
 qui thure addito & momento croci conficiant, vn-
 de leniēdis doloribus magis cōueniat. Cadmia ve- *Cadmia &*
 rò & scoria hac arte comparandæ sunt. Ex his frag- *scoria præ-*
 menta parua crudis fictilibus cremātur, donec per- *paratio ad*
 coquantur vasa: hīc metalla extinguuntur lacte, se- *multa.*

mel atque iterum crematur, vstaque extinguuntur: transferuntur in mortarium, vbi ex aqua fontis diu versantur, & omnino perpurgantur, arida in pilam repetuntur, volutantur manibus affusa pluuia, postremò sicca teruntur in puluerem, planè diuino auxilio, vbi lippitudo grauis & fluxio acris est, vbi sicca suppuratio, lachrymatio, & alia. Suaue epuloticon est, & implet carne. In pruritu, vstione & ardore mirificè iuuat captum liquore oui. Asclepiades cadmiā fractam excipiebat melle, fictile cremabat, quod multis rimis vel breui foramine pateret in vertice, donec è nigro fumus albidior exhalaret.

*Asclepiades
cadmia.*

*Decoctum
meliloti oculare.*

*Vtendi
modus.*

*Ad aurium
dolores.*

Atque hæc mistura detergendo & incarnando magis idonea est. In vsu collyria liquidissimè diluuntur liquore oui, muliebri lacte vel asinæ, decocto meliloti ex huius ℥.i. & aquæ ℥.9. vel decem coctis ad tertias. Palpebra molliter attollitur: medicamentum tepidum è corniculo instillatur, vel eodè reuersæ palpebræ sublinuntur, linteolum molle inculcatū lacte & oui albumine superdatur, laxiore fascia, molli, leni, simplici, & iisdem liquoribus insuccata omnia cōtinentur. Ad aurium dolores opium sapa diluitur, pari castoreo seorsum trito coniungitur, vel certè duplo. In vsu, lacte, sapa, rosaceo vel amygdalino dissoluuntur. Infunditur autem vt reliqua, oriculariis clysteribus, vel auriscalpiis, ὠτεγχίτας vocant, ὠτεσλυχίδας. Aliud. Opij soluti sapa, castorei triti ana ℥.i. myrrhæ scrupuli duo, croci scrupulus vnus: diluuntur vt priùs. Alioqui cōiunguntur lacte, sapa, oui cādido, vt sit mellis crassitudo Linamētum molle vel auriscalpium auersa parte obuolutum lana, mistura intingitur, & quàm blādissimè inferitur

inferitur auri. In cruciatu dentium aquæ instillan- *Ad dolores*
 tur, catapotia induntur cauis. Opij, myrrhæ, styracis *dentium.*
 ana ʒ. 2. piperis albi tusi & cribrati, galbani ana ʒ. 1.
 è vino Cretico vel simili catapotia formantur. Eo-
 dem modo multa cōfinges è pipere, cardamomo,
 pyrethro & aliis triplis vel quadruplis opio. Styrax,
 cera, mastiche, galbanū, terebinthina opio ita per-
 miscentur, vt ex aliis prius coalescat catapotiū, quod
 sexta parte opij diluti sapa imbuatur. Edulca sint &
 odora, bene etiā sapiant, quæcūque ista opio in-
 sinuantur denti, vel corpori inferuntur per os. Po- *Ad podagri-*
 dagricis. Styracis liquidi drach. 2. opij drachm. 1. Al. *cos.*
 Cerati rosacei sesquuncia, opij semūcia, croci drac.
 1. Al. quod statim dolore liberat. Succu absynthij,
 croci, opij ana ʒ. 1. ceræ semuncia, vnguenti irini ʒ.
 6. vini Cretici vel similis quantū sufficit: cera & vn-
 guentum vnā colliquātur in diplomate, intingun-
 tur croco, opium dilutum sapa coniungitur, omnia
 succo absyntij & vino perluuntur: irini loco ali-
 quo ex descriptis myracopis vtendum erit. Al. Se-
 minis cicutæ desquammatæ drach. 6. croci, opij ana
 ʒ. 1. passi Cretici vel vocati maluatici quod sit satis:
 trita reliqua excipiūtur cerato rosaceo, & passo im-
 bibuntur. Al. Dialthææ ʒ. 1. styracis ʒ. 2. opij scupu-
 li duo, croci scrupulus 1. Ita diluto tetrapharmaco,
 parygro & aliis paregoricis, opio subtriplo, subqua-
 druplo, subdecuplo etiam plus minúsue vnguenta
 finges. Conueniunt internis doloribus Asteriæ *Internis do-*
 diacodyon. Philonis antidotus, Requies, Trochisci *loribus.*
 ex electro, trochisci Stellæ, pilulæ de cynoglossō,
 Panacea, Harmonia, & alia de quibus ad medicos
 omninò referendum est. Ac breuiter non nisi sum-

INSTIT. CHIRURGIC.

ma ratione narcotica imperanda sunt, vbi intolerabilis dolor est, vbi conficiuntur vires, graui animi deliquia incidūt, & à reliquis auxiliis desperatio est. Ac quanquam suus cuique dolor atrocissimus est, sed ei præcipuè, qui natura molli & pusillo animo natus sit, nō protinus tamen subscribendum ægro. Sed ea prius animaduertēda sunt, quàm ad narcotica temerè decurramus. Atque hæc de refrigerantibus & narcoticis. Siccitas aqua tepida, hydrelæo, dulci oleo, tepore balneorū temperatur. Humiditas phlebotomo, cathartico, sinapismis, dropacibus & cauteriis vacuanda est. Atque in hoc etiam genere ponendum esse argentum viuum, quo iam veluti extremo præsidio in lue venerea vti solenne est, factis indicat diffluens illa saluatio & alui profluvia. Hydrargyron vocant, quia liquidum: quatuor olim generibus distinctū, naturali quidē duplici: altero, vt ait ille, vomica liquoris æterni, quodque è venis metallicis spōte diffluit: altero quod exudans in argentariis fodinis cameris hæret, & guttatim coit. Fuit & factitium duplex: alterū è minio, alterum è marmoris ramentis. Iam verò è plumbo quoque eliquatur. Eligatur purū, splendidum, albicās, bene depuratum plumbo: quod iterum repurgandum, excolandum, macerādum, & vt loquuntur, sedulò extinguendum est. Ac dū extinguitur, & aliis intermiscetur, diu vesari, tundiq; necesse est. Extinguitur salua sani hominis, qui neque ore, neque naribus olidū quid spiret, qui nū oleat hircū, qui denique omninò inculcata valetudine perfruatur. Ad hæc terebinthina & inde oleo, vel amygdalino, amaris, detergentibus, tenuantibus pharmacis, quæ

*Hydrargy-
ron, & eius
differentiæ.*

consolentur nervos, maleficis iniuriis corporis, & medicamentis aduersentur. Postremò sedulò miscetur acriter volutando circumagendòque, donec effusum omninòque resolutū in axungiis, vnguentis, oleis, & mistura quæ lubeat, atque ita periisse videatur, nusquàmque integritas eius appareat. Modus autem ad pingua vt ad circiter quadrupla sint, sextupla, noncupla, euariante ratione, vt est vitiū & corporis natura. Sed misturæ vsusque ratio ex aliorum cōmentariis, qui de lue venerea scripserunt, repetenda est. Contra interna vitia quæ relinquat gydrargyron, lac caprinum multū subinde potum, & subinde reuomitum auxilio est. Vinum quoque, in quo absynthium, hyssopus, oryganū, apij & ormini semen, cacumina centaurij minoris, gērianæ radix, & alia id genus inferbuerint. Mirabile hoc cōtra ea vitia hydrargyri. Scobs ex auro subtilissimè delimatur, & in superiore vino propinatur. Balneis quoque vtendum est, & aqua illa theriacali. Illinēdum corpus oleo, quod è sulphure comparatur. Alia quoque iniuria corpori accedit frictionibus illis, vsuque hydrargyri. Nam dum fricantur ægri, atque inedia, æstuariis, sudoribus, salua, profluuiis, graui animi cura, fastidio, vigiliis & doloribus tenuantur, sanies quædam necessariò eliquescit, quæ nisi vel sudoribus, vel aliter vacuetur, suppressa parte aliqua defidet: hîcque mora lentescit mucco similis, tandēque in tophū coit: quod quum sit, acerbissimi dolores interdum commouentur. Eadem rursus aliquādo in perioftion sese dispergit, intus cruciat, ossa arterit, cariem, nigredinem, syderationem denique comminatur. Constat autē experimento impa-

*Cōtra vitia
hydrargyri.*

*Tophi gene-
ratio.*

tibiles cruciatus, qui inde generantur, frustra adhibitis aliis auxiliis impresso cauterio sæpenumerò percurari. At summa vi imprimendum ferrum est, quod omninò igne excandeat: quia videlicet in rebellis vitio quum semel ad crudele auxilium decurrendum est, agere clemēter, & quasi blandiri malo, *Sanies infidēs periostio.* sœuere est. Sæpè fit etiam quum neque tophus, neque aliud quicquam foras emineat, vt virulēta illa sanies intus deliteat, quæ membranis ossium & nervis insidet, eaque discruciat: vbi cultello faciēda via est, vacuanda materia, & si quid vitij os cōtraxit, candente ferro mali vestigium omninò obliterandum est. Atque hæc sunt cōmunia iis, qui cinabrio vocato, aliisque generis eiusdem infirmantur.

De Hæmorrhagia. C A P. 4.

Remedia in genere. **N**on è recenti solum, sed & inueterato vlcere sanguis effluit, apertis, ruptis, exesis vasis. Ex arteriis hæmorrhagia periculosior est, deinde è maioribus venis, quas inde *αἱμορροῖς* vocauit Hippocrates. Apertis adstringentia, ruptis glutinātia, exesis sarcotica & boni succi alimenta remedio sunt. Atque vniuersa hæc materia aliis locis explicata est: verum & hoc loco, quæ veteribus medicis ac posteris ad hæmorrhagias probata sunt, aliqua ex parte referentur. *Ad aperta.* Aperta sunt tum quæ clausulis dehiscant, tum quæ poris atque spiraculis rarefacta sint: eaque iuuant plantago, balauſtia, hypocistis, rhus, *Galla.* omphacium, galla, & hæc magis, si deflagrans igne, austero vino vel aceto extincta sit & intrita, acacia, malicorium, & capitula punicorum, symphyti radix, porrum contrusum, polygonum, peruinca, terra sigillata, argilacea, figlina, bolus armena, tha-

barbari magma, rubigo ferri, lapis hæmatites passæ
 vuae nucleus, flos gallij, mentha oxycrato tinctæ, la-
 nugo quæ contoneis, quæq; quibusdā salicibus in-
 fidet, & quæ ex his paniculæ dependent: fragorum
 herba, cynosbatus, aqua frigida, vinū astringens, a-
 cetum, oxycratū & alia quæ in epuloticis, glutinan-
 tibus & repellentibus prius descripta sunt. Eadem
 quoque ruptis, & hæc peculiariter cōueniunt, thus,
 manna, aloë, mastiche, tragacātha, gummi, amylon,
 gluten, larigna terebinthina, pix sicca, Colophonia,
 gypsum, farina pistrinalis, cochlea cum domo trita.
 Horum alia in puluerem trita inspergūtur, alia im-
 pinguntur. Ac ferè meliora sunt quæ emplastica: *Vt edī ratio.*
 ex quo in oui cādido, resina liquida, tragacāthæ suc- *Linamento-*
 co, conueniente mucagine rectè imponuntur. In *rum differen-*
 eadem quoque materia linamenta madent: lina- *tia.*
 menta verò, vt res exigit, figura cōmutantur, ac ferè
 omni genere linamentorū vsos veteres in hæmor-
 rhagiis inuenias. Aliud ergò linamentum in longi-
 tudinem implicatur, *μακρὸν μοτὸν* alij *λημνίσκον*
 vocāt, quo in profundis vlcerū vasis vti necesse est.
 Eadem crassiora fingi possunt & tenuiora: quæ si
 penem referant, illi *πριαπισκωτὸς μοτὸς*, nos
 fortasse penicillos appellabimus: quib⁹ in vteri hæ- *Penicilli.*
 morrhagiis & angustioris sinus vlceribus opus est.
 His exilia quidē, sed oblonga linamenta in propin-
 quo sunt, quos vermiculos vocāt: hi vasis hiantibus
 inseruntur. Est & *σφηγισκὸς* cuneolus cōtortum li- *Vermiculi.*
 namentum & implexum angustiore cono, & basi
 ampliore: hoc naribus inditur, & iis viceribus, quæ *Cuneolus.*
 ore quidem latiore patent, sed in sinū paulatim cō-
 trahuntur. Qui verò *μοτὸς ἐλλυχνιωτὸς* appella-

Spongia.

E pilis leporinis.

tur, non à figura, sed materia nomen habet, fungi genere vel spongiae, vnde & vulnerarij penicilli & funiculi lucernarij fingebatur. Nunc è mollioribus spongiis, fungorum pediculis, iunci genere quem scirpum vocat, quodque pro ellychniis lucernariis vruntur, medulla sambuci, aliisque id genus loco ellychnij vti licebit. Quæ dum intruduntur cauis, si quidem replicatur, specillo impelli possunt. Eo modo Heraclides spongia modo sicca, modò in acetum acre merfa vti præcipit in narium hæmorrhagiis, sed extrema parte alliganda filo, vt tempore reuelli possit: quæ si tenacius inhæsit, madefacienda aqua, vt facilius redeat. Rursus linamentum aliud *σφεπτὸν* cōtortum, è materia ita cōtorta & implexa, quales ferè turundæ vulnerariæ cōfinguntur. Aliud genus est *ξύστρον* derasa quædam lanugo linteorum, *πλάτα* vocant & *ξύσμαλα* quasi volûras & rasuras quædam, quæ conceptis ac depexis linteis colliguntur. Atque hæc variè formari possunt, ac sæpe in floccos, *κροκίδα* vocant, & tomenta cōseruntur, vnde implent vulnera, sordes extergent, siccant, offarciunt vasa & vicina loca, ex quibus hæmorrhagia cōmouetur. Vt ergò figuræ sunt partium & vulnerum, ita linamenta variè commutentur. Iam verò è pilis leporis penicilli, vermiculi, flocci cuneoli cōuenienter fiunt. Et rursus è lanugine illa salicis atque cotoneorum. Asclepiades lanugine vtebantur, quæ Platani foliis inhæret: quidam panniculis salignis: alij molliter euellunt quod velut muscus candidus populi foliis adnascitur. Hæc autem liquoribus & medicamentis quæ retineant, insuccantur.

Vermiculus hianti vasi inferitur, floccus eadem materia saturatus superdatur, & alia similiter, vt postulat casus. Tum ligantur omnia iniectis vasi tribus *Deligatio.* ¶ aut quatuor fasciarum orbibus, vel etiam pluribus ad eam partem, vnde profluit sanguis; ex quo fascia ad radicem vasis paulatim adduci debet, vt sursum versus magis magisque adstringatur, & illabentem sanguinē retineat. Tertia die resoluenda lintea sunt, neque commutanda linamenta, si quidem firmiter inhærent, tantūque irriganda pharmaco, & vt prius religanda sunt. Quæ si vacillant, digitus vasi imprimendus, reuellenda turunda, noua omnia de integro repetenda sunt: idque tandiu reuocandum, donec renata carne ac benè stipato vase extra periculum omnia videantur. Aliquādo fit, vbi in superficiem vasa exponūtur, vt digitus impressus sanguinem sistat coacto grumo. Atque is medicamento inungi potest, quod & lentum sit & glutinet. Quod si vas longius recessit, specilli extremo lana, linamentum, aut aliquid tale obuoluetur, quod conueniente pharmaco madeat, atque ita inducetur. At si *prehensio.* *Præcisio.* patitur locus, nudatur vena, hamoprehenditur, leniter intorquetur, intercipitur laqueo: aliquādo etiam volsella capta duobus locis deligatur, atque media intercuditur, vt extrema in se coeant, & nihilominus ora præcludantur. Id verò in maioribus vasis non caret periculo. Vt nec id quidem res patitur, candenti ferro inuri possunt. Funiculi verò quibus *Cauterium.* religantur, sunt o mollis lycio vel serico, sed qui firmiter præstingant, teneant, nec faciliè dissoluantur, aut putreant. Itaque chordis aliquando vtendum erit, sed tenuioribus, quales testudinibus musicis in-

*Vbi magis
metuitur hæ-
morrhagia.*

Acetum.

*Alia ratio in
metu hemor-
rhagia.*

*Non temere
supprimendus
sanguis.*

tenduntur: setas alij vsurpant. In magnis vulneribus, & ea sede, quæ venas insignes habet, profusio magis metuenda est: id ferè intelligi potest ex impetu ruentis sanguinis. Hic ergo maiore cauendum cura: siccis linamentis vulnus implendum est, supraque imponenda spongia ex aqua frigida expressa: aut potius lintea complicata, quæ vocant διπλώματα, & ea manu comprimenda. Quod si nec hoc modo sanguis acquiescit, & multo sanguine lintea inquinantur, ea sæpiùs commutabis. Et si sicca parum valent, aceto madefacienda sunt. Id vehemens ad sanguinem supprimendum est, ideóque quidam id vulnere infundunt. Probanda quoque hæc ratio, cauum concepto linamento impletur, platysma superdatur & diplomata. Hæc verò pulicula potiùs inculcatur, quæ teneat, qualis ex ovo farina gyri vel triticea, & bolo armena parari solet. Atque omnia fasciis alligantur, quæ madeant oxycrato. In somno & interuallis, in excubiis esse oportet, qui subinde recognoscat, num quid sanguinis per lintea exudet. Sic enim noua consilia capienda sunt, aut solutis linteis noua imponenda. Sed alius rursus metus subest, ne vi maiore & ante tempus retenta materia magnam inflammationem postea moueat. Ideóque scriptum ab Hippocrate, vtile esse crebrò sanguinem fluere ex omni vulnere, nisi sit in ventre. Recognoscendum tamen est, num qua ante vulnus profusio præcesserit. Sic enim profuens sanguis celerius retinendus est. At si ante tempus suppressa materia est, & inde metuitur inflammatio, quod putes superesse, vel phlebotomo, vel aduersa parte fixa cucurbitula detrahes: vnde abeat

metus, & sanguinis cursus reuocetur. Adhibenda quoque partium ratio est: nam quæ natura frigida, *Ratio partium in sup-primendo sanguine.* exarigues, neruaceæ, quale cerebrum, qualis uterus est, multo effuso sanguine grauius læduntur. Adhæc quæ plurimo spiritu indigent, ut oculus, eo deterius suo munere perfunguntur. Præterea quibus plurimus calor opus est, ut ventri, quo concoquat, thoraci, quo vitam foueat, larga profusione peius laborant. Itaque tempestiuè claudatur sanguis, iusta ratione leuato corpore, ut phlegmonem prohibeas, resicces vulnus, vnde possit celerius coalescere. Atque omni adhibita cura desperatis aliis auxiliis ad ignem & cauteria decurrendum: multo magis si quid *Ignis & cauteria.* putre, rodens, serpens, aut vermiculosum: si eiusmodi locus est, qui facile cōputrescat, qualis est sedes, os, genitalia, quique vim ignis sine periculo sustineat, ut qui in carne & sine neruis est. Sed ad hæc non prius decurritur inflammationis metu, quam satis multa materia profluxerit, quam bene purgatum corpus & vacuum excrementis extiterit. Escharotica hoc loco vehemētius adstringere oportet, ut *Escharotica.* firmam neque deciduam crustam efficiant: alioqui remedia profluuio vincuntur, & excussa crusta maior vis sanguinis erumpit. In remediis laudantur phlebotomia, cucurbitula, sanguifuga, vincula aduersa parte, & *ἔμβρυον* reuellendo adhibita. *Phlebotomia, &c.* Cucurbitulæ ratio ex libello nostro reperenda: de phlebotomia & sanguifugis alio, quod paramus, opere differemus. Purgatio sæpè necessaria, sed tardius opitulatur, nisi interuallis & quasi datis induciis hæmorrhagia moueatur. Id ferè fit quum statis periodis humor acris ad partem vnde profusio est. *Purgatio.*

INSTIT. CHIRVURGIC.

*Ratio reme-
diorum ex
ratione par-
tium.*

*Quomodo
frigida utē-
dum.*

*Locus Hip-
pocratis s.
apho.*

*Ad hæmor-
rhagias me-
ningum.*

*Medicamen-
tum è thure,*

verti consuevit. Atque his ferè remediis adstringen-
tibus, emplasticis, deligationib⁹, funiculis, vinculis,
auersionibus, præcisionibus, igne & cauteriis hæ-
morrhagiæ retinendę sunt. In remediis videndum
prius, qualia esse oporteat, quæ singulis partib. me-
deantur. In hæmoptoicis, qui sanguinem è thora-
ce reiiciunt, atque omnino vbi longa & anfractuosa
via est, quæ medicamentum inuehat, qualis est
ad renes & pulmones, adstringens quidē & viscida
materia necessaria est. Verùm ne quod adstringit,
resistet in via, & quod viscidum est, lentore suo hæ-
reat cursu, aliquid medicamentorum quæ tenuitate
partium prædita sint, necessariò miscendū erit. Vbi
verò recta via est, aut non adeò inflexa, vt ad gu-
lam, ventriculum, intestinum rectum, vterum & ve-
sicam, eo genere medicamētorum quæ tenuia sint,
nihil est opus. In exteriore corpore satius fuerit, vl-
cus emplasticis obstipari in conceptis linamentis
aut turundis: deinde vias intercipere repellentibus
auxiliis, quæ scilicet sanguis decurrit. Frigidū enim
& adstringens, quale repellentium genus est, vlce-
ribus mordax. Et in iis frigido vtendum, vnde fluit
sanguis aut fluxurus est, nō vt partibus quidem ad-
hibeatur, quæ sanguinem reddunt, sed superioribus
locis vbi venæ sunt communes, quæ ad vlcus mate-
riæ cursus est. Aliæ quoque partes, vt thorax, & quæ
diaphragmati vicinæ sunt, quæ exangues, natura
frigide & neruaceæ, frigido læduntur magis. Ita-
que iam auersa materia, neque id quidem locis o-
mnibus, frigida conuenient. Columbæ sanguis &
eo magis pharmacum è thure, aloë, oui candido, &
pilis leporis hæmorrhagias è membranis cerebri

reprimunt. Thuris partes duæ aloës pars vna, vel *aloë, ouo & pilis leporis.*
 eo plus in duriore natura: trita excipiuntur liquore
 oui. E mollissimis pilis leporis vermiculi finguntur,
 illinuntur pharmaco, & apertis vasis inferuntur.
 Ex iisdem pilis formatur floccus, qui eodem medi-
 camento imbuitur, & ita superdatur, vt incumbat
 vermiculo. In eunuchis summam manum vlcus *Historia.*
 malignum occupabat, secuta profusio: adhibitum
 hoc remedium, nec eo quidem acquieuit sanguis.
 Postea verò in totum restitit linamentis ex dilutis-
 simo oxycrato pressis, subinde irrigatis, ne exares-
 cerent: id in corporibus sensus acrioris fieri con-
 uenit. Cuidam è vulneratis cerebri membranis lar-
 giùs profluentem sanguinē acetum cohibuit, quum
 iam varia genera remediorum frustra tentata es-
 sent. Loco thuris vsurpatur manna, vt quæ adstrin- *Thur, Man-*
 gat magis, sed thus *ἐμπλαστικώτερον* pharmacum *na.*
 reddit. Loco pilorum leporis linoxylō, quod lin-
 gua Syriaca vocatur Cotton, & memorata lanu-
 gine cydoniorum bene depexa atque carminata,
 postremò commodè intorta vti licebit. Spongia- *Spongia.*
 rum hac parte multus vsus est: nam & inde cunco-
 los modò siccōs, modò aceto tinctos, tum naribus
 tum vlceribus, quæ sanguinem fundunt, effingi-
 mus. Spongas forti aceto immergimus, & magna
 vossella captas in candente lapide volutamus, vt
 inde fumus sanguinem supprimat. Sic vsus Hera-
 clides. Easdem alij, sed molles, ex oxycrato pres-
 sas imponunt. Verum in eo quod sequitur om-
 nium veterum medicorum consensus est. Spongia
 noua, alioqui vetus, sed marina, vel lixiuio quer-
 no repurgata, acerrimo aceto inebriatur: ex quo

inquinatur liquata pice, deinde trito bitumine, galla, vel re simili cōspergitur, atque ita crematur testa figulari clausa, dum cinerescat. Alij aceti loco taurino sanguine imbuunt : ex odoro vino propinant singulari ope dysenteriiis, menstruis & internis hæmorrhagiis. Datur pulvis in ovo forbili hæmoptoicis, & iis qui sanguinem vomunt : aridus inspergitur expositis locis, unde prorumpit sanguis, & emplasticis auxiliis cōmiscetur. Eandē vim attribuunt crematis lanis sordidis : utrūque cinerem in clysteribus dysentericorum iniiciunt. Olla recenti, quę lato dehiscat ore, copiosa lana includitur, operculum superdatur vasi, quod vel glutino vel figlina terra, alioqui gypso subactis aqua fideliter compingitur : in clibanis & fornacibus largo igni comburitur, dum olla percocta sit : sic enim Damocrates. Ea prius immergi aceto potest, aut contaminari liquefacta pice, atque omninò ita cōparari vt sponsia, deinde cremari. Hippocrates absumendis carnis putridis & excrementibus inspergit. Alij eodem auxilio impetigines exterunt. Emplastra sunt gypsum crudum, gyris farinae, si oui candido excipias. Cochleæ cum suis volutis & saliva cremantur novis fictilibus, cinis sectæ arteriæ inspergitur, & sanguinem sistit. Muccus saliuosus, qui compunctis cochleis & limacibus redditur, emplasticus est, in quo cineres & pulvisculos, qui sanguinem claudāt, conuenienter adhibebis. Vitellus oui exassatur, vt in puluerem possit resolui, & hæmorrhagiis meningum cerebri inspergitur. Barbarum quod mirificè sanguinem compescit, vulnera magna, præcipuè capitis, præ cæteris glutinat, fistulis, lacunis, fra-

Lana sordida adstrimens, &c.

*Cochleæ.
In hæmorrhag. arteriarum.*

*Vitellus oui.
Barbarum.*

Ossibus medetur. Bene facit hepaticis & lienosis: citra inflammationem glutinat, nervis, cartilaginibus, & ossibus præcisus remedio est. Cuniculos ulcerum & purgatos sinus coniungit: valet ad canum hominumque morsus. Præstantissimum verò ad sanguinem supprimendum, præsertim in iis qui sanguinem reiiciunt. Nam in aluta pectori, dorso & lateribus affigitur, ac veluti miraculo compescit. Cerae, picis, refinæ pini, bituminis ana lb. i. mannae ℥. 6. cerusæ ℥. 4. calchanthi ℥. 4. opopanax vnciæ duæ, olei semuncia, vel, ut aliis melius selibra, aceti sextarius. Ceram, bitumen, oleum, & maiorem aceti partem in olla colliquato, deinde picem & refinam adiecito, quas in minima frustra prius concidito: ubi semicoctum fuerit medicamentum, ollam subducito, utcumque refrigeratis attramentum furorium purgatum, & ex aceti sextario læuigatum, siccatumque paulatim inspergito, commoueto ne quid efferuescat. Quum non inquinat pharmacum, ollam deponito, opopanax in reliqua aceti parte (nam maior pars statim initio cum aliis in ollam data est) maceratum immittito: ubi dissolutus fuerit, cernsam & mannam tritas inspergito, & paulatim tepesciens, curato ut coeant, & nec opopanax, nec manna aduratur. Hic in mortarium transfusa omnia circumagito, misceto, ac tandem reponito. In usu medicamentum æstate quidem tertia die solui potest, si quidem res ipsa atque necessitas postulet: at ferè non nisi quinto detrahatur, ut hyeme septimo. Vitriolum crudum chalcitidis loco miscere licet, & si bitumen defit, pix liquida supponitur, aut mumia *Mumia.* appellata, quam alij humiã vocant, cui in claudendo

INSTIT. CHIRVURGIC.

*Pilulae quæ
sanguinem
claudant.*

sanguine mira vis ab Arabibus medicis tributa est. Concorporatur oui albumine, succo polygoni, plantaginis & similibus. Finguntur inde catapotia hoc modo. Muccaginis, gummi arabici & tragacanthæ collectæ in aqua rhois aut cornorû ana ʒ.2. mummie, mastiches ana ʒ.1. sacchari rosacei quantum sufficit: tenentur sub lingua hæmoptoïcis: vomentibus sanguinem in sorbili ouo diluuntur. In cruentis dysenteriis cum decocto oryzæ tostæ aut auenæ, succo plantaginis, rosarum, virgæ pastoris, hordei cremore, in quo tragacantha maduerit, aliisq; eiusmodi clystere iniiciuntur. Commiscentur emplastris, cataplasmatibus, & aliis quæ sanguinē cohibent. Dissoluuntur liquore oui, & inde cuneoli apertis vasis & naribus imponuntur, aut floccus inde madidus profusioni obstipatur. Alia catapotia eiusdē vsus. Lapidis hæmatitis, boli armenæ coralli rubri, mummie, & in pulmonariis, pulmonis vulpis rescicati ana ʒ.1. seminis vrticæ & cinamomi (vbi medicamenti vim altius penetrare conuenit) ana drach. dimidium: sacchari rosacei semuncia. Iungantur in catapotia ex muccagine tragacanthæ, vel syrupo myrtino. In medicamentis quæ sanguinem sistant, adhiberi possunt trochisci ex electro aut carabe, è terra sigillata; nonnunquam etiam narcotica, quæ soporem faciant, & frigore sanguinem compescant.

In erosione.

Pastilli.

Hæc, vt alia, diluere & vsurpare oportebit. In erosione vbi vniuerso corpori consulueris, nec aliter mederi datum est, veniendum ad pastillos Andronis, Pasionis, Polyidæ & similes ex quinto de compositione pharmacorum *καὶ γένηται ὁπότεχέλιους* à retinendo Græci vocant. Sed variè describuntur ab

antiquis. Aliter enim ex Heraclide, Critone, Asclepiade, Andromacho, apud Galenum, Paulum, Aëtium & Celsum, scriptum Andronium inuenias: sed hîc satis sit Asclepiadis formulâ ascripisse, quâquam & hæc variè à posterioribus describatur. Vt Galenus. ℥. cytinorum ʒ. 10. aluminis scissilis ʒ. 4. calchanthi ʒ. 12. myrrhæ ʒ. 4. thuris, aristolochiæ, gallæ ana ʒ. 8. in quibusdam adduntur salis ammoniaci ʒ. 4. Puluis fit ex omnibus, qui excipiat austerio vino. Polyidæ, qui & ab iisdem posterioribus medicis aliter atque aliter conficitur. Hoc modo ex Asclepiad. Gal. Malicorij ʒ. 6. myrrhæ ʒ. 8. aluminis ʒ. 5. thuris ʒ. 4. calchanthi ʒ. 3. fellis taurini ʒ. 6. vino dulci aut passo excipit: ad hæmorrhagias austerio vino excipi potest. Pasionis. Squamæ ʒ. 12. æris vsti, salis ammoniaci, aluminis, æruginis, thuris ana ʒ. 8. reliquis in sole tritis ex vino vel aceto thus additur: pastilli forma in vsu aceto diluuntur. Atque hi pastilli eò lubentiùs additi sunt, quia in plurimos vsus chirurgi conuertantur. Recētibus vulneribus, putredini, cariei ossium, fistulis, auribus purulentis, ozænis, ossibus corruptis, vulneribus neruorū, nomis, phagedænis, callofis anirimis, pterygiis, excrecenti carni, inueteratis vlceribus, dysenteris, aliisq; plurimis vitiis medentur, in quibus validè siccare necesse est. Soluuntur vino dulci, sapa, ænomelite, vino albo, fuluo, aceto, aqua, oxymelite, oxycrato, melicrato, succis myrti, solani, cichorij, polygoni, austerio vino, oui candido & aliis id genus. Eligendum autem quod diluas, vt res in præsentia & corporis natura postulabit. Dulcibus, si temperada astrictio: austeris & acidis: si prohibenda putredo & siccada

Polyidæ.

Pasionis.

Vsu pastillorum.

INSTIT. CHIRURGIC.

fluxio est: iis quæ detergeat, vbi & sordes est, quam detergeas, & sanies, quam exhaurias. In hæmorrhagia autem aceto, oxycrato, austero vino, succis quoque memoratis dissolui debent. Ac primum quidē vbi vehemens hæmorrhagia est, validè astringentibus materiæ impetus retundi debet, quibus paulatim pastilli commiscantur: postremò solis pastillis utēdum erit. Sunt & quæ sequuntur, celebrata veteribus medicamenta, quæ quia sanguinem supprimerent, ἰχθυα appellarunt. Chalcitidis ʒ. 16. alij 8. manna ʒ. 12. terebinth. frictæ & aceto extinctæ ʒ. 12. trita omnia insperguntur locis vnde profluit sanguis: quāquā & succis, & liquoribus, & gummi compingi possunt. Datum Ario à Dioscoride Tharsæo mirificè sanguinem sistit. Chalcitidis ʒ. 8. manna ʒ. 16. contunduntur, cribrantur, & mista in pyxide area reponuntur. Vbi vsus postulat, gypsi crudi triti par modus commiscetur. Heraclydæ. ʒ. ʒ. malicorij acidi ʒ. 3. aluminis ʒ. 4. chalcitidis ʒ. 1. teruntur omnia in linamento torili, naribus induntur & locis aliis vnde emanat sanguis. Aliud. Chalcitidis ʒ. 6. manna ʒ. 2. terebinth. Colophonix ana ʒ. 4. Adduntur his ad crustas calchantum, misy, auripigmentum, sandaracha, calx viua. Debilior crusta à calce viua & auripigmento, nisi astringenti materia cōiungantur. Ferrum candens igni, æs, aurum & argentum cauteria sunt. Sed ab auro & argento mollior eschara relinquitur. Celerius auxiliū à ferro cauterio est. E subere vel spongia orbiculus tenuis feruida pice immergitur, & ita calens hæmorrhagiæ appingitur, Alij malicorio, galla, radicibus astrictoriis prius ignitis crustas efficiunt. Recentiorum

Escharotica.

Cauteria.

rum escharotica sunt vitrioli Romani semuncia, balauſtiorū vncia 3. aluminis 3. i. fiat puluis. Aliud. Colophonie 3. 3. boli armenæ ſeſquūcia, maſticheſ, olibani, ſanguinis draconis ana ſemuncia, ſymphyti roſarum ana drach. i. ſed hoc ἱχθυον potius quā ἑξαπόλιον dicatur. Vtuntur ſupprimendo ſanguini puluere rubro, ſanguine draconis, & aliis de quibus antea. Plura verò escharotica ex proximo capite repetenda. Vitriolis autem crudis vtendum eſt, ſi cruſta fiat: vtiſ & acerbo ſucco tinctis, ſi aliter ſiſtendus ſanguis eſt: vſtura enim aſtringendi virtus exoluitur. Adhibitis remediis membrum ita collo- cari debet, vt altior ſit locus, vnde hæmorrhagia, reliqua parte quæ radici venæ propior eſt, & veluti reſupino vaſe & decliui quaſi deorſum reſſuat ſanguis. Si vulnus eſt in extremo femore, qua parte genu eſt, hoc quidem ſuperius eſſe oportet, vt fe- mur totum, quā inguem ſpectat, paulatim ſummit- tatur. Sit membrum in quiete & ea figura ſitum, in qua plurimū conquieſcat, nec doleat, ac mitella cōfirmare manus & puluino crura melius eſt: æger quoque aduerſa parte decumbat. Inſtituatur vita vnde ſanguis acquieſcat: aquæ potus & ſimilia: in- terdicatur iis vnde efferueſcat, qualia vina quædam ſunt, fortia & calida alimenta. Ac tum præcipuè hæmorrhagiæ cauendum erit in vlceribus, quum hæc intus exultant, natura, quæ in arteriis eſt com- mota foras, vt vitium quo premitur à ſe repellat. A forti in vlceribus pulſu, inquit Hippocrates, pro- fluuium ſanguinis. Sunt qui in hæmorrhagiis na- ^{superſt. tioſa} rium, quod in commentariis veterum ſcriptum in- uenias, profluente ſanguine nomen ægri hominis

& alia quædam plena superstitione in fronte scribunt. Alij granum salis aduersæ auri inferunt, manumque frigida immergunt, atque ita sisti sanguinem multa experientia profitentur. Nec desunt qui idem promittant admota vrtica, quam Græcam vocant, cum sale ex aceto trita. Nonnulli vtuntur mille folio. Quidam porrum præcisis summis foliis naribus admovent, & inspirato habitu sanguinem cohibent: linamenta porri succo imbibita naribus immittunt.

De Pyroticis

CAP. 5.

Satis factum arbitrabor institutæ rei argumento post adscripta remedia, quæ parantur igne, & eo genere pharmacorum, quæ inde πυρωτικά nominant. Quorum vt memoria superiore oratione sæpenumerò facta est, ita & plurimus vsus incidit: ac de iis oratio deinceps connectatur.

*Duplex vsus
pyroticorum.*

Itaque duplici ferè ratione iuuant: nam vel eo adhibentur, vt vitam parti restituant: vel euincant vitia, quæ nullis aliis auxiliis expugnentur. Ac prius veteri sententiæ decretum est, quæ non sanant pharmaca, sanat ferrum: quæ nec ferrum, sanat ignis. Atque commune hoc consilium est in omnibus quæ nulla alia ratione possint sanescere, vt vel vastentur igne, vel ferro perampudentur. Ac primùm quidem medicamento curæ periculum facimus quod clementissimum est, deinde ferro exscalpimus, lacera-
mus, compungimus, idque paulò durius: postremò acie refecamus, vel delemus igne. In quo austera quidem & aspera curatio est, & veteri sermone,
MALA MEDICINA est, in qua aliquid naturæ perit. Sed crudelem medicum necessitas facit: verùm

*Sententia
veterum.*

crudelitas blanda oratione quasi veneno leniri debet, & fabulis occupato egro, stupefactoque sensu exercenda est. Eadem quoque seueritate vtimur in quibusdam notis & tuberculis, quæ pudenda corpori excrescunt, & partibus nudis adnascuntur. *Medicamenta ergo quæ aliquid corpori detrahunt, ea ta pyrotica.* vel extergent atque discutiunt, vel latente igne depascunt. Quæ verò languentem vitam partim calore, partim spiritu recreent, blandiora sunt, quàm vt exurant. In quo tamen genere reperias quæ ruborem moueant, quæ bullas excitent, quæ denique (si quidem diutiùs immorentur) tandem exulcerent. Atque hæc omnia, vt res & casus postulat, accommodanda sunt. Sunt igitur pyrotica *δρώπαξ, σινηπισμός, φοινησμός, καθαρετικά, σηπτικά, ἐχάρωτικά,* *Pyroticorum genera.* ignis denique, & inde cauteria. Dropaces picationes vertunt, non è verbo quidem, sed *πίττω τὰ πίτωνα, & πίτλωσις* veteres appellarunt, vnde Latina vox conuersa est. Alij etià *δροπαχισμός* : è pice & quarta vel quinta parte olei, quibus subduplum, plus minùsve piperis, & pyrethri, euphorbij & similium misceri possit, vnde meliùs calefacit, vt accepto sulphure, cinere sarmentorum, & sale siccando magis conuenit. Sic enim permisceri solent: quia tum dropax, tum sinapisimus, adhæc *Vfus dropacum.* phœnigmus eò sunt, vt refrigerata calfaciant, cōfirmētque partes, quæ partim frigore, partim assidua fluxione elanguescunt. Atque hîc siccādum magis: in frigore qualitas ignis augeri debet. Alia quidem possunt plurima, hîc tamen præcipuus eorum vsus est. Et hæc in genere *μετασχηστικά* veteres appellarunt, quæ videlicet exuccas, aridas & propè ex-

*Modus uti-
lis dropacis.*

*Signa utilia
dropacis.*

Frictio.

tinctas partes pristinae naturae reddant, & ut ita dicam, recorporetur. Alutae dropax impingitur, vel linteis complicatis, quae πύσματα & διπλώματα Graeci vocant. Deglabratur cutis eraso pilo: dropacismus calens inducitur: idem subinde reuellitur priusquam refrigescat. Reuocatur pharmacum, dum inde efflorescat locus, & leniter extumeat. Nimum est, cum immoderato usu pharmaci qui tumor prius extitit, idem subsidet, & qui erubuerat locus exalbescit. Hoc enim volumus, ut dropacis ope reuocata anima, pars quasi mortua reuiuifcat, calorem suum ac spiritum recipiat, & iam proprio alimento perfruatur: postremo etiam corporetur, quae confecta macie intabuit. Verum alia tardius, alia celerius vitam recipit. Quae breui rubet & ignem concipit, ea celeriter instauratur: tardius autem, quae aegre recalescit. Desperatio est, quum neque frictione, neque perfusione & fotu tepidae, neque dropace melius coloratur. Aliis satis fuerit, si tribus aut quatuor diebus adhibeatur dropax, nec id assidue quidem, sed vno die: bis hyeme, semel aestate. Aliis bis terve singulis diebus, nonnunquam rarius, tertio scilicet vel quarto quoque die affigitur, ut videlicet vel facile cedit, vel contumax languor est. Ac tepida prius fouisse confert, vel smegmate affricasse, quod aliquid thapsiae, emphorbij, piperis, pyrethri, radice capparis exceperit. Alij perfricant sabano, hoc est asperiore linteo, panno cilicio, vel simili, qui asperioribus feris contextus fuerit. Accommodata quoque folia ficulnea, pumex, os sapiae, squatinae corium, aliaque plurima, quae asperitate ruborem trahant. Haec autem iis qui aegre reficiantur, & pluscu-

lùm refrixerint. Ac tum quidem dropax affigitur: qui si pertinaciùs hæret, quo iam tempore detrahatur, tepida foueri debet: quem cùm detraxeris, fufurum decocto, eaque materia, quæ partim leniat, partim extergeat, locû fouebis. Non abfimile dropacipicinum oleum, quod *πρασινον* quidam appellant, è pice liquida mistum & oleo. Contra glabreta & caniciem veteres vsi sunt. Sinapismus paralyticos, coxarios, podagricos, inueterata rheumata, hemicranias, quæque caloris inopia laborant, adiuuat. Caricæ vno die macerantur aqua, nonnunquam cappares, si grauius malum est: in leuiore casu & sensu acriore panis triticeus, multoq; magis, si in solam superficiem agere oportet. Iam verò macerata materia contundi debet. In leni sinapismo, subduplum sinapi: in mediocri, æquale permiscetur. Acrior est, qui duplum recipit. At sinapi subtilissimè læuigandum, & quo tempore vnà cùm reliqua materia pinsitur, affundenda aqua, in qua caricæ illæ vel alia maduerint. Sūt in veteribus qui acetum prætulerint: alij aquam, quòd experimento didicerint sinapi vim aceto exolescere, cuius rei authores sunt Galenus & Oribasius. Eodem modo quo dropax vsurpatur. Si quis dolor aut feruor à medicamentis extiterit, tepida rosacei fotu, illitu cerati rosacei, cerusa ex aqua rosacea pista, & aliis generis eiusdem extinguitur. Phænigmus rubore facto etiam vesicas mouet & exulcerat, vt ad eorum genus referri possit, quæ quia illita exulcerant, vocantur *ἀμυλικά*. Ex nasturtio, sinapi, radice enulæ, bryoniæ, lepidio, columbino fimo, caprillo stercore, vnde *Ἀγχοπραγία*, aceto pistis. Adhæc

Sinapismus.
Vsus.

Materia si-
napismi.

Confectio.

Vt in aceto,
an aqua v-
tendum.

Phænigmus

Materia
phænigmi.

INSTIT. CHIRVURGIC.

Lac ficulneū. scylla trita, tunicis alij & nucleis, cātharide, vrtica, pulegio, ranunculis, tapfia, euphorbio, tithymalis, fæce vsta, metallis acribus, lacte ficulneo. Lac ficulneum ante maturitatem pomi excipitur, siccatur vmbra: vulnera aperit, & cum axungia exerit verrucas. Quædam concepto igne eadem præstant, qualis est lana sordida bene carminata: admouetur igne dum vehementer incaleat. Assæ carnes, & diuisa oua similiter assata vtrâque calida imponuntur. *Vtendi ratio.* Reliqua verò, quum vsus est, visco, melle, axungia vetere, terebinthina, cerato, acrioribus gummi & resinis, sapone, vt res exigit, & corpora vel mollia, vel dura sunt, excipere oportet. Alia quæ friabilia sunt, affricantur: emplastra verò imponuntur loco, qui prius palpatur manibus, exercetur ferulis, aut asserculis euerberatur: affricatur etiam, vt laxatis spiraculis medicamenti virtus celerius penetret. Anacardia trita septem diebus macerant aceto, in eodem coquunt: dum tertia pars aceti euanescat: refrigerari sinūt, excipiūt cōcha quod enatat oleosum. Id mel anacardinum est. Quidam eadem ratione macerant coquuntq; ad dimidias, per linteolum excolant, traiecto succo mel adiiciunt atq; ita coquunt ad crassitiem: anacardia verò cocta in vmbra siccant, & ad smegmata reseruant. Alij anacardos cōquassant, sepeliunt melle, dum hoc vim anacardij satis conceperit. Licebit etiā anacardia & hermodactylos in puluisculum terere & affricare, excipere sapone & aliis. Fermentum aceto tinctum anacardino melle & causticis concorporatur. Puluisculus è sinapi, piperis, euphorbij ana drach. i. infricatur, vel exceptus anacardino melle illinitur:

& in sapone imponi potest. Sapo in causticis iure numeratur ab eo qui libellū scripsit de materia simplicium, quem falso attribuunt Galeno. E seuo bubulo, caprillo, veruecino, hircino, & lixiuio è calce, quod postea describemus: acriter relaxat, sordes corporis extergit, exiccat similiter nitro, mittitur in caustica. Aliis quoque rebus additis modò clementior, modò acrior parari potest, vt magis minúsve siccet, calfaciat, extergeat. Nam quod capitellū vocant, vnde saponem cōficiunt, tum mollius tum vehementius licet effingere. E ficus, ranunculorum, tithymalorū cinere fortius est: mitius autem è vulgari & vsitata materia. Adduntur sales, pyretri radix & capparis: adduntur acria vnde vis saponis intendatur. E sebo vetustiore efficacior est. Quòd si recēs vsurpatur, & eluitur, & acria detrahuntur, moderatior sapo cōfici potest. Cantharidum pars ferè vna, *Cantharides.* & ad circiter quatuor partes axungiae vnà contemuntur, post septimum diem molli pruna concoquuntur, colantur, & ad phœnigum reponuntur. Ab horum plurimis breui tēpore rubor fit, deinde bullæ excitantur, vlcus etiam, si diutiùs institerint. Vesicæ configuntur, humor exprimitur, relinquitur vlcus per quod vitium omninò repurgetur: hac arte coxarij, podagrici, hemicranici, cephalalgici sæpè *Vsus phœnig- morum, qui exulcerant.* penumerò releuantur, repurgantur viscera, atque omninò corpus sordibus & excrementis liberatur: sexcenta denique vitia vetusta, cōtumaciâque percurantur. Verùm maturius detrahendum pharmacum quàm existant bullæ, si tantū vita calorque re- *In tabidis et refrigeratis partibus.* fouetur: quia sic exhauriant, quod ad redintegrationem partis attractum sit. Et quæ perfrigeratū cor-

Duo genera pus calfaciāt, duorum sunt generum: tenuiora alia,
calfaciētium alia verò crassiore natura. Tenuioribus vtendum,
à substantia vbi celerrimè excalefaciēdum corpus, quod recens
perfrigeratæ in alfit. Crassioribus locus est in iis partibus, quibus
partes quo- paulatim calor elanguit, quia videlicet hinc tardius
modò reso- quidem calor corpori infertur: exceptus autē lon-
uende. giùs persistit. Tenuiora celerius permeant, sed inde
 fugax caliditas, & quæ paulò pòst dissoluitur. Te-
 nuia sunt piper nigrum, albū, sinapi, & quæcūque
 tusa in pollinē faciliè resoluuntur. Crassum est zyn-
 ziber, & huic proximū piper longum, quæ non ita
 faciliè infriantur. In perfrictionibus vsitatum Gale-
Ceratum. no ceratum *ἡ εὐφορβίου* ex oleo tenui & calido, re-
 centi euphorbio adiecta cera: de quo iam antè li-
 bro primo capite de neruis, & dolore abundè disce-
Cathæretica. ptatum est. Cathæretica sunt æs vstum, ærugo, squa-
 ma aris, alumen crematum, puluis mercurialis, testa
 & terra furnaria, testarum, concharum, ranarum,
 panniculorum, rerum causticarū cinis, alia quoque
 in epuloticis descripta. *Νεμώμενα* vocat Hippocra-
 tes quæ excrecentem, putrem, callosam carnem
 exedunt. Sunt qui horum loco suctu longo, denti-
 bus, pinna detrahant. Alij vinculis iniectis tabefa-
 ciunt, *ἀναβρογχισμὸν* veteres appellant. Quidam
 nouacula excindunt, vel absumunt igne. Vbi verò
 profundius malum est cathæretica, Ægyptiacum &
 alia, aqua siccate & tergente, eiusdémque potestatis
 liquoribus dissolui cōuenit. Oleum quod è vitriolo
 exprimitur siccando & exterendo efficacissimū est.
 Tubuli plumbei illiti medicamento conueniente:
 aristolochiæ gentianæque radix, sponsia similiter
 illita immittuntur. Candelæ cereæ mista materia ca-

rhæreica confinguntur atque introducuntur. Fistulæ argenteæ aut plumbeæ locis aliquot quasi fenestris peruiæ conformantur, quâ medicamenta iniicias: vt qua parte peruiæ sunt, medicatus liquor diffluat, & vitium attingat. At hæc nō nisi cum periculo perferat nudatus nervus aut spiramēta vasis quæ in partem læsam desinant. Psoricon in melle, Ægyptiacum, vitriolum, arrhenicum, sandaracha, arrhenicum in axungia. Atq; hæc subiugecupla ferè sunt ad mel & axungiam: nasturtij & veratri albi par modus in pollinem resolutus. Quod sequitur ozænas, ægylopos, polypos & corrupta ossa summouet: sordidis, putridis & serpentibus vlceribus exceptū linamento & cum melle imponitur. Lamponis est veteris medici. Ex ære rubro nec sæpius conflato scobem colligimus, eiúsque vnciam capimus, salis ammoniaci vel vulgaris torrefacti ℥.2. & tantundē ammoniaci, aluminis ℥.3. aceti accerrimi libr.4. & semiss. Arida teruntur, aceto perfunduntur in vase ex ære rubro. Excoquuntur omnia, & pistillo ex eodem ære circumaguntur. Alioqui in ardore solis sub canicula continentur, versantur sæpius donec pharmacum exarescat: hîc in mortario iterum conquassantur, & in puluerem minuuntur. Hęc in melle adhibentur, insperguntur cauis, & naribus inspirantur, vel per fistulas insufflantur. Hęc ferè in superficiem agunt, excrescentē carnem complanāt, inutilem adimunt, leniter arroduct, atterūt verrucas, polypos tabefaciunt, absumunt putria, pudenda denique faciei tubercula resiccāt ac detrahunt. Ære vsto

*Lamponis ad
polypos ser-
pentia vlcerum
remedium.*

*Cathartico
vulnus.*

Æs vstum.

INSTIT. CHIRURGIC.

pari modo sulphuris & salis fictili crudo inuritur, donec vas ipsum percoquatur. Spiramēta vasis circunlinenda sunt & obstipanda creta figulari vel argilla, ex quo fornaci omnia committi debent. Quidam pro sulphure alumen indunt: alij aceto solo sine aliis respergunt. Vstum cōterunt, ac ferè lauant, sed minori effectu quàm vt cathæreticon habeatur.

*Æs vstum
seplasiarū.*

Lanæ sordida.

*Antimonij
cremati pul-
vis cathare-
ticus.
Olea cali-
dissima.*

*Pulvis acris
Guleni.*

Septica.

Vstum verò & elotū præstantissimum ad cicatrices remediū est. Quod seplasiæ ostendunt durū, nigrū, solidum, crustaceum, longè recedit ab ære vsto veterum. Conuenienter cremandum est: nam & supra modum vstum nigrū euadit. Lanæ sordidæ obstipantur olla, quæ & cruda sit, & ore ampliore. Ea impleta lanis, figulari terra, gypso, glutine sedulò obfignanda est, vt nihil hiet, nullis expiret rimis: ita fornaci data percoquitur. Succida lana ita cremata flacidis carnibus respergitur, easque liquat. Ex antimonio cremato, cathæreticus cinis est, qui etiā absumit canculos. Quod ex eo & sublimato oleum elicatur, quòdque è calce viua, vitreolis, aliisque generis eiusdem, feruentissimum esse cōsuevit. Hippocrates siccatum salem subduplo melli mistum vrit olla noua, puluerem excrefcenti carni aut putridæ inspergit, fasciam arctiùs adalligat, vt vis medicamēti altius impellatur: id aliquoties repetit, per sanato vitio locum aceto calido eluit. Admodum acris est pulvis qui sequitur. Sandarachæ, arrhenici, chrysolle ana: humidiora vlcera resiccat, maligna curat, excrefcentem carnem detrahit: exceptus melle cremari potest, vt tenuior euadat & minùs affligat: etenim tenuitas partiū efficit, vt vis ignis minùs mordeat. Septica cathæreticis acriora sunt, exedētia ver-

tunt, altiùs penetrant, tenellam carnem tabefaciunt calore multo, non ita crasso corpore. Arrhenicum, *Materia septicorum.* sandaracha, dryopteris chryfocolla, pityocápe, acornitum, sanguis equi admissarij: sed hæc ferè cum catharteticis permiscuntur. Nam hæc acriora septica sunt. *Escharotica.* Escharotica vt nihilo plus calcant, rodunt tamè acrius crassiore materia: eaque duris & callofis corporibus cõueniunt, vt septica mollioribus. In escharoticis calx viua, hoc est recens, nec cõsperfa aquis: vini fax cremata & aceti, quæ secundũ mensẽ non superat. Atq; omnino septicis iuncta adstrictio, quæ *Vsus septicorum et escharoticorum.* acrimoniã non eluat, crustam faciet. Vtriusque generis septicorũ & escharoticorum vsus est in solutis vlcerib. quæq; nimio humore fluant, putrilaginosi, depascentibus, & vbi ex intemperie partis ad cicatricẽ non veniunt. Escharoticis peculiariter vtimur in *Escharoticorum proprius vsus.* cãcris, carbunculis, hæmorrhagiis: sed paulò antè qũ hæc adhibentur, frugalis vita, frigida liberaliter posita, vini abstinẽtia, alimẽta refrigerãtia, multò magis vbi febris vel iã subest, vel in metu est, instituuntur. Neq; priùs ea ratio vitæ cõmutada, quàm vis ignis *Cautio.* omnino acquiescat. Frigida quoque cõtinetur ore, si naribus genus hoc remediorũ immitti debet. Contingit aliquãdo vim causticã dilui, quia ea parte, cui inferitur, multus humor, isq; frigidus & aqueus, colligitur: hinc ergo remedij potentia augenda est. Est quũ vim ignis altiùs penetrare oporteat, quæ tamè obiter retudatur, quia nõ ita aperta via est, atque ita restitã medela sensim elanguescat. Hinc ergo si nihil prohibet, via ferro facienda est, & inrò cõpellenda remedia in eũ locũ, qui igne affligẽdus est. In expositis partib. regio quædã circũscribitur nucali testa,

INSTIT. CHIRURGIC.

*De ratione
applicandi.
escharotica.*

*Septa com-
posita.*

umbilico è cera facto vel re simili, quæ suis marginibus constans pateat in medio, qua scilicet ignis summittatur. Aliquando etiã ubi latiùs explicanda medela est & amplianda crusta, escharoticon nucis alucolo includitur, vt totum vèrem eius compleat, atque ita imprimitur. Eadem ratio in aliis machinis, quæ vel angustiore ambitu, vel ampliore ventre confingi possunt è cera, lignis & radicibus. Alioqui emplastrum paregoricon in platysmate extenditur, platysma meditullio decussatur, qua escharoticon pharmacum inferas. Rursus aliud platysma escharotico superdatur, plagulæ quoque & fasciæ adalligantur quæ contineant. Atque hæc oui candido & rosaceo mistis inculcantur, totaque vicinia linteis constipatur, quæ in eodem liquore oui & oleo inquinaveris. Septon. ℥. sandarachia, auripigmenti ana ʒ. 2. calcis viuæ, manne, thuris, aristolochia ana ʒ. 6. pumicis, resinæ, ana ʒ. 4. iridis ʒ. 2. teruntur omnia. Al. Arrhenici lb. 1. calcis viue ʒ. 2. diebus triginta in aqua merfa tundere oportet, idque in sole, aut certè igne: bis quotidie aqua mutanda est: siccatur pharmacum, & vsui reponitur. Aliud. Sandaracæ, auripigmenti, calcis viuæ, pumicis ana denar. 4. eadem macerantur arte. Al. Squamæ æris denar. 4. sandar. denar. 2. elleb. nigri, aluminis, al. auripig. ana denar. 1. læuigatis vtitor. Aliud. Squamæ, sandaracæ, auripigmenti, ellebori nigri, seminis vrticæ torrefacti ana denar. 1. cum rosaceo tritis vtitor. In serpente & humidiorè vlcere vtèdum arido: in cancro & struma cum rosaceo subactum adhibetur. Atque hæc ferè materia septorum est, quam exuras, eluas: cerato & aliis temperare possis. Excipiuntur

æfypo, butyro, axungia, faliua, aliisq̃ue generis eiusdem, vnde acrimonia retundatur. Elleboro magna *Elleborus.* vis inest contra callos: iniectus fistulæ ad tertium diem callum adimit. Iniiciendus è lixiuio acri, aut ea aqua in qua acria metallica elueris. Interitur prius, & in sextuplo liquore iniicitur. Puluis eiusdẽ excrementem carnem atterit. Iam verò callus est dura & *Callus.* compacta caro, vnde pars stupet, albicat, pallet, & ita stringitur, vt non expiret. *Εκπιλωτική* sunt quæ callos detrahunt. Oppugnantur calli primùm quidem malacticis, deinde causticis, postremò ad ignẽ ferrumque decurritur. Eraduntur vnguibus, lacerantur scalpris, excinduntur cultris ad viuum, quòdque reliquum sit caustico remedio absumitur, vel candenti ferro affligitur: at fluxio reprimenda prius quàm execetur callus. Exciso callo tepida fouetur locus, repurgatur melle & æruginẽ, si qua sordes extiterit, & ad cicatricẽ abluatur aqua, in qua alumen diffluxerit. *Materialia.* *Eliloticon.* Etilotica sunt scilla cocta & cum calce trita, nitrum, sal, torrefacta, fæx cremata veteris acrisque vini, fæx aceti, cortex salicis vstus & aceto pistus, calx cremata cum pueri impubis vrina, ærugo melli, sali, thuri æqualiter mista. Calx irino vel ligustrino cerato capta: testa terræque furnaria, pumex crematus, ex aceto trita omnia: nasturtij farina aqua subacta, bdellium pingue cum melle, ammoniacum aceto fufum cum pari æruginẽ: radicis lilij cinis, ærugo cocta leuigata, amygdala è melle trita. Squamæ ζ . i. æruginis denarij 2. cerati lentiscini vel mastichini ζ . 8. plus minúsue. *Harpax.* *Olea quæ callis conueniant.* Harpax cum modica æruginẽ. Est autem Harpax mistura è viuus calce & sulphure. In callis laudatum est Galeno o-

INSTIT. CHIRVURGIC.

leum lentiscinum, quia mollit, digerit, astringit & reprimat: quæ omnia difficili vlceri opus sunt & oris induratis. Terebinthinum similiter & mastichinum. Διὰ χαλκίτεως aucto modo chalciteos fluxionem reprimat, quæ callum fouet & hūc exerit: accommodatum est duris naturis. Itaque in fistulis quæ fluxione & duritie laborant, duæ partes medicamenti duabus partibus olei diluuntur, atque oleum mediæ ætatis esse conuenit. Constat remediū multis experimentis Galeni, quod ita in rem præsentem parandum est. Lithargyri, olei veteris ana ℥.3. axūgiæ veteris ℥.2. chalciteos ℥.4. quinque, sex, (vt sunt corpora dura vel mollia, paretur) cetera vt prius: ita diluatur oleo, vt liquidum infundi possit. Atque oleum lentiscinū, mastichinum ad eam rem idoneum est. In exposito callo solidius esse oportet. E lithargyro, chalcitide, æruginē, squama, oleo veteri & aceto ἐκίλαπιδι ferè compegit Asclepiades. Megetis singulare remediū. Ammoniacum aceto dissoluitur, & pari ærugini permiscetur, quæ si difficilius vnientur, oleum quod conueniat addi potest: alioqui loco æruginis Ægyptiaca ammoniaco misceantur. Atque hæc vt nihil initio effecisse videantur, perseuerandum tamen: semel enim, & nec opinante medico perficient quod velit: id quod in emplastro Διὰ χαλκίτεως Galenus testatus est. Ectiloticon Asclepiadis. Lithargyr. ℥.1. olei veteris ℥.2. & semis, æruginis, chalcitidis, squamæ ana scrupuli 2. aceti denarij 6. Aliud. Lithargyri selibra, olei veteris lb.1. chalcitidos ℥.2. squamæ æris vncia vna, aceti vnciæ duæ & semis. Aliud. Lithargyri selibra, squamæ, chalciteos, æruginis ana semuncia, aut vt

Materia cōtra callos ex Asclepiade.

Ectiloticon Asclepiadis. Alia ectilotica.

fit fortius ℥.i. aceti ℥.3. & ℥.6. olei veteris lb. i. & ℥. 4. Lithargyrus oleo coquitur ad crassitudinem, deinde squama leuissimè trita inspergitur, assiduè mouentur: hîc vas foco subducitur, ac refrigerenti pharmaco ærugo & chalcitis ex aceto trita paulatim immittitur, & circumducta spatha permiscetur: coquuntur iterum dum non contaminent: postremò traducta in mortarium circumaguntur, subiunguntur, vniuntur probè & ad vsum reponuntur. Durorum corporum medicamentum est, quæ cal- lum contraxerint, nec faciliè cicatricem trahant: ex- crescentem carnem reprimat, crudis vlceribus con- uenienter adhibetur: postremò fluida & diuturna iuuat. Sed initio quidem malaetico temperare præ- stat æsypo, & eo cerato quod inde comparatur, bu- tyro, medulla cerui & aliis id genus. In summa hæc obseruata medicis in curando callo, vt in is paula- tim molliretur, incideretur. Atque hoc nomine re- primens auxilium ferè miscuerunt, quia in callos hu- mor aliquis, veluti mali fomes, illabitur. Adde quòd quæ malaetico & laxante pharmaco soluta sunt, confirmare oportet, & hinc quoque reprimentia commiscuntur. De callo, qui ossibus adnascitur, su- periùs abundè scriptum est. Tophi verò qui à lue ve- nerea relinquuntur, iisdem quoque remediis curari debent, nisi contumaciùs repugnent. In his enim & breuissima & tutissima curandi via igne perfici- tur, multò magis si suspicaberis tunicam adnatam ossi, & inde os aliquid vitiij contraxisse. Quòd si fit, blandiorem illam curadi artem, quæ tophum mol- lit, secatur, discutit, & frustra & cum periculo adhi- beas. Hoc loco igitur malum malo medicari oportet.

*Ecchilotica
quibus gene-
ribus phar-
macorum mi-
sceantur.*

*Tophi à lue
venerea.*

*Crudele ma-
lum crudeli-
ter depellen-
dum.*

tet. Cauterium topho accommodatum condatur
prunis dum vehemēter micet atque excandeat: ne-
que enim rubere satis est, vt neque leniter transcur-
rere tophum & molliter attingere. Etenim miseri-
corditer premendus ignis est, inurendus tophus, vt
iam os subiectum oculis exponi possit. Malo nodo
malus cuneus quærendus est, vt est in prouerio,
raróque crudele malum nisi crudeli malo depelli
potest. Exusto topho cura quædam ossis ineunda
est, sed tum maximè cū inducta crusta exciderit:
videndūque nunquid arrosū, putre & cario-
sum extiterit. Hinc ergò ad ossium medelas recurrē-
dum: si qua ramenta decesserint, cura sit vt partim
frugali vita, partim siccantibus remediis intabescant:
sic enim sponte sua excident. Ac remedia illa
quæ siccant, iam antè commemorata sunt, & post-
eà describentur aquæ fortes, & alia generis eius-
dem. Verū naturæ corporum partiūque habeatur
ratio. Etenim cum cruris articulo quàm cum
media tibia clementius agendum est: neque enim
vim ignis thorax sustinet, quàm femur medium to-
lerare possit. Sed de his antè capite de aperienda
vomica disputatum est. Fit aliquando vt excrescant
ossa atque supra modum emineant, ἐξοτῶσιν no-
minant voce ambigua: vbi plerāque frustra insti-
tuas, quæ tophis adhiberi solent. Escharotica è ma-
teria septica conficies mistis metallis acribus, quæ
crassa & astringenti potētia prædita sint, vt firmior
trahatur crusta: qualis est cadmia, calchanthum,
chalcitis, vitrioli genera cruda omnia: quia scilicet
vstura tenuiora sunt & adstringendi vim depo-
nūt. Cruda igitur & intrita salina hominis vel aceto
subigenda:

subigenda: cocta verò crustâ infirmius contrahunt. Septa permiscenda aut cremata crudis, quum altius imprimenda crusta. Verum celerrimè operatur ignis, siquidem æger perferat: atque is variis modis adhiberi potest. In quem vsum tubuli lignei, cānales ænei, ferrei, argentei variè confinguntur, aptantur cannæ & pennæ scriptoriæ, vt extrema parte in æquabilem circulum circumscribantur. Ea pars imprimenda loco, quem vrere necesse est: aqua feruida per tubulum infunditur contra clauos & verrucas. In ea aqua althææ radix, tragacantha, chamæmelum, hyssopus, pulegium, quæque molliant, incidunt, discutiant, cōcoqui possunt, vt nō solo igne, sed alio quoque genere curandi vitium pertentes: aquæ loco, oxycrato, oxymelite, vino & aliis vti datum est. Archigenes in Ægilopas liquatum plumbum & feruens per infundibulū instillabat: alij vtuntur vitro. Sed machinas quibus hæc omnia infundantur, corniculorum more patere magis necesse est eo extremo quod dehiscit foras, quæque medicamenta cauo immittuntur, ne si quid diffluat, in nudas partes elabatur. Aliter quoque lana fordida specilli nucleo adalligatur, feruente oleo vel butyro intingitur, atque ita imprimitur loco. Fortius est, si è vitriolo, calce, antimonio & vocato sublimate, aliisque id genus extortū igne & chemicorū arte oleum fuerit, aut minore impendio hæc eadem materia oleo inferbuerit. Sunt qui nucali testa, voluta cochleæ, crusta panis, oui cortice inurāt. Alij è radice aristolochiæ, gentianæ, struthij, ramento mirti, buxi & aliis id genus cauteria effingunt. Continentur omnia in prunis, dum carbunculēt. In ore,

Ignis.

Archigenes
ad Ægy-
lopos.

*In canis
partibus.*

*Vstio Ara-
bica.*

nare & aliis partibus eiusmodi ne quid obiter vio-
les, enodi canna vel calamo scriptorio vtédum est:
atque hæc primùm inferuntur canis, dum extrema
parte laboranti loco infideant: tum per eadem te-
nue ferramentum candens inferendum, atque ita
inurendum malum est. Vstione Arabica exemplo
veterum vsa est posteritas: vaccinum cauteriũ qui-
dam appellant. Dioscorides in eo interstitio vbi
pollex brachiali cõmittitur, caua veluti lacuna sub-
sidet, in qua lana oleo imbuta substernitur, deinde
caprillum stercus feruidum sæpiùs imprimitur vol-
fella captum vel forcipe, donec vapor per brachiũ
ad coxam sentiatur peruenire. Melius Antylus, Pli-
nius & Arabes cauum illud, quod paulò infra vn-
guem sub pollice pedis est, eo stercore inurunt, do-
nec vis ignis halitu per tibiam & femur grassante
in coxam penetret: hoc enim vsturæ genus coxariis
inuentum est. Alij stercoris loco hermodactylos &
ranunculorũ folia adalligant. Quod videntur imi-
tari leuiore quidẽ remedio, qui lenticulã aqua fer-
uente plenam pedibus adiungunt, vt plantæ calo-
rem ignis concipiant, atque hinc vapor per totum
membrum ad coxam trãsmittatur. In ea aqua plu-
rima concoquunt chamæmelum, melilotum, ane-
thum, ebulum, maioranam, chamæpytim, maluam,
althæam, & alia id genus, quæ leniant, incidant, di-
scutiant. Ouillo fimo, caprino & aliis generis eius-
dem ad vstiones similiter vti licebit. Commutan-
dum subinde fimum est, priusquàm deferbuerit.
Auro & argento leniùs, ære & ferro acriùs inuri-
mus. Ferro vtitur Hippocrates in carne: fungo in
neruo & osse, si quidem legitimus opus est Hip-

pōcratis quod *ἐκ τῶν εἰτὸς παθῶν* inscribitur: vbi
 buxeis fulis oleo feruente tinctis & fungis hepar
 inurit. Omnino autem magnitudo vitij & natura
 partis cum vi remedij conferenda est. Cæsim, pun-
 ctim cauteria imprimuntur, adiguntur longiùs,
 latiùs & in circulum circumferuntur vno loco vel
 pluribus, semel ac sæpiùs transcurrunt tantùm &
 leniter attingunt, vel diutiùs insidenti vi maiore
 imprimuntur, vt natura morbi, corporum & par-
 tium sustinet, ex quo variæ cauteriorum formæ in-
 uentæ sunt. Muniuntur vicinæ partes, vt ne vis iu-
 sto latius proserpat, oui candido & rosaceo, muc-
 cagine psyllij, cerusa è rhodastagmate lota, & iis
 omnibus quæ quia phlegmonē prohibent, *ἀφλεγ-
 μάγοντα* Græci nominant: eaque in spleniis &
 linteis adhibentur. Crustas autem nutare priùs
 quàm detrahantur, & veluti maturitate quadam
 cedere oportet. Alioqui vis afferri solet, ex quo
 profundum vlcus relinquitur, hæmorrhagiæ com-
 mouentur, dolor, fluxio, inflammatio denique ir-
 ritantur. Tempestiuè deduci possunt butyro, io-
 stagmate vel rhodostagmate loto, adipe anserino
 & gallinaceo, farina tritici in porri vel rutæ suc-
 co, lenticula cocta & cum melle mista, oleastri fo-
 liis cum melle litis, sulphure trito ex oleo, contu-
 sis nucum intraneis, porri foliis salina pistis, lacte
 cum melle cocto, albo stercore canino, cinere
 vstarum hirundinum, aut cochlearum terrestrium,
 crematis minore centaurio, dracontio, stercore
 humano, chalcite trita & subtriplo melle: vel
 chalciteos vncia vna, ireos semuncia, adhiben-
 tur per se & cum melle. Nutrita lithargyro & vsto

*De crusta
 detrahenda.*

*Quæ crustas
 detrahunt.*

*Recentiorū
remedia.*

*Trochisci
è calce.*

*℞ succo a-
sphodeli.*

Alkadicon.

butyro, radice ononidis, columbæ fimo cum melle, quod & carbunculos scarificat. In summa, detergente simul atque incidente materia, aliquando etiam molliente & paregorica: ac breuiter quæ valdè sordida & contumacia vlcera repurgant, eadem crustas detrahunt. Abstinentum hac parte iis quæ adstringāt. Quòd si pertinacior crusta est & astrictior, inusta caro sordem includit, atque hæc inclusa periculum aliquod denunciet: quicquid est iustum scarificare couenit, sic enim sordes aperta via defluet. Recentiores chirurgi in septis numerāt stuppas canabinas in cinerem versas, hermodactylos, anacardia, bryoniæ radices, alumen, vnguentum apostolorum, vitrioli genera, cuprosam, quæ pro calchantho, chalcitide, misy & fori vsurpârunt. Ad crustas crudis: ad exedendum & vim septicam vltis vtendum magis. Addunt æruginem, vnguentum viride, ægyptiacum, trochiscos è calce. Calcis vnc. 4. terantur cum melle non tam multo quidem quàm in purgantibus dictum est. Satis fuerit modò trochisci inde coëant, qui capsula figlina ordine collocati, & clibano dati eò cumentur, vt in cinerem abeant. Al. Succis radicis asphodeli vnc. 6. calcis viuæ vnc. 2. auripigmenti vnc. 1. arida succo immersa sub canicula persolentur, dum squaleant. Alij trochisci caneros absument, & polypos narium. Calcis viuæ, arrhenici citrini ana drachm. 2. vitrioli, æruginis, aluminis ana drach. 1. gallarum, acaciæ, balauftiorum ana dimidium drachmæ: teruntur omnia in mortario æneo, quod sit expositum igni vel ardori solis: respergitur aceto, eoque acerrimo: idque subinde repetitur, & æterum nouum refundi-

tur: quinto die trochisci fiunt, siccantur umbra, loco
 sicco & frigido reponuntur, qualis est patens Aquil-
 lonibus. In usu, vino diluuntur, & in linamentis ad-
 hibentur. Cantharidum ventres fermento cogunt
 vel sepo. Sed à cantharidibus urine ardor metuitur: *Cantharides.*
 nam & hæc illitæ capiti genus hoc mali inferre pos-
 sunt, cui gargarismus è lacte, & ex eodẽ infessio re-
 medio est. Sublimati (quod vocant) plurimus usus
 est, sed paucum ut antè dictum est, plurimo butyro,
 adipe, æsypo temperandum est duodecuplo, & ali-
 quando vigecuplo. In adipibus septicus est è ranis *Ranarum*
 viridibus, quæ sint familiares sepibus & arboribus. *adeps.*
 E natatricibus non ita calet. Quæ sequuntur ex quin-
 to de compositione medicam. *ἡ γέννη* transtule- *Pastillus ni-*
 runt. Niger pastillus Andromachi. Malicorij denar. *ger Andro-*
 10. aristolochiæ rotundæ, gallæ ana denar. 8. alumi- *machi.*
 nis, aloës, ana denar. 4. myrrhæ, calchanthi ana de- *Sandaracha*
 nar. 2. thuris denar. 4. colliguntur vino, & ex eodem *Materia pa-*
 dulci in usu dissolui debent. Al. Sandarachæ, auri- *stillorum.*
 pigmenti ana denar. 2. mannæ thuris denar. 4. tritis
 vititor. Sandaracha rara est nisi venas illas colligas,
 quæ veluti linea quædam rubra arrhenicum trans-
 currunt. Plurimos verò finges pastillos hac ratione
 ferè dupla calce, subduplo arrhenico, mista parte
 aliqua gallarum, thuris & aluminis. Trochisci de *Trochisci de*
 arrhenico recentiorum. Calcis viuæ lib. 1. auripigmẽ- *arrhenico.*
 ti rubri & citrini, alkali, acaciæ ana selibra: trita
 miscentur cum capitello. Est autem sal alkali, quan- *Sal alkali.*
 tum coniicio, genus quoddam salis, quale veteres
 fingeant è quercu, corylo, trunco harundinis
 carbuncularis & aqua dulci vel marina coctis, sa-
 lem nigrum appellabant: aut quod posteritas è

INSTIT. CHIRURGIC.

brassica marina facit, quanquam & è beta & nitro-
sis plantis comparari potest. Alioqui torrefactum
salem cum hydrargyro tandiu pistillo volutabis,
dum sal nigrescat : alij aliter alkali interpretantur.

Capitellum. Capitellum ita fit. Calcis viuæ, salis ammoniaci
ana lib. 1. trita subigantur lixiuio è fabaceis scapis:
deponuntur olla quæ è fundo hiet angusta rima:
aliud figlinum subiicitur, in quod lixiuium paula-
tim diffluet. Vas vtrunque in diem septimum initio
defodi debet. Ex eo lixiuio & sebo vt antè dictum
est, fit sapo : cathæreticon, septicon & lene escha-
roticon capitellum est. Alij tres partes cineris faba-
ceorum, vnam viuæ calcis subinde perfodiūt aqua,
diu conuoluunt, & per quasillum rarum transco-
lant. E ficulneo lixiuio, tithymalino, & omninò è
materia caustica capitellum acrius esse potest. Est

Lixiua sa- apud Paulum simile quid capitello, κορίαν σαπων-
ponaria. ναρινήν appellat, lixiuium saponarium interpretari
Capitellum licet. Aliud quoque capitellum quod fistulare vo-
fistulare. cant, arrhenico, sublimato, vitriolo additis, vt vnà
cum aliis in lixiuio extillent. Sexcenta id genus è
materia quæ fistulis conueniat, effingi possunt. Sed

Pastillorum vt redeamus ad pastillos, horum vsus est in nomis,
vsus. phagedænis, fistulis, rheumaticis & malignis vlceri-
bus, reduuis vnguium, putredine narium & alia-
rum partium, polypis, ozænis, condylomatibus, pu-
trefcētibus gingiuis, excrecente carne, gangrænis &
aliis generis eiusdem. Sed omninò partium corpo-
ris & vitiorum habeatur ratio. Vis acrior obtundi

Vis pastil- potest tritis pistillis, & triginta vel quadraginta die-
lorum quo- bus insolatis, perfusisq; frequente aqua, eaq; sæpiùs
modo obtu- commutata : aut si non datur vti sole, subinde per-
datur.

fundantur aqua, eaque vel simplici, vel rosacea, aceto, vino & aliis vt res exigit: siccentur, atque iterum proluantur, eaque tandiu reuocentur, dum dilutam satis exoleuisse acrimoniam perceperis. Aliquando miscentur melli, & vnà comburuntur, aliàs cerato diluuntur. In fluidis & humentibus vitiis galla, malicorium, alumen & alia quæ siccent & reprimant, commodè temperantur. Atque omnino tutius est à leuioribus ad aciora sensim progredi. In humido & sordido vlcere pinguibus abstinendum: arida insperguntur. In calloso & squalente vitio sicca pinguibus excipi debent. Septica faciunt Arabes, quæ à Græcis descripta sunt, & alterum genus relinquunt, quod humido calore cū fœtore partes corrumpit. Quæ ex hydrargyro fiunt, præcipitatum, sublimatum, cinabrium, solani succo, brassicæ, limonium & aliis attemperant. Licet etiam quod veteres factitârunt, non tribus, sed (quod proximè dicebatur) triginta & quadraginta diebus terere in sole sub canicula, vel loco calente bis aut sæpius, quotidie mutata aqua, vt vitiis, partibus & corporibus accommodentur. Minium è micis metallicis, è sterrili gleba plumbi, è cerusa vsta, quod alij Syricon, alij Sandicem vocant, ad epulotica potiùs referendum. Quod verò è sulphure & hydrargyro factitium est, in causticis censeri debet. Sed de his antea: vsurpant præter hæc aquas fortes & vt dicunt, Alchymistarum, ex rebus acribus: stercore gallinaceo, columbino, arrhenico, aliisque id genus, vt quibus aurum ab argento, metalla à metallis separant. Salis ammoniaci, auripigmenti rubri & citrini, cuprosæ, æruginis ana: trita in alembicum vitreum bene sti-

*Minium.**Aque fortes.*

*Vbi suspecta
aqua fortes,
& alia id ge-
neris.*

*Quibus tem-
peres pyro-
tica.*

patum luto & vndequaque clausum deponuntur: quæ vbi lento igne concaluerunt, liquorem reddunt: sed qui primùm defluit, vel abiicitur, vel in alembicum repetitur: hîc ignis augetur duplo: qui secundò fluit, fideliter reponitur. Alij ex aluminis rotundi, vitrioli Romani ana lib. i. salis, nitri, vel crematæ fæcis aceti sesquilibra, aquam eadem arte eliciunt. Hæc callosis corporibus idonea sunt, & offibus. Suspecta in naso, labris, palpebris, digitis, & pudendis, mollibus atque exiguis partibus, vbi vena, arteria, neruus insignis est: ac primùm quidem minimum sit quod imponitur, deinde vt res exigit, & ferunt corpora, augeatur. Ac iam constare arbitror, pyrotica omnia modò mistura, modò vstrina & lotura retûdi posse. In mistura oui liquor, psyllij mucago, ceratum rosaceum, vnguentum album, dialthæas, emplastrum è muscillaginibus, & alia propè infinita, quæ ad mediam naturam veniunt, quæ refrigerant, molliunt, vstrari debent. In vstrura ignis est figlina cruda, pasta & alia, de quibus antea. Eluuntur aqua, aceto, vino & aliis generis eiusdem. Neque hoc in dubio est, vacuatis ac iam repurgatis corporibus pyrotica adhiberi, quo iam tempore à lenioribus auxiliis desperatio est. Postremò leniendæ partes, quas vis ignis exasperauit.

FINIS.

